

Retningslinjer for gjennomføring av verdensarvkonvensjonen

DE FORENTE NASJONERS ORGANISASJON FOR
UTDANNING, VITENSKAP OG KULTUR
(UNESCO)

DEN MELLOMSTATLIGE KOMITEEN
FOR VERN AV
VERDENS KULTUR- OG NATURARV



United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization



World
Heritage
Convention

UNESCOS VERDENSARVSENER

Retningslinjene blir med jevne mellomrom revidert, for at de til enhver tid skal være i samsvar med vedtakene i verdensarvkomiteen. Forsikre deg om at du bruker den siste utgaven av retningslinjene ved å sjekke datoen på *Operational Guidelines* på internettadressen til Unescos verdensarvsenter. Adressen finner du under.¹

Retningslinjene (på engelsk og fransk), teksten til *verdensarvkonvensjonen* (på fem språk) og andre dokumenter og informasjon om verdensarven kan du få ved å henvende deg til Unescos verdensarvsenter:

UNESCO World Heritage Centre
7 Place de Fontenoy
75352 Paris 07 SP
Frankrike

Tlf. : +33 (0)1 4568 1876

Faks : +33 (0)1 4568 5570

E-post : wh-info@unesco.org

Lenker: <http://whc.unesco.org/>

<http://whc.unesco.org/en/guidelines> (*engelsk*)

<http://whc.unesco.org/fr/orientations> (*fransk*)

¹ Disse dokumentene finnes på norsk under kulturminner og kulturmiljø på www.regjeringen.no/kld.

INNHold

Kapittel	Punkt	
AKRONYMER OG FORKORTELSER		
I. INNLEDNING		
I.A	<i>Retningslinjer</i>	1-3
I.B	<i>Verdensarvkonvensjonen</i>	4-9
I.C	Statsparter til <i>verdensarvkonvensjonen</i>	10-16
I.D	Generalforsamlingen av statsparter til <i>verdensarvkonvensjonen</i>	17-18
I.E	Verdensarvkomiteen	19-26
I.F	Verdensarvkomiteens sekretariat (Unescos verdensarvsenter)	27-29
I.G	Verdensarvkomiteens rådgivende fagorganer:	30-37
-	ICCROM	32-33
-	ICOMOS	34-35
-	IUCN	36-37
I.H	Andre organisasjoner	38
I.I	Partnere for vern av verdensarven	39-40
I.J	Andre konvensjoner, rekommandasjoner og programmer	41-44
II. VERDENSARVLISTA		
II.A	Definisjon av verdensarv	45-53
-	Kultur- og naturarv	45
-	Blandet kultur- og naturarv	46
-	Kulturlandskaper	47
-	Løse kulturminner	48
-	Fremragende universell verdi	49-53

II.B	En representativ, balansert og troverdig verdensarvliste	54-61
-	Global strategi for en representativ, balansert og troverdig verdensarvliste	55-58
-	Andre forholdsregler	59-61
II.C	Tentative lister	62-76
-	Prosedyre og oppsett	62-69
-	Tentative lister som planleggings- og evalueringsverktøy	70-73
-	Bistand og kompetanseutvikling i forbindelse med utarbeiding av tentative lister	74-76
II.D	Kriterier for å vurdere om et sted eller område har fremragende universell verdi	77-78
II.E	Integritet eller autentisitet	79-95
-	Autentisitet	79-86
-	Integritet	87-95
II.F	Vern og forvaltning	96-119
-	Vern gjennom lover, forskrifter og avtaler	98
-	Grenser for effektivt vern	99-102
-	Buffersoner	103-107
-	Forvaltningssystem	108-118
-	Bærekraftig bruk	119
III.	PROSEDYRE FOR INNSKRIVING AV STEDER ELLER OMRÅDER PÅ VERDENSARVLISTA	
III.A	Utarbeiding av nominasjoner	120-128
III.B	Nominasjonenes form og innhold	129-133
1.	Identifisering av området	132.1
2.	Beskrivelse av området	132.2
3.	Begrunnelse for opptak på verdensarvlista	132.3
4.	Områdets tilstand og faktorer som innvirker på det	132.4
5.	Vern og forvaltning	132.5
6.	Overvåking	132.6
7.	Dokumentasjon	132.7
8.	Kontaktinformasjon til ansvarlige myndigheter	132.8
9.	Underskrift på vegne av statsparten(e)	132.9
10.	Antall obligatoriske, trykte kopier	132.10
11.	Papir- og elektronisk format	132.11
12.	Innsending	132.12

III.C	Krav til nominasjoner av forskjellige typer kultur- eller naturarv	134-139
-	Grenseoverskridende kultur- eller naturarv	134-136
-	Serienominasjoner	137-139
III.D	Registrering av nominasjoner	140-142
III.E	De rådgivende fagorganenes vurdering av nominasjonene	143-151
III.F	Tilbaketrekking av nominasjoner	152
III.G	Verdensarvkomiteens beslutning	153-160
-	Vedtak om å skrive et område inn på verdensarvlista	154-157
-	Vedtak om ikke å skrive et område inn på verdensarvlista	158
-	Vedtak om å kreve tilleggsopplysninger for å kunne skrive et område inn på verdensarvlista	159
-	Vedtak om å få omarbeidet nominasjonen	160
III.H	Nominasjoner som skal behandles som hastesaker	161-162
III.I	Grenseendringer, endringer av kriteriene som benyttes som grunnlag for innskriving på verdensarvlista og endringer av navnet på et verdensarvområde	163-167
-	Mindre grensejusteringer	163-164
-	Vesentlige grenseendringer	165
-	Endringer av kriteriene som benyttes som grunnlag for innskriving på verdensarvlista	166
-	Endringer av navnet på verdensarvområde	167
III.J	Tidsskjema - oversikt	168
IV.	PROSEDYRE FOR Å OVERVÅKE VERDENSARVOMRÅDENES TILSTAND	
IV.A	Forsterket overvåking	169-176
-	Definisjon av forsterket overvåking	169
-	Formålet med forsterket overvåking	170-171
-	Informasjon fra statspartene eller andre kilder	172-174
-	Verdensarvkomiteens beslutning	175-176
IV.B	Lista over verdensarv i fare (farelista)	177-191
-	Retningslinjer for å skrive inn områder på farelista	177

-	Kriterier for å skrive inn områder på farelista	178-182
-	Regelmessig gjennomgang av tilstanden til områder som står på farelista	183-189
IV.C	Prosedyre for eventuell sletting av områder fra verdensarvlista	190-191
V.	PERIODISK RAPPORTERING OM GJENNOMFØRINGEN AV VERDENSARVKONVENSJONEN	
V.A	Formål	199-202
V.B	Prosedyre og oppsett	203-207
V.C	Evaluering og oppfølging	208-210
VI.	ARBEID FOR Å SKAPE OPPSLUTNING OM VERDENSARVKONVENSJONEN	
VI.A	Formål	211
VI.B	Kompetanseutvikling og forskning	212-216
-	Den globale opplæringsstrategien	213
-	Nasjonale opplæringsstrategier og regionalt samarbeid	214
-	Forskning	215
-	Internasjonal bistand	216
VI.C	Bevisstgjøring og utdanning	217-222
-	Bevisstgjøring	217-218
-	Utdanning	219
-	Internasjonal bistand	220-222
VII.	VERDENSARVFONDET OG INTERNASJONAL BISTAND	
VII.A	Verdensarvfondet	223-224
VII.B	Mobilisering av andre tekniske og finansielle ressurser og partnerskap til støtte for verdensarvkonvensjonen	225-232
VII.C	Internasjonal bistand	233-235
VII.D	Prinsipper og prioriteringer for den internasjonale bistanden	236-240
VII.E	Oppsummeringstabell	241

VII.F	Prosedyre og oppsett	242-246
VII.G	Vurdering og godkjenning av søknader om internasjonal bistand	247-254
VII.H	Avtaler	255
VII.I	Evaluering og oppfølging av den internasjonale bistanden	256-257
VIII. VERDENSARVLOGOEN		
VIII.A	Innledning	258-265
VIII.B	Anvendelsesområde	266
VIII.C	Statspartenes ansvar	267
VIII.D	Riktig bruk av verdensarvlogoen	268-274
	Produksjon av plaketter som opplyser om at et kulturminne, kulturmiljø eller naturområde står på verdensarvlista	269-274
VIII.E	Prinsipper for bruken av verdensarvlogoen	275
VIII.F	Prosedyre for godkjenning av bruken av verdensarvlogoen	276-278
	- Avtale med de nasjonale myndighetene	276-277
	- Avtale som krever kvalitetskontroll av innholdet Godkjenningsformular	278
VIII.G	Statspartenes rett til å foreta kvalitetskontroll	279
IX. INFORMASJONSKILDER		
IX.A	Informasjon som arkiveres i sekretariatet	280-284
IX.B	Spesifikk informasjon for verdensarvkomiteens medlemmer og andre statsparter	285-287
IX.C	Offentlig informasjon og publikasjoner	288-290

	side
VEDLEGG	
1. Standardskjema for ratifisering/godkjenning og tiltredelse	82
Standardskjema for tiltredelse	83
2. 2A. Skjema for presentasjon av den tentative lista	84
2B. Skjema for presentasjon av framtidige serienominasjoner, transnasjonale nominasjoner og grenseoverskridende nominasjoner	85
3. Retningslinjer for opptak av spesifikke typer områder på verdensarvlista	87
4. Autentisitet i relasjon til <i>verdensarvkonvensjonen</i>	97
5. Oppsett for å nominere områder til verdensarvlista	103
6. De rådgivende fagorganenes prosedyrer for å vurdere nominasjoner	115
7. Oppsett for den periodiske rapporteringen om gjennomføringen av <i>verdensarvkonvensjonen</i>	126
8. Skjema for å anmode om internasjonal bistand	136
9. De rådgivende fagorganenes kriterier for å vurdere anmodninger om internasjonal bistand	153
10. Erklæring om fremragende universell verdi	157
11. Endringer av verdensarvområder	158
12. Skjema for å påpeke faktafeil i de rådgivende fagorganenes vurderinger	160
13. Skjema statspartene skal bruke til å sende inn tilstandsrapporter	161
14. Tabell for bruken av verdensarvlogoen	163
UTVALGT LITTERATUR OM VERDENSARVEN	179

AKRONYMER OG FORKORTELSER

DoCoMoMo	International Committee for the Documentation and Conservation of Monuments and Sites of the Modern Movement (Den internasjonale komiteen for dokumentering og bevaring av kulturminner fra modernismen)
ICCROM	International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property (Det internasjonale senter for konservering og restaurering av kulturminner)
ICOMOS	International Council on Monuments and Sites (Det internasjonale rådet for kulturminner)
IFLA	International Federation of Landscape Architects (Den internasjonale landskapsarkitektforeningen)
IUCN	World Conservation Union (Verdens naturvernunion) (tidligere: the International Union for Conservation of Nature and Natural Resources)
IUGS	International Union of Geological Sciences (Den internasjonale geologiunionen)
MAB	Man and the Biosphere programme of UNESCO (Unesco-programmet "Mennesket og biosfæren")
NGO	Non-governmental organization (ikke-statlig eller frivillig organisasjon)
TICCIH	International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage (Den internasjonale komiteen for bevaring av den industrielle kulturarven)
UNEP	United Nations Environment Programme (FNs miljøprogram)
UNEP-WCMC	World Conservation Monitoring Centre (UNEP) (UNEPs overvåkingscenter)
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (FNs organisasjon for utdanning, vitenskap, kultur og kommunikasjon)

FORKLARINGER TIL OVERSETTELSEN

Når det gjelder det engelske begrepet "advisory mission" har vi valgt å oversette det med "undersøkelsesreise", mens begrepet "reactive monitoring mission" har vi valgt å oversette med "undersøkelsesreise for forsterket overvåking.

I. INNLEDNING

I.A Retningslinjer

1. Formålet med *Retningslinjer for gjennomføring av verdensarvkonvensjonen* (heretter kalt "*retningslinjene*") er å legge til rette for å gjennomføre *Konvensjon om vern av verdens kultur- og naturarv* (heretter kalt "*verdensarvkonvensjonen*" eller "*konvensjonen*") gjennom å fastsette prosedyrer for:
 - a) å skrive kulturminner, kulturmiljø eller naturområder inn på verdensarvlista eller på lista over verdensarv i fare (farelista)
 - b) å verne og bevare verdensarvområdene
 - c) å tildele internasjonal bistand gjennom verdensarvfondet og
 - d) å mobilisere nasjonal og internasjonal støtte til *konvensjonen*
2. Retningslinjene blir med jevne mellomrom revidert for at de til enhver tid skal gjenspeile vedtakene i verdensarvkomiteen².
3. De viktigste brukerne av retningslinjene er:
 - a) statspartene til *verdensarvkonvensjonen*
 - b) den mellomstatlige komiteen for vern av kultur- og naturarv av fremragende universell verdi, heretter kalt "*verdensarvkomiteen*" eller "*komiteen*"
 - c) Unescos verdensarvsenter, som fungerer som sekretariat for verdensarvkomiteen, heretter kalt "*sekretariatet*"
 - d) verdensarvkomiteens rådgivende fagorganer
 - e) de som forvalter verdensarvområdene og andre interessenter og partnere som er engasjert i arbeidet for å bevare dem

I.B *Verdensarvkonvensjonen*

4. Kultur- og naturarven (heretter kalt verdensarven) er uvurderlige og uerstattelige goder, ikke bare for den enkelte nasjonen, men for hele menneskeheten. Dersom deler av denne høyt verdsette arven går tapt, enten ved at den forfaller eller ved at den opphører å eksistere, innebærer det et tap for alle jordas folk. På grunn av sine eksepsjonelle kvaliteter, kan deler av denne arven anses å ha "fremragende universell verdi" og fortjener derfor spesiell beskyttelse mot farene som i økende grad truer dem.

² En oversikt over retningslinjenes historiske utvikling er tilgjengelig på internettadressen:
<http://whc.unesco.org/en/guidelineshistorical>

5. For å sikre at verdensarven, så langt det er mulig, blir identifisert, sikret, tatt vare på og formidlet på behørig vis, vedtok Unescos medlemsstater i 1972 *verdensarvkonvensjonen*. Den forutsatte at det skulle opprettes en verdensarvkomité og et verdensarvfond. Både komiteen og fondet har vært i virksomhet siden 1976.
6. Siden *konvensjonen* ble vedtatt i 1972, har det internasjonale samfunnet sluttet opp om tanken om en "bærekraftig utvikling". Vern og bevaring av kultur- og naturarven er et vesentlig bidrag til en slik utvikling.
7. Formålet med *konvensjonen* er å identifisere, sikre, bevare og formidle verdensarv av fremragende universell verdi og overlevere denne til framtidige generasjoner.
8. Det er utarbeidet kriterier og vilkår for å skrive kulturminner, kulturmiljø og naturområder inn på verdensarvlista, for å kunne vurdere om disse er av fremragende universell verdi, og for å veilede statspartene når det gjelder å sikre og forvalte verdensarvområdene.
9. Dersom alvorlige og spesifikke farer truer et kulturminne, et kulturmiljø eller et naturområde som står på verdensarvlista, skal komiteen vurdere om det skal skrives inn på lista over verdensarv i fare (farelista). Dersom den fremragende universelle verdien som lå til grunn for at området ble skrevet inn på verdensarvlista, blir ødelagt, skal komiteen vurdere å slette området fra verdensarvlista.

I.C Statspartene til *verdensarvkonvensjonen*

10. Stater blir oppfordret til å bli part til *konvensjonen*. Standardskjema for å ratifisere (godkjenne) og tiltre *konvensjonen* er å finne i vedlegg I. Den undertegnede originalen skal sendes til Unescos generaldirektør.
11. Lista over statsparter til *konvensjonen* er tilgjengelig på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/statesparties>.
12. Statspartene til *konvensjonen* blir oppfordret til å sørge for at et bredt spekter av interessenter, herunder de som forvalter kultur- og naturarven, lokale og regionale myndigheter, lokalsamfunn, frivillige organisasjoner og andre interesserte parter og partnere, deltar i arbeidet med å identifisere, nominere og sikre verdensarvområdene.
13. Statspartene til *konvensjonen* skal gi sekretariatet navn og adresse til den eller de statlige myndighetene som er hovedansvarlige for å følge opp *konvensjonen*, som nasjonalt kontaktpunkt, slik at sekretariatet kan sende kopi av all offisiell korrespondanse og alle dokumenter til dette kontaktpunktet eller kontaktpunktene, alt etter hva det gjelder. En liste med disse navnene og adressene er tilgjengelig på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/statespartiesfocalpoints>.
14. Partene blir oppfordret til å offentliggjøre denne informasjonen i sine respektive land og å sørge for at den er oppdatert.
15. Statspartene blir med jevne mellomrom oppfordret til å kalle sammen sine eksperter på kultur- og naturarv for å diskutere hvordan man skal følge opp *konvensjonen*. Partene

kan også, dersom de ønsker det, trekke inn representanter for de rådgivende fagorganene, eller eventuelle andre eksperter, når det er behov for det.

- a) sørge for at kultur- og naturarv som befinner seg på deres territorium, blir identifisert, nominert, sikret, bevart, formidlet og overlevert til framtidige generasjoner og å hjelpe andre stater med disse oppgavene, når de ber om det³
- b) vedta alminnelige retningslinjer som gir kultur- og naturarven en funksjon i lokalsamfunnet⁴
- c) integrere vern av kultur- og naturarven i den alminnelige planleggingen
- d) etablere instanser for å sikre, bevare og formidle kultur- og naturarven
- e) ta initiativ til vitenskapelige og tekniske undersøkelser for å finne ut hvordan man kan motvirke farene som truer kultur- og naturarven
- f) sette inn hensiktsmessige juridiske, vitenskapelige, tekniske, administrative og økonomiske tiltak for å sikre kultur- og naturarven
- g) opprette eller utvikle nasjonale eller regionale sentre for utdanning innen sikring, bevaring og formidling av kultur- og naturarven og oppmuntre til vitenskapelig forskning på disse områdene
- h) ikke bevisst treffe noe tiltak som direkte eller indirekte kan skade sin egen verdensarv eller andre statsparters verdensarv⁵
- i) legge fram for verdensarvkomiteen en liste over verdensarv som er egnet til å bli skrevet inn på verdensarvlista (denne lista blir omtalt som den tentative lista)⁶
- j) gi regelmessige bidrag til verdensarvfondet, som statspartenes generalforsamling⁷ fastsetter størrelsen på
- k) overveie og oppmuntre til at det blir opprettet nasjonale offentlige og private stiftelser eller sammenslutninger, med det formålet å skaffe til veie donasjoner som kan bidra til å sikre verdensarven⁸
- l) støtte internasjonale kampanjer for å samle inn midler til verdensarvfondet⁹
- m) ta i bruk utdannings- og informasjonsprogrammer for å styrke forståelsen og respekten blant sin egen befolkning for verdensarven slik den er definert i

³ Artikkel 4 og artikkel 6 nr. 2 i *verdensarvkonvensjonen*

⁴ Artikkel 5 i *verdensarvkonvensjonen*

⁵ Artikkel 6 nr. 3 i *verdensarvkonvensjonen*

⁶ Artikkel 11 nr. 1 i *verdensarvkonvensjonen*

⁷ Artikkel 16 nr. 1 i *verdensarvkonvensjonen*

⁸ Artikkel 17 i *verdensarvkonvensjonen*

⁹ Artikkel 18 i *verdensarvkonvensjonen*

artikkel 1 og 2 i *konvensjonen* og for å holde allmennheten orientert om hvilke farer som truer denne arven¹⁰ og

- n) gi verdensarvkomiteen informasjon om hvordan *verdensarvkonvensjonen* blir fulgt opp og om tilstanden til verdensarvområdene¹¹

16. Statspartene blir oppfordret til å delta på møtene i verdensarvkomiteen og dens støtteorganer¹².

I.D Generalforsamlingen av statspartene til verdensarvkonvensjonen

17. Generalforsamlingen av statspartene til *verdensarvkonvensjonen* møtes under sesjonene til Unescos generalkonferanse. Generalforsamlingen avholder sine møter i henhold til forsamlingens forretningsorden, som er tilgjengelig på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/garules>¹³.

18. Generalforsamlingen avgjør hvor stor prosentandelen skal være, som alle statspartene skal bidra med til verdensarvfondet, og den velger hvilke stater som skal være medlemmer av verdensarvkomiteen. Både generalforsamlingen og Unescos generalkonferanse mottar rapport fra verdensarvkomiteen om komiteens aktiviteter¹⁴.

I.E Verdensarvkomiteen

19. Verdensarvkomiteen består av 21 medlemmer og møtes minst én gang i året (juni/juli). Komiteen oppretter et styre, som møtes så ofte det er nødvendig under komiteens sesjoner¹⁵. En oversikt over komiteens og styrets sammensetning er tilgjengelig på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/committeemembers>.

20. Komiteen avholder sine møter i henhold til sin forretningsorden, som er tilgjengelig på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/committeerules>.

21. Komitémedlemmenes mandatperiode er seks år, men for å sikre en rettferdig representasjon og rotasjon, blir statspartene bedt av generalforsamlingen om å vurdere frivillig å redusere mandatperioden fra seks til fire år, og de blir anmodet om ikke å stille som kandidat til en ny periode etter at én periode som medlem er over¹⁶.

¹⁰ Artikkel 27 i *verdensarvkonvensjonen*

¹¹ Artikkel 29 i *verdensarvkonvensjonen*. Resolusjon vedtatt av den ellefte generalforsamlingen av stater som er part i konvensjonen (1997)

¹² Punkt 8.1 i verdensarvkomiteens forretningsorden

¹³ Artikkel 8 nr. 1 i *verdensarvkonvensjonen* og punkt 49 i verdensarvkomiteens forretningsorden

¹⁴ Artikkel 8 nr. 1, artikkel 16 nr. 1 og artikkel 29 i *verdensarvkonvensjonen*, og punkt 49 i verdensarvkomiteens forretningsorden

¹⁵ Verdensarvkomiteen kan kontaktes gjennom sitt sekretariat, Unescos verdensarvsenter

¹⁶ Artikkel 9 nr. 1 i *verdensarvkonvensjonen*.

Artikkel 8 nr. 2 i *verdensarvkonvensjonen* og resolusjonene fra den sjuende (1989), tolvte (1999) og trettende (2001) generalforsamlingen av statsparter til konvensjonen

22. Etter vedtak gjort av komiteen på møtet forut for generalforsamlingen, kan et visst antall seter forbeholdes parter som ikke har noe område på verdensarvlista¹⁷.
23. Komiteens beslutninger skal være basert på objektive og vitenskapelige betraktninger og enhver vurdering som gjøres på komiteens vegne, skal gjennomføres på en grundig og ansvarlig måte. Komiteen erkjenner at slike beslutninger er avhengige av:
- a) grundig utarbeidet dokumentasjon
 - b) grundige og konsekvente prosedyrer
 - c) vurderinger gjort av kvalifiserte sakkyndige og
 - d) innhenting av ekspertuttalelser, dersom det er behov for det
24. De viktigste oppgavene til komiteen er, i samarbeid med statspartene å:
- a) identifisere, på grunnlag av de tentative listene og nominasjonene som partene legger fram, verdensarv av fremragende universell verdi som skal bevares i henhold til *konvensjonen*, og skrive disse inn på verdensarvlista¹⁸
 - b) undersøke tilstanden til områder som står på verdensarvlista, gjennom prosessene med forsterket overvåking (se kapittel IV) og periodisk rapportering (se kapittel V)¹⁹
 - c) beslutte om noen av områdene på verdensarvlista skal skrives inn på eller fjernes fra farelista²⁰
 - d) beslutte om et område skal slettes fra verdensarvlista (se kapittel IV)
 - e) fastsette en prosedyre for hvordan anmodninger om internasjonal bistand skal behandles, og gjennomføre de nødvendige undersøkelsene og konsultasjonene før de tar en beslutning (se kapittel VII)²¹
 - f) avgjøre hvordan verdensarvfondets ressurser kan brukes på den gunstigste måten for å bistå statspartene i arbeidet med å sikre kultur- og naturarv av fremragende universell verdi²²
 - g) finne måter å øke verdensarvfondets ressurser på
 - h) rapportere annethvert år til statspartenes generalforsamling og Unescos generalkonferanse om komiteens virksomhet²³

¹⁷ Punkt 14.1 i forretningsordenen til generalforsamlingen av statsparter

¹⁸ Artikkel 11 nr. 2 i *verdensarvkonvensjonen*

¹⁹ Artikkel 11 nr. 7 og artikkel 29 i *verdensarvkonvensjonen*

²⁰ Artikkel 11 nr. 4 og 5 i *verdensarvkonvensjonen*

²¹ Artikkel 21 nr. 1 og 3 i *verdensarvkonvensjonen*

²² Artikkel 13 nr. 6 i *verdensarvkonvensjonen*

²³ Artikkel 29 nr. 3 i *verdensarvkonvensjonen* og punkt 49 i verdensarvkomiteens forretningsorden

- i) gjennomgå og evaluere oppfølgingen av *konvensjonen* jevnlig
 - j) revidere og vedta retningslinjene
25. For å lette gjennomføringen av *konvensjonen*, utarbeider komiteen strategiske mål. Disse blir med jevne mellomrom gjennomgått og revidert, for å sikre at nye trusler mot verdensarven blir håndtert på en effektiv måte²⁴.
26. Følgende strategiske mål gjelder nå²⁵:
- 1. styrke verdensarvlistas **troverdighet**
 - 2. sikre en effektiv **bevaring** av kultur- og naturarven på verdensarvlista
 - 3. bidra til en effektiv **kompetansutvikling** blant statspartene
 - 4. øke bevisstheten om, engasjementet for og støtten til verdensarven blant folk flest, gjennom **kommunikasjon**
 - 5. fremme **lokalsamfunnens** rolle i arbeidet med å gjennomføre *konvensjonen*

I.F Verdensarvkomiteens sekretariat (Unescos verdensarvsenter)²⁶

27. Et sekretariat oppnevnt av Unescos generaldirektør bistår verdensarvkomiteen²⁷. Sekretariatfunksjonen blir for tiden ivarettatt av Unescos verdensarvsenter, som ble opprettet spesielt for dette formålet i 1992. Generaldirektøren har utnevnt direktøren for Unescos verdensarvsenter til sekretær for komiteen²⁸. Sekretariatet bistår og samarbeider med statspartene og de rådgivende fagorganene. Sekretariatet samarbeider nært med andre sektorer i Unesco og med Unescos regionkontorer²⁹.
28. Sekretariatets hovedoppgaver er å:
- a) organisere møtene til generalforsamlingen og komiteen³⁰
 - b) følge opp vedtakene i verdensarvkomiteen og resolusjonene fra generalforsamlingen og avgi rapport om oppfølgingen til disse organene³¹

²⁴ De første "Strategiske orienteringer" ble vedtatt av komiteen i 1992 og finnes i vedlegg II til dokumentet WHC-92/CONF.002/12

²⁵ I 2002 reviderte verdensarvkomiteen sine strategiske målsettinger. *Budapest-erklæringen om verdensarven* (2002) er tilgjengelig på følgende internettadresse: <http://whc.unesco.org/en/budapestdeclaration>

²⁶ UNESCO World Heritage Centre, 7 Place de Fontenoy, 75352 Paris 07 SP, Frankrike.

Tlf.: + 33 (0) 1 4568 1571

Faks: + 33 (0) 1 4568 5570

E-post: wh-info@unesco.org

Internettadresse: <http://whc.unesco.org/>

²⁷ Artikkel 14 i *verdensarvkonvensjonen*

²⁸ Punkt 43 i verdensarvkomiteens forretningsorden

²⁹ Rundskriv 16 av 21. oktober 2003

<http://whc.unesco.org/circs/circ03-16e.pdf>

³⁰ Artikkel 14 nr. 2 i *verdensarvkonvensjonen* og *Budapest-erklæringen om verdensarv* (2002)

³¹ Artikkel 14 nr. 2 i *verdensarvkonvensjonen* og *Budapest-erklæringen om verdensarven* (2002)

- c) motta og registrere nominasjoner til verdensarvlista, sjekke om nominasjonene er fullstendige, arkivere nominasjonene og videresende dem til de relevante rådgivende fagorganene
- d) samordne undersøkelser og aktiviteter, som en del av den globale strategien for en representativ, balansert og troverdig verdensarvliste
- e) organisere den periodiske rapporteringen
- f) samordne den den forsterkede overvåkingen, inkludert undersøkelsesreiser for fagekspertene på forsterket overvåking³² og samordne deltakelsen på de rådgivende reisene til områdene³³
- g) koordinere den internasjonale bistanden
- h) mobilisere ekstra ressurser utenom budsjettet til å vedlikeholde og forvalte verdensarvområdene
- i) bistå statspartene i arbeidet med å gjennomføre komiteens programmer og prosjekter og
- j) arbeide for å fremme verdensarven og *konvensjonen* gjennom å spre informasjon til statspartene, de rådgivende fagorganene og allmennheten

29. Disse aktivitetene skal følge vedtakene og de strategiske målene fra komiteen og resolusjonene fra statspartenes generalforsamling, og de skal utføres i nært samarbeid med de rådgivende fagorganene.

³² Undersøkelsesreisene for forsterket overvåking er en del av den lovbestemte rapporteringen fra sekretariatet og de rådgivende fagorganene til verdensarvkomiteen. De skal rapportere på tilstanden til spesielle områder som står i fare (se avsnitt 169). Verdensarvkomiteen har bedt dem om, i samråd med den aktuelle statsparten, å utrede områdets tilstand, farene det er utsatt for, og mulighetene for å sette området i stand eller vurdere/beregne hvordan slike forbedrende tiltak virker. De skal også rapportere tilbake til komiteen om hva de finner (se avsnitt 176e). Mandatet til fagekspertenes undersøkelsesreiser er foreslått av verdensarvsenteret, på linje med det verdensarvkomiteen har vedtatt, og i enighet med statsparten og det eller de aktuelle rådgivende fagorganet eller -organene. Verdensarvfondet betaler utgiftene.

³³ Fagekspertenes undersøkelsesreiser er ikke en del av den lovbestemte og obligatoriske prosessen, siden det er frivillig for statspartene å ta initiativ til dem. Det avhenger også av hvordan disse reisene blir vurdert av statspartene som ber om dem. Fagekspertenes undersøkelsesreiser må forstås som reiser for å bidra med ekspertråd til en statspart om spesielle tema. Det kan dreie seg om "motstrøms" støtte og råd om hvordan identifisere områder, tentative lister eller nominasjoner av områder til verdensarvlista. Alternativt kan reisene relateres til bevaringsstatusen for områder og bidra med råd når det gjelder å vurdere hvilken innvirkning et stort utviklingsprosjekt kan ha på områdets fremragende universelle verdi, råd om hvordan man skal forberede eller revidere en forvaltningsplan eller råd om fremskritt oppnådd i implementeringen av begrensende tiltak og så videre. Mandatet til fagekspertenes undersøkelsesreiser blir foreslått av statsparten selv, og blir konsolidert i samråd med verdensarvsenteret og det eller de relevante rådgivende fagorganet eller -organene, eller andre organisasjoner. Statsparten som inviterer til reisen, må bære alle kostnadene ved den. Unntaket er når statsparten er kvalifisert til relevant internasjonal hjelp eller finansiering fra den nye budsjettlinja for rådgivende ekspertreiser, slik det er vedtatt i Vedtak 38 COM 12.

I.G Verdensarvkomiteens rådgivende fagorganer

30. De rådgivende fagorganene som skal bistå verdensarvkomiteen, er ICCROM³⁴, ICOMOS³⁵ og IUCN³⁶.
31. De rådgivende fagorganenes oppgaver er å:
- gi råd om hvordan *verdensarvkonvensjonen* skal følges opp innenfor områdene der de er sakkyndige³⁷
 - bistå sekretariatet i arbeidet med å forberede komiteens dokumenter og utarbeide dagsorden for komiteens møter, samt gjennomføre komiteens vedtak
 - bistå i arbeidet med å utvikle og følge opp den globale strategien for en representativ, balansert og troverdig verdensarvliste, den globale opplæringsstrategien, den periodiske rapporteringen og en mer effektiv bruk av verdensarvfondets midler
 - overvåke tilstanden til verdensarvområdene (blant annet ved hjelp av undersøkelsesreiser for forsterket overvåking, etter ønske fra komiteen, og de rådgivende fagekspertenes reiser til områdene, etter invitasjon fra statspartene) og behandle søknader om internasjonal bistand
 - når det gjelder ICOMOS og IUCN, skal de, i samråd og dialog med statspartene som har nominert området, vurdere området som er nominert til verdensarvlista, og legge fram vurderingsrapporter for komiteen og
 - delta på verdensarvkomiteens og styrets møter som rådgivere³⁸

ICCROM

32. ICCROM (Det internasjonale senteret for bevaring og restaurering av kulturminnesmerker) er en internasjonal, mellomstatlig organisasjon med hovedkvarter i Roma i Italia. ICCROM ble opprettet av Unesco i 1956, og organisasjonens oppgaver etter vedtektene er å forske og dokumentere, gi teknisk bistand, drive opplæring og organisere programmer for å øke befolkningens bevissthet om faste og løse kulturminner³⁹.
33. ICCROMs spesifikke oppgaver i forbindelse med *konvensjonen* innbefatter det å være en prioritert partner når det gjelder opplæring innenfor kulturarvområdet, overvåke

³⁴ ICCROM – the International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property – det internasjonale senteret for bevaring og restaurering av kulturminnesmerker

³⁵ ICOMOS – the International Council on Monuments and Sites – Det internasjonale rådet for kulturminner

³⁶ IUCN – the World Conservation Union – Den internasjonale naturvernunionen

³⁷ Artikkel 13.7 i *Verdensarvkonvensjonen*

³⁸ Artikkel 8 nr. 3 i *Verdensarvkonvensjonen*

³⁹ ICCROM

Via di S. Michele 13, I-00153 Roma, Italia

Tlf.: +39 06 585531 Faks: +39 06 5855 3349

E-post: iccrom@iccrom.org Internettadresse: <http://www.iccrom.org/>

tilstanden til kulturarven på verdensarvlista, gå gjennom søknader om internasjonal bistand fra statspartene, og bidra med kunnskap og støtte til kompetanseutvikling.

ICOMOS

34. ICOMOS (Det internasjonale rådet for kulturminner) er en frivillig organisasjon med hovedkvarter i Paris i Frankrike. Organisasjonen ble stiftet i 1965, og dens oppgave er å fremme bruken av teori, metode og vitenskapelige teknikker i arbeidet med å konservere arkitektonisk og arkeologisk kulturarv. Organisasjonens arbeid er basert på prinsippene i Det internasjonale charteret for bevaring og restaurering av kulturminner (Venezia-charteret) fra 1964⁴⁰.
35. ICOMOSs spesifikke oppgaver i forbindelse med *konvensjonen* innbefatter det å vurdere områder som er nominert til verdensarvlista, overvåke tilstanden til kulturarven på verdensarvlista, vurdere søknader om internasjonal bistand fra statspartene og bidra med kunnskap og støtte til kompetanseutvikling.

IUCN

36. IUCN (Den internasjonale naturvernunionen) ble opprettet i 1948 og forener regjeringer, frivillige organisasjoner og forskere i et globalt partnerskap. Organisasjonens oppgave er å påvirke, oppmuntre og hjelpe samfunn over hele verden til å ta vare på helheten og mangfoldet i naturen og sikre at all bruk av naturressursene er rettferdig og økologisk forsvarlig. IUCN har sitt hovedkvarter i Gland i Sveits⁴¹.
37. IUCNs spesifikke oppgaver i forbindelse med *konvensjonen* innbefatter det å vurdere områder som er nominert til verdensarvlista, overvåke tilstanden til naturområdene på verdensarvlista, vurdere søknader om internasjonal bistand fra statspartene og bidra med kunnskap og støtte til kompetanseutvikling.

I.H Andre organisasjoner

38. Komiteen kan be andre internasjonale og ikke-statlige organisasjoner med egnet kompetanse og ekspertise om bistand til å gjennomføre programmer og prosjekter, inkludert undersøkelsesreiser for forsterket overvåking.

I.I Partnere i arbeidet med å sikre og bevare verdensarven

39. En partnerskapsbasert tilnærming til arbeidet med å nominere, forvalte og overvåke er viktig for å sikre verdensarvområdene og følge opp av *konvensjonen*.

⁴⁰ ICOMOS

49-51 Rue de la Fédération, 75015 Paris, Frankrike

Tlf.: + 33 (0) 1 4567 6770 Faks: + 33 (0) 1 4566 0622

E-post: secretariat@icomos.org Internettadresse: <http://www.icomos.org/>

⁴¹ IUCN - The World Conservation Union

Rue Mauverney 28, CH-1196 Gland, Sveits

Tlf.: + 41 22 999 0001 Faks: + 41 22 999 0010

E-post: mail@hq.iucn.org Internettadresse: <http://www.iucn.org/>

40. Partnere i arbeidet med å sikre og ta vare på verdensarven kan være personer og andre interessenter, særlig lokalsamfunn, urbefolkninger, statlige, ikke-statlige og private organisasjoner og eiere som har en interesse i og er engasjert i arbeidet med å ta vare på og forvalte et verdensarvområde.

I.J Andre konvensjoner, rekommandasjoner og programmer

41. Verdensarvkomiteen erkjenner fordelene ved bedre å samordne komiteens arbeid med andre Unesco-programmer og med konvensjonene som er relevante for disse. Se punkt 44 for en liste over de relevante globale dokumentene, konvensjonene og programmene.
42. Med bistand fra sekretariatet, vil verdensarvkomiteen sørge for en hensiktsmessig samordning og informasjonsutveksling mellom *verdensarvkonvensjonen* og andre konvensjoner, programmer og internasjonale organisasjoner som har med bevaring av kultur- og naturarv å gjøre.
43. Komiteen kan invitere representanter for de mellomstatlige organene under beslektede konvensjoner til å delta på komiteens møter som observatører. Komiteen kan også utpeke en representant til å være observatør på møter i de andre mellomstatlige organene når den blir invitert til det.
44. **Utvalgte globale konvensjoner og programmer som handler om vern av kultur- og naturarv⁴²**

Unesco-konvensjoner og -programmer

Konvensjon om vern av kulturarv i væpnet konflikt (1954)

Protokoll I (1954)

Protokoll II (1999)

http://www.unesco.org/culture/laws/hague/html_eng/page 1.shtml

Konvensjon om tiltak for å forby og forhindre ulovlig import, eksport av og overføring av eiendomsrett til kulturgjenstander (1970)

http://www.unesco.org/culture/laws/1970/html_eng/page 1.shtml

Konvensjon om vern av verdens kultur- og naturarv (1972)

http://www.unesco.org/whc/world_he.htm

Konvensjon om vern av den undersjøiske kulturarven (2001)

http://www.unesco.org/culture/laws/underwater/html_eng/convention.shtml

Konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven (2003)

<http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001325/132540e.pdf>

Man and the Biosphere Programme (Mennesket og biosfæren) (MAB)

<http://www.unesco.org/mab/>

⁴² Vedtak 39 COM 11

Konvensjonen for å verne og fremme et mangfold av kulturuttrykk (2005)

<http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001429/142919e.pdf>

Andre konvensjoner

Konvensjon om våtmarksområder av internasjonal betydning, særlig som tilholdssted for vannfugler (Ramsar-konvensjonen) (1971)

http://www.ramsar.org/key_conv_e.htm

Konvensjon om internasjonal handel med truede arter av vill fauna og flora (CITES) (1973)

<http://www.cites.org/eng/disc/text.shtml>

Konvensjon om vern av vandrede arter av ville dyr (CMS) (1979)

http://www.unep-wcmc.org/cms/cms_conv.htm

FNs havrettskonvensjon (UNCLOS) (1982)

http://www.un.org/Depts/los/convention_agreements/texts/unclos/closindx.htm

Konvensjon om biologisk mangfold (1992)

<http://www.biodiv.org/convention/articles.asp>

Unidroit-konvensjonen om stjålne eller ulovlig eksporterte kulturminner (Roma 1995)

<http://www.unidroit.org/english/conventions/culturalproperty/c-cult.htm>

FNs rammekonvensjon om klimaendring (New York, 1992)

http://unfccc.int/essential_background/convention/background/items/1350.php

II. VERDENSARVLISTA

II.A Definisjon av verdensarv

Kultur- og naturarv

45. Kultur- og naturarv er definert i artiklene 1 og 2 i *verdensarvkonvensjonen*

Artikkel 1

Med "kulturarv" menes i denne konvensjonen:

minnesmerker: arkitektoniske arbeider, monumentale skulpturer og malerier, arkeologiske elementer eller konstruksjoner, innskifter, huleboliger og sammenstillinger av kulturminner av fremragende universell verdi sett fra et historisk, kunstnerisk eller vitenskapelig synspunkt

bygninger: grupper av frittstående eller sammenbygde bygninger som på grunn av sin arkitektur, homogenitet eller beliggenhet i landskapet, er av fremragende universell verdi sett fra et historisk, kunstnerisk eller vitenskapelig synspunkt

områder: konstruksjoner lagd av mennesker, eller av mennesker og natur i fellesskap, og områder, som også omfatter arkeologiske utgravinger, og som er av fremragende universell verdi sett fra et historisk, estetisk, etnologisk eller antropologisk synspunkt

Artikkel 2

Med "naturarv" menes i denne konvensjonen:

naturlige særpreg, som fysiske og biologiske formasjoner eller grupper av slike formasjoner, som er av fremragende universell verdi sett fra et estetisk eller vitenskapelig synspunkt

geologiske og fysiografiske formasjoner og klart avgrensede områder som er tilholdssted for truede arter av dyr eller planter av fremragende universell verdi sett fra et vitenskapelig synspunkt eller et bevaringssynspunkt

naturområder eller klart avgrensede arealer av fremragende universell verdi sett fra et vitenskapelig synspunkt eller et bevaringssynspunkt, eller på grunn av sin naturlige skjønnhet

Blandet kultur- og naturarv

46. Områder som helt eller delvis faller innenfor definisjonene av både kultur- og naturarv, slik disse lyder i artiklene 1 og 2 i *konvensjonen*, skal betraktes som "blandet kultur- og naturarv".

Kulturlandskap

47. Kulturlandskap er kulturminner og representerer "anlegg utført av mennesker og natur i fellesskap", slik definisjonen lyder i artikkel 1 i *konvensjonen*⁴³. De viser oss hvordan menneskenes samfunn og bosettingsmønster har utviklet seg over tid, under påvirkning av de fysiske begrensningene eller mulighetene som ligger i deres naturlige omgivelser og i de til enhver tid rådende sosiale, økonomiske og kulturelle kreftene, både eksternt og internt.

Løse kulturminner

48. Komiteen vil ikke vurdere nominasjoner av faste kulturminner som sannsynligvis vil gå over til å bli løse.

Fremragende universell verdi

49. Med "fremragende universell verdi" menes at den kulturelle verdien eller naturverdien er så eksepsjonell at den er grenseoverskridende og har betydning for både nålevende og framtidige generasjoner av hele menneskeheten. Derfor er permanent vern av denne arven av største viktighet for det internasjonale samfunnet som helhet. Komiteen fastsetter hvilke kriterier som skal legges til grunn for å skrive områder inn på verdensarvlista.
50. Statspartene blir bedt om å nominere til verdensarvlista områder av kulturell eller naturlig verdi, som de mener er av "fremragende universell verdi".
51. Når et område blir skrevet inn på verdensarvlista, skal komiteen utstede en erklæring om fremragende universell verdi (se punkt 154). Dette vil være den viktigste referansen for å sikre et effektivt, framtidig vern og en effektiv forvaltning av verdensarvområdet.
52. Det er ikke meningen at *konvensjonen* skal sikre vern av alle områder som er av stor interesse, betydning eller verdi, men bare et selektivt utvalg av de mest framtreddende av disse, sett fra et internasjonalt synspunkt. Man kan ikke regne med at et område som har nasjonal eller regional betydning, automatisk vil bli tatt opp på verdensarvlista.
53. Nominasjoner som blir lagt fram for komiteen, skal vise at statsparten er sterkt engasjert i arbeidet med å ta vare på det aktuelle kulturminnet, kulturmiljøet eller naturområdet, med de midlene statsparten har til rådighet. Et slikt engasjement skal gi seg uttrykk i at hensiktsmessige politiske, rettslige, vitenskapelige, tekniske, administrative og økonomiske tiltak blir foreslått og vedtatt, for å beskytte området og dets fremragende universelle verdi.

⁴³ Vedlegg 3

II.B En representativ, balansert og troverdig verdensarvliste

54. Komiteen skal bestrebe seg på å opprette en representativ, balansert og troverdig verdensarvliste, i samsvar med de fire strategiske målene som komiteen vedtok på sin 26. sesjon i Budapest i 2002⁴⁴.

Global strategi for en representativ, balansert og troverdig verdensarvliste

55. Den globale strategien for en representativ, balansert og troverdig verdensarvliste er utarbeidet for å påvise og fylle de største hullene i verdensarvlista. Dette blir gjort ved at flere land blir oppfordret til å bli statsparter til *konvensjonen*, til å utarbeide tentative lister, slik disse er definert i punkt 62, og til å nominere flere områder til verdensarvlista (se: <http://whc.unesco.org/en/globalstrategy>)⁴⁵.
56. Statspartene og de rådgivende fagorganene blir, i samarbeid med sekretariatet og andre partnere, oppfordret til å delta i arbeidet med å gjennomføre den globale strategien. For dette formålet blir det arrangert regionale og tematiske møter om den globale strategien, og komparative og tematiske studier. For å gjøre det lettere for statspartene å utarbeide tentative lister og nominasjoner, er resultatene av disse møtene og studiene er tilgjengelige for dem. Rapportene fra ekspertmøtene og studiene som er forelagt verdensarvkomiteen, er tilgjengelige på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/globalstrategy>.
57. Alt skal gjøres for å tilstrebe en rimelig balanse mellom kulturarv og naturarv på verdensarvlista.
58. Det er ikke satt noen formell begrensning på hvor mange steder som kan skrives inn på verdensarvlista.

Andre forholdsregler

59. For å fremme opprettelsen av en representativ, balansert og troverdig verdensarvliste, blir statspartene bedt om å vurdere hvorvidt kultur- og naturarven deres allerede er godt representert på lista, og dersom de finner at det er tilfelle, blir de bedt om å bremse framleggingen av nye nominasjoner⁴⁶:
- a) gjennom frivillig å spre nominasjonene over tid, i henhold til kriterier de selv definerer
 - b) ved bare å foreslå områder som faller innenfor kategorier som fremdeles er underrepresentert

⁴⁴ Budapest-erklæringen om verdensarven (2002) er tilgjengelig på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/budapestdeclaration>

⁴⁵ Rapporten fra ekspertmøtet om den globale strategien og tematiske studier for en representativ verdensarvliste (20.-22. juni 1994) ble godkjent av verdensarvkomiteen på komiteens 18. sesjon (Phuket, 1994). Den globale strategien ble opprinnelig utviklet med henvisning til kulturarven. Etter anmodning fra verdensarvkomiteen ble den globale strategien seinere utvidet til også å omfatte henvisning til naturarv og kombinert kultur- og naturarv.

⁴⁶ Resolusjon vedtatt av den 12. generalforsamlingen av statsparter til konvensjonen (1999)

- c) ved å knytte alle sine nominasjoner til en nominasjon som blir lagt fram av en statspart hvis kultur- og naturarv er underrepresentert, eller
 - d) gjennom en frivillig beslutning om ikke å legge fram nye nominasjoner inntil videre
- 60.** Statsparter hvis kultur- og naturarv av fremragende universell verdi er underrepresentert på verdensarvlista, blir anmodet om å⁴⁷:
- a) prioritere arbeidet med tentative lister og nominasjoner
 - b) ta initiativ til og konsolidere partnerskap på regionalt nivå, basert på utveksling av teknisk ekspertise
 - c) oppmuntre til bilateralt og multilateralt samarbeid for å øke den faglige kompetansen og den tekniske kapasiteten til institusjonene som er ansvarlige for å verne, sikre og forvalte kultur- og naturarven de er i besittelse av, og
 - d) delta, i den grad det er mulig, på møtene i verdensarvkomiteen
- 61.** Komiteen besluttet å bruke følgende framgangsmåte⁴⁸:
- a) gå gjennom opp til to fullstendige nominasjoner fra hver statspart, forutsatt at minst én av nominasjonene gjelder et naturområde
 - b) sette et tak på antall nominasjoner komiteen skal vurdere til 45 per år, inkludert nominasjoner som tidligere komitémøter har behandlet og sendt tilbake med anmodning om tilleggsopplysninger eller omarbeiding, utvidelser (med unntak av mindre grensejusteringer), grenseoverskridende nominasjoner og serienominasjoner
 - c) dersom antall nominasjoner overstiger 45 per år, vil de bli prioritert i denne rekkefølgen:
 - i) nominasjoner som blir lagt fram av statsparter som ikke har noen områder på lista
 - ii) nominasjoner lagt fram av statsparter som har opp til tre områder på lista
 - iii) nominasjoner av områder som tidligere er blitt ekskludert på grunn av den årlige grensa på 45 nominasjoner, og på grunn av at disse prinsippene har blitt gjennomført
 - iv) nominasjoner av naturarvområder
 - v) nominasjoner av områder med kombinert kultur- og naturarv

⁴⁷ Resolusjon vedtatt av den 12. generalforsamlingen av statsparter til konvensjonen (1999)

⁴⁸ Vedtak 24 COM VI.2.3.3, 28 COM 13.1 og 7 EXT.COM 4B.1, 29 COM18A, 31 COM 10 og 35 COM 8B.61

- vi) nominasjoner av grenseoverskridende eller transnasjonal kultur- eller naturarv
 - vii) nominasjoner fra statsparter i Afrika, Stillehavet eller Karibia
 - viii) nominasjoner av områder som er fremmet av statsparter som har ratifisert verdensarvkonvensjonen i løpet av de ti siste årene
 - ix) nominasjoner av områder som er fremmet av statsparter som ikke har fremmet nominasjoner de siste ti årene eller mer
 - x) når man bruker dette prioriteringssystemet, skal datoen for når sekretariatets mottok hele og fullstendige nominasjoner, brukes som sekundær prioriteringsfaktor innen kategorier der antallet nominasjoner har nådd grensa komiteen har fastsatt
- d) De statspartene som samarbeider om en grenseoverskridende eller transnasjonal serienominasjon, kan velge hvem av dem som skal fremme nominasjonen. Nominasjonen kan bli registrert utelukkende innenfor denne statspartens rammer.

Følgene av denne beslutningen ble vurdert på nytt på komiteens 39. sesjon i 2015. Dette avsnittet ble satt ut i livet 2. februar 2012 for å sikre en myk overgangsperiode for alle statspartene.

På komiteens 39. sesjon i 2015 ble dette besluttet:

Decides to extend the mandate of the ad hoc working group extended by one extra regional group representative who is not a member of the World Heritage Committee, established at the 38th session (Doha, 2014) to be convened by Turkey, to further discuss and make recommendations on Paragraph 61 as well as on the sustainability of the World Heritage Fund.

II.C Tentative lister

Prosedyre og oppsett

62. En tentativ liste er en liste over områder på statspartens territorium, områder som statsparten vurderer at egner seg for å skrives inn på verdensarvlista. På sine tentative lister skal derfor statspartene føre opp detaljer om områdene som de vurderer som kultur- eller naturarv av fremragende universell verdi, og som de har til hensikt å nominere i årene som kommer⁴⁹.
63. Nominasjoner til verdensarvlista blir ikke tatt opp til vurdering dersom de nominerte områdene ikke allerede er satt opp på statspartens tentative liste⁵⁰.
64. Statspartene blir bedt om å utarbeide sine tentative lister i samarbeid med et bredt spekter av interessenter, blant annet dem som forvalter områdene, lokale og regionale

⁴⁹ Artikkel 1, 2 og 11 (nr. 1) i verdensarvkonvensjonen

⁵⁰ Vedtak 24COM para.VI.2.3.2

myndigheter, lokalsamfunn, frivillige organisasjoner og andre interesserte parter og partnere.

65. Statspartene skal presentere sine tentative lister for sekretariatet, fortrinnsvis minst ett år før nominasjonen blir fremmet. Partene blir oppfordret til å gå gjennom sine tentative lister på nytt og legge dem fram igjen for sekretariatet minst én gang hvert tiende år.
66. Statspartene blir bedt om å legge fram sine tentative lister på engelsk eller fransk, i standardoppsettet i vedlegg 2A og 2B (gjelder framtidige, transnasjonale og grenseoverskridende nominasjoner). Opplysningene skal inneholde navn på området, dets geografiske beliggenhet, en kort beskrivelse av det og en redegjørelse for hvorfor det er av fremragende universell verdi.
67. Den undertegnede originalen til den fullstendige oppdaterte tentative lista skal sendes til:

UNESCO World Heritage Centre
7 Place de Fontenoy
75352 Paris 07 SP
Frankrike
Tlf.: +33 (0) 1 4568 1136
E-post: wh-tentativelists@unesco.org

68. Når Unescos verdensarvsenter har mottatt de tentative listene fra statspartene, vil det sjekke om dokumentasjonen er i samsvar med vedlegg 2. Hvis dokumentasjonen ikke er i samsvar med vedlegg 2, vil Unescos verdensarvsenter sende alt tilbake til statsparten. Når all informasjonen er skaffet til veie, blir den tentative lista registrert av sekretariatet og sendt videre til de relevante rådgivende fagorganene til informasjon. En oversikt over alle de innsendte tentative listene blir hvert år lagt fram for komiteen. Sekretariatet skal, i samråd med de berørte statspartene, oppdatere arkivene og fjerne fra den tentative lista områder som er skrevet inn på verdensarvlista, og nominerte områder som ikke har nådd opp⁵¹.
69. Statspartenes tentative lister er tilgjengelige på internettadressen⁵²
<http://whc.unesco.org/en/tentativelists>.

Tentative lister som planleggings- og evalueringsverktøy

70. Siden den gir en indikasjon om framtidige nominasjoner, er den tentative lista et nyttig og viktig planleggingsverktøy for statspartene, verdensarvkomiteen, sekretariatet og de rådgivende fagorganene.
71. De tentative listene skal settes opp slik at det tydelig går fram hva som er de potensielle fremragende universelle verdiene. Statspartene blir oppfordret til å sette seg inn i analysene av verdensarvlista og de tentative listene som ICOMOS og IUCN har utarbeidet på anmodning fra komiteen, for å finne ut hva som mangler på verdensarvlista. Disse analysene kan være til stor hjelp for statspartene når de

⁵¹ Vedtak 7 EXT.COM 4A

⁵² Vedtak 27 COM 8A

sammenligner tema, regioner, geokulturelle grupperinger og biogeografiske områder for potensielle verdensarvområder⁵³. Statspartene blir oppmuntret til, så tidlig som mulig, å søke råd oppstrøms fra de rådgivende fagorganene når de utarbeider den tentative lista.

72. Statspartene blir også bedt om å konsultere de spesifikke tematiske studiene som de rådgivende fagorganene gjennomfører (se punkt 147). Disse studiene er basert på en gjennomgang av de tentative listene fra statspartene og på rapporter fra møter som blir holdt om samordning av de tentative listene, samt på andre tekniske studier som de rådgivende fagorganene og andre kompetente organisasjoner og personer gjennomfører⁵⁴. En liste over studier som allerede er gjennomført, er tilgjengelig på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/globalstrategy>.
73. Statspartene blir oppfordret til å samordne de tentative listene sine regionalt og tematisk. Samordning av tentative lister er en prosess der statspartene, med bistand fra de rådgivende fagorganene, kollektivt vurderer sine respektive, tentative lister for å finne skjevheter og identifisere felles tema. En slik samordning kan gjøre de tentative listene bedre, kan føre til nye nominasjoner fra partene og kan resultere i at grupper av statsparter samarbeider om å utarbeide nominasjoner.

Bistand og kompetanseutvikling til statspartene i forbindelse med utarbeidingen av tentative lister

74. For å få gjennomført den globale strategien, kan det være behov for at flere statsparter samarbeider om kompetanseutvikling og opplæring, for på den måten å skaffe seg sakkunnskap, eller styrke den kunnskapen de allerede har, når det gjelder å utarbeide, oppdatere og samordne tentative lister og å utarbeide nominasjoner.
75. Statspartene kan søke om internasjonal bistand til å utarbeide, oppdatere og samordne tentative lister (se kapittel VII).
76. Når det blir sendt ekspertgrupper for å vurdere områder, vil de rådgivende fagorganene og sekretariatet benytte anledningen til å holde regionale opplæringsseminar, for å bistå underrepresenterte stater med kunnskap om hvordan man utarbeider tentative lister og nominasjoner⁵⁵.

⁵³ Vedtak 24 COM para.VI.2.3.2(ii)

Dokumentene WHC-04/28.COM/13.B I og II

<http://whc.unesco.org/archive/2004/whc04-28com-13b1e.pdf> og

<http://whc.unesco.org/archive/2004/whc04-28com-13b2e.pdf>

⁵⁴ De tematiske studiene er forskjellige fra den komparative analysen som statspartene skal utarbeide når de nominerer områder til verdensarvlista (se punkt 132).

⁵⁵ Vedtak 24COM VI.2.3.5(ii)

II.D Kriterier for å vurdere om et område har fremragende universell verdi⁵⁶

77. Komiteen mener at et område har fremragende universell verdi (se punktene 49-53) dersom det tilfredsstillende ett eller flere av kriterier under. Nominerte områder skal:

- i) representere et mesterverk av menneskelig skaperkraft
- ii) kunne vise til hvordan viktige menneskelige verdier har blitt utvekslet innen et gitt tidsrom eller innen et kulturelt område - verdier som viser utviklingen innen arkitektur eller teknologi, monumentalkunst, byplanlegging eller landskapsutforming
- iii) være et unikt, eller i alle fall eksepsjonelt, vitnesbyrd om en kulturtradisjon eller en sivilisasjon som enten fortsatt lever, eller som er forsvunnet
- iv) være et fremragende eksempel på en bygningstype, et arkitektonisk eller teknologisk miljø eller et landskap som illustrerer en viktig fase eller viktige faser av menneskenes historie
- v) være et fremragende eksempel på en tradisjonell bosetting eller tradisjonell bruk av land eller sjø, som er representativ for en kultur (eller flere kulturer), eller for menneskelig sameksistens med omgivelsene, særlig dersom den er truet som følge av irreversible endringer
- vi) være direkte eller nært forbundet med begivenheter eller levende tradisjoner, med ideer eller tro, eller med kunstneriske og litterære arbeider av fremragende universell betydning. (Komiteen mener at dette kriteriet fortrinnsvis bør brukes sammen med andre kriterier.)
- vii) omfatte enestående naturfenomener eller områder med eksepsjonelt vakker natur og estetisk verdi
- viii) være fremragende eksempler som representerer viktige faser av jordas historie, herunder vitnesbyrd om den biologiske evolusjonen, viktige pågående geologiske prosesser som former landskapet, eller viktige geomorfologiske eller fysiografiske elementer
- ix) være fremragende eksempler som representerer pågående økologiske og biologiske prosesser, som er viktige for utviklingen av jord-, ferskvanns- eller kystøkosystemer, eller marine økosystemer og plante- eller dyresamfunn
- x) inneholde de viktigste og mest betydningsfulle naturlige habitatene for bevaring av biologisk mangfold, herunder slike som omfatter truede arter, som har fremragende universell verdi sett fra et vitenskapelig eller bevaringsmessig synspunkt

⁵⁶ Disse kriteriene ble tidligere presentert som to separate sett kriterier: kriterier i) - vi) for kulturarv og kriterier i) - iv) for naturarv. Det sjette ekstraordinære møtet i verdensarvkomiteen besluttet at de ti kriteriene skulle slås sammen (Vedtak 6 EXT.COM 5.1)

78. For at et kulturminne, kulturmiljø eller naturområde skal anses å være av fremragende universell verdi, må det også tilfredsstillende kravene til integritet eller autentisitet, og det må ha et tilfredsstillende system for vern og forvaltning som sikrer at det blir tatt vare på.

II.E Integritet og autentisitet

Autentisitet

79. Områder som nomineres under *kriteriene i til vi* (*kulturarv*) må tilfredsstillende kravene til autentisitet. Vedlegg 4, som inneholder Nara-dokumentet om autentisitet, gir et praktisk grunnlag for å vurdere autentisiteten til slike områder. Dette er summarisk gjengitt nedenfor.
80. Evnen til å forstå verdien som tilskrives verdensarven, avhenger av i hvilken grad kildene til informasjon om denne verdien kan anses som troverdige eller sannferdige. Når det gjelder opprinnelige og senere karakteristikker av kulturarven og av hvordan dens betydning er akkumulert over tid, er kunnskap om og innsikt i disse informasjonskildene og deres betydning, helt nødvendige for å kunne vurdere alle aspektene ved autentisiteten.
81. Vurderingene av et kulturminnes verdi og av troverdigheten til de aktuelle informasjonskildene, kan variere fra kultur til kultur, og til og med innenfor samme kultur. Den respekten alle kulturer har krav på, tilsier at kulturarven må vurderes og bedømmes først og fremst innenfor den kulturelle sammenhengen den tilhører.
82. Avhengig av hvilken type kulturarv det dreier seg om, og den kulturelle sammenhengen den inngår i, kan et område sies å oppfylle kravene til autentisitet dersom dets kulturelle verdi (slik den kommer til uttrykk i de foreslåtte nominasjonskriteriene) er uttrykt på en sannferdig og troverdig måte gjennom et utvalg av kjennetegn, som inkluderer:
- form og design
 - materialer og substans
 - bruk og funksjon
 - tradisjoner, teknikker og forvaltningssystem
 - beliggenhet og omgivelser
 - språk og andre former for immateriell kulturarv
 - ånd og følelse
 - andre indre og ytre faktorer
83. Det er ikke enkelt å si i praksis hva som kjennetegner ånd og følelse i forbindelse med kravet til autentisitet, men de er likevel viktige indikatorer når det gjelder å bedømme et områdes særpreg og stedsfølelse, for eksempel i samfunn som holder på tradisjoner og stabilitet i kulturen.
84. Bruken av alle disse kildene gjør det mulig å utdype de spesifikke kunstneriske, historiske, sosiale og vitenskapelige aspektene ved kulturarven som blir vurdert. Med "informasjonskilder" menes alle fysiske, skriftlige, muntlige og figurative kilder,

kilder som gjør det mulig å sette seg inn i kulturarvens natur, særegenheter, betydning og historie.

85. Når kravene til autentisitet blir vurdert i forbindelse med at en nominasjon blir utarbeidet, skal statsparten først identifisere alle relevante og signifikante kjennetegn på autentisitet. Erklæringen om autentisitet skal bedømme i hvilken grad autentisiteten er til stede i, eller blir uttrykt gjennom, hvert av disse signifikante kjennetegnene.
86. Når det gjelder autentisitet, kan en rekonstruksjon av arkeologiske rester av historiske bygninger eller områder bare godtas under helt spesielle omstendigheter. En rekonstruksjon er bare akseptabel når den skjer på grunnlag av fullstendig og detaljert dokumentasjon. Den skal ikke være basert på antakelser.

Integritet

87. Alle områder som blir nominert til verdensarvlista, skal tilfredsstille kravet til integritet⁵⁷.
88. Integritet er et mål for hvor hel og intakt kultur- eller naturarven og dens kjennetegn er. Å undersøke integriteten innebærer derfor å vurdere i hvilken grad området:
- a) inneholder alle elementene som må være til stede for å uttrykke områdets fremragende universelle verdi
 - b) er tilstrekkelig stort til på en helhetlig måte å sikre representativiteten når det gjelder prosessene og elementene som utgjør områdets verdi
 - c) lider under negative virkninger av utvikling eller vanskjøtsel

Dette skal formidles gjennom en erklæring om integritet.

89. Når det gjelder områder som blir nominert under kriteriene i) til vi), skal deres fysiske struktur eller signifikante særpreg være i god stand og forfallsprosesser under kontroll. En vesentlig del av elementene som er nødvendige for å kunne uttrykke områdets helhetlige verdi, skal være med. Videre skal også alle relasjoner og dynamiske funksjoner som finnes i kulturlandskap, historiske byer eller andre levende områder og som er viktige for deres særpreg, være holdt vedlike⁵⁸.
90. De biofysiske prosessene og landformasjonene skal være relativt intakte i alle områdene som blir nominert på grunnlag av kriteriene *vii) til x) (naturarv)*. Imidlertid må man erkjenne at ikke noe område er helt uberørt, at alle naturområder er dynamiske, noe som til en viss grad innebærer kontakt med mennesker. Det foregår ofte menneskelig virksomhet i naturområder, blant annet gjennom aktiviteter som er en del av livet i tradisjonelle samfunn og lokalsamfunn. Slike aktiviteter kan være forenlige med områdets fremragende universelle verdi dersom de er økologisk forsvarlige.
91. I tillegg er det definert et eget krav til integritet for hvert av kriteriene for områder nominert under kriteriene *vii) til x) (naturarv)*.

⁵⁷ Vedtak 20 COM IX.13

⁵⁸ Eksempler på hvordan kravene til integritet for områder som er nominert under kriteriene i) til vi) skal brukes, blir utarbeidet.

92. Områder som blir foreslått under kriterium vii) skal ha fremragende universell verdi og skal inkludere områder som er viktige for å kunne opprettholde dets naturskjønnhet. For eksempel vil et område som i stor grad har sin verdi som et naturskjønt område knyttet til en foss, oppfylle kravet til integritet dersom det omfatter tilgrensende nedbørsfelt og tilsigsområder, som er helt nødvendige for å kunne opprettholde områdets estetiske kvaliteter.
93. Områder som blir foreslått under kriterium viii) (*naturarv*) skal inneholde alle eller de fleste av de viktigste, innbyrdes sammenhengende og innbyrdes avhengige elementene i sine naturlige sammenhenger. For eksempel vil et "istids"-område oppfylle kravet til integritet dersom det inkluderer området med fast snødekke, selve isbreen og eksempler på spor isen har avsatt i fast fjell, løsmasseavsetninger og innvandring av plante- og dyrearter (for eksempel skuringsstriper, morener og stadier av pionersuksesjoner). Når det gjelder vulkaner, må seriene av magmatiske bergarter være komplette, og alle eller de fleste variantene av bergarter formet av lavastrømmer og typer av vulkanutbrudd, skal være representert.
94. Områder som blir foreslått under kriterium ix) (*naturarv*) skal være tilstrekkelig store og skal inneholde elementene som er nødvendige for å vise de viktigste aspektene ved prosesser som er viktige for en langsiktig bevaring av økosystemene og det biologiske mangfoldet områdene rommer. Et område med tropisk regnskog vil for eksempel oppfylle kravet til integritet dersom det strekker seg over et område med en viss variasjon i høyde over havet, forskjeller i topografi og jordtyper og naturlig glennedynamikk. På samme måte skal for eksempel et korallrev omfatte tang- og mangroveøkosystemer eller andre tilgrensende økosystemer som regulerer tilførselen av næringsstoffer og sedimenter til revet.
95. Områdene som blir foreslått under kriterium x) skal være de som har størst betydning for bevaringen av det biologiske mangfoldet. Det er stort sett bare områdene med størst biologisk mangfold eller de som biologisk sett er mest representative, som er egnet til å tilfredsstille dette kriteriet. Områdene skal omfatte habitater som kan opprettholde det mangfold av fauna og flora som er karakteristisk for den biogeografiske regionen og de økosystemene som blir vurdert. En tropisk savanne vil for eksempel oppfylle kravet til integritet dersom den omfatter en komplett forekomst av sameksisterende planteetere og planter. Økosystemet på en øy bør omfatte habitater som tar vare på alle de endemiske artene som er på øya. Et område som inneholder et stort spekter av arter, skal være stort nok til å omfatte tilholdsstedene som er nødvendige for å sikre levedyktige populasjoner av disse artene. For et område som inneholder vandrende arter, er det viktig at sesongmessige forplantningsområder og hekkeplasser, samt trekkveier, blir skjermet på tilfredsstillende vis.

II.F Vern og forvaltning

96. Vern og forvaltning av et verdensarvområde skal sikre at områdets fremragende universelle verdi og grunnlaget for dets integritet eller autentisitet blir opprettholdt eller styrket i framtida, sammenliknet med hvordan det var da området ble skrevet inn på verdensarvlista. En oversikt over områdenes generelle tilstand, og dermed også

deres fremragende universelle verdi, skal lages innen rammen av en prosess for å overvåke verdensarvområder, slik det er spesifisert i retningslinjene⁵⁹.

97. Alle steder som er skrevet inn på verdensarvlista, skal ha tilfredsstillende langsiktig vern og forvaltning basert på lover, forskrifter, institusjoner eller tradisjoner, som skal sikre at de blir tatt vare på. Dette vernet innebærer at grensene skal være tilstrekkelig markerte. På samme måte skal statspartene også godtgjøre at de nominerte områdene er bevart på en tilfredsstillende måte på nasjonalt, regionalt eller kommunalt plan, eller i henhold til tradisjoner. Sammen med nominasjonene skal de legge ved relevante dokumenter der det blir gjort klart rede for hvordan områdene blir tatt vare på.

Vern gjennom lover, forskrifter og avtaler

98. Tiltak i form av lover og forskrifter på nasjonalt og lokalt plan skal sikre at området blir vernet mot sosiale, økonomiske og andre utviklingstrekk eller endringer som kan ha en negativ virkning på dets fremragende universelle verdi, integritet eller autentisitet. Statspartene skal også sørge for at disse lovene og forskriftene blir håndhevet fullt ut og på en effektiv måte.

Grenser for effektivt vern

99. En viktig forutsetning for å kunne opprette et effektivt vern for de nominerte områdene, er at grenselinjene blir trukket opp. Grensene skal trekkes slik at alle områdets kjennetegn som viser dets fremragende universelle verdi, blir innlemmet og for å trygge dets integritet eller autentisitet.⁶⁰
100. Når det gjelder områder som blir nominert under *kriteriene i) til vi) (kulturarv)*, skal grensene trekkes slik at de inkluderer alle områder og kjennetegn som er direkte og konkrete uttrykk for områdets fremragende universelle verdi. Videre skal også de områdene med, som i lys av framtidige forskningsmuligheter, har potensial til å bidra til og til å øke forståelsen for denne verdien.
101. Når det gjelder områder som blir nominert under *kriteriene vii) til x) (naturarv)*, skal grensene gjenspeile de arealmessige behovene til habitatene, artene, prosessene eller naturfenomenene som danner grunnlaget for at områdene ble skrevet inn på verdensarvlista. Grensene skal trekkes slik at de også inkluderer et areal som går ut over det området som har fremragende universell verdi, slik at det blir stort nok til å verne områdets verdier som verdensarv mot virkningen av menneskelige inngrep og mot bruken av ressurser utenfor det nominerte området.
102. Grensene for det nominerte området kan falle sammen med grensene for ett eller flere eksisterende eller foreslåtte verneområder, som nasjonalparker eller naturreservater, biosfæreservater, vernete historiske områder eller andre områder eller territorier. Selv om slike etablerte verneområder kan bestå av flere forvaltningssoner, kan det være at bare noen av dem tilfredsstiller kriteriene for å komme inn på verdensarvlista.⁶¹

⁵⁹ Prosessen med å overvåke verdensarvområder slik den er spesifisert i retningslinjene, består av to typer rapportering – forsterket overvåking (se punktene 169-176) og periodisk rapportering (se punktene 199-210).

⁶⁰ Vedtak 39 COM 11

⁶¹ Vedtak 39 COM 11

Buffersoner

- 103.** Dersom det er nødvendig for å bevare området på en forsvarlig måte, skal det opprettes en tilstrekkelig stor buffersone.
- 104.** En buffersone er et område som omgir det nominerte området, og som har komplementære lovfestede eller tradisjonsbestemte restriksjoner når det gjelder bruk og utvikling, slik at det gir det nominerte området ekstra beskyttelse. Sonen skal omfatte det nominerte områdes umiddelbare omgivelser, viktige utsyn og andre områder eller kjennetegn som har en viktig funksjon som støtte for og vern av området. Hvilket område buffersonen skal bestå av, skal fastsettes gjennom egnede mekanismer i hvert enkelt tilfelle. Nominasjonen skal inneholde nærmere opplysninger om buffersonens størrelse og egenskaper og om autorisert bruk av sonen. I tillegg skal det følge med et kart som viser de nøyaktige grensene for området og buffersonen.
- 105.** Nominasjonen skal også inneholde en oversiktlig redegjørelse som forklarer hvordan buffersonen verner det nominerte området.
- 106.** Dersom det ikke er foreslått noen buffersone, skal nominasjonen inneholde en erklæring som gjør rede for hvorfor det ikke er nødvendig med en slik sone.
- 107.** Selv om en buffersone vanligvis ikke er en del av det nominerte området, skal alle endringer av buffersonen etter at området er skrevet inn på verdensarvlista, godkjennes av verdensarvkomiteen. Det samme gjelder dersom det blir opprettet en buffersone rundt området. (Se punkt 164 og vedlegg 11.) Det å opprette en buffersone etter at området er skrevet inn, blir vanligvis sett på som en mindre grenseendring.⁶²

Forvaltningssystemer

- 108.** Alle de nominerte områdene skal ha en hensiktsmessig forvaltningsplan eller et annet dokumentert forvaltningssystem som skal spesifisere hvordan områdes fremragende universelle verdi skal tas vare på, fortrinnsvis gjennom at flere forskjellige interessegrupper bidrar.
- 109.** Formålet med et forvaltningssystem er å sikre at det nominerte området effektivt blir bevart på vegne av nålevende og framtidige generasjoner.
- 110.** Hva som er et effektivt forvaltningssystem, avhenger av type område, dets egenskaper og behov og dets kulturelle og naturlige omgivelser. Forvaltningssystemene kan variere avhengig av kulturelle perspektiver, de tilgjengelige ressursene og andre faktorer. Det kan omfatte tradisjonelle måter å gjøre ting på, eksisterende urbane eller regionale planleggingsverktøy og andre metoder, både formelle og uformelle. Det er viktig med en konsekvensutredning for alle verdensarvområdene.

⁶² Når det gjelder transnasjonale eller grenseoverskridende områder, må alle endringer godkjennes av alle de berørte statspartene.

111. For å få med mangfoldet omtalt over, kan vanlige elementer i et effektivt forvaltningssystem omfatte:⁶³
- a) en grundig felles forståelse av området blant alle interessentene, inkludert bruken av delingsplanlegging, og en prosess hvor alle interessentene blir konsultert
 - b) en arbeidssyklus bestående av planlegging, gjennomføring, overvåking, evaluering og tilbakemelding
 - c) en vurdering av hvor sårbart området er for sosial, økonomisk og annen påvirkning og endringer, så vel som overvåking av konsekvensene av utviklingstrender og foreslåtte inngrep
 - d) utviklingen av mekanismer for å involvere og koordinere de ulike aktivitetene mellom ulike partnere og interessenter
 - e) tildeling av nødvendige ressurser
 - f) kompetansebygging
 - g) en ansvarlig og klar beskrivelse av hvordan forvaltningssystemet fungerer
112. En effektiv forvaltning innebærer en syklus av aktiviteter på kort, mellomlang og lang sikt for å sikre, ta vare på og formidle det nominerte området⁶⁴. For å kunne styre utviklingen over tid og sikre at alle aspektene ved områdets fremragende universelle verdi blir tatt vare på, er det nødvendig å planlegge og forvalte området på en helhetlig måte. Dette innebærer mer enn å lage en buffersone, og kan inkludere områdets topografi, det naturlige og bygde miljøet og andre elementer som infrastruktur, bruksmønstre, arealbruk og visuelle sammenhenger. Det kan også inkludere relatert sosial og kulturell praksis, økonomiske prosesser og andre immaterielle dimensjoner ved verdensarven, som innsikt og assosiasjoner. Forvaltning i en slik bredere kontekst henger sammen med det som understøtter den fremragende universelle verdien.
113. I forbindelse med oppfølgingen av *konvensjonen*, har verdensarvkomiteen etablert en prosedyre for forsterket overvåking (se kapittel IV) og en for periodisk rapportering (se kapittel V).
114. Når det gjelder serienominasjoner, er det viktig å ha et forvaltningssystem eller fremgangsmåter som sikrer en samordnet forvaltning av de enkelte komponentene. Dette skal dokumenteres i forbindelse med nominasjonen (se punktene 137-139).
115. [Strøket]
116. Dersom et nominert verdensområdes iboende kvaliteter blir truet av menneskelig aktivitet, men på en slik måte at stedet likevel tilfredsstillende kriteriene og kravene til autenticitet eller integritet slik de er omtalt i punktene 78-95, skal det legges fram en handlingsplan som skisserer de nødvendige tiltakene. En slik plan skal legges fram

⁶³ Vedtak 39 COM 11

⁶⁴ Vedtak 39 COM 11

sammen med nominasjonsdokumentene. Dersom mottiltakene statsparten har lagt fram, ikke blir gjennomført innenfor den tidsrammen statsparten har angitt, vil komiteen vurdere å stryke området fra lista, i samsvar med prosedyren komiteen har vedtatt (se kapittel IV.C).

117. Statspartene er forpliktet til å forvalte verdensarvområdet på en effektiv måte. Partene skal gjøre dette i nært samarbeid med dem som forvalter stedet, organisasjonen som har forvaltningsansvaret, og andre partnere, samt andre som deltar i forvaltningen av stedet.
118. Komiteen anbefaler at statspartene tar risikoberedskap inn som et element i forvaltningsplanene sine og i opplæringsstrategiene for verdensarvområdet⁶⁵.

Forsvarlig bruk

119. Et verdensarvområde kan godt bli gjenstand for forskjellige former for bruk, både tradisjonelle og nye, så lenge de er økologisk og kulturelt forsvarlige. Men statsparten og partnerne må passe på at bruken ikke får en negativ innvirkning på områdets fremragende universelle verdi, integritet eller autenticitet. Det er viktig at all bruk er økologisk og kulturelt forsvarlig. Når det gjelder en del områder, vil ikke menneskelig bruk være hensiktsmessig. Lover, politikk og strategier som påvirker verdensarvområder, må sikre at områdets fremragende universelle verdi blir bevart. De må videre støtte opp under arbeidet med å ta vare på kultur- og naturarven i bred forstand og oppfordre og oppmuntre de involverte kommunene og de øvrige aktørene til å ta aktivt del i arbeidet. Dette er nødvendig for å sørge at området blir sikret, tatt vare på, forvaltet og formidlet på en bærekraftig måte.

⁶⁵ Vedtak 28 COM 10B.4

III. PROSEDYRE FOR OPPTAK AV STEDER PÅ VERDENSARVLISTA

III.A Utarbeiding av nominasjoner

- 120.** Nominasjonsdokumentet er det viktigste grunnlaget komiteen har for å vurdere om et område skal skrives inn på verdensarvlista. Alle relevante opplysninger skal være med i nominasjonsdokumentet, og dokumentet skal inneholde referanser til informasjonskildene.
- 121.** Vedlegg 3 veileder statspartene i hvordan de skal utarbeide nominasjoner for ulike typer områder.
- 122.** Før en statspart begynner å utarbeide en nominasjon for et område som parten ønsker skal bli skrevet inn på verdensarvlista, skal den gjøre seg kjent med nominasjonssyklusen, som er beskrevet i punkt 168. Det er ønskelig at parten først begynner arbeidet med å finne ut om området har et potensial for å rettferdiggjøre at det er av fremragende universell verdi, herunder dets integritet eller autensitet, før arbeidet med å utarbeide et fullt nominasjonsdokument begynner. Dette er viktig fordi arbeidet kan være både kostbart og tidkrevende. Et slikt forberedende arbeid kan inkludere innsamling av tilgjengelig informasjon om området, tematiske undersøkelser, undersøkelser av de potensielle fremragende universelle verdiene som ligger i området (scoping studies), inkludert dets integritet eller autensitet. Det kan også omfatte en innledende, komparativ undersøkelse av området i en bredere, global eller regional sammenheng, inkludert en analyse basert på gap-studiene de rådgivende fagorganene har produsert. Denne første fasen i arbeidet vil gjøre det lettere å gjennomføre en mulig nominasjon og unngå å bruke ressurser på å forberede nominasjoner som det er lite sannsynlig vil komme gjennom. Statspartene blir oppmuntret til å søke råd⁶⁶ oppstrøms fra det eller de relevante rådgivende fagorganet eller fagorganene til en slik første fase, og også til å kontakte Unescos verdensarvsenter så tidlig som mulig for å be om informasjon og veiledning.
- 123.** Det er viktig at lokalsamfunn, urbefolkningen, statlige, ikke-statlige og private organisasjoner og andre interessenter deltar i nominasjonsprosessen, slik at de blir i stand til å dele ansvaret for å vedlikeholde området sammen med statsparten. Statspartene blir oppfordret til å forberede nominasjonene med et så bredt spekter som mulig av interessenter og å vise at det er oppnådd enighet med urbefolkningen uten å sette den under press. Det kan blant annet skje ved at nominasjonene blir offentliggjort i et forståelig språk og gjennom offentlige høringer.
- 124.** Statspartene kan be om bistand til å utarbeide nominasjoner, slik det er gjort rede for i kapittel VII.E.

⁶⁶ Oppstrømsprosesser: Når det gjelder nominasjon av områder til verdensarvlista, omfatter "oppstrømsprosesser" råd, konsultasjoner og analyser som inntreffer før nominasjonen blir sendt, og som er rettet mot det å redusere antall nominasjoner som erfaringsmessig møter betydelige problemer i evalueringsprosessen. Hovedprinsippet med en oppstrømsprosess er å sette de rådgivende fagorganene og sekretariatet i stand til å yte støtte direkte til statspartene, gjennom hele prosessen som leder fram til en mulig verdensarvnominasjon. For at oppstrømsstøtten skal være effektiv, må den ideelt sett settes inn på det tidligste stadiet i nominasjonsprosessen, når statspartenes tentative lister forberedes eller revideres.

125. Statspartene blir oppfordret til å kontakte sekretariatet, som kan bistå dem gjennom hele nominasjonsprosessen.
126. Sekretariatet kan også tilby:
- a) bistand til å finne egnete kart og fotografier og de nasjonale organisasjonene som kan hjelpe til med å få tak i disse
 - b) eksempler på vellykkete nominasjoner, forvaltning og lovbestemmelser
 - c) veiledning i arbeidet med å utarbeide nominasjoner for ulike typer områder, som for eksempel kulturlandskap, byer, kulturarvkanaler og kulturarvveier som er en del av kulturarven (se vedlegg 3)
 - d) veiledning i arbeidet med å utarbeide serienominasjoner og nominasjoner av grenseoverskridende områder (se punktene 134-139)
127. Dersom statspartene ønsker det, kan de innen **30. september** året før (se punkt 168), legge utkastet til nominasjoner fram for sekretariatet, som skal kan gå gjennom det og komme med kommentarer før det blir lagt endelig fram innen 1. februar. Dette framlegget skal inkludere kart som viser grensene for det foreslåtte området. Disse utkastene skal presenteres enten i elektronisk eller skriftlig form (bare ett eksemplar uten andre vedlegg enn kartene). Uansett om det blir lagt fram elektronisk eller skriftlig, skal det legges ved et følgebrev.
128. Nominasjoner kan legges fram **på et hvilket som helst tidspunkt i løpet av året**, men sekretariatet vil, i løpet av det påfølgende året, bare vurdere nominasjonene som er "fullstendige" (se punkt 132 og vedlegg 5), og som er mottatt av sekretariatet **innen 1. februar**⁶⁷. Bare nominasjoner av områder som står på statspartens tentative liste, vil bli vurdert av komiteen (se punkt 63 og 65).

III.B Nominasjonenes form og innhold

129. Nominasjoner for innskriving på verdensarvlista skal utarbeides i samsvar med oppsettet som er vist i vedlegg 5.
130. Oppsettet omfatter følgende punkter:
1. identifisering av området
 2. beskrivelse av området
 3. begrunnelse for hvorfor området bør skrives inn på verdensarvlista
 4. områdets tilstand og faktorer som innvirker på det
 5. vern og forvaltning
 6. overvåking
 7. dokumentasjon
 8. kontaktinformasjon til ansvarlige myndigheter
 9. underskrift på vegne av statsparten(e)

⁶⁷ Dersom 1. februar faller i en helg, må nominasjonene være mottatt seinest kl 17 GMT fredagen før.

131. Nominasjoner til verdensarvlista blir først og fremst vurdert etter innholdet, og ikke så mye etter hvordan de ser ut.
132. For at en nominasjon skal kunne bli vurdert som "**fullstendig**", må følgende krav være oppfylt (se oppskrift i vedlegg 5):⁶⁸

Sammendrag

Et sammendrag skal inneholde nødvendig informasjon (se vedlegg 5), som utdrag fra hovedteksten til nominasjonen, inkludert en forminskert versjon av kartet (eller kartene) som indikerer grensene for det nominerte området og buffersonen (der en slik er nødvendig) og et utkast til en erklæring om områdets fremragende universelle verdi (den samme teksten som blir presentert i punkt 3.3 i nominasjonen).

1. Identifisering av området

Grensene rundt det foreslåtte området skal være tydelig angitt, og det skal være et klart skille mellom det nominerte området og en eventuell buffersone (dersom det finnes en slik) (se punktene 103-107). Kartene skal være så detaljerte at de viser nøyaktig hvilket land- eller sjøområde som er nominert (se forklaring i note til del 1.e i vedlegg 5). Det skal legges ved oppdaterte, offisielle topografiske kart, kommentert av statsparten. Dersom kartene foreligger i trykket utgave, skal disse legges ved, og de skal vise områdets grenser, og buffersonene (dersom de finnes) En nominasjon skal anses som "ufullstendig" dersom den ikke inneholder klart definerte grenser.

2. Beskrivelse av området

Beskrivelsen av området skal omfatte identifiseringen av området og en oversikt over dets historie og utvikling. Alle komponentene som er tatt med på kartet, skal identifiseres og beskrives. Særlig når det gjelder serienominasjoner, skal hver enkelt komponent beskrives tydelig.

Områdets historie og utvikling skal beskrive hvordan det har fått sin nåværende form, og hvilke signifikante endringer det har gjennomgått. Denne informasjonen skal inneholde de fakta som er nødvendige for å støtte og gi substans til argumentet om at området tilfredsstiller kriteriene for fremragende universell verdi og kravene til integritet eller autentisitet.

3. Begrunnelse for hvorfor området bør skrives inn på verdensarvlista

Her skal det komme klart fram hvorfor man anser at området er av fremragende universell verdi.⁶⁹

⁶⁸ Vedtak 37 COM 12.II, vedtak 39 COM 11

⁶⁹ Den komparative analysen som statspartene forbereder når de nominerer et området til verdensarvlista, må ikke forveksles med de tematiske studiene som de rådgivende fagorganene forbereder etter anmodning fra komiteen (punkt 148 og videre.)

Teksten i punktene fra 3.1.a til 3.1.e må inneholde mer detaljert informasjon som støtter opp under teksten i den foreslåtte erklæringen om fremragende universell verdi (punkt 3.3).

Punkt 3.1.b skal gjøre rede for hvilke verdensarvkriterier (se avsnitt 77) området er nominert under. Det skal foreligge et klart formulert argument for bruken av hvert kriterium. En erklæring om integritet og (når det er foreslått å bruke kulturkriterier) om autensitet, skal også være med og det skal gå fram hvordan området tilfredsstillende kravene i punktene 78-95.⁷⁰

Punkt 3.2 skal inneholde en komparativ analyse av området, som sammenligner det med tilsvarende områder, med eller uten verdensarvstatus, både nasjonalt og internasjonalt. Den komparative analysen skal gjøre rede for det nominerte områdets betydning i nasjonal og internasjonal sammenheng.

I punkt 3.3 skal statsparten utarbeide et forslag til en erklæring om områdets fremragende universell verdi (se punktene 49-53 og 155) for å klargjøre hvorfor man mener at området fortjener å bli skrevet inn på verdensarvlista.

4. Områdets tilstand og faktorer som innvirker på det

Dette punktet skal inneholde nøyaktig informasjon om områdets aktuelle tilstand (herunder informasjon om dets fysiske tilstand og bevaringstiltak som er satt i verk). Det skal også inneholde en beskrivelse av faktorene som påvirker området (inkludert farer som truer det). Opplysningene som blir gitt under dette punktet, utgjør grunnlagsdataene som er nødvendige for at man i framtida skal kunne føre tilsyn med hvordan det nominerte området blir tatt vare på.

5. Vern og forvaltning

Vern: Punkt 5 skal inneholde en liste over de tiltakene i form av lover, forskrifter, avtaler, planer, institusjonelle tiltak eller tradisjoner som er mest relevante for å verne området. Her skal det også legges fram en detaljert analyse av hvordan disse tiltakene virker. Tekstene til lovene, forskriftene, avtalene, planene eller de institusjonelle tiltakene, eller et sammendrag av disse, skal også legges ved, på engelsk eller fransk.

Forvaltning: En hensiktsmessig forvaltningsplan eller en annen form for forvaltningssystem er helt grunnleggende og skal legges fram i forbindelse med nominasjonen. Det forventes også at det blir gitt forsikringer om en effektiv gjennomføring av forvaltningsplanen eller andre forvaltningssystem. Prinsipp for en bærekraftig utvikling bør integreres i forvaltningssystemet.

En kopi av forvaltningsplanen eller en dokumentasjon av forvaltningssystemet skal legges ved nominasjonen. Dersom forvaltningsplanen bare foreligger på et annet språk enn engelsk eller fransk, skal det legges ved en detaljert beskrivelse av punktene i planen på engelsk eller fransk.

⁷⁰ Vedtak 7 EXT.COM 4A

Til punkt 5.e av nominasjonen skal det legges ved en detaljert analyse av eller forklaring til forvaltningsplanen eller det dokumenterte forvaltningssystemet.

En nominasjon som ikke inneholder dokumentene som er nevnt over, anses som ufullstendig, med mindre det er lagt ved andre dokumenter som skal tjene som veiledning for forvaltningen av området inntil forvaltningsplanen er på plass.

6. Overvåking

Statspartene skal redegjøre for de viktigste indikatorene som er på plass eller som blir foreslått for å måle og vurdere området tilstand, faktorer som påvirker det, bevarings-tiltak, hvor ofte området blir inspisert og de ansvarlige myndighetenes identitet.

7. Dokumentasjon

All dokumentasjon som er nødvendig for å underbygge nominasjonen, skal legges ved. I tillegg til det som er nevnt over, skal denne også omfatte a) bilder av en kvalitet som egner seg for trykking (digitalbilder (minimum 300 dpi) og, dersom det er nødvendig, en supplerende film, video eller annet audiovisuelt materiale) og b) en fortegnelse over bilder og audiovisuelt materiale og et autorisasjonsskjema (se vedlegg 5, punkt 7.a). Nominasjonsteksten skal oversendes både på papir og i elektronisk form (fortrinnsvis Word eller pdf-format).

8. Kontaktinformasjon til ansvarlige myndigheter

Detaljert kontaktinformasjon til ansvarlige myndigheter skal legges ved.

9. Underskrift på vegne av statsparten

Nominasjonen avsluttes med originalunderskriften til ministeren eller embetsmannen som har fullmakt fra statsparten til å undertegne.

10. Antall trykte kopier som kreves (inkludert kart og vedlegg)

Nominasjoner av kultur- og naturarv (unntatt kulturlandskap): to identiske kopier.

Nominasjoner av blandete områder og kulturlandskap: tre identiske kopier.

11. Papirkopier og elektronisk form

Nominasjonene skal presenteres på A4-papir og i elektronisk form (Word eller pdf-format).

12. Innsending

Statspartene skal sende de undertegnede nominasjonene på engelsk eller fransk til:

UNESCO World Heritage Centre

7 Place de Fontenoy

75352 Paris 07 SP

Frankrike

Tlf. : +33 (0)1 4568 1136

E-post : wh-nominations@unesco.org

133. Sekretariatet vil beholde all dokumentasjonen (kart, planer, fotografisk materiale og så videre) som er sendt inn sammen med nominasjonen.

III.C Krav til nominasjoner av forskjellige typer områder

Grenseoverskridende områder

134. Et nominert område kan befinne seg:

- a) på territoriet til en enkelt statspart eller
- b) på territoriet til flere statsparter som grenser opp til hverandre (grenseoverskridende områder)⁷¹.

135. Dersom det er mulig, skal grenseoverskridende nominasjoner utarbeides og legges fram av de berørte statspartene i fellesskap, i samsvar med artikkel 11 nr. 3 i *konvensjonen*. Det er anbefalt at de berørte statspartene oppretter en felles forvaltningskomité, eller et lignende organ, som kan ha oppsyn med forvaltningen av hele det grenseoverskridende området.

136. Det kan legges fram forslag om å utvide et eksisterende, nasjonalt verdensarvområde slik at det blir et grenseoverskridende verdensarvområde.

Serienominasjoner

137. Serienominasjoner skal inneholde to eller flere komponenter som klart henger sammen:

- a) Delkomponentene skal reflektere en kulturell, sosial eller funksjonell sammenheng, som over tid, der det er relevant, kan oppvise en landskapsmessig, økologisk eller habitatsmessig forbindelse.
- b) Alle komponentene må, som en helhet, medvirke til å gi området dets fremragende universelle verdi på en konkret, vitenskapelig, klart definert og tydelig måte. Immaterielle kjennetegn må også være til stede. Den fremragende universelle verdien som framstår, må være enkel å forstå og kommunisere.

⁷¹ Vedtak 7 EXT.COM 4A

- c) For å unngå en urimelig fragmentering av komponentdelene, må nominasjonsprosessen, inkludert utvelgelsen av komponenter, fullt og helt ta hensyn til områdets alminnelige håndterbarhet og sammenhengen i det (se punkt 114)

og, forutsatt at det er serien som helhet, og ikke nødvendigvis de enkelte delene av den, som er av fremragende universell verdi

138. Serienominerte områder kan befinne seg⁷²:

- a) på territoriet til én enkelt statspart (serienominerte, nasjonale områder) eller
- b) på territoriet til flere statsparter, territorier som ikke behøver å grense opp til hverandre, men som er nominert med samtykke fra alle de berørte statspartene (serienominerte, flernasjonale områder).

139. Serienominasjoner, enten de kommer fra en eller flere av statsparter, kan legges fram for vurdering over flere nominasjonssykluser, forutsatt at det første området som blir nominert, er av fremragende universell verdi i seg selv. Statsparter som planlegger å spre serienominasjoner over flere nominasjonssykluser, blir oppfordret til å informere komiteen om dette, for å sikre en bedre planlegging.

III.D Registrering av nominasjoner

140. Når sekretariatet mottar nominasjoner fra statspartene, skal det bekrefte at nominasjonen er mottatt, sjekke om den er fullstendig og registrere den. Sekretariatet skal sende de fullstendige nominasjonene videre til de relevante rådgivende fagorganene for vurdering. Sekretariatet skal også, på internettsiden til Unescos verdensarvsenter, gjøre det elektroniske formatet av nominasjonsteksten tilgjengelig for komitemedlemmene. Sekretariatet vil be statsparten om tilleggsinformasjon dersom det er noe som mangler, eller dersom de rådgivende fagorganene ber om det. En detaljert tidsplan for registrering og behandling av nominasjoner er å finne i punkt 168.⁷³

141. Sekretariatet setter opp, og legger fram for hvert komitémøte, en liste over alle nominasjonene som er mottatt, med datoen for når den ble mottatt, en angivelse av om nominasjonen er "fullstendig" eller "ufullstendig" og eventuelt datoen for når den ble godkjent som "fullstendig", i samsvar med punkt 132⁷⁴ og vedlegg 5.

142. En nominasjon går gjennom en syklus fra den blir fremmet til verdensarvkomiteen tar en avgjørelse. Denne syklusen varer normalt ett og et halvt år, fra framleggelsen i februar det første året til komiteen treffer sin beslutning i juni året etter.

⁷² Vedtak 7 EXT.COM 4A

⁷³ Vedtak 39 COM 11

⁷⁴ Vedtak 26 COM 14, vedtak 28 COM 14B.57 og vedtak 39 COM 11

III.E De rådgivende fagorganenes vurdering av nominasjonene

143. De rådgivende fagorganene skal vurdere om områdene som statspartene har nominert, er av fremragende universell verdi, om de tilfredsstillende kravene til integritet og autentisitet (der det er relevant) og kravene til vern og forvaltning. Prosedyrene og oppsettet for ICOMOS' og IUCN's vurderinger er beskrevet i vedlegg 6.⁷⁵
144. Vurderinger av kulturarvnominasjoner vil bli foretatt av ICOMOS.
145. Vurderinger av naturarvnominasjoner vil bli foretatt av IUCN.
146. Når det gjelder nominasjoner av kulturarv i kategorien "kulturlandskap", vil vurderingen bli foretatt av ICOMOS i samråd med IUCN, når dette er hensiktsmessig. Når det gjelder blandet kultur- og naturarv, vil vurderingen bli foretatt av ICOMOS og IUCN i fellesskap.
147. Dersom verdensarvkomiteen ber om det, eller det ellers er behov for det, skal ICOMOS og IUCN gjennomføre **tematiske studier** for å vurdere foreslåtte verdensarvsteder i den regionale, globale eller tematiske konteksten de inngår i. Disse studiene skal baseres på en gjennomgang av den tentative lista som statspartene har sendt inn, og på rapporter fra møter som blir holdt om å samordne tentative lister, samt på andre tekniske studier som de rådgivende fagorganene og andre kompetente organisasjoner og personer har gjennomført. En liste over studier som allerede er gjennomført, er å finne i del III av vedlegg 3, og på de rådgivende fagorganenes internettsider⁷⁶. Disse studiene må ikke forveksles med den **komparative analysen** som statspartene skal gjennomføre når de nominerer områder til verdensarvlista (se punkt 132).
148. Følgende prinsipper skal tjene som rettesnor for vurderingene og presentasjonene som ICOMOS og IUCN foretar⁷⁷. Vurderingene og presentasjonene bør:
- være i samsvar med *verdensarvkonvensjonen* og de relevante retningslinjene og med eventuelle tilleggsretningslinjer som komiteen fastsetter i sine vedtak
 - være objektive, nøyaktige og vitenskapelige når det gjelder all informasjon som de rådgivende fagorganene har skaffet til veie om nominasjonen
 - holdes på et nivå som er konsekvent profesjonelt, rimelig og åpent (transparent), gjennom hele evalueringsprosessen og i dialogen med statsparten
 - følge et standardoppsett, både når det gjelder vurderingene og presentasjonene, som skal fastsettes i samarbeid med sekretariatet, og som skal inneholde navnet på alle ekspertene som har deltatt i evalueringsprosessen, bortsett fra skrivebordskontrollørene som har bidratt med fortrolige vurderinger. I et vedlegg skal det legges ved en detaljert spesifisering av alle kostnadene og utgiftene relatert til evalueringen

⁷⁵ Vedtak 39 COM 11

⁷⁶ ICOMOS: <http://www.icomos.org/studies/>

IUCN: <http://www.iucn.org/themes/wcpa/pubs/Worldheritage.htm>

⁷⁷ Vedtak 28 COM 14B.57, vedtak 30 COM 13, vedtak 39 COM 11

- e) involvere regionale eksperter som kjenner temaet
 - f) gi klart og tydelig uttrykk for om området er av fremragende universell verdi og om det tilfredsstillende kravene til integritet eller autenticitet og kravene til forvaltningsplan eller forvaltningssystem og lovfestet vern
 - g) vurdere alle områdene systematisk, etter alle relevante kriterier, inkludert dets tilstand, relativt sett, det vil si sammenlignet med tilstanden til andre områder av samme type, både innenfor og utenfor statspartens territorium
 - h) inneholde henvisninger til komiteens vedtak og anmodninger når det gjelder nominasjonen som er under vurdering
 - i) ikke ta hensyn til eller ta med informasjon som statsparten har lagt fram etter **28. februar** det året nominasjonen blir vurdert. Statsparten skal informeres dersom opplysninger er kommet inn etter fristen og derfor ikke blir tatt hensyn til i vurderingen. Denne fristen skal håndheves strengt og
 - j) inneholde begrunnelser for synspunktene til ICOMOS og IUCN, gjennom å henvise til litteratur som er konsultert om temaet
- 149.** De rådgivende fagorganene er bedt om, innen **31. januar** hvert år, å sende statspartene en kort, foreløpig rapport som skisserer status og tar opp spørsmål som er relevante for evalueringen, og som i detalj redegjør for alle anmodninger om supplerende opplysninger. Rapporten skal skrives på ett av *konvensjonens* to arbeidsspråk, og kopi skal også sendes til Unescos verdensarvsenter som skal distribuere den til verdensarvkomiteen.
- 150.** Dersom statspartene finner faktiske feil i vurderingen de rådgivende fagorganene har gjort av nominasjonen deres, skal de sende brev til Unescos verdensarvsenter, med kopi til de rådgivende fagorganene der de redegjør for disse feilene. Brevet skal skrives etter malen i vedlegg 12, og skal være Unescos verdensarvsenter i hende seinest 14 dager før komiteens åpningssesjon. Seinest på komitesesjonens første dag skal brevet være tilgjengelig som vedlegg til dokumentene som gjelder den relevante saken på dagsordenen. Unescos verdensarvsenter og de rådgivende fagorganene kan fylle inn sine kommentarer til brevene på det relevante området i malen, før brevene blir tilgjengelige⁷⁸.
- 151.** ICOMOS og IUCN gir sine anbefalinger under tre kategorier:
- a) områder de **anbefaler blir skrevet inn på lista** uten forbehold
 - b) områder de **ikke anbefaler blir skrevet inn**
 - c) nominasjoner som de anbefaler blir **sendt tilbake med anmodning om tilleggsopplysninger** eller **sendt tilbake for omarbeiding**.

⁷⁸ Vedtak 7 EXT.COM 4B.1

III.F Tilbaketrekking av nominasjoner

152. Når som helst før komitemøtet hvor nominasjonen skal gjennomgås, kan statsparten **trekke den tilbake**. Statsparten skal skriftlig informere sekretariatet om at den ønsker å trekke nominasjonen tilbake. Dersom statsparten ønsker det, kan den fremme en nominasjon for det samme området på nytt, og denne vil da bli sett på som en ny nominasjon i overensstemmelse med prosedyrene og tidsskjemaet som er skissert i punkt 168.

III.G Verdensarvkomiteens beslutning

153. Verdensarvkomiteen avgjør om et område skal skrives inn på verdensarvlista eller ikke, eller om nominasjonen skal sendes tilbake med krav om tilleggsopplysninger eller for å bli omarbeidet.

Innskriving

154. Når verdensarvkomiteen beslutter at et område skal skrives inn på verdensarvlista, skal komiteen, under veiledning fra de rådgivende fagorganene, vedta en erklæring om områdets fremragende universelle verdi.
155. Erklæringen om fremragende universell verdi bør inneholde et sammendrag av komiteens begrunnelse for at området er av fremragende universell verdi, og en redegjørelse for kriteriene området ble skrevet inn under, herunder vurderingene av kravene til integritet, og, for kulturområder eller blandete områder, autentisitet. Den bør også inneholde en erklæring om de gjeldende kravene til vern og forvaltning og til framtidig vern og forvaltning. Erklæringen om fremragende universell verdi skal danne grunnlaget for framtidig vern og forvaltning av området.

Når det er nødvendig, kan den delen av erklæringen om fremragende universell verdi som dreier seg om vern og forvaltning, oppdateres av verdensarvkomiteen, i samråd med statsparten og så bli vurdert av de rådgivende fagorganene. Slike oppdateringer kan regelmessig lages som et resultat fra den periodiske rapporteringsyklusen eller presenteres for hvilken som helst av komiteseksjonene dersom det er nødvendig.

Unescos verdensarvsenter vil automatisk holde erklæringene om fremragende universell verdi oppdatert på grunnlag av komiteens beslutninger om endring av områdets navn, mindre grensejusteringer og korrigerende av faktafeil etter at det er oppnådd enighet med det relevante rådgivende fagorganet.

Som en del av Unescos prioritering av likestilling, oppfordres det til å bruke et kjønnsnøytralt språk når erklæring om fremragende universell verdi utarbeides.

156. Når et område blir skrevet inn på verdensarvlista, kan komiteen også komme med anbefalinger til vern og forvaltning av det.

157. Erklæringen om fremragende universell verdi (inkludert kriteriene som er lagt til grunn for at det spesifikke området er skrevet inn på verdensarvlista) vil bli presentert i komiteens rapporter og publikasjoner.

Avslag

158. Dersom komiteen beslutter at et område **ikke skal skrives inn** på verdensarvlista, kan ikke nominasjonen fremmes for komiteen på nytt, med mindre det foreligger helt spesielle omstendigheter. Slike helt spesielle omstendigheter kan inkludere nye oppdagelser, ny vitenskapelig informasjon om området eller bruk av andre kriterier enn dem som ble presentert i den opprinnelige nominasjonen. I slike tilfeller kan en ny nominasjon fremmes.

Tilbakesending av en nominasjon med krav om tilleggsopplysninger

159. Nominasjoner som komiteen beslutter å **sende tilbake** til statsparten fordi den har behov for mer informasjon, kan legges fram igjen på det neste møtet i komiteen. Tilleggsinformasjonen skal være sekretariatet i hende innen **1. februar**⁷⁹ det året man ønsker at komiteen skal behandle nominasjonen. Sekretariatet vil omgående sende nominasjonen over til de relevante rådgivende fagorganene, slik at de kan vurdere den. En tilbakesendt nominasjon som ikke er presentert for komiteen på nytt innen tre år etter komiteens opprinnelige beslutning, vil bli vurdert som en ny nominasjon dersom den senere blir fremmet igjen. Den vil da bli behandlet i henhold til prosedyrene og tidsskjemaet som er skissert i punkt 168. Statspartene kan søke råd hos det eller de relevante fagorganet eller fagorganene eller Unescos verdensarvsenter for å diskutere hvordan man skal forholde seg til komiteens anbefalinger.

Tilbakesending av en nominasjon for å få den omarbeidet

160. Komiteen kan bestemme at en nominasjon skal **sendes tilbake** med krav om at statsparten skal foreta en grundigere vurdering eller undersøkelse eller en total omarbeiding. Dersom statsparten bestemmer seg for å fremme den tilbakesendte nominasjonen på nytt i et av de etterfølgende årene, må den være sekretariatet i hende innen **1. februar**⁸⁰. De relevante rådgivende fagorganene vil da vurdere disse nominasjonene på nytt i løpet av vurderingssyklusen på et og et halvt år, inkludert en undersøkelsesreise til området, i samsvar med prosedyrene og tidsskjemaet skissert i punkt 168. Statspartene blir oppfordret til å søke råd fra det relevante rådgivende fagorganet eller Unescos verdensarvsenter for å diskutere hvordan man skal forholde seg til komiteens anbefalinger. Statspartene kan også vurdere om det er ønskelig og nødvendig å invitere ekspertene til å besøke området (en undersøkelsesreise).⁸¹

III.H Nominasjoner som skal behandles som hastesaker

161. Det vanlige tidsskjemaet og definisjonen på hva som er en fullstendig nominasjon når det gjelder framlegging og behandling av nominasjoner, gjelder ikke for områder som kan være i fare fordi de er blitt skadet eller fordi de står overfor alvorlige og spesifikke

⁷⁹ Hvis 1. februar faller i en helg, må nominasjonen være mottatt innen kl 17 GMT fredagen før.

⁸⁰ Hvis 1. februar faller i en helg, må nominasjonen være mottatt innen kl 17 GMT fredagen før.

⁸¹ Vedtak 39 COM 11

trusler fra naturkrefter eller menneskelig virksomhet. Dette gjelder områder som de relevante rådgivende fagorganene uten tvil mener vil tilfredsstille kravene til fremragende universell verdi, og hvor det er nødvendig for komiteen å sikre at de blir tatt vare på. Slike nominasjoner vil bli behandlet som hastesaker, og behandlingen av dem vil bli satt på dagsordenen under den neste komitesesjonen. Slike områder kan bli skrevet inn på verdensarvlista, og må i så fall samtidig føres opp på farelista (se punktene 177-191).

162. Prosedyren for nominasjoner som skal behandles som hastesaker, er som følger:

- a) En statspart fremmer en nominasjon med anmodning om at den blir behandlet som hastesak. Det nominerte området skal allerede være skrevet inn på den tentative lista. Hvis ikke, må det gjøres umiddelbart.
- b) Nominasjonen skal:
 - i) beskrive og identifisere området og grensene for det
 - ii) begrunne hvorfor området oppfyller kriteriet til fremragende universell verdi
 - iii) begrunne hvorfor området oppfyller kriteriene til integritet eller autentisitet,
 - iv) gjøre rede for systemet for å verne og forvalte området
 - v) gjøre rede for krisetilfellet, herunder skadens eller trusselens art og omfang, og underbygge hvorfor det er nødvendig med umiddelbar handling fra komiteens side for å ta vare på området
- c) Sekretariatet sender umiddelbart nominasjonen videre til de relevante rådgivende fagorganene, med anmodning om at de vurderer om områdets kvaliteter rettferdiggjør dets fremragende universelle verdi, omfanget av trusselen og hvor nødvendig det er at komiteen tar en rask beslutning. Det kan være nødvendig å besøke stedet dersom de relevante rådgivende fagorganene finner det hensiktsmessig og har tid til det.
- d) Når den gjennomgår nominasjonen, skal komiteen også vurdere:
 - i) om det skal gis internasjonal bistand for å gjøre nominasjonen ferdig, slik at den blir fullstendig, og
 - iii) om det, så snart som mulig etter at området er skrevet inn på verdensarvlista, er nødvendig med oppfølgingstiltak fra sekretariatets og de relevante rådgivende fagorganenes side for å innfri komiteens anbefalinger

III.I Grenseendringer, endringer av kriteriene som benyttes som grunnlag for at et område blir skrevet inn på verdensarvlista, og for å endre navn på et verdensarvområde

Mindre grensejusteringer

- 163.** En mindre justering er en endring som ikke har noen vesentlig betydning for områdets størrelse, eller som ikke påvirker dets fremragende universelle verdi.
- 164.** Dersom en statspart ønsker at det skal foretas en mindre justering av grensene til et område som allerede står på verdensarvlista, skal parten utarbeide en anmodning om dette slik det går fram av skjemaet i vedlegg 11. Anmodningen må være komiteen, via sekretariatet, i hende innen **1. februar**⁸². Sekretariatet vil rådføre seg med de relevante rådgivende fagorganene om det kan anses som en mindre grensejustering eller ikke. Sekretariatet skal så legge de rådgivende fagorganenes vurdering fram for verdensarvkomiteen. Komiteen kan godkjenne en slik justering, eller den kan komme til den konklusjonen at grensejusteringen er så omfattende at den innebærer en betydelig grenseendring og at man derfor må følge prosedyren for nye nominasjoner.

Vesentlige grenseendringer

- 165.** Dersom en statspart ønsker å foreta en vesentlig endring av grensene til et område som allerede står på verdensarvlista, skal statsparten fremme et forslag om dette som om det var en ny nominasjon (inkludert de tidligere kravene for å komme med på den tentative lista – se punkt 63 og 65). Denne renominasjonen skal legges fram innen **1. februar**⁸³, og den vil bli vurdert i løpet av behandlingssyklusen på ett og et halvt år, i henhold til prosedyrene og tidsskjemaet som er skissert i punkt 168. Denne bestemmelsen gjelder både for utvidelser og for reduksjoner.

Endring av kriteriene som benyttes som grunnlag for innskriving på verdensarvlista

- 166.** Dersom en statspart ønsker å få området skrevet inn under flere, færre eller andre kriterier enn dem som ble benyttet da området opprinnelig ble skrevet inn, skal den fremme en søknad om dette som om det dreide seg om en ny nominasjon (inkludert de tidligere kravene for å komme med på den tentative lista – se punkt 63 og 65). Denne renominasjonen skal legges fram innen **1. februar**⁸⁴, og den vil bli vurdert i løpet av behandlingssyklusen på ett og et halvt år, i henhold til prosedyrene og tidsskjemaet som er skissert i punkt 168. Vurderingen av slike nominasjoner vil bare gjelde de nye kriteriene, og områdene vil fortsatt stå på verdensarvlista, selv om de nye kriteriene ikke blir godkjent.

⁸² Hvis 1. februar faller i en helg, må nominasjonen være mottatt innen kl 17 GMT fredagen før.

⁸³ Hvis 1. februar faller i en helg, må nominasjonen være mottatt innen kl 17 GMT fredagen før.

⁸⁴ Hvis 1. februar faller i en helg, må nominasjonen være mottatt innen kl 17 GMT fredagen før.

Endring av navn på et verdensarvområde

167. En statspart⁸⁵ kan søke komiteen om å få godkjent en endring av navnet på et område som allerede er skrevet inn på verdensarvlista. En søknad om navneendring skal være mottatt av sekretariatet **minst tre måneder før komiteen møtes.**

III.J Tidsskjema - oversikt

168. Tidsskjema

Prosedyrer⁸⁶

30. september (før år én)

Frivillig frist for når utkastet til nominasjoner fra statspartene skal være mottatt av sekretariatet.

15. november (før år én)

Sekretariatet skal innen denne datoen gi statsparten som har sendt inn en nominasjon, svar på om nominasjonsutkastet er fullstendig. Dersom det er ufullstendig, skal sekretariatet angi hvilke opplysninger som er nødvendige for at nominasjonen skal godkjennes som fullstendig.

1. februar år én

Fristen for når fullstendige nominasjoner må være mottatt i sekretariatet, for at de skal bli sendt videre til de relevante rådgivende fagorganene for vurdering.

Nominasjonene skal være mottatt innen kl. 1700 GMT, eller, dersom datoen faller på en lørdag eller søndag, kl. 1700 GMT fredagen før.

Nominasjoner som mottas etter denne datoen, vil bli behandlet i en seinere syklus.

1. februar - 1. mars år én

Registrering av nominasjoner, vurdering av om de er fullstendige og videresending til de relevante rådgivende fagorganene.

Sekretariatet registrerer alle nominasjonene, gir den nominerende statsparten bekreftelse på at nominasjonen er mottatt, og setter opp en fortegnelse over innholdet. Sekretariatet vil informere den nominerende statsparten om nominasjonen er fullstendig eller ikke.

Nominasjoner som ikke er fullstendige (se punkt 132) vil ikke bli sendt videre til de relevante rådgivende fagorganene for vurdering. Hvis en nominasjon er ufullstendig, vil den berørte statsparten bli informert om hvilke opplysninger som er nødvendige for at

⁸⁵ Når det gjelder transnasjonale eller grenseoverskridende områder, må alle de berørte statspartene være enige om endringen.

⁸⁶ Vedtak 39 COM 11

nominasjonen skal godkjennes som fullstendig. Dersom denne informasjonen foreligger før fristen 1. februar året etter, vil nominasjonen kunne gjennomgås i neste syklus.

Nominasjoner som er fullstendige blir sendt videre til de relevante rådgivende fagorganene for vurdering.

Sekretariatet vil også sørge for at den elektroniske versjonen av nominasjonsteksten er tilgjengelig for komiteens medlemmer på internettsiden til Unescos verdensarvsenter.

1. mars år én

Frist for sekretariatet til å informere statsparten om at en nominasjon er mottatt, om den er fullstendig og om den er mottatt før fristen 1. februar.

Mars år én - mai år to

De rådgivende fagorganene vurderer nominasjonene.

31. januar år to

De rådgivende fagorganene blir bedt om hvert år innen 31. januar å sende statspartene en kort foreløpig rapport som skisserer status og tar opp spørsmål som er relevante for evalueringen, og som i detalj redegjør for alle anmodningene om supplerende opplysninger. Rapporten skal skrives på ett av *konvensjonens* to arbeidsspråk og kopi skal også sendes til Unescos verdensarvsenter som skal distribuere den til verdensarvkomiteen.

Frist for statspartene til å sende de relevante rådgivende fagorganene tilleggsinformasjonen de har bedt om. Slik informasjon skal sendes via sekretariatet.

28. februar år to

Tilleggsinformasjon skal sendes inn til sekretariatet med samme antall kopier og i elektronisk form, slik det er spesifisert i punkt 132. For å unngå å forveksle ny og gammel tekst dersom tilleggsinformasjonen innebærer endringer i hovedteksten til nominasjonen, skal statsparten presentere disse endringene i en oppdatert versjon av originalteksten. Det skal framgå klart hva som er endringer. En elektronisk versjon (CD-ROM eller diskett) av denne nye teksten skal sendes inn sammen med papirversjonen.

Seks uker før verdensarvkomiteens årlige sesjon år to

De relevante rådgivende fagorganene leverer sine vurderinger og anbefalinger til sekretariatet, som formidler dem videre til verdensarvkomiteen og statspartene.

Minst 14 virkedager før åpningen av verdensarvkomiteens årlige sesjon år to

Frist for statspartene til å rette faktafeil.

De berørte statspartene kan, seinest 14

virkedager før komitesesjonen åpner, sende et brev til lederen, med kopier til de rådgivende fagorganene, der de detaljert gjør rede for eventuelle faktafeil som de måtte ha oppdaget i vurderingene som de rådgivende fagorganene har foretatt av nominasjonene deres.

Verdensarvkomiteens årlige sesjon (juni/juli) år to

Komiteen går gjennom nominasjonene og fatter sine beslutninger.

Umiddelbart etter verdensarvkomiteens årlige sesjon

Statspartene blir underrettet.

Sekretariatet underretter alle statspartene som har fått sine nominasjoner vurdert av komiteen, om komiteens beslutninger.

Etter at verdensarvkomiteen har besluttet å skrive et område inn på verdensarvlista, skriver sekretariatet til statsparten og forvalterne av området, og sender dem et kart over det innskrevne området og erklæringen om fremragende universell verdi (for å gjøre rede for hvilke kriterier som er lagt til grunn).

Umiddelbart etter verdensarvkomiteens årlige sesjon

Sekretariatet offentliggjør en oppdatert verdensarvliste hvert år etter at komiteens sesjon er over.

Navnene på statspartene som har nominert områdene som er skrevet inn på verdensarvlista, blir presentert i den offentliggjorte utgaven av lista under følgende overskrift: "Statsparten som har nominert området i samsvar med *konvensjonen*".

Månedet etter at verdensarvkomiteens årlige sesjon er over

Sekretariatet sender den offentlige rapporten med alle vedtakene i verdensarvkomiteen til alle statspartene.

IV. PROSEDYRE FOR Å OVERVÅKE VERDENSARVOMRÅDENES TILSTAND

IV.A Forsterket overvåking

Definisjon av forsterket overvåking

169. Med forsterket overvåking menes rapporteringen til komiteen fra sekretariatet, andre avdelinger i Unesco og fra de rådgivende fagorganene om tilstanden til spesifikke verdensarvområder som er i fare. Til dette formålet skal statspartene sende inn spesifikke rapporter og konsekvensanalyser hver gang spesielle omstendigheter oppstår, eller det blir gjennomført arbeid som kan få innvirkning på områdets fremragende universelle verdi eller dets tilstand. Forsterket overvåking skal også brukes når det gjelder områder som er skrevet inn, eller som skal skrives inn, på lista over verdensarv i fare (farelista), slik det er beskrevet i punktene 177-191. Forsterket overvåking er også en forutsetning for prosedyren for eventuelt å slette områder fra verdensarvlista, i henhold til bestemmelsene i punktene 192-198.⁸⁷

Disse rapportene skal legges fram for verdensarvkomiteen gjennom sekretariatet på engelsk eller fransk. Man skal bruke standardskjemaet i vedlegg 13:

- a) innen 1. desember året før komiteen skal undersøke området. Gjelder områdene som er skrevet in på verdensarvlista
- b) innen 1. februar det året komiteen skal undersøke området. Gjelder områdene som står på farelista og i saker som haster spesielt.

Formålet med forsterket overvåking

170. Da komiteen vedtok prosessen for forsterket overvåking, var den spesielt opptatt av å ta alle mulige forholdsregler for å hindre at områder ble strøket fra lista, og den var i den forbindelse rede til å tilby statspartene teknisk samarbeid i den grad det lot seg gjøre⁸⁸.
171. Komiteen anbefaler at statspartene samarbeider med de rådgivende fagorganene, som har fått i oppdrag av komiteen å overvåke og rapportere om utviklingen i arbeidet som gjøres for å bevare områder som er ført opp på verdensarvlista.

Informasjon fra statspartene eller andre kilder

172. Verdensarvkomiteen oppfordrer statspartene til *konvensjonen* om å informere komiteen, gjennom sekretariatet, dersom de har til hensikt å gjennomføre eller tillate, større restaureringsarbeid eller nye byggeprosjekt på områder som er vernet i henhold til *konvensjonen*, arbeid eller prosjekt som kan få konsekvenser for områdets fremragende universelle verdi. Komiteen bør varsles så snart som mulig (for eksempel før det blir utarbeidet grunnleggende dokumenter for spesifikke prosjekter) og før det blir tatt beslutninger som det vil være vanskelig å reversere, slik at komiteen kan

⁸⁷ Vedtak 39 COM 11

⁸⁸ Artikkel 4 i *konvensjonen*: Alle statsparter til denne konvensjon, erkjenner at plikten til å identifisere, verne, bevare, formidle og overføre til framtidige generasjoner den kultur- og naturarv som det er vist til i artikkel 1 og 2, og som befinner seg på dens territorium, i første rekke påhviler denne stat...."

medvirke til å finne hensiktsmessige løsninger, for å sikre at områdets fremragende universelle verdi blir bevart i sin helhet.

173. Verdensarvkomiteen ber om at rapporter fra undersøkelsesreisene som skal gjennomgå verdensarvområdenes tilstand, omfatter⁸⁹:
- a) en indikasjon på det om har skjedd siden den forrige rapporten til verdensarvkomiteen, når det gjelder det som truer området, eller vesentlige forbedringer i arbeidet for å bevare området
 - b) oppfølging av tidligere vedtak fra verdensarvkomiteens side som gjelder områdets tilstand
 - c) informasjon om alle trusler mot, skader på eller tap av den fremragende universelle verdien, integriteten eller autentisiteten som var grunnlaget for at området ble skrevet inn på verdensarvlista
174. Dersom sekretariatet, fra en annen kilde enn den berørte statsparten, mottar opplysninger om at et innskrevet område har forfalt i betydelig grad, eller at de nødvendige utbedringstiltakene ikke er satt i verk innen den foreslåtte fristen, skal sekretariatet, i samråd med den berørte statsparten og så langt det lar seg gjøre, sjekke kilden til og innholdet i opplysningene, og be om statspartens kommentarer.

Verdensarvkomiteens beslutning

175. Sekretariatet vil be de relevante rådgivende fagorganene om å kommentere de mottatte opplysningene.
176. Opplysningene vil, sammen med kommentarene fra statsparten og de rådgivende fagorganene, bli lagt fram for komiteen i form av en tilstandsrapport for hvert område. Komiteen kan deretter gå til følgende skritt:
- a) Den kan komme til at området ikke har forfalt i nevneverdig grad og at det ikke skal gjøres noe spesielt.
 - b) Dersom komiteen finner at stedet har forfalt i betydelig grad, men ikke så mye at det ikke lar seg rette det opp igjen, kan den beslutte at stedet fortsatt skal stå på lista, forutsatt at statsparten treffer de nødvendige tiltakene for å restaurere området innen rimelig tid. Komiteen kan også beslutte at det skal ytes teknisk bistand fra verdensarvfondet til arbeid med å restaurere området, og foreslå at den berørte statsparten søker om slik bistand, dersom det ikke allerede er gjort. I noen tilfeller kan det være at statspartene ønsker å invitere de rådgivende fagorganene eller andre organisasjoner til å undersøke området for å få råd om nødvendige tiltak for å reversere ødeleggelsene og ta tak i truslene.
 - c) Dersom forutsetningene og kriteriene i punktene 177-182 er oppfylt, kan komiteen beslutte at området skal føres opp på farelista, i samsvar med prosedyrene angitt i punktene 183-189.

⁸⁹ Vedtak 27 COM 7B.106.2

- d) Dersom det er tydelig at området har forfalt i en slik grad at det ugjenkallelig har mistet særpreget som lå til grunn for at det ble skrevet inn på verdensarvlista, kan komiteen beslutte å slette det fra lista. Før et slikt vedtak blir gjort, skal sekretariatet informere den berørte statsparten. Eventuelle kommentarer fra statsparten vil bli lagt fram for komiteen.
- e) Dersom komiteen ikke har nok informasjon til å treffe ett av tiltakene som er nevnt under bokstav a), b), c) eller d) over, kan komiteen beslutte at sekretariatet skal få fullmakt til å treffe de nødvendige beslutningene for å slå fast, i samråd med den berørte statsparten, hvilken tilstand området er i, hvilke trusler det er utsatt for og om det lar seg gjøre å restaurere det på en tilfredsstillende måte. Slike tiltak kan blant annet innbefatte at man sender en undersøkelseskommisjon til området eller rådfører seg med spesialister. Sekretariatet skal rapportere til komiteen hva det kommer fram til. I de tilfellene der det er behov for krisetiltak, kan komiteen gi fullmakt til at nødvendig krisebistand blir finansiert av verdensarvfondet.

IV.B Lista over verdensarv i fare (farelista)

Retningslinjer for å skrive områder inn på farelista

177. I overensstemmelse med artikkel 11 nr. 4 i *konvensjonen* kan komiteen føre et område opp på farelista dersom følgende forutsetninger er oppfylt:
- a) Området som er under vurdering, står på verdensarvlista.
 - b) Området er utsatt for en alvorlig og spesifikk trussel.
 - c) Det er nødvendig med større tiltak for å bevare området.
 - d) Det er søkt om bistand til området innenfor rammen av *konvensjonen*. Komiteen mener at dens bistand i visse tilfelle kan ytes mest effektivt ved at den begrenser seg til å gi uttrykk for sin bekymring, blant annet gjennom budskapet den sender ut ved å føre et område opp på farelista, og at ethvert medlem av komiteen eller sekretariatet kan be om slik bistand.

Kriterier for å føre områder opp på farelista

178. Et verdensarvområde, slik det er definert i artikkel 1 og 2 i *konvensjonen*, kan bli ført opp på farelista av komiteen, dersom den finner at områdets tilstand samsvarer med minst ett av kriteriene i det ene eller andre av de to tilfellene som er beskrevet under.
179. Når det gjelder **kulturområder**:
- a) **PÅVIST TRUSSEL** - Området står overfor en spesifikk og dokumentert, overhengende trussel, som:
 - i) alvorlig materialsvekkelse

- ii) alvorlig skade på konstruksjon eller utsmykking
 - iii) alvorlig forringelse av den arkitektoniske eller byplanmessige sammenhengen
 - iv) alvorlig forfall i det urbane eller rurale rommet eller i de naturlige omgivelsene
 - v) betydelig tap av historisk autentisitet
 - vi) vesentlig tap av kulturell betydning
- b) POTENSIELL TRUSSEL - Området står overfor trusler som kan ha ødeleggende virkning på dets særpreg. Slike trusler kan være:
- i) endringer i områdets juridiske status, noe som innebærer at dets vern blir svekket
 - ii) manglende politikk for å ta vare på området
 - iii) truende virkninger av regionalplanprosjekter
 - iv) truende virkninger av byplanlegging
 - v) utbrudd av eller fare for væpnet konflikt
 - vi) truende påvirkning som følge av klimatiske, geologiske, eller andre miljøfaktorer

180. Når det gjelder **naturområder**:

- a) PÅVIST TRUSSEL - Området står overfor en spesifikk og dokumentert, overhengende trussel, som:
- i) en alvorlig nedgang i bestanden av truete arter eller andre arter av fremragende universell verdi, som området ble opprettet for å verne, en nedgang som enten har naturlige årsaker som sykdom, eller menneskeskapt årsaker, som ulovlig jakt
 - ii) en betydelig svekkelse av områdets naturlige skjønnhet eller vitenskapelige verdi, som følge av menneskelig bosetting, bygging av vannmagasin som setter viktige deler av området under vann, industri- og jordbruksutvikling som omfatter bruk av pesticider og kunstgjødsel, større offentlige byggearbeider, bergverksdrift, forurensing, tømmerhogst, vedsanking og så videre
 - iii) menneskelig inntrenging langs områdets grenser eller i høyereliggende områder, inntrenging som truer områdets integritet

- b) POTENSIELL TRUSSEL - Området står overfor alvorlige trusler som kan ha ødeleggende virkning på dets særpreg. Slike trusler kan være:
- i) endringer i områdets status som rettslig vernet område
 - ii) planlagte utbyggings- eller utviklingsprosjekter på selve området eller plassert slik at virkningen utgjør en trussel mot området
 - iii) utbrudd av eller fare for væpnet konflikt
 - iv) forvaltningsplanen eller forvaltningssystemet er mangelfull, utilstrekkelig eller ikke gjennomført full ut
 - v) truende påvirkning som følge av klimatiske, geologiske, eller andre miljøfaktorer

181. I tillegg må truslene og skadene være av en slik art at de kan rettes opp gjennom menneskelig inngripen. Når det gjelder kulturområder, kan truslene komme både fra naturen og fra menneskeskapte faktorer, mens når det gjelder naturområder, står menneskene bak de fleste truslene. Bare veldig sjelden vil naturlige faktorer (som en epidemisk sykdom) true områdes integritet. I noen tilfeller vil truslene og skadene de gjør på områdets integritet, kunne endres gjennom administrative tiltak eller lovbestemmelser, som for eksempel gjennom at et større offentlig byggeprosjekt blir avlyst, eller gjennom at områdets rettslige status blir forbedret.

182. Når den vurderer om et område skal føres opp på farelista, kan komiteen ta hensyn til følgende tilleggsfaktorer:

- a) Etter at de har tatt alle faktorene med i betraktningen, fatter myndighetene vedtak som berører verdensarvområder. Dersom verdensarvkomiteen kan gi et råd før området blir truet, kan det ofte være avgjørende.
- b) Særlig i de tilfeller der det dreier seg om en påvist trussel, bør den fysiske eller kulturelle forringelsen som et område har vært utsatt for, bedømmes etter hvor sterke virkningene av forringelsen er, og analyseres i hvert enkelt tilfelle.
- c) Særlig når det er snakk om en potensiell trussel mot et område, skal man ta i betraktning at:
 - i) trusselen bør vurderes i forhold til en normal utvikling i det sosiale og økonomiske rammeverket som området er plassert innenfor
 - ii) det ofte er umulig å bedømme hvilken virkning visse trusler, som for eksempel trusselen om væpnet konflikt, har på et kultur- eller naturområde
 - iii) noen trusler i sin natur ikke er overhengende, men slik at man på forhånd bare kan tenke seg hva som vil skje, som for eksempel befolkningsvekst.

- d) Til slutt skal komiteen i sin vurdering ta hensyn til alle forhold av ukjent eller uventet opphav som truer et kultur- eller et naturområde.

Prosedyre for å føre områder opp på farelista

- 183.** Når komiteen vurderer å føre et område opp på farelista, skal den, så langt det er mulig og i samråd med den berørte statsparten, utarbeide og sette i ut i livet en utbedringsplan slik at det kan fjernes fra farelista.
- 184.** For å kunne utarbeide en plan som nevnt i det forrige punktet, skal komiteen be sekretariatet om å bringe på det rene, så langt det er mulig og i samråd med den berørte statsparten, hvilken tilstand området er i, hvilke trusler det står overfor, og om det lar seg gjøre å gjennomføre utbedringstiltak. Komiteen kan videre beslutte å sende en gruppe eksperter på forsterket overvåking fra de relevante rådgivende fagorganene eller fra andre organisasjoner, for å befare området, vurdere omfanget av truslene og foreslå tiltak. I noen tilfeller kan det være at statsparten ønsker å invitere til en undersøkelsesreise til området til å få råd og veiledning.⁹⁰
- 185.** Sekretariatet skal legge informasjonen fra dette arbeidet, sammen med eventuelle kommentarer fra statsparten og de relevante rådgivende fagorganene eller andre organisasjoner, fram for komiteen.
- 186.** Komiteen skal gå gjennom informasjonen og beslutte om området skal føres opp på farelista. En slik beslutning skal fattes med to tredels flertall blant komitémedlemmene som er til stede og avgir stemme. Komiteen skal deretter bestemme hvilke utbedringstiltak som skal settes i verk. Utbedringsplanen skal legges fram for den berørte statsparten og skal omgående settes ut i livet.
- 187.** Den berørte statsparten skal underrettes om komiteens beslutning, og komiteen skal umiddelbart offentliggjøre beslutningen, i samsvar med artikkel 11 nr. 4 i *konvensjonen*.
- 188.** Sekretariatet offentliggjør en oppdatert liste over verdensarv i fare i papirutgave. Lista er også tilgjengelig på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/danger>.
- 189.** Komiteen skal sette av en spesifisert og betydelig del av verdensarvfondet til å finansiere bistand til områder som står på farelista.

Regelmessig gjennomgang av tilstanden til områder på farelista

- 190.** Hvert år skal komiteen gjennomgå tilstanden til områdene som står på farelista. Til denne gjennomgangen skal komiteen bruke de overvåkingsprosedyrene og ekspertgruppene den mener er nødvendige.

⁹⁰ Vedtak 39 COM 11

- 191.** På grunnlag av disse regelmessige gjennomgangene skal komiteen, i samråd med den berørte statsparten, avgjøre om:
- a) det er nødvendig med ytterligere tiltak for å bevare området
 - b) området skal strykes fra farelista, hvis det ikke lenger er truet
 - c) den skal vurdere å slette området fra både farelista og verdensarvlista, dersom det har forfalt i en slik grad at det har mistet særpreget som lå til grunn for at det ble skrevet inn på verdensarvlista. Dette skal gjøres i samsvar med prosedyren som er omtalt i punktene 192-198.

IV.C Prosedyre for slette områder fra verdensarvlista

- 192.** Komiteen har vedtatt følgende prosedyre for å slette områder fra verdensarvlista når⁹¹:
- a) området har forfalt i en slik grad at det har mistet særpreget som lå til grunn for at det ble skrevet inn på verdensarvlista, eller
 - b) verdensarvområdets iboende kvaliteter var truet av menneskelig aktivitet allerede da det ble nominert til lista, og de nødvendige utbedringstiltakene som da ble skissert av den berørte statsparten, ikke er blitt satt i verk innen den foreslåtte fristen (se punkt 116)
- 193.** Dersom et område som står på verdensarvlista, har forfalt i betydelig grad, eller de nødvendige utbedringstiltakene ikke er blitt satt i verk innen den foreslåtte fristen, skal statsparten på hvis territorium verdensarvområdet befinner seg, informere sekretariatet om dette.
- 194.** Hvis sekretariatet mottar slik informasjon fra en annen kilde enn den berørte statsparten, skal det, så langt det er mulig, sjekke kilden til og innholdet i informasjonen, i samråd med den berørte statsparten, og be om dens kommentar til opplysningene.
- 195.** Sekretariatet skal be de relevante rådgivende fagorganene om å kommentere de mottatte opplysningene.
- 196.** Komiteen vil gå gjennom alle de tilgjengelige opplysningene og deretter treffe en beslutning. Slike beslutninger skal, i samsvar med artikkel 13 nr. 8 i *konvensjonen*, fattes med to tredels flertall blant de komitémedlemmene som er til stede og avgir stemme. Komiteen skal ikke beslutte å stryke et område fra lista uten at først å ha samrødd seg med den berørte statsparten.
- 197.** Statsparten skal underrettes om komiteens beslutning, og komiteen skal umiddelbart offentliggjøre beslutningen.

⁹¹ Vedtak COM 11

198. Dersom komiteens beslutning medfører at verdensarvlista blir endret, skal endringen framgå ved den neste offentlige oppdateringen av lista.

V. PERIODISK RAPPORTERING OM GJENNOMFØRINGEN AV VERDENSARVKONVENSJONEN

V.A Formål

199. Statspartene blir bedt å rapportere til Unescos generalkonferanse, gjennom verdensarvkomiteen, om lover og forskrifter de har vedtatt, og andre tiltak de har satt i verk for å følge opp *konvensjonen*, herunder det å gjøre rede for tilstanden til verdensarvområdene som befinner seg på deres territorium.⁹²
200. Statspartene kan be om eksperthjelp fra de rådgivende fagorganene eller sekretariatet, som også (i forståelse med de berørte statspartene) kan bestille ytterligere eksperthjelp.
201. Den periodiske rapporteringen tjener fire hovedformål. Den skal:
- gi en indikasjon på hvordan statsparten følger opp *verdensarvkonvensjonen*
 - gi en pekepinn på hvordan den fremragende universelle verdien til områdene som er skrevet inn på verdensarvlista, blir holdt ved like over tid
 - sørge for oppdatert informasjon om verdensarvområdene, slik at endringer i forholdene og i tilstanden til disse kan bli registrert
 - fungere som en mekanisme for regionalt samarbeid og for utveksling av informasjon og erfaringer mellom statspartene når det gjelder arbeidet med å følge opp *konvensjonen* og ta vare på av verdensarven
202. Den periodiske rapporteringen er en viktig del av arbeidet for en mer effektiv bevaring av verdensarvområdene på lang sikt, og for å styrke troverdigheten i arbeidet med å følge opp *konvensjonen*.

V.B Prosedyre og oppsett

203. Verdensarvkomiteen har⁹³:
- vedtatt oppsettet og de forklarende kommentarene som er gjengitt i vedlegg 7
 - oppfordret statspartene til å presentere periodiske rapporter hvert sjette år
 - besluttet å gjennomgå statspartenes periodiske rapporter region for region etter følgende skjema:

⁹² Artikkel 29 i *verdensarvkonvensjonen* og resolusjoner fra den 11. sesjonen av statspartenes generalforsamling (1997), og fra den 29. sesjonen av Unescos generalkonferanse.

⁹³ Vedtak 22 COM VI.7

Region	Gjennomgang av steder som er ført opp på lista til og med	Tidspunkt for komiteens gjennomgang
Arabiske stater	1992	desember 2000
Afrika	1993	desember 2001/juli 2002
Asia og Stillehavs-området	1994	juni-juli 2003
Latin-Amerika og Karibia	1995	juni-juli 2004
Europa og Nord-Amerika	1996/1997	juni-juli 2005/2006

- d) bedt sekretariatet om, i samarbeid med de rådgivende fagorganene og med hjelp fra statspartene, kompetente institusjoner og ekspertise som er tilgjengelig innen regionen, å utarbeide regionale strategier for den periodiske rapporteringen, med utgangspunkt i tidsskjemaet som er satt opp under punkt c) over.

204. De regionale strategiene som er nevnt over, skal ta hensyn til regionenes særpreg og de skal fremme samordning og synkronisering mellom statspartene, særlig når det gjelder grenseoverskridende områder. Sekretariatet vil rådføre seg med statspartene når det gjelder utviklingen og implementeringen av disse regionale strategiene.

205. Etter at den første seksårssyklusen med periodisk rapportering er over, skal alle regionene gjennomgås igjen i den samme rekkefølgen som er angitt i skjemaet over. Det kan være aktuelt med en pause etter den første seksårssyklusen, for å evaluere og revidere mekanismen for periodisk rapportering, før en ny syklus blir påbegynt.

206. Oppsettet for de periodiske rapportene fra statspartene består av to deler⁹⁴:

- a) **Del I** gjør rede for lover og forskrifter som statsparten har vedtatt, og andre tiltak som statsparten har truffet for å følge opp *konvensjonen*, og gir detaljert informasjon om hvilke erfaringer parten har høstet på dette området. Denne delen går særlig på de generelle forpliktelsene som er spesifisert i enkelte artikler i *konvensjonen*.
- b) **Del II** gjør rede for tilstanden til spesifikke verdensarvområder som befinner seg på statspartens territorium. Denne delen skal fylles ut for hvert enkelt verdensarvområde.

Forklarende kommentarer finnes i oppsettet i vedlegg 7.

207. For å gjøre det lettere å håndtere informasjonen, blir statspartene bedt om å sende rapportene, på engelsk eller fransk, både i elektronisk form og på papir, til:

⁹⁴ Dette oppsettet ble vedtatt av på komiteens 22. sesjon (Kyoto 1998), og det kan bli revidert etter at den første syklusen med periodisk rapportering er over i 2006. Av den grunn er ikke oppsettet blitt revidert så langt.

UNESCO World Heritage Centre

7 Place de Fontenoy

75352 Paris 07 SP

Frankrike

Tlf. : +33 (0)1 4568 1571

Faks : +33 (0)1 4568 5570

E-post : wh-info@unesco.org

V.C Evaluering og oppfølging

- 208.** Sekretariatet sammenfatter de nasjonale rapportene i regionale rapporter om verdensarvens tilstand. Disse er tilgjengelige både elektronisk på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/publications> og i papirutgave (i serien World Heritage Papers).
- 209.** Verdensarvkomiteen går nøye gjennom problemene som blir tatt opp i de periodiske rapportene, og gir råd til statspartene i de berørte regionene i spørsmål som oppstår i den forbindelse.
- 210.** Komiteen har bedt sekretariatet om, sammen med de rådgivende fagorganene og i samråd med de aktuelle statspartene, å utarbeide langsiktige, regionale oppfølgingsprogrammer, strukturert i samsvar med komiteens strategiske mål, og legge disse fram for komiteen til vurdering. Disse programmene skal fungere som en oppfølging av de periodiske rapportene, og komiteen skal jevnlig revidere dem basert på den aktuelle statspartens behov. Programmene skal gi et nøyaktig bilde av hvilke behov verdensarven i den aktuelle regionen har, og gjøre det enklere å yte internasjonal bistand. Komiteen har også gitt uttrykk for støtte til at det skal være direkte samsvar mellom de strategiske målene og den internasjonale bistanden.

VI. ARBEID FOR Å SKAPE OPPSLUTNING OM VERDENSARVKONVENSJONEN

VI.A Formål⁹⁵

211. Formålet med å skape oppslutning om konvensjonen er:

- a) å styrke arbeidet med kompetanseutvikling og forskning
- b) å skape økt bevissthet om, forståelse for og erkjennelse av behovet for å bevare kultur- og naturarven blant folk flest
- c) å styrke verdensarvens funksjon i lokalsamfunnet⁹⁶ og
- d) å øke befolkningens deltakelse i arbeidet med å verne og formidle verdensarven både lokalt og nasjonal

VI.B Kompetanseutvikling og forskning

212. Komiteen søker å fremme kompetanseutvikling blant statspartene i samsvar med de strategiske målene.⁹⁷

Den globale opplæringsstrategien

213. Komiteen erkjenner at vern, bevaring og formidling av verdensarven krever stor kunnskap og en tverrfaglig tilnærming og har derfor vedtatt en global opplæringsstrategi for verdens kultur- og naturarv⁹⁸. Hovedmålet med den globale opplæringsstrategien er å sørge for at et bredt spekter av aktører utvikler ferdighetene som skal til for å kunne følge opp *konvensjonen* på en god måte. For å hindre overlapping og sikre at strategien effektivt blir gjennomført, vil komiteen sørge for at den blir samordnet med andre initiativ, som for eksempel den globale strategien for en representativ, balansert og troverdig verdensarvliste og den periodiske rapporteringen. Komiteen vil hvert år gå gjennom relevante opplæringsspørsmål, vurdere opplæringsbehov, gå gjennom de årlige rapportene om opplæringstiltak og gi anbefalinger vedrørende framtidige opplæringstiltak.

Nasjonale opplæringsstrategier og regionalt samarbeid

214. Statspartene blir bedt om å sørge for at fagfolkene deres og spesialister på alle nivå har den nødvendige skoleringen. Statspartene blir derfor oppfordret til å utvikle nasjonale opplæringsstrategier og inkludere regionalt samarbeid om opplæring som en del av disse strategiene.

⁹⁵ Artikkel 27 i *verdensarvkonvensjonen*

⁹⁶ Artikkel 5 bokstav a i *verdensarvkonvensjonen*

⁹⁷ *Budapest-erklæringen om verdensarven* (2002)

⁹⁸ Global opplæringsstrategi for verdens kultur- og naturarv, vedtatt av verdensarvkomiteen på dens 25. sesjon (Helsinki, Finland, 2001) (se vedlegg X til dokumentet WHC-01/CONF.208/24).

Forskning

215. Komiteen utvikler og koordinerer det internasjonale forskningssamarbeidet som er nødvendig for en effektiv gjennomføring av *konvensjonen*. Statspartene blir også bedt om å stille ressurser til rådighet for forskning, ettersom kunnskap og forståelse er grunnleggende for arbeidet med å kartlegge, forvalte og overvåke verdensarvområdene.

Internasjonal bistand

216. Statspartene kan søke verdensarvfondet om støtte til opplæring og forskning (se kapittel VII).

VI.C Bevisstgjøring og utdanning

Bevisstgjøring

217. Statspartene blir oppfordret til å øke bevisstheten om behovet for å bevare verdensarven. Særlig bør de sørge for at verdensarvområdene blir skiltet slik at verdensarvstatusen tydelig framgår.
218. Sekretariatet yter statspartene bistand i arbeidet med å utvikle aktiviteter som skal øke folks bevissthet om *konvensjonen* og informere allmennheten om farene som truer verdensarven. Sekretariatet gir statspartene råd om hvordan de kan utarbeide og gjennomføre markedsførings- og undervisningsprosjekter lokalt på verdensarvområdene og utdanningsprosjekter som kan finansieres gjennom internasjonal bistand. De rådgivende fagorganene og relevante statlige organer kan også kontaktes for råd i forbindelse med slike prosjekter.

Utdanning

219. Verdensarvkomiteen oppfordrer og gir støtte til arbeidet med å utvikle undervisningsmaterieell, -aktiviteter og -programmer.

Internasjonal bistand

220. Statspartene blir oppfordret til å utvikle undervisningsaktiviteter i forbindelse med verdensarven, med deltakelse, der det er mulig, fra skoler, universiteter, museer og andre lokale og nasjonale utdanningsinstitusjoner.⁹⁹
221. Sekretariatet utarbeider og utgir, i samarbeid med Unescos utdanningsavdeling og andre partnere, et undervisningsopplegg om verdensarven, "Verdensarv i unge hender", til bruk i videregående skoler verden rundt¹⁰⁰. Opplegget også kan tilpasses bruk på andre utdanningsnivå.

⁹⁹ Artikkel 27 nr. 2 i *verdensarvkonvensjonen*

¹⁰⁰ "Verdensarv i unge hender" er tilgjengelig på følgende internettadressen <http://whc.unesco.org/education/index.htm>

222. Statspartene kan søke om internasjonal bistand fra verdensarvfondet til å utvikle og sette i verk bevissthetsskapende aktiviteter eller programmer og undervisningsaktiviteter eller -programmer (se kapittel VII).

VII. VERDEN SARVFONDET OG INTERNASJONAL BISTAND

VII.A Verdensarvfondet

223. Verdensarvfondet er et fond som er opprettet i henhold til *konvensjonen*, i samsvar med bestemmelsene i Unescos økonomireglement.¹⁰¹ Fondets midler består av obligatoriske og frivillige bidrag fra statspartene og eventuelle andre midler som fondets vedtekter tillater.
224. De økonomiske reglene som gjelder for fondet, er å finne i dokumentet WHC/7, som er tilgjengelig på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/financialregulations>.

VII.B Mobilisering av andre tekniske og finansielle ressurser og partnerskap til støtte for verdensarvkonvensjonen

225. I den grad det er mulig, skal verdensarvfondet brukes til å mobilisere ekstra midler til internasjonal bistand fra andre kilder.
226. Komiteen har besluttet at bidrag som verdensarvfondet mottar tilbud om, og som skal gå til internasjonale bistandsaksjoner og andre Unesco-prosjekter på områder som står på verdensarvlista, skal bli akseptert og skal brukes som internasjonal bistand i henhold til del V i *konvensjonen* og i samsvar med bestemmelsene som er vedtatt for å gjennomføre aksjonen eller prosjektet.
227. Statspartene blir oppfordret til å gi ekstra støtte til *konvensjonen*, utover de obligatoriske bidragene til verdensarvfondet¹⁰². Denne frivillige støtten kan enten gis i form av ekstra bidrag til verdensarvfondet, eller som direkte økonomiske eller tekniske bidrag til verdensarvområdene.
228. Statspartene blir oppfordret til å delta i internasjonale innsamlingsaksjoner som Unesco setter i gang for å bevare verdensarven.
229. Statspartene og andre som ønsker å gi bidrag til disse aksjonene eller andre Unesco-prosjekter for verdensarvsteder, oppfordres til å gi sine bidrag gjennom verdensarvfondet.

¹⁰¹ Artikkel 15 i *verdensarvkonvensjonen*

¹⁰² Artikkel 15 nr. 3 i *verdensarvkonvensjonen*

230. Statspartene blir oppfordret til å støtte aktivt opp om arbeidet med å opprette nasjonale, offentlige og private stiftelser eller foreninger med formål å skaffe til veie midler til arbeidet med å verne verdensarven.¹⁰³
231. Sekretariatet bidrar gjennom å mobilisere finansielle og tekniske ressurser til arbeidet med å ta vare på verdensarven. Til dette formålet utvikler sekretariatet partnerskap med offentlige og private institusjoner, i samsvar med vedtakene og retningslinjene fra verdensarvkomiteen og Unescos regelverk.
232. Sekretariatet skal referere til Unescos "strategi for omfattende partnerskap" (Comprehensive Partnership Strategy) som rettesnor for arbeidet med å samle inn eksterne midler til verdensarvfondet.¹⁰⁴ Dette dokumentet er tilgjengelig på internettadressen <http://whc.unesco.org/partnerships>

VII.C Internasjonal bistand

233. *Konvensjonen* inneholder bestemmelser for tildeling av internasjonal bistand til statspartene, bistand som skal gå til å verne kultur- og naturarv som befinner seg på deres territorium, og som står på verdensarvlista, eller som kan være egnet for å bli skrevet inn på lista. Den internasjonale bistanden skal ses på som et supplement til den nasjonale innsatsen for å bevare og forvalte verdensarvområdene og områdene som står på den tentative lista, når det ikke er mulig å skaffe til veie nok ressurser på nasjonalt nivå.¹⁰⁵
234. Den internasjonale bistanden blir hovedsakelig finansiert gjennom verdensarvfondet, som er opprettet i samsvar med *verdensarvkonvensjonen*. Komiteen fatter beslutninger om internasjonal bistand for to år om gangen.¹⁰⁶
235. Verdensarvkomiteen samordner og tildeler ulike former for internasjonal bistand på grunnlag av søknader fra statspartene. De ulike formene for internasjonal bistand er beskrevet i tabellen nedenfor og er, i prioritert rekkefølge¹⁰⁷:
- a) krisehjelp
 - b) bistand til arbeidet med å bevare og forvalte et område (inkludert bistand til opplæring og forskning, teknisk samarbeid, formidling og utdanning)
 - c) bistand til forberedende arbeid

¹⁰³ Artikkel 17 i *verdensarvkonvensjonen*

¹⁰⁴ "Comprehensive Partnership Strategy" inkluderer "Separate strategier for å ansette/engasjere enkeltkategorier av partnere" 192 EX/5INF vedtak 30COM 1313

¹⁰⁵ Se artikkel 13 nr. 1 og 2 og artiklene 19-26 i *verdensarvkonvensjonen*

¹⁰⁶ Del IV av *verdensarvkonvensjonen*

¹⁰⁷ Vedtak 30 COM 14A

VII.D Prinsipper og prioriteringer for den internasjonale bistanden

- 236.** Områder som står på farelista, skal prioriteres når det gjelder internasjonal bistand. Komiteen har opprettet en egen post på budsjettet for å sikre at en vesentlig del av bistanden fra verdensarvfondet går til områder som står på farelista.¹⁰⁸
- 237.** Statsparter som ligger etter med betalingen av sine obligatoriske eller frivillige bidrag til verdensarvfondet, er ikke berettiget til internasjonal bistand. Men denne bestemmelsen gjelder ikke anmodninger om krisehjelp.¹⁰⁹
- 238.** For å støtte de strategiske målene, gir komiteen også internasjonal bistand i samsvar med prioriteringene i komiteens vedtak og regionale programmer som komiteen vedtar for å følge opp den periodiske rapporteringen (se punkt 210).
- 239.** I tillegg til prioriteringene som er nevnt i punktene 236-238 over, skal komiteen legge vekt på følgende når den tar sine beslutninger om internasjonal bistand:
- a) sannsynligheten for at bistanden kan få en katalysator- og multiplikatoreffekt ("såkorn-penger") og føre til at det kommer finansielle og tekniske bidrag fra andre kilder
 - b) når de tilgjengelige fondene er begrensete og det må foretas en utvelgelse, skal det gjøres i følgende rekkefølge:
 - de minst utviklete landene eller lavinntekstøkonomiene, slik disse er definert av komiteen for utviklingspolitikk under FNs økonomiske og sosiale råd eller
 - et land med lavere middels inntektsnivå slik det er definert av Verdensbanken eller
 - et lite utviklingsøysamfunn (Small Island Developing State – SIDS) eller
 - en statspart som nylig har vært i en konfliktsituasjon
 - c) hvor akutt behovet for vernetiltak er på det aktuelle verdensarvområde
 - d) om mottakerstaten selv viser engasjement for virksomheten, på det lovgivningsmessige, administrative og, dersom det er mulig, på det økonomiske planet
 - e) om aktiviteten bidrar til å fremme de strategiske målene komiteen har vedtatt¹¹⁰
 - f) i hvilken grad aktiviteten bidrar til å tilfredsstille behov som er avdekket gjennom den forsterkede overvåkingsprosessen eller analysen av regionale periodiske rapporter¹¹¹

¹⁰⁸ Artikkel 13 nr. 1 i *verdensarvkonvensjonen*

¹⁰⁹ Vedtak 13 COM XII.34

¹¹⁰ Punkt 26

¹¹¹ Vedtak 20 COM XII

- g) om aktiviteten kan tjene som et godt eksempel når det gjelder vitenskapelig forskning og utvikling av kostnadseffektive konserveringsteknikker
- h) hva aktiviteten koster og hvilke resultater som forventes og
- i) den pedagogiske verdien, både når det gjelder opplæring av eksperter og for allmennheten

240. Det vil bli opprettholdt en balanse i fordelingen av ressurser mellom aktiviteter for kulturarven og aktiviteter for naturarven og mellom bistand til bevaring og forvaltning på den ene siden og forberedende arbeid på den andre siden. Denne balansen vil med jevne mellomrom bli gjennomgått og vurdert av komiteen og av lederen i verdensarvkomiteen i forbindelse med det andre året i syklusen.

VII.E Oppsummeringstabell

241.

Form for inter-nasjonal bistand	Formål	Beløps-grenser per søknad	Søknadsfrist	Godkjennings-myndighet
Krisehjelp	<p>Det kan søkes om bistand for å håndtere påviste eller potensielle farer som truer områder som står på farelista og på verdensarvlista, og som er påført eller står i umiddelbar fare for å bli påført, alvorlig skade som følge av uventede forhold. Slike forhold kan for eksempel være at grunnen synker, omfattende branner, eksplosjoner, flom eller menneskeskapt katastrofer, herunder krig. Denne bistanden omfatter ikke bistand etter skade eller forringelse på grunn av gradvis forfall, forurensing eller erosjon. Den er bare ment for krisesituasjoner som dreier seg om bevaring, i streng forstand, av et verdensarvområde (se vedtak 28 COM 10B 2.c). Den kan om nødvendig stilles til rådighet for mer enn ett verdensarvområde innen den samme statspartens territorium (se vedtak 6 EXT. COM 15.2). Beløpsgrensene gjelder hvert enkelt verdensarvområde.</p> <p>Det kan søkes om bistand til:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) krisetiltak for å sikre området ii) utarbeiding av en kriseplan for området 	<p>Opp til 5 000 USD</p> <p>Mellom 5 001 og 75 000 USD</p> <p>Over 75 000 USD</p>	<p>Ingen</p> <p>Ingen</p> <p>Når som helst før komitemøtet</p>	<p>Direktøren ved Unescos verdensarvsenter</p> <p>Komiteens leder</p> <p>Komiteen</p>
Bistand til forberedende arbeid	<p>Det kan søkes om slik bistand til å (i prioritert rekkefølge):</p> <ul style="list-style-type: none"> i) utarbeide eller oppdatere nasjonale, tentative lister over områder som egner seg for å bli skrevet inn på verdensarvlista ii) arrangere møter for å samordne nasjonale, tentative lister innenfor samme den geokulturelle regionen iii) utarbeide nominasjoner for steder som skal skrives inn på verdensarvlista (kan også omfatte 	<p>Opp til 5 000 USD</p> <p>Mellom 5 001 og 30 000 USD</p>	<p>Ingen</p> <p>31. oktober</p>	<p>Direktøren ved Unescos verdensarvsenter</p> <p>Komiteens leder</p>

Form for inter-nasjonal bistand	Formål	Beløps-grenser per søknad	Søknadsfrist	Godkjennings-myndighet
	<p>forberedende arbeid som det å samle inn basisinformasjon, "scoping studies" av områdets potensial til å kunne vise fram sin fremragende universelle verdi, inkludert dets integritet eller autensitet, komparative analyser av området sammenliknet med andre, tilsvarende områder (se punkt 3.c i vedlegg 5), inkludert analyser i sammenheng med gapstudier utført av de rådgivende fagorganene. Anmodning om bistand til områder hvor det er anerkjent at det er et gap på lista eller til områder hvor forundersøkelsene har vist at det er behov for ytterligere undersøkelser, vil bli prioritert. Dette gjelder særlig for statsparter som ikke har områder på verdensarvlista eller som er underrepresentert på denne.</p> <p>iv) forberede søknader om vern og forvaltning, søknader som verdensarvkomiteen skal vurdere</p>			

Form for inter-nasjonal bistand	Formål	Beløps-Grenser	Søknadsfrist	Godkjennings-Myndighet
<p>Bistand til bevaring og forvaltning</p> <p>(inkludert bistand til opplæring og forskning, bistand til teknisk samarbeid, markedsføring og utdanning)</p>	<p>Det kan søkes om slik bistand til:</p> <p>i) å lære opp personale og spesialister på alle nivå innen det å identifisere, overvåke, bevare, forvalte og formidle verdensarven, med vekt på gruppeopplæring</p> <p>ii) vitenskapelig forskning som har verdi for verdensarvområdene</p> <p>iii) studier av vitenskapelige og tekniske problemer i tilknytning til det å ta vare på, forvalte og formidle verdensarvområdene</p> <p>Merk: Søknader om støtte fra Unesco til individuell opplæring skal skrives på standardskjemaet "Application for fellowship" ("Søknad om stipend"), som kan fås fra sekretariatet.</p> <p>iv) til å innhente eksperter, teknikere og faglært arbeidskraft til arbeidet med å bevare, forvalte og formidle områder som står på farelista og på verdensarvlista</p> <p>v) til å skaffe utstyr statsparten trenger til arbeidet med å bevare, forvalte og formidle områdene som står på farelista og på verdensarvlista</p> <p>vi) i form av lån med lav rente eller rentefrie lån, med lang tilbakebetalingstid, til å sette i gang arbeidet med å bevare, forvalte og formidle</p>	<p>Bare for søknader som ikke når opp under punktene i) - vi):</p> <p>Opp til 5 000 USD</p> <p>Mellom 5 001 og 30 000 USD</p> <p>Over 30.000 USD</p>	<p>Bare for søknader som ikke når opp under punktene i)-vi):</p> <p>Ingen</p> <p>31. oktober</p> <p>31. oktober</p>	<p>Bare for søknader som ikke når opp under punktene i)-vi)</p> <p>Direktøren ved Unescos verdensarvsenter</p> <p>Komiteens leder</p> <p>Komiteen</p>

Form for internasjonal bistand	Formål	Beløps-Grenser	Søknadsfrist	Godkjennings-Myndighet
	<p>områdene som står på farelista og på verdensarvlista</p> <p>vii) til programmer, aktiviteter og møter, på regionalt og internasjonalt plan som kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bidra til å skape interesse for <i>konvensjonen</i> i land i en gitt region - skape større oppmerksomhet rundt forskjellige spørsmål i forbindelse med gjennomføringen av <i>konvensjonen</i>, for å bidra til mer engasjement i arbeidet med å følge den opp - bidra til å utveksle erfaringer - stimulere til samarbeid om utdannings-, informasjons- og markedsføringsprogrammer og -aktiviteter, særlig for å stimulere unge mennesker til å engasjere i arbeidet med å ta vare på verdensarven <p>viii) på det nasjonale planet, til:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sammenkomster som er arrangert spesielt for å gjøre <i>konvensjonen</i> bedre kjent, særlig blant unge mennesker, eller for å stifte verdensarvforeninger, i samsvar med artikkel 17 i <i>konvensjonen</i> - til å utarbeide og drøfte undervisnings- og informasjonsmateriell (som for eksempel brosjyrer, trykksaker, utstillinger, filmer og multimedieverktøy), for å markedsføre <i>konvensjonen</i> og verdensarvlista, særlig overfor unge mennesker, men ikke til å markedsføre et spesifikt verdensarvområde 	<p>Bare for søknader som ikke når opp under punktene vii) og viii)</p> <p>Opp til 5 000 USD</p> <p>Mellom 5001 og 10 000 USD</p>	<p>Bare for søknader som ikke når opp under punktene vii) og viii)</p> <p>Ingen</p> <p>31. oktober</p>	<p>Bare for søknader som ikke når opp under punktene vii) og viii)</p> <p>Direktøren ved Unescos verdensarvsenter</p> <p>Komiteens leder</p>

VII.F Prosedyre og oppsett

- 242.** Alle statspartene som fremmer søknad om internasjonal bistand, blir oppfordret til å rådføre seg med sekretariatet og de rådgivende fagorganene i forbindelse med planleggingen og utarbeidingen av hver søknad. For å gjøre dette arbeidet lettere for statspartene, kan de på forespørsel få tilgang til eksempler på vellykkede søknader om internasjonal bistand.
- 243.** Søknadsskjema for internasjonal bistand finnes i vedlegg 8. En oversikt over de forskjellige formene for bistand, beløpsgrenser, søknadsfrister og godkjenningsmyndigheter finnes i oppsummeringstabellen i kapittel VII.E.
- 244.** Søknaden skal være skrevet på engelsk eller fransk. Den skal være forskriftsmessig undertegnet, og den nasjonale Unesco-komiteen, statspartens faste delegasjon til Unesco eller det relevante departementet eller ministeriet skal sende den til:

UNESCO World Heritage Centre

7 Place de Fontenoy

75352 Paris 07 SP

Frankrike

Tlf. : +33 (0)1 4568 1276

Faks : +33 (0)1 4568 5570

E-post : wh-intassistance@unesco.org

245. Søknader om internasjonal bistand kan sendes per e-post, men må da følges av en offisielt undertegnet papirversjon av søknaden eller en utfylt versjon av skjemaet som finnes på nettsidene til Unescos verdensarvsenter: <http://whc.unesco.org>.
246. Det er viktig at alle opplysningene som det blir bedt om i søknadsskjemaet, blir tatt med. Dersom det er hensiktsmessig eller nødvendig, kan søknaden suppleres med tilleggsopplysninger, rapporter med mer.

VII.G Vurdering og godkjenning av søknader om internasjonal bistand

247. Forutsatt at en søknad om bistand er fullstendig utfylt, vil sekretariatet, med hjelp fra de rådgivende fagorganene og innen rimelig tid, behandle den slik:
248. Alle søknader om internasjonal bistand til kulturarv blir vurdert av ICOMOS og ICCROM, unntatt søknader for beløp opp til og med 5 000 USD.¹¹²
249. Alle søknader om internasjonal bistand til blandet kultur- og naturarv blir vurdert av ICOMOS, ICCROM og IUCN, unntatt søknader for beløp opp til og med 5 000 USD¹¹³.
250. Alle søknader om internasjonal bistand til naturarv blir vurdert av IUCN, unntatt søknader for beløp opp til og med 5 000 USD¹¹⁴.
251. Vurderingskriteriene som de rådgivende fagorganene anvender, er omtalt i vedlegg 9.
252. Alle søknader om internasjonal bistand for mer enn 5 000 USD, unntatt dem som gjelder krisehjelp, blir vurdert av et panel som møtes en eller to ganger i året før saken behandles av verdensarvkomiteens leder eller komiteen. Panelet består av representanter for Unescos verdensarvsenters regionale kontor og de rådgivende fagorganene, og, om mulig, av verdensarvkomiteens leder eller, dersom det er kapasitet til det, en person utpekt av lederen. Søknader om krisehjelp kan når som helst sendes til sekretariatet, som vil videresende dem til lederen eller komiteen som fatter vedtak på den neste sesjonen, etter at de rådgivende fagorganene har uttalt seg, men uten at søknadene blir forelagt panelet.
253. Lederen har ikke fullmakt til å innvilge søknader fra det landet han selv kommer fra. Disse vil bli behandlet av komiteen.

¹¹² Vedtak 13 COM XII.34 og vedtak 31 COM 18B

¹¹³ Vedtak 31 COM 18B

¹¹⁴ Vedtak 31 COM 18B

- 254.** Alle søknader om bistand til forberedende arbeid eller bevaring og forvaltning på mer enn 5 000 USD skal være sekretariatet i hende seinest **31. oktober**. Ufullstendige søknader som ikke er komplettert innen 30. november, vil bli sendt tilbake til statspartene slik at de kan sende dem inn på nytt til neste syklus. Fullstendige søknader blir vurdert av et første panel, som holdes i januar i forbindelse med møtet mellom sekretariatet og de rådgivende fagorganene. Søknader som panelet gir en positiv eller negativ anbefaling, vil bli oversendt til lederen eller komiteen som beslutter om de skal innvilges. Når det gjelder søknader som har blitt revidert etter at de ble behandlet av det første panelet, kan et panel nummer to holdes minst åtte uker før komitesesjonen. Søknader som ble sendt tilbake for en grundig omarbeiding, kan bli vurdert av panelet avhengig av når de ble mottatt. Søknader som bare trenger en mindre omarbeiding og ingen ytterligere vurdering fra panelets side, må bli sendt tilbake i løpet av det året de først ble vurdert. Hvis ikke vil de bli oversendt det nye panelet. I vedlegg åtte finnes en tabell med detaljert informasjon om søknadsprosessen.

VII.H Avtaler

- 255.** Når en søknad om internasjonal bistand blir innvilget, blir det inngått avtaler mellom Unesco og den berørte statsparten eller dens representant(er), i samsvar med Unescos regelverk og i tråd med arbeidsplanen og budsjettoppstillingen som er beskrevet i den opprinnelig godkjente søknaden.

VII.I Evaluering og oppfølging av den internasjonale bistanden

- 256.** Kontroll med og evaluering av gjennomføringen av den internasjonale bistanden vil bli utført innen tre måneder etter at aktivitetene er ferdige. I samarbeid med de rådgivende fagorganene samordner sekretariatet resultatene av disse evalueringene og holder dem oppdatert. Komiteen gjennomgår dem med jevne mellomrom.
- 257.** For å evaluere effektiviteten i bistanden og revurdere prioriteringene, gjennomgår komiteen implementeringen, evalueringen og oppfølgingen av den internasjonale bistanden.

VIII. VERDENSARVLOGOEN

VIII.A Innledning

258. På sin andre sesjon (Washington, 1978) tok komiteen i bruk verdensarvlogoen, tegnet av Michel Olyff. Denne logoen symboliserer det gjensidige avhengighetsforholdet mellom kultur- og naturarvområder: Den sentrale firkanten er en form skapt av mennesket, mens sirkelen representerer naturen, og de to er nært knyttet til hverandre. Logoen er rund, som jorden, men samtidig er den et symbol på beskyttelse. Den symboliserer *konvensjonen*, uttrykker at statspartenes har sluttet seg til *konvensjonen* og identifiserer områdene som står på verdensarvlista. Den blir forbundet med allmenn kjennskap til *konvensjonen* og er symbolet på *konvensjonens* troverdighet og prestisje. Framfor alt representerer den de universelle verdiene som *konvensjonen* står for.
259. Komiteen besluttet at logoen som var foreslått av kunstneren, kunne brukes i hvilken som helst farge og størrelse, avhengig av bruk, tekniske muligheter og kunstneriske hensyn. Logoen skal alltid inneholde teksten "WORLD HERITAGE . PATRIMOINE MONDIAL". Der det står "PATRIMONIO MUNDIAL" kan teksten erstattes av den samme teksten på det nasjonale språket i det landet der logoen skal brukes.



260. For å sikre at logoen er så godt synlig som mulig, og for å unngå uriktig bruk av den, vedtok komiteen på sin 22. sesjon (Kyoto, 1998) "Retningslinjer og prinsipper for bruken av verdensarvlogoen". Disse retningslinjene blir presentert i de følgende avsnittene. I tillegg finner du i vedlegg 14 en tabell som gir utførlig veiledning om hvordan logoen skal brukes.

261. Selv om logoen ikke nevnes i *konvensjonen*, har komiteen gått inn for at den kan brukes til å identifisere områder som står under *konvensjonens* beskyttelse, og som er ført opp på verdensarvlista etter at logoen ble godkjent i 1978.
262. Verdensarvkomiteen har ansvaret for å regulere og lage forskrifter for bruken av verdensarvlogoen. Siden Unescos generalkonferanse i oktober 2007 godkjente forskriftene for bruken av navnet, akronymet, logoen og internettdomenenavnene til Unesco¹¹⁵, blir det på det sterkeste oppfordret til å bruke verdensarvlogoen som en del av den sammenkoplete logoen, sammen med Unescos logo så sant det er mulig. Bruken av verdensarvlogoen alene er for øvrig fortsatt mulig, slik det er skissert i disse retningslinjene og i brukstabellen (vedlegg 14).¹¹⁶
263. Etter anmodning fra komiteen på dens 26. sesjon (Budapest, 2002) ble verdensarvlogoen, med eller uten teksten rundt, kunngjort og godkjent 21. mai 2003 av Paris-forbundets medlemstater under artikkel 6ter i Paris-konvensjonen om beskyttelse av industrieiendom, innført i 1883 og revidert i Stockholm i 1967. Unesco har derfor benyttet Paris-konvensjonens medlemsstaters system for å forhindre bruken av verdensarvlogoen der en slik bruk på uriktig grunnlag kan antyde en forbindelse til Unesco eller *verdensarvkonvensjonen* og for å forhindre annen misbruk.
264. Logoen har også et økonomisk potensial, som kan brukes til å øke markedsverdien på produkter som blir forbundet med den. Det er nødvendig med en balansegang mellom bruken av logoen til å fremme *konvensjonens* mål og optimalisere kunnskapen om *konvensjonen* over hele verden på den ene siden, og behovet for å forhindre at den blir misbrukt til upresise, upassende og uautoriserte kommersielle eller andre formål på den andre siden.
265. Retningslinjene og prinsippene for bruken av logoen og bestemmelsene om kvalitetskontroll skal ikke hindre samarbeid om markedsføring. Myndighetene som er ansvarlige for å vurdere og ta beslutninger vedrørende bruken av logoen, kan basere sine vedtak på parameterne under, og på dem som er omtalt i brukstabellen (vedlegg 14).

VIII.B Anvendelsesområde

266. Retningslinjene og prinsippene som her er foreslått, omfatter all bruk av logoen som det kommer framlegg om fra¹¹⁷:
- a. Unescos verdensarvsenter
 - b. Unescos publikasjonskontor og andre Unesco-kontorer
 - c. organer eller nasjonale kommisjoner som er ansvarlige for å følge opp *konvensjonen* hos statspartene
 - d. verdensarvområder
 - e. andre avtaleparter, særlig slike som primært driver kommersiell virksomhet

¹¹⁵ Vedtak39 COM 11

¹¹⁶ Vedtak 39 COM 11

¹¹⁷ Vedtak 39 COM 11

VIII.C Statspartenes ansvar

267. Statspartene skal gjøre alt de kan for, innen sine respektive land, å hindre at logoen blir brukt av grupper eller til formål som ikke er eksplisitt godkjent av komiteen. Statspartene blir oppfordret til å bruke sitt nasjonale lovverk fullt ut, inkludert varemerkeretten.

VIII.D Riktig bruk av verdensarvlogoen

268. Områder som står på verdensarvlista, skal være merket med både logoen og Unescos logo, og disse skal plasseres slik at de ikke forringer det visuelle inntrykket av verdensarvområdet.

Produksjon av plaketter som opplyser om at et område står på verdensarvlista

269. Når et område er skrevet inn på verdensarvlista, skal statsparten så snart som mulig få på plass en plakett som gjør publikum oppmerksom på dette. Disse plakettenes blir laget for å informere innbyggerne i landet og besøkende fra andre land om at området de besøker, har en spesiell verdi som er anerkjent av det internasjonale samfunnet. Området er med andre ord eksepsjonelt og av interesse ikke bare for en enkelt nasjon, men for hele verden. Men disse plakettenes har også en annen funksjon. De skal informere allmennheten om *verdensarvkonvensjonen*, eller i alle fall om verdensarvkonseptet og verdensarvlista.
270. Komiteen har vedtatt følgende retningslinjer for hvordan disse plakettenes skal se ut og hvordan de skal plasseres:
- a) Plaketten skal plasseres slik at den er lett å se for dem som besøker området, uten at den virker skjemmende for inntrykket.
 - b) Verdensarvlogoen skal være med på plaketten.
 - c) Teksten skal omtale områdets fremragende universelle verdi. I den forbindelse kan det være praktisk med en kort beskrivelse av områdets fremragende særtrekk. Om de ønsker det, kan statspartene benytte beskrivelsene som blir brukt i de forskjellige publikasjonene om verdensarven, eller i verdensarvdokumentasjonen, som kan fås fra sekretariatet.
 - d) Teksten skal henviser til *verdensarvkonvensjonen* og særlig til verdensarvlista og den internasjonale anerkjennelsen det innebærer å være ført opp på denne lista. (Det er imidlertid ikke nødvendig å ta med på hvilken sesjon komiteen vedtok å føre området opp på lista.) Ved områder som får mye besøk fra andre land, kan det kan være hensiktsmessig å ha teksten på flere språk.
271. Komiteen foreslår følgende tekst som eksempel:

"(Navnet på området) er skrevet inn på verdensarvlista, som er opprettet i henhold til *konvensjon om vern av verdens kultur- og naturarv*. Det at et område er skrevet inn på

denne lista, stadfester at et kultur- eller naturområde er av fremragende universell verdi, og at det fortjener å bli vernet, til glede for hele menneskeheten."

272. Denne teksten kan så etterfølges av en kort beskrivelse av det aktuelle verdensarvområde.
273. De nasjonale myndigheter bør oppfordre verdensarvområdene til å bruke logoen, for eksempel på brevhoder, i brosjyrer og på uniformene til personalet.
274. Tredjeparter som har fått rett til å lage kommunikasjonsprodukter i tilknytning til *verdensarvkonvensjonen* og verdensarvområder, skal gi logoen en plass der den synes godt. De skal ikke bruke andre emblemer eller logoer på slike produkter.

VIII.E Prinsipper for bruken av verdensarvlogoen

275. De ansvarlige myndighetene blir bedt om å legge følgende prinsipper til grunn når de skal ta beslutninger om bruken av logoen¹¹⁸:
 - a) For å støtte opp om *konvensjonen*, bør logoen benyttes i alle prosjekter med en vesentlig tilknytning til *konvensjonens* virkeområde, også, i den grad det er teknisk og juridisk mulig, i prosjekter som allerede er godkjent og vedtatt.
 - b) Et vedtak om å tillate bruken av logoen, skal først og fremst knyttes til kvaliteten og innholdet i produktet som logoen skal forbindes med, og ikke til omfanget av produktene som skal markedsføres, eller til den forventete økonomiske avkastningen. Hovedkriteriet for å godkjenne bruken av logoen, skal være det foreslåtte produktets pedagogiske, vitenskapelige, kulturelle eller kunstneriske verdi sett i relasjon til verdensarvens prinsipper og verdier. Det skal ikke rutinemessig gis tillatelse til å plassere logoen på produkter som ikke har noen, eller bare svært liten, pedagogisk verdi, som for eksempel på kopper, t-skjorter, jakkenåler og andre turistsuvenirer. Det vil bli vurdert å gjøre unntak fra denne policyen i forbindelse med spesielle arrangementer, som for eksempel komitémøter og seremonier hvor plaketter blir avduket.
 - c) Alle beslutninger som gjelder godkjenning av bruken av logoen, må være fullstendig entydige og klare, og i overensstemmelse med de uttrykte og underforståtte målene og verdiene i *verdensarvkonvensjonen*.
 - d) Det er ikke tillatt for kommersielle aktører å bruke logoen direkte på sitt eget materiell for å uttrykke støtte til arbeidet for verdensarven, med mindre dette er godkjent i samsvar med disse prinsippene. Komiteen erkjenner imidlertid at alle enkeltpersoner, organisasjoner eller selskap fritt kan utgi eller produsere det de vurderer som hensiktsmessig i forbindelse med verdensarvområder, men det er komiteens eksklusive rett å gi offisiell tillatelse til å bruke verdensarvlogoen i den forbindelse, og denne retten skal praktiseres i samsvar med denne policyen, prinsippene og tabellen.

¹¹⁸ Vedtak39 COM 11

- e) Andre avtaleparters bruk av logoen skal normalt bare godkjennes dersom den foreslåtte bruken har direkte med et verdensarvområde å gjøre. Det kan gis tillatelse til slik bruk etter at den er godkjent av de nasjonale myndighetene i landene det gjelder.
- f) Dersom ingen spesifikke verdensarvområder er involvert, eller er hovedtema for den foreslåtte bruken, kan logoen bare brukes dersom det uttrykkelig er godkjent i samsvar med disse retningslinjene og prinsippene og med brukstabellen. Dette kan for eksempel dreie seg om generelle seminarer eller arbeidsgrupper som omhandler vitenskapelige spørsmål eller konserveringsteknikker. Når man ber om tillatelse til å bruke logoen i slike tilfelle, skal det spesifikt gjøres rede for hvordan den foreslåtte bruken kan forventes å styrke arbeidet med *konvensjonen*.
- g) Reisebyråer, flyselskap eller andre typer foretak som primært driver kommersiell virksomhet, skal ikke få tillatelse til å bruke logoen, med mindre det foreligger eksepsjonelle omstendigheter, og det kan vises til at bruken har en tydelig positiv virkning for verdensarven generelt eller for spesifikke verdensarvområder. Det må søkes til den nasjonale myndigheten om godkjenning for slik bruk i samsvar med denne policyen, prinsippene og med brukstabellen. Godkjenningen må skje innenfor rammene av partnerskapsavtaler med Unesco/verdensarvsenteret.¹¹⁹

Sekretariatet skal ikke akseptere at et reisebyrå eller andre, lignende foretak kommer med motytelser som reklame, reiser eller annet, som erstatning for eller i stedet for å yte et økonomisk vederlag for å kunne bruke av logoen.

- h) Når det er snakk om framtidige kommersielle ytelser, skal sekretariatet sørge for at verdensarvfondet får en rimelig del av inntektene, og det skal inngå en kontrakt eller en annen avtale som dokumenterer forutsetningene som ligger til grunn for prosjektet, og avtalene om ytelser til fondet. I alle tilfeller der det er snakk om kommersiell bruk, skal alle ekstra kostnader i form av arbeidstid og relaterte kostnader for sekretariatspersonalet og andre som skal behandle saken, dekkes fullt ut av parten som søker om tillatelse til å bruke logoen.

Nasjonale myndigheter blir også oppfordret til å sørge for at deres verdensarvområder eller verdensarvfondet mottar en rimelig del av inntektene, og til å dokumentere de forutsetningene som ligger til grunn for prosjektet, og for hvordan eventuelle inntekter blir fordelt.

- i) Dersom det er behov for sponsorer til å framstille produkter som sekretariatet vurderer det nødvendig å distribuere, skal valg av partner eller partnere, som et minimum, være i samsvar med kriteriene som er fastsatt i "Comprehensive Partnership Strategy" inkludert "Separate strategies for engagement with individual categories or partners" (Separate strategier for å ansette/engasjere enkeltkategorier av partnere) 192 EX/5.INF og PACT-strategien (dokument WHC-13/37.COM/5D) ", samt med andre retningslinjer som komiteen måtte

¹¹⁹ "Comprehensive Partnership Strategy" inkludert "Separate strategier for å ansette/engasjere enkeltkategorier av partnere" 192 EX/5INF og PACT-strategien (dokument WHC-13/37. COM/5D)
Vedtak 37 COM 5D

vedta for innsamling av midler. Behovet for slike produkter skal klargjøres og begrunnes i skriftlige presentasjoner, som skal godkjennes etter de reglene komiteen måtte fastsette.

- j) Dersom grunnen til at varer eller tjenester bærer Unescos navn, akronym, logo eller internettdomenenavn kombinert med verdensarvlogoen, først og fremst er å tjene penger på salget, skal dette i følge retningslinjene, betraktes som "kommersiell bruk". En slik bruk må uttrykkelig være godkjent av generaldirektøren, i en spesifikk avtale (definisjon tilpasset fra Unescos logodirektiver fra 2007, artikkel III2.1.3)

VIII.F Prosedyre for godkjenning av bruken av verdensarvlogoen

Avtale med nasjonale myndigheter

276. Nasjonale myndigheter kan gi nasjonale enheter tillatelse til å bruke logoen, forutsatt at prosjektet, enten det er nasjonalt eller internasjonalt, bare omfatter verdensarvområder som befinner seg på det samme nasjonale territoriet. De nasjonale myndighetenes beslutning skal være i samsvar med disse retningslinjene, prinsippene og brukstabellen.¹²⁰
277. Statspartene blir oppfordret til å gi sekretariatet navn og adresse til de myndighetene som er ansvarlige for å forvalte bruken av logoen.¹²¹

Avtale som krever kvalitetskontroll av innholdet

278. Alle andre søknader om tillatelse til å bruke logoen skal fremmes i henhold til følgende prosedyre:¹²²
- a) En søknad som angir formålet med bruken av logoen, hvor lenge og på hvilket territorium den skal brukes, skal sendes til direktøren for Unescos verdensarvsenter.
- b) Direktøren for Unescos verdensarvsenter har fullmakt til å tillate bruken av logoen, i samsvar med retningslinjene og prinsippene. Når det gjelder tilfeller som ikke er omfattet av retningslinjene, prinsippene og brukstabellen, eller som ikke i tilstrekkelig grad blir dekket av disse, skal direktøren sende saken til lederen i komiteen. I vanskelige tilfeller kan lederen henvise saken videre til komiteen for endelig avgjørelse. En rapport om autorisert bruk av logoen skal hvert år legges fram for verdensarvkomiteen.
- c) Under forutsetning av at produsenten rådfører seg med de berørte landene og sørger for å få deres tilslutning til tekster og bilder som illustrerer verdensarvområder på landenes territorium, kan det gis tillatelse til å bruke logoen på større produkter som skal distribueres vidt over en udefinert tidsperiode. Dette skal imidlertid ikke koste sekretariatet noe, og det skal

¹²⁰ Vedtak 39 COM 11

¹²¹ Rundskriv av 14. april 1999 <http://whc.unesco.org/circs/circ99-4e.pdf>

¹²² Vedtak 39 COM 11

dokumenteres at disse forutsetningene er oppfylt. Teksten som skal godkjennes, skal legges fram på ett av komiteens offisielle språk, eller på det språket som brukes i det aktuelle landet. Nedenfor er det gjengitt et utkast til et formular, som skal brukes av statspartene når de skal gi en tredjepart tillatelse til å bruke logoen.

Godkjenningsformular

[Navn på det ansvarlige nasjonale organet], som er det organet som er ansvarlig for å godkjenne innholdet i tekster om og fotografier av verdensarvområder som befinner seg på territoriet til [navn på land], bekrefter herved overfor [navn på produsent] at teksten og bildene som er lagt fram i forbindelse med verdensarvområdene [navn på områdene], [er godkjent] [er godkjent med forbehold om følgende endringer] [ikke er godkjent]

(Stryk det som ikke passer, og lag en korrigert versjon av teksten og eventuelt en undertegnet liste over endringene som ønskes.)

Merknader:

Det er anbefalt at initialene til den ansvarlige nasjonale tjenestemannen kommer fram på alle sidene i dokumentet.

De nasjonale myndighetene har en frist på én måned til å godkjenne innholdet i søknaden fra de bekrefter å ha mottatt den. Foreligger det ikke svar innen fristens utløp, kan produsentene trekke den slutningen at de ansvarlige nasjonale myndighetene stilltiende har godtatt innholdet, med mindre de skriftlig har bedt om en lengre frist.

Tekstene skal legges fram for de nasjonale myndighetene på ett av de to offisielle språkene til komiteen, eller på det offisielle språket (eller ett av de offisielle språkene) i landet der verdensarvområdene befinner seg, alt etter hva som passer de to partene best.

- d) Etter at sekretariatet har gjennomgått søknaden og godtatt den, kan det inngå en avtale med partneren.
- e) Dersom direktøren for Unescos verdensarvsenter finner at den foreslåtte bruken av logoen ikke kan aksepteres, skal sekretariatet skriftlig informere partene som har søkt om å få bruke logoen, om denne beslutningen.

VIII.G Statspartenes rett til å foreta kvalitetskontroll

279. Tillatelsen til å bruke logoen er uløselig knyttet til den forutsetningen at de nasjonale myndighetene skal kunne gjennomføre kontroll med kvaliteten på produktene som logoen blir forbundet med.

- a) Statspartene til *konvensjonen* er de eneste partene som har fullmakt til å godkjenne innholdet (tekst og bilder) til alle produktene som blir distribuert med verdensarvlogoen, og som har tilknytning til områder på deres territorium.
- b) Statspartene som beskytter logoen rettslig, må også føre tilsyn med bruken av den.
- c) Andre statsparter kan velge om de selv vil føre tilsyn med den foreslåtte bruken, eller sende forslagene over til sekretariatet. Statspartene har ansvaret

for å utnevne en kompetent, nasjonal myndighet og for å informere sekretariatet om de ønsker å føre tilsyn med den foreslåtte bruken eller kontrollere om logoen blir brukt på upassende vis. Sekretariatet fører en liste over ansvarlige nasjonale myndigheter.

IX. INFORMASJONSKILDER

IX.A Informasjon som blir arkivert i sekretariatet

- 280.** Sekretariatet forvalter en database med alle dokumentene fra verdensarvkomiteen og generalforsamlingen av statsparter til *verdensarvkonvensjonen*. Database er tilgjengelig på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/statutorydoc>
- 281.** Sekretariatet sørger for at kopier av de tentative listene og verdensarvnominasjonene, inkludert kopier av kart og relevant informasjon mottatt fra statspartene, blir arkivert på papir og i elektronisk form, der det er mulig. Sekretariatet sørger også for å arkivere relevant informasjon om områdene som står på verdensarvlista, inkludert vurderinger og andre dokumenter som er utarbeidet av de rådgivende fagorganene, eventuell korrespondanse og rapporter som er mottatt fra statspartene (inkludert rapporter i forbindelse med den forsterkede overvåkingen og periodiske rapporter), og korrespondanse og materiale fra sekretariatet og verdensarvkomiteen.
- 282.** Det arkiverte materialet vil bli oppbevart i en form egnet for langtidslagring. Det vil bli sørget for å lagre papirkopier og elektroniske kopier, alt etter hva som er hensiktsmessig. Statspartene vil på anmodning få tilsendt kopier av materialet.
- 283.** Nominasjonene for områdene som komiteen har skrevet inn på verdensarvlista, vil bli gjort tilgjengelige, slik at det er mulig å sette seg inn i dem. Statspartene blir anmodet om å legge ut en kopi av nominasjonene på sine egne nettsider og underrette sekretariatet om dette. Statsparter som ønsker å utarbeide nominasjoner, kan ha behov for å bruke denne informasjonen som en veiledning når de skal identifisere og utarbeide nominasjoner for områder på sine egne territorier.
- 284.** De rådgivende fagorganenes vurdering av nominasjonene og komiteens beslutning etter å ha behandlet dem, er tilgjengelig på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/advisorybodies>

IX.B Spesifikk informasjon for verdensarvkomiteens medlemmer og andre statsparter

- 285.** Sekretariatet har to lister med e-postadresser som det holder oppdatert: én for medlemmene av komiteen (wh-committee@unesco.org) og én for alle statspartene (wh-states@unesco.org). Statspartene blir bedt om å gi sekretariatet alle e-postadressene som er nødvendige for å opprette disse listene. Disse e-postlistene, som er et supplement til og ikke en erstatning for de tradisjonelle måtene å underrette statspartene på, gjør det mulig for sekretariatet raskt å kunne formidle kunngjøringer

om tilgang til dokumenter, endringer i møteplaner og andre saker som er relevante for komitémedlemmene og andre statsparter.

- 286.** Rundskrivene til statspartene er tilgjengelige på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/circularletters>
Sekretariatet disponerer også en annen internettadresse, forbundet med den offentlige internettadressen gjennom begrenset adgang. Denne inneholder spesifikk informasjon rettet mot komitémedlemmene, andre statsparter og de rådgivende fagorganene.
- 287.** Sekretariatet disponerer også en database som inneholder vedtak fra komiteen og resolusjoner fra generalforsamlingen av statsparter.¹²³ Disse er tilgjengelige på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/decisions>

IX.C Informasjon og publikasjoner som allmenheten har tilgang til

- 288.** Så sant det er mulig, legger sekretariatet også ut informasjon som er tilgjengelig for publikum, og som ikke er opphavsrettslig beskyttet, om verdensarvområder og andre relevante emner.
- 289.** Informasjon om spørsmål som gjelder verdensarven, er tilgjengelig på sekretariatets nettsider (<http://whc.unesco.org>), på nettsidene til de rådgivende fagorganene og på bibliotekene. En liste over databaser som er tilgjengelige på nettet, og lenker til relevante nettsider, er å finne i litteraturfortegnelsen.
- 290.** Sekretariatet gir ut et stort utvalg publikasjoner om verdensarven, blant dem *the World Heritage List* (verdensarvlista), *the List of World Heritage in Danger* (farelista), *Brief Descriptions of World Heritage Properties* (Korte beskrivelser av verdensarvområdene), *World Heritage Papers series* (serien World Heritage Papers), nyhetsblad, brosjyrer og informasjonskriv. I tillegg blir det også utarbeidet annet informasjonsmaterieell som er ment spesielt for eksperter eller for allmenheten. Det finnes en liste over verdensarvpublikasjoner i litteraturlista og på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/publications>. Dette informasjonsmateriellet blir distribuert til publikum enten direkte eller gjennom nasjonale eller internasjonale nettverk som statspartene eller verdensarvpartnere har opprettet.

¹²³ Vedtak 28 COM 9

VEDLEGG

STANDARDSKJEMA FOR RATIFISERING ELLER GODKJENNING

Konvensjonen om vern av verdens kultur- og naturarv ble vedtatt 16. november 1972 av FNs generalkonferanse på dens syttende sesjon.

Regjeringen i, som har vurdert den nevnte konvensjonen, [ratifiserer] herved konvensjonen og forplikter seg til lojalt å følge opp

[godkjenner]

bestemmelsene i den.

Som bekreftelse på dette, har jeg undertegnet og satt mitt segl på dette dokumentet.

Utferdiget i 20.....

(Segl)

Underskrift fra statsoverhodet,

statsministeren eller

utenriksministeren

-
- Standardskjemaet for ratifisering eller godkjenning kan fås fra Unescos verdensarvsenter og er tilgjengelig på internetadressen <http://whc.unesco.org/en/modelratification>
 - Den undertegnede originalversjonen av det utfylte skjemaet skal sendes, fortrinnsvis sammen med en offisiell oversettelse til engelsk eller fransk, til Unescos genrealdirektør: Director-General, UNESCO, 7 Place de Fontenoy, 75352 Paris 07 SP, Frankrike

STANDARDSKJEMA FOR TILTREDELSE

Konvensjonen om vern av verdens kultur- og naturarv ble vedtatt 16. november 1972 av FNs generalkonferanse på dens syttende sesjon.

Regjeringen i, som har vurdert den ovenfor nevnte konvensjonen, tiltrer herved konvensjonen og forplikter seg til lojalt å følge opp bestemmelsene i den.

Som bekreftelse på dette, har jeg undertegnet og satt mitt segl på dette dokumentet.

Utferdiget i 20.....

(Segl)

Underskrift fra statsoverhodet,

statsministeren eller

utenriksministeren

-
- Standard skjemaet for tiltredelse kan fås fra Unescos verdensarvsenter og er tilgjengelig på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/modelratification>
 - Den undertegnede originalversjonen av det utfylte skjemaet skal sendes, fortrinnsvis sammen med en offisiell oversettelse til engelsk eller fransk, til Unescos generaldirektør: Director-General, UNESCO, 7 Place de Fontenoy, 75352 Paris 07 SP, Frankrike

SKJEMA FOR PRESENTASJON AV DEN TENTATIVE LISTA

STATSPART:

DATO:

Presentasjonen er utarbeidet av:

Navn:

E-post:

Adresse:

Faks:

Institusjon:

Telefon:

NAVN PÅ OMRÅDET:

Stat, provins eller region:

Breddegrad og lengdegrad, eller UTM-koordinater:

BESKRIVELSE:

BEGRUNNELSE FOR AT OMRÅDET ER AV FREMRAGENDE UNIVERSELL VERDI

Kriteriene som er oppfylt [se punkt 77 i *retningslinjene*]:

(Kryss av i rutene for de foreslåtte kriteriene og begrunn bruken av hvert av dem nedenfor)

- | | | | | | | | | | |
|----|-----|------|-----|----|-----|------|-------|-----|----|
| i) | ii) | iii) | iv) | v) | vi) | vii) | viii) | ix) | x) |
|----|-----|------|-----|----|-----|------|-------|-----|----|

Erklæringer om autensitet eller integritet [se punktene 78-95 i *retningslinjene*]:

Sammenlikning med andre, lignende områder:

(Sammenlikningen bør skissere om det er likhetspunkter med andre områder på verdensarvlista eller ikke, og grunnen til at området er enestående.)

-
- Skjemaet for presentasjon av den tentative lista kan fås fra Unescos verdensarvsenter og er tilgjengelig på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/tentativelists>
 - Ytterligere veiledning om hvordan man skal utarbeide en tentativ liste, er å finne i punktene 62-67 i *retningslinjene*.
 - Et eksempel på et ferdig utfylt skjema for presentasjon av en tentativ liste er å finne på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/tentativelists>
 - Alle tentative lister fra statspartene er tilgjengelige på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/tentativelists>
 - Den undertegnede originalversjonen av det utfylte skjemaet, på engelsk eller fransk, skal sendes til: UNESCO World Heritage Centre, 7 Place de Fontenoy, 75352 Paris 07 SP, Frankrike
 - Statspartene blir også oppfordret til å sende denne informasjonen i elektronisk form (diskett eller CD-Rom), eller på e-post til wh-tentativelists@unesco.org



**SKJEMA FOR PRESENTASJON AV DEN TENTATIVE
LISTAFOR FRAMTIDIGE TRANSNASJONALE
NOMINASJONER OGGRENSEOVERSKRIDENDE NOMINASJONER**

STATSPART:

DATO:

Presentasjonen¹²⁴ er utarbeidet av:

Navn:

E-post:

Adresse:

Faks:

Institusjon:

Telefon:

1a Navn på den framtidige transnasjonale nominasjonen eller grenseoverskridende nominasjonen¹²⁵:

1b Andre deltakende statsparter:

1c Navn på de nasjonale komponentene

1d Stat, provins eller region:

1e Breddegrad og lengdegrad, eller UTM-koordinater:

2a Kort beskrivelse av den framtidige transnasjonale nominasjonen eller grenseoverskridende nominasjonen¹²⁶:

2b Beskrivelse av komponentene:

¹²⁴ Denne presentasjonen er bare gyldig når alle statspartene nevnt i del 1b har sendt inn sine presentasjoner.

¹²⁵ Teksten i denne delen skal være identisk i alle presentasjonene fra statspartene som er involvert i den samme framtidige transnasjonale nominasjonen eller grenseoverskridende nominasjonen.

¹²⁶ I saker som gjelder transnasjonale eller grenseoverskridende områder, må alle endringene godkjennes av alle de berørte statspartene.

3 BEGRUNNELSE FOR AT DEN FRAMTIDIGE NOMINASJONEN SOM HELHET ER AV FREMRAGENDE UNIVERSELL VERDI¹²⁷

(En foreløpig identifisering av verdien til de framtidige nominasjonene som en helhet, og av hva som gjør at de fortjener å bli skrevet inn på lista.)

Kriteriene som er oppfylt¹²⁸ [se punkt 77 i *retningslinjene*]:

(Kryss av i rutene for de foreslåtte kriteriene og begrunn bruken av hvert av dem nedenfor)

<input type="checkbox"/> i)	<input type="checkbox"/> ii)	<input type="checkbox"/> iii)	<input type="checkbox"/> iv)	<input type="checkbox"/> v)	<input type="checkbox"/> vi)	<input type="checkbox"/> vii)	<input type="checkbox"/> viii)	<input type="checkbox"/> ix)	<input type="checkbox"/> x)
-----------------------------	------------------------------	-------------------------------	------------------------------	-----------------------------	------------------------------	-------------------------------	--------------------------------	------------------------------	-----------------------------

3b Erklæringer om autentisitet eller integritet [se punktene 78-95 i *retningslinjene*]:

3c Rettferdiggjøring valget av komponenter sammenliknet med framtidige nominasjoner i sin helhet:

3c.2 Sammenlikning med andre, liknende områder¹²⁹:

(Denne sammenlikningen bør skissere på hvilket måte området likner på andre områder, enten de står på verdensarvlista eller ikke, og man skal grunngi hvorfor den framtidige nominasjonen er eksepsjonell.)

¹²⁷ I saker som gjelder transnasjonale eller grenseoverskridende områder, må alle endringene godkjennes av alle de berørte statspartene.

¹²⁸ I saker som gjelder transnasjonale eller grenseoverskridende områder, må alle endringene godkjennes av alle de berørte statspartene.

¹²⁹ I saker som gjelder transnasjonale eller grenseoverskridende områder, må alle justeringer være godkjent av alle statspartene.

RETNINGSLINJER FOR OPPTAK AV SPESIFIKKE TYPER OMRÅDER PÅ VERDENSARVLISTA¹

ICOMOS' liste over tematiske undersøkelser er tilgjengelig på internettadressen <http://www.Icomos.org/studies>

IUCNs liste over tematiske undersøkelser er tilgjengelig på internettadressen http://www.iucn.org/about/work/programmes/wcpa_worldheritage/wheritage_pub/

INNLEDNING

1. Dette vedlegget gir informasjon om spesifikke områdetyper, som veiledning for statspartene når de skal utarbeide nominasjoner for områder som de ønsker å få skrevet inn på verdensarvlista. Informasjonen som følger, er retningslinjer som skal brukes i tilknytning til kapittel II i *retningslinjene*, der kriteriene for å skrive områder inn på verdensarvlista, står.
2. Komiteen har gitt sin tilslutning til det ekspertmøtene har kommet fram til når det gjelder kulturlandskap, byer, kanaler og veier (del I nedenfor).
3. Rapportene fra andre ekspertmøter som er holdt etter anmodning fra verdensarvkomiteen, innenfor rammen av den globale strategien for en representativ, balansert og troverdig verdensarvliste, er omtalt i del II.
4. Del III inneholder en liste over komparative og tematiske studier som er utarbeidet av de rådgivende fagorganene.

I. KULTURLANDSKAP, BYER, HISTORISKE KANALER OG HISTORISKE VEIER

5. Verdensarvkomiteen har identifisert og definert en del spesifikke typer kultur- og naturområder og vedtatt spesifikke retningslinjer som skal gjøre det lettere å vurdere slike steder når de blir nominert til verdensarvlista. Så langt omfatter disse retningslinjene følgende kategorier, men det vil sannsynligvis komme flere etter hvert:
 - a) kulturlandskap
 - b) historiske byer og bysentre
 - c) historiske kanaler eller kulturarvkanaler
 - d) historiske veier eller kulturarvveier

¹ Komiteen kan utarbeide retningslinjer også for andre typer områder i årene som kommer.

KULTURLANDSKAP²

Definisjon

6. Kulturlandskap er kulturarvområder og representerer "anlegg utført av mennesker og natur i fellesskap", i henhold til artikkel 1 i *konvensjonen*. De illustrerer utviklingen av menneskelige samfunn og bosettinger over tid, under påvirkning av de fysiske begrensningene eller mulighetene som ligger i deres naturlige omgivelser, og av suksessive sosiale, økonomiske og kulturelle krefter, både eksterne og interne.
7. De skal velges ut både på grunnlag av om de er av fremragende universell verdi, og i hvilken grad de representerer en klart definert geokulturell region, samt i hvilken grad de er egnet til å illustrere de viktige og typiske kulturelementene i en slik region.
8. Begrepet "kulturlandskap" omfatter et mangfold av uttrykk for samspillet mellom mennesket og dets naturlige omgivelser.
9. Kulturlandskap gjenspeiler ofte spesifikke teknikker for en bærekraftig bruk av jorda, en bruk som tar hensyn til særegenhetene og begrensningene i de naturlige omgivelsene de har utviklet seg i, og et spesifikt åndelig forhold til naturen. Det å ta vare på kulturlandskap kan bidra til å utvikle moderne teknikker for et bærekraftig landbruk og opprettholde eller styrke naturverdiene i landskapet. Ved å opprettholde tradisjonelle former for landbruk, kan man bidra til å styrke det biologiske mangfoldet i mange deler av verden. Det å ta vare på de tradisjonelle kulturlandskapene, er derfor til god hjelp i arbeidet med å opprettholde det biologiske mangfoldet.

Definisjon og kategorier

10. Kulturlandskap kan deles inn i tre hovedkategorier:
 - i) Den kategorien som er lettest å identifisere, er det klart definerte **landskapet som menneskene har formet og skapt med hensikt**. Det omfatter hage- og parklandskap som er konstruert av estetiske grunner, og som ofte (men ikke alltid) er knyttet til religiøse eller andre monumentale bygninger eller grupper av bygninger.
 - ii) Den andre kategorien er **det organisk utviklete landskapet**. Det har sitt opphav i et opprinnelig sosialt, økonomisk, administrativt eller religiøst imperativ og har utviklet sin nåværende form i samspill med og som reaksjon på sine naturlige omgivelser. Både i sin form og i sine enkeltelementers særtrekk, gjenspeiler slike landskap denne evolusjonsprosessen. Disse landskapene kan deles inn i to underkategorier:

² Denne teksten ble utarbeidet av en ekspertgruppe på kulturlandskap (La Petite Pierre, Frankrike, 24.-26. oktober 1992) (se dokument *WHC-92/CONF.202/10/Add*). Teksten ble seinere godkjent av verdensarvkomiteen som en del av *retningslinjene*, på komiteens 16. sesjon (Santa Fe, 1992) (se dokument *WHC-92/CONF.002/12*).

- Et relik (eller fossilt) landskap er et landskap der en evolusjonsprosess tok slutt en eller annen gang i fortida, enten brått eller over en viss periode. De viktigste kjennetegnene er imidlertid fremdeles synlige som fysiske former.
 - Et kontinuerlig landskap er et landskap som fortsatt har en aktiv sosial rolle i dagens samfunn, og der evolusjonsprosessen fremdeles pågår, samtidig som det fortsatt er nært forbundet med den tradisjonelle levemåten. Det er også et signifikant, fysisk vitnesbyrd om landskapets utvikling over tid.
- iii) Den siste kategorien er **det assosiative kulturlandskapet**. Når slike landskap blir skrevet inn på verdensarvlista, kan det begrunnes mer ut i fra de sterke religiøse, kunstneriske eller kulturelle assosiasjonene forbundet med det naturlige elementet, enn ut i fra de konkrete kulturelle vitnesbyrdene, som i dag kan være uvesentlige eller til og med helt fraværende.

Innskriving av kulturlandskap på verdensarvlista

11. I hvilken grad et kulturlandskap er berettiget til å bli skrevet inn på verdensarvlista, er avhengig av hvor funksjonelt og tydelig det er. I alle tilfeller må det utvalgte eksempelet være så betydelig at det på en fullverdig måte representerer helheten i kulturlandskapet det illustrerer. Muligheten for å skrive inn lange, lineære områder som representerer kulturelt signifikante transport- og kommunikasjonsnett, skal ikke utelukkes.
12. De generelle krav til vern og forvaltning gjelder også for kulturlandskap. Det er viktig å ta behørig hensyn til hele spekteret av verdier som er representert i landskapet, både kultur- og naturverdiene. Nominasjonene skal utarbeides i samarbeid og full forståelse med lokalsamfunnene.
13. Det at en kategori som "kulturlandskap", er med på verdensarvlista på grunnlag av kriteriene omtalt i punkt 77 i *retningslinjene*, utelukker ikke at områder som har eksepsjonell betydning, både ut fra kulturkriterier og ut fra naturkriterier, fortsatt kan skrives inn på lista (se definisjonen av blandet kultur- og naturarv i punkt 46). Den fremragende universelle verdien skal i slike tilfeller begrunnes i henhold til begge settene med kriterier.

HISTORISKE BYER OG BYSENTRE³

Definisjon og kategorier

14. Grupper av urbane bygninger som egner seg for å bli skrevet inn på verdensarvlista, kan deles inn i tre hovedkategorier:

³ Denne teksten ble tatt inn i den versjonen av *retningslinjene* som ble laget i januar 1987, etter at komiteen på sin 8. sesjon (Buenos Aires, 1984) hadde drøftet konklusjonene fra ekspertmøtet om historiske byer, som ble arrangert av ICOMOS i Paris fra 5. til 7. september 1984.

- i) **Byer som det ikke lenger bor folk i**, men som inneholder uforandrede arkeologiske vitnesbyrd om fortida. Vanligvis tilfredsstillende disse kravet til autentisitet, og det er relativt enkelt å sjekke tilstand deres.
- ii) **Historiske byer som det fremdeles bor folk i**, og som har utviklet seg og vil fortsette å utvikle seg under påvirkning av sosioøkonomiske og kulturelle endringer. En slik situasjon gjør det vanskeligere å vurdere autentisiteten og mer problematisk å lage retningslinjer for vern.
- iii) **Nye byer fra det 20. århundre**, som paradoksalt nok har noe til felles med begge de to nevnte kategoriene: Deres opprinnelige, urbane organisering er klart gjenkjennelig, og deres autentisitet er ubestridelig, men framtida er uklart fordi man stort sett ikke har kontroll på utviklingen.

Oppføring av historiske byer og bysentre på verdensarvlista

15. Man kan vurdere betydningen av historiske byer og bysentre ut i fra faktorene som er skissert nedenfor:

i) **Byer der det ikke lenger bor folk**

Vurderingen av byer der det ikke lenger bor folk, medfører ingen spesielle problemer, bortsett fra dem som gjelder arkeologiske kulturminner generelt: Kriteriet som krever at området skal være unikt eller ha et typisk særpreg, har ført til at valget har falt på grupper av bygninger som utmerker seg ved sin stilmessige renhet, for sine konsentrasjoner av monumenter og noen ganger for de viktige historiske assosiasjonene de gir. Det er viktig at urbane, arkeologiske kulturminner blir skrevet inn på lista som helhetlige enheter. En klynge monumenter eller en liten gruppe bygninger er ikke tilstrekkelig til å antyde de mange og komplekse funksjonene til en by som er forsvunnet. Så langt det er mulig, skal restene av en slik by skal tas vare på i sin helhet, sammen med byens naturlige omgivelser.

ii) **Historiske byer der det bor folk**

Når det gjelder historiske byer der det fortsatt bor mennesker, er problemene mange, noe som i stor grad skyldes skjørheten i den urbane strukturen (som i mange tilfeller i stor grad har gått i oppløsning etter at den industrielle tidsalder gjorde sitt inntog) og den ukontrollerte urbaniseringen av omgivelsene. For å kvalifisere til å bli skrevet inn på lista, må byene vekke anerkjennelse fordi de er interessante arkitektonisk sett. For å bli skrevet inn på verdensarvlista, skal de ikke bare bli vurdert på et intellektuelt grunnlag for den rollen de måtte ha spilt i fortida, eller for den verdien de har som historiske symboler under kriterium vi) (se punkt 77 vi) i *retningslinjene*). For å være kvalifisert til å bli skrevet inn på lista, må den arealmessige organiseringen, strukturen, materialene, formene og, om mulig, funksjonene, til en gruppe bygninger i vesentlig grad gjenspeile den sivilisasjonen eller rekken av sivilisasjoner som har lagt grunnlaget for at området blir nominert. Disse byene kan deles inn i fire kategorier:

- a) Byer som er typiske for en bestemt periode eller kultur, som er nesten helt bevart, og som i stor grad har vært uberørt av den seinere utviklingen. Området som skal skrives inn, er i dette tilfellet hele byen, sammen med omgivelsene, som også må vernes.
- b) Byer som har utviklet seg langs karakteristiske utviklingslinjer, og som, ofte i helt spesielle naturomgivelser, har bevart arealmessige løsninger og strukturer som er typiske for de ulike historiske utviklingstrinnene. Her har den klart definerte, historiske delen prioritet fram for det moderne miljøet.
- c) "Historiske sentre" som omfatter nøyaktig det samme området som gamle byer, og som nå er lukket inne i den moderne byen. Her er det nødvendig å fastsette nøyaktige grenser for området, i dets videste historiske dimensjoner, og sikre de umiddelbare omgivelsene på en forsvarlig måte.
- d) Sektorer, områder eller isolerte enheter som, selv om de har overlevd bare som rester av noe større, likevel gir et sammenhengende logisk vitnesbyrd om egenarten til en historisk by som er forsvunnet. I slike tilfeller skal områder og bygninger som har overlevd, bære tilstrekkelig vitnesbyrd om den tidligere helheten.

Historiske sentre og historiske områder skal bare skrives inn på lista dersom de omfatter et stort antall gamle bygninger av monumental betydning, bygninger som gir en direkte indikasjon om de karakteristiske trekkene til en by som er av helt spesiell interesse. Det skal ikke oppfordres til å nominere et antall isolerte bygninger uten tilknytning til hverandre, men som angivelig i seg selv skal representere en by hvis urbane struktur ikke lenger kan skjelnes.

Derimot kan man nominere områder som dekker et begrenset område, men som har hatt stor innflytelse på byplanleggingens historie. I slike tilfeller skal det komme tydelig fram at det er den monumentale gruppen av bygninger som skal skrives inn på lista, og at byen bare tilfeldig blir nevnt som stedet der kulturarvområdet befinner seg. Likeledes skal en bygning, som helt tydelig er av fremragende universell verdi, og som ligger i kraftig forfalne og lite representative urbane omgivelser, naturligvis skrives inn uten spesiell referanse til byen.

iii) **Nye byer fra det 20. århundre**

Det er vanskelig å vurdere kvaliteten på nye byer fra det 20. århundre. Bare historien kan fortelle oss hvilke av dem som best vil tjene som eksempler på moderne byplanlegging. Bortsett fra i helt spesielle tilfeller, bør gjennomgangen av materialet om disse byene utsettes.

Under de nåværende forholdene bør små eller mellomstore urbane områder, som er i stand til å håndtere en eventuell potensiell vekst, prioriteres framfor de store metropolene, som det ikke er så lett å skaffe tilstrekkelig informasjon og dokumentasjon om, slik at man får et tilfredsstillende grunnlag for å skrive dem inn på lista i sin helhet.

Av hensyn til virkningen som det å skrive en by inn på verdensarvlista kan ha på dens framtidige utvikling, bør slike oppføringer bare forekomme unntaksvis. Når en by blir skrevet inn på lista, er det en forutsetning at lovgivningsmessige og administrative tiltak for å bevare gruppen av bygninger og omgivelsene rundt dem, allerede er gjennomført. Det er også avgjørende at den berørte befolkningen blir informert og bevisstgjort, for uten deres aktive medvirkning vil enhver bevaringsplan være vanskelig å gjennomføre.

KULTURARVANALER

16. Kategorien "kanaler" er drøftet i detalj i rapporten fra ekspertmøtet om kanaler som kulturminner (Canada, september 1994).⁴

Definisjon

17. En kanal er en vannvei som er bygd av mennesker. Den kan være av fremragende universell verdi ut i fra et historisk eller teknologisk synspunkt, enten i seg selv eller som et eksepsjonelt og representativt eksempel på denne kategorien kulturområder. Kanalen kan være et monumentalt byggverk, det karakteristiske elementet i et lineært kulturlandskap, eller en nødvendig del av et sammensatt kulturlandskap.

Innskriving av kanaler på verdensarvlista

18. Autentisitet avhenger holistisk sett av verdier og av forholdet disse verdiene imellom. Ett karakteristisk trekk ved kanalen som kulturarv er dens utvikling over tid. Dette er knyttet til hvordan kanalen er blitt brukt i ulike perioder, og til de teknologiske endringene den har gjennomgått i den forbindelse. Omfanget av disse endringene kan utgjøre et kulturarvelement.
19. Autentisiteten til og den historiske tolkningen av en kanal omfatter sammenhengen mellom det egentlige området (som er det *konvensjonen dreier seg om*), eventuelle løse deler (båter, historisk navigasjonsutstyr fra forskjellige perioder), de tilhørende strukturene (bruer og så videre) og landskapet omkring.
20. Kanalenes betydning kan vurderes ut fra teknologiske, økonomiske, sosiale og landskapsmessige faktorer, som skissert nedenfor:

i) **Teknologi**

Kanaler kan tjene mange formål: irrigasjon, navigasjon, forsvar, vannkraft, flomsikring, drenering og vannforsyning. De følgende teknologiske faktorene kan ha betydning:

⁴ Ekspertmøtet om "kanaler som kulturminner" (Canada, 15.-19. september 1994) (se dokument *WHC-94/CONF.003/INF.10*), som ble diskutert av verdensarvkomiteen på dens 19. sesjon (Berlin, Tyskland, 1995) (se dokument *WHC-95/CONF.203/16*).

- a) hvordan kanalen er kledd innvendig og gjort vanntett
- b) de tekniske strukturene i kledningen, i forhold til sammenlignbare strukturelle elementer på andre områder innen arkitektur og teknologi
- c) utviklingen når det gjelder raffinerte konstruksjonsmetoder og
- d) teknologioverføring

ii) **Økonomi**

Kanaler bidrar til økonomien på flere måter, for eksempel når det gjelder økonomisk utvikling og transport av gods og personer. Kanalene var de første menneskeskapte veiene for effektiv transport av bulklast. Kanalene spilte, og spiller fortsatt, en nøkkelrolle i den økonomiske utviklingen gjennom at de blir brukt i forbindelse med irrigasjon. Følgende faktorer er viktige:

- a) nasjonsbygging
- b) utvikling av landbruket
- c) industriell utvikling
- d) velstandsutvikling
- e) utvikling av tekniske kunnskaper brukt på andre områder og i andre næringer og
- f) turisme

iii) **Sosiale faktorer**

Byggingen av kanaler hadde, og bruken av dem har fortsatt, sosial betydning:

- a) omfordeling av velstand, med sosiale og kulturelle følger og
- b) forflytning av folk og gjensidig påvirkning mellom kulturelle grupper

iv) **Landskap**

Slike stort anlagte ingeniørarbeider hadde og har fortsatt stor innvirkning på landskapet rundt. Industriell aktivitet i tilknytning til kanalene og endrede bosettingsmønstre forårsaker synlige endringer i landskapsformer og -mønstre.

KULTURARVVEIER

21. Kategorien "veier", eller kulturelle reiseruter, ble drøftet av ekspertmøtet om "veier som en del av vår kulturarv" (Madrid, Spania, november 1994).⁵

Definisjon

22. "Veier" som kulturarv har vist seg å være en rik og produktiv kategori, som gir oss et rammeverk, hvor både gjensidig forståelse, en sammensatt tilnærming til historien og fredskultur kan operere innenfor.
23. En kulturarvvei består av konkrete elementer, der den kulturelle betydningen er dannet gjennom møter og flerdimensjonal dialog på tvers av land eller regioner, og som illustrerer samspillet mellom bevegelse i tid og rom, langs veien.

Innskriving av veier på verdensarvlista

24. Følgende punkter skal tas i betraktning når man vurderer om en vei er egnet for å skrives inn på verdensarvlista:
- i) Kravet om fremragende universell verdi skal være oppfylt.
 - ii) Veier som verdensarv:
 - baserer seg på dynamikken i bevegelsen og på forestillingen om **kulturmøter**, med **kontinuitet** i tid og rom
 - refererer til en **helhet**, der veien har en tilleggsverdi ut over summen av enkeltelementene den består av, og der denne tilleggsverdien gir veien dens kulturelle betydning
 - framhever kulturutveksling og dialog **mellom land eller mellom regioner**
 - er **flerdimensjonal**, med forskjellige aspekter som utvikler seg og som kommer i tillegg til primærformålet, som kan være religiøst, kommersielt, administrativt eller bero på andre ting.
 - iii) Etter at nyere diskusjoner har ført til at veier er godkjent som en egen kategori i *retningslinjene*, kan en vei kan ses på som en spesifikk og dynamisk type kulturlandskap.

⁵ Ekspertmøtet om "veier som en del av vår kulturarv" (Madrid, 24.-25. november 1994) (se dokument *WHC-94/CONF.003/INF.13*), som ble diskutert av verdensarvkomiteen på dens 19. sesjon (Berlin, 1995) (se dokument *WHC-95/CONF.203/16*).

- iv) Identifiseringen av en vei som kulturminne skal være basert på en kombinasjon av kvaliteter og konkrete elementer, som samlet bærer vitnesbyrd om veiens betydning.
- v) Vurderingen av kravene til autentisitet skal baseres på veiens betydning og på andre elementer som samlet gjør at veien er et kulturminne. Den skal se på hvor lenge veien har eksistert og gjerne hvor ofte den blir brukt i dag, samt de berørte folkegruppens legitime ønske om utvikling.

Disse punktene vil bli vurdert innenfor naturens rammeverk som veien og dens immaterielle og symbolske dimensjoner eksisterer innenfor.

II. RAPPORTER FRA REGIONALE OG TEMATISKE EKSPERTMØTER

- 25. Verdensarvkomiteen har, innenfor rammen av den globale strategien for en representativ, balansert og troverdig verdensarvliste, bedt om at det blir avholdt en rekke regionale og tematiske ekspertmøter om forskjellige områdetyper. Rapportene fra disse møtene kan tjene som veiledning for statspartene når de skal utarbeide nominasjoner. Disse rapportene, som er presentert for verdensarvkomiteen, er tilgjengelige på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/globalstrategy>

III. TEMATISKE OG KOMPARATIVE STUDIER GJENNOMFØRT AV DE RÅDGIVENDE FAGORGANENE

- 26. For å oppfylle forpliktelsene når det gjelder å vurdere nominasjoner av kultur- og naturområder, har de rådgivende fagorganene gjennomført komparative og tematiske studier, ofte i samarbeid med partnerorganisasjoner, på forskjellige saksområder. Dette er gjort for at de skal kunne ha en bakgrunn for vurderingene sine.

Disse rapportene, hvorav de fleste er tilgjengelige på de respektive fagorganenes nettsider, inkluderer:

Earth's Geological History - A Contextual Framework for Assessment of World Heritage Fossil Site Nominations (september 1996)

International Canal Monuments List (1996)
<http://www.icomos.org/studies/canals-toc.htm>

World Heritage Bridges (1996)
<http://www.icomos.org/studies/bridges.htm>

A Global Overview of Forest Protected Areas on the World Heritage List (september 1997)
<http://www.unep-wcmc.org/wh/reviews/forests/>

A Global Overview of Wetland and Marine Protected Areas on the World Heritage List (september 1997)

<http://www.unep-wcmc.org/wh/reviews/wetlands/>

Human Use of World Heritage Natural Sites (september 1997)

<http://www.unep-wcmc.org/wh/reviews/human/>

Fossil Hominid Sites (1997)

<http://www.icomos.org/studies/hominid.htm>

The Urban Architectural Heritage of Latin America (1998)

<http://www.icomos.org/studies/latin-towns.htm>

Les Théâtres et les Amphithéâtres antiques (1999)

<http://www.icomos.org/studies/theatres.htm>

Railways as World Heritage Sites (1999)

<http://www.icomos.org/studies/railways.htm>

A Global Overview of Protected Areas on the World Heritage List of Particular Importance for Biodiversity (november 2000)

<http://www.unep-wcmc.org/wh/reviews/>

Les villages ouvriers comme éléments du patrimoine de l'industrie (2001)

<http://www.icomos.org/studies/villages-ouvriers.htm>

A Global Strategy for Geological World Heritage (februar 2002)

Rock-Art Sites of Southern Africa (2002)

<http://www.icomos.org/studies/sarockart.htm>



AUTENTISITET I RELASJON TIL VERDENSARVKONVENSJONEN

INNLEDNING

Dette vedlegget gjengir Nara-dokumentet om autentisitet. Dokumentet ble utarbeidet av de 45 deltakerne på Nara-konferansen om autentisitet i relasjon til verdensarvkonvensjonen. Konferansen ble holdt i Nara i Japan 1.-6. november 1994 og ble arrangert i samarbeid med Unesco, ICCROM og ICOMOS.

Verdensarvkomiteen gikk gjennom rapporten fra Nara-konferansen på sin 18. sesjon (Phuket, Thailand, 1994) (se dokument *WHC-94/CONF.003/16*).

Senere ekspertmøter har utvidet begrepet autentisitet i relasjon til verdensarvkonvensjonen (se litteraturfortegnelsen i *retningslinjene*).

I. NARA-DOKUMENTET OM AUTENTISITET

Innledning

1. *Vi, de sakkyndige som er samlet i Nara i Japan, ønsker å gi uttrykk for vår anerkjennelse av den sjenerøse holdningen og det intellektuelle motet som de japanske myndigheter har vist, ved å sørge for et egnet forum der vi kan utfordre den konvensjonelle tankegangen når det gjelder vern av kultur- og naturarv, og drøfte hvordan vi kan utvide horisonten for å skape større respekt for både kulturelt mangfold og mangfoldet i verdensarven inn i arbeidet med å ta vare på denne arven.*
2. *Vi ønsker også å takke verdensarvkomiteen for det verdifulle rammeverket den har gitt gjennom sitt ønske om å teste verdensarvens autensitet på måter som viser full respekt for de sosiale og kulturelle verdiene i alle samfunn. En slik test vil bli utført i forbindelse med at den fremragende universelle verdien til kulturområdene på verdensarvlista blir vurdert, og rammeverket komiteen har gitt oss vil være verdifullt i denne diskusjonen.*
3. *Nara-dokumentet om autentisitet er unnfanget i ånden fra Venezia-charteret fra 1964. Det bygger på dette charteret og er en utvidelse av det, som svar på en tiltakende bekymring og interesse for kulturarven i vår moderne verden.*
4. *I en verden som i stadig større grad er utsatt for globaliseringens og homogeniseringens krefter, og der jakten på kulturell identitet til tider gir seg utslag i aggressiv nasjonalisme og undertrykking av minoritetskulturer, er det å ta hensyn til autentisitet i arbeidet med å verne kulturminner, et viktig bidrag til å klargjøre og belyse menneskehetens kollektive hukommelse.*

Kulturelt mangfold og mangfoldet i verdensarven

5. *Mangfoldet i kulturer og kulturarv i verden er en uerstattelig kilde til åndelig og intellektuell rikdom for hele menneskeheten. Det må arbeides aktivt for å bevare og styrke dette mangfoldet, som et viktig aspekt av den menneskelige utviklingen.*
6. *Mangfoldet i kulturarven eksisterer i tid og rom og krever respekt for andre kulturer og alle aspekter ved deres livssyn. I tilfeller der kulturelle verdier kommer i konflikt med hverandre, krever respekten for det kulturelle mangfoldet at alle parters kulturelle verdier blir anerkjent som legitime.*
7. *Alle kulturer og samfunn har sitt opphav i de spesielle formene for materielle og immaterielle uttrykk som utgjør deres kulturarv. Disse må respekteres.*
8. *Det er viktig å understreke Unescos fundamentale prinsipp at den enkeltes kulturarv er alles kulturarv. Ansvar for kulturarven og forvaltningen av den ligger først og fremst hos det kultursamfunnet som har skapt den, og dernest hos det kultursamfunnet som tar hånd om den. Men i tillegg til dette ansvaret, innebærer det å tiltrede internasjonale charter og konvensjoner, som er inngått for å verne kulturarven, et ansvar for å ta hensyn til prinsippene og forpliktelsene som ligger i disse. Det er i alle samfunns interesse å balansere sine egne behov opp mot behovene til andre kultursamfunn, så lenge dette ikke undergraver deres egne fundamentale kulturelle verdier.*

Verdier og autentisitet

9. *Det å ta vare på kulturarven i alle dens former og historiske perioder, har sin rot i verdiene som vi tillegger denne arven. Vår evne til å forstå disse verdiene avhenger delvis av i hvilken grad kildene til informasjon om dem kan ses på som troverdige eller sannferdige. For å kunne vurdere alle aspektene ved et kulturområdes autentisitet, trenger man kunnskap om og innsikt i disse informasjonskildene for å gjenkjenne hva som er opprinnelige karaktertrekk og hva som har kommet til seinere og hvilken betydning disse karaktertrekkene har.*
10. *Autentisitet, vurdert på denne måten og bekreftet i Venezia-charteret, er den grunnleggende, kvalifiserende faktoren når det gjelder verdier. Forståelsen for autentisitet spiller en fundamental rolle i alle vitenskapelige studier av kulturarven, i verne- og restaureringsplaner og i prosedyrene for innskriving på verdensarvlista og andre fortegnelser over kulturarv.*
11. *Alle vurderinger av verdier som tillegges kulturminner, og de aktuelle informasjonskildenes troverdighet, kan variere fra kultur til kultur og til og med innen samme kultur. Det er derfor ikke mulig å basere vurderinger av verdier og autentisitet på faste kriterier. Tvert imot krever den respekten som alle kulturer har krav på, at kulturminner må vurderes og bedømmes innenfor den kulturelle sammenhengen som de er en del av.*
12. *Derfor er det svært viktig at det innen hver kultur blir vist respekt for kulturarvverdiens egenart og for de aktuelle informasjonskildenes troverdighet og sannferdighet.*
13. *Alt etter hva slags kulturarv det er snakk om, den kulturelle konteksten den er en del av, og utviklingen av den gjennom tidene, kan vurderingene av autentisitet knyttes til verdien av et stort mangfold av informasjonskilder. Kildene kan gi opplysninger om form og design, materialer og stoff, bruk og funksjon, tradisjoner og teknikker, plassering og omgivelser, ånd og følelse og om andre indre og ytre faktorer. Bruken av disse kildene gjør det mulig å utdype de spesifikke kunstneriske, historiske, sosiale og vitenskapelige dimensjonene ved kulturminnet som blir vurdert.*

Tillegg 1: Forslag til oppfølging (lagt fram av Herb Stovel)

1. *Respekt for det kulturelle mangfoldet og for kulturarvens mangfold forutsetter en bevisst innsats for å unngå at man legger mekanistiske formler eller standardprosedyrer til grunn når man forsøker å definere eller fastslå autentisiteten til ulike monumenter eller steder.*
2. *Det å fastslå et kulturarvområdes autentisitet på en måte som viser respekt for både kulturen og kulturarvens mangfold, krever at man går fram på en måte som oppmuntrer kulturene til å utvikle analytiske prosesser og verktøy spesielt tilpasset den enkelte kulturens natur og behov. Slike tilnæringsmåter kan ha en del aspekter felles, som for eksempel at de:*
 - *forsøker å sikre at vurderingen av autentisitet omfatter tverrfaglig samarbeid og adekvat bruk av all tilgjengelig ekspertise og kunnskap*
 - *forsøker å forsikre seg om at de verdiene man tillegger bestemte monumenter og områder, virkelig er representative for den aktuelle kulturen og dens mangfold av interesser*
 - *forsøker å dokumentere på en tydelig måte hva som ligger i autentisitet når det gjelder monumenter og steder, som en praktisk veiledning for framtidig behandling og overvåking*
 - *forsøker å oppdatere vurderingene av autentisitet i lys av endrete verdier og omstendigheter*
3. *Særlig viktig er det at man sørger for at de tillagte verdiene blir respektert, og at man, når man vurderer dem, også forsøker, så langt det er mulig, å bli enige om disse verdiene, både tverrfaglig og i lokalsamfunnet.*
4. *For å styrke den internasjonale respekten og forståelsen for de ulike kulturenes forskjellige uttrykk og verdier, bør tilnæringsmåtene bør også bygge på og legge til rette for internasjonalt samarbeid mellom alle dem som har interesse for arbeidet med å bevare kulturarven.*
5. *Det er en forutsetning at denne dialogen fortsetter og blir utbredt til alle ulike regioner og kulturer, for at man skal kunne øke den praktiske verdien av det å vurdere autensitet til menneskenes fellesarv.*
6. *For å kunne komme fram til konkrete tiltak for å verne om sporene fra fortida, er det absolutt nødvendig at folk flest er seg mer bevissthet denne grunnleggende dimensjonen ved kulturarven. Dette innebærer en større forståelse for verdiene kulturminnene i seg selv representerer, og respektere den rollen som slike monumenter og områder spiller i det moderne samfunnet.*

Vedlegg 2: definisjoner

Bevaring: all innsats for å forstå kulturarven, kjenne historien og betydningen dens, sikre fysisk vern av den og formidle, restaurere og styrke den, alt etter hva det er behov for. (Med kulturarv forstås monumenter, grupper av bygninger og områder med kulturell verdi, i henhold til definisjonen i artikkel 1 i verdensarvkonvensjonen).

Informasjonskilder: alle fysiske, skriftlige, muntlige og figurative kilder som gjør det mulig forstå eller kjenne til kulturarvens natur, spesifikasjoner, betydning og historie.

II. KRONOLOGISK LITTERATURFORTEGNELSE - OM AUTENTISITET

Publikasjoner som kom ut før Nara-konferansen, og som bidro til å legge grunnlaget for diskusjonen som ble holdt om autentisitet i Nara:

Larsen, Knut Einar: *A note on the authenticity of historic timber buildings with particular reference to Japan* (En vurdering av autentisiteten til historiske tømmerbygninger, med spesiell referanse til Japan), Occasional Papers for the World Heritage Convention, ICOMOS, desember 1992.

Larsen, Knut Einar: *Authenticity and Reconstruction: Architectural Preservation in Japan* (Autentisitet og rekonstruksjon: bevaring av arkitektur i Japan), Norwegian Institute of Technology, bind 1-2, 1993.

Forberedende møte før Nara-konferansen, holdt i Bergen i Norge 31. januar - 1. februar 1994:

Larsen, Knut Einar og Marstein, Nils (red.): *Conference on authenticity in relation to the World Heritage Convention Preparatory Workshop* (Forberedende seminar før konferansen om autentisitet i relasjon til verdensarvkonvensjonen), Bergen, Norge 31. januar - 2. februar 1994, Tapir Forlag, Trondheim 1994.

Nara-konferansen, 1.-6. november 1994, Nara, Japan:

Larsen, Knut Einar sammen med en redaksjonsgruppe (Jokilehto, Lemaire, Masuda, Marstein, Stovel): *Nara conference on authenticity in relation to the World Heritage Convention. Conférence de Nara sur l'authenticité dans le cadre de la Convention du Patrimoine Mondial* (Nara-konferansen om autentisitet i relasjon til verdensarvkonvensjonen). Nara, Japan, 1.-6. november 1994, rapport fra konferansen utgitt av Unesco - verdensarvsenter, Japans byrå for kulturelle spørsmål, ICCROM og ICOMOS, 1994.

Nara-konferansen samlet 45 eksperter fra 26 land og internasjonale organisasjoner fra hele verden. Bidragene fra disse er samlet i publikasjonen som er omtalt over, sammen med Nara-dokumentet, som ble utarbeidet av en arbeidsgruppe bestående av 12 av møtedeltakerne, og redigert av Raymond Lemaire og Herb Stovel. Denne konferanserapporten inviterer medlemmene i ICOMOS og andre til å utvide diskusjonen om spørsmålene i Nara-dokumentet til andre av verdens regioner.

Viktige regionale møter etter Nara-konferansen (per januar 2005):

Autentisitet og overvåking, 17.-22. oktober 1995, Cesky Krumlov, Den tsjekkiske republikk, ICOMOS' Europa-konferanse, 1995.

Den europeiske ICOMOS-konferansen 17.-22. oktober 1995, som ble holdt i Cesky Krumlov i Den tsjekkiske republikk, samlet 18 europeiske medlemmer av ICOMOS, som presenterte nasjonale synspunkter fra 14 land på hvordan autentisitetsbegrepene blir brukt. En syntese av presentasjonene bekreftet at autentisitet er viktig innenfor de analytiske prosessene vi anvender på konserveringsproblemer, for å ha et hjelpemiddel til å sikre at vi er sannferdige, oppriktige og ærlige i vår tilnærming til disse problemene. Syntesen la også vekt på å styrke begrepet dynamisk konservering, for å kunne analysere autentisitet på en hensiktsmessig måte når det gjelder kulturlandskap og urbane miljø.

Interamerikansk symposium om autentisitet i konserveringen og forvaltningen av kulturarven, US/ICOMOS, The Getty Conservation Institute, San Antonio, Texas 1996.

Dette møtet om autentisitet, som fant sted i San Antonio, Texas, USA i mars 1996, samlet deltakere fra de nasjonale ICOMOS-komiteene i Nord-, Sentral- og Sør-Amerika til debatt om hvordan man skal bruke begrepene fra Nara. Møtet vedtok *San Antonio-erklæringen*, som tok opp forholdet mellom autentisitet og identitet, historie, materialer, sosial verdi, dynamiske og statiske steder, forvaltning og økonomiske forhold. Erklæringen inneholdt også anbefalinger som utvider "bevisene" på autentisitet til også å inkludere *refleksjon over den sanne verdien, integriteten, konteksten, identiteten, bruken og funksjonen*, og anbefaler forskjellige relevante stedstypologier.

Saouma-Forero, Galia (red.): *Authenticity and integrity in an African context: expert meeting, Great Zimbabwe* (Autentisitet og integritet i en afrikansk sammenheng: ekspertmøte, Great Zimbabwe), Zimbabwe, 26.-29. mai 2000, Unesco - verdensarvsenteret, Paris 2001.

Møtet i Great Zimbabwe, som ble arrangert av Unescos verdensarvsenteret 26.-29. mai 2000, rettet oppmerksomheten mot både autentisitet og integritet i en afrikansk kontekst. Atten bidragsyttere tok for seg problemer som oppstår i forvaltningen av både kultur- og natur-områder. Møtet resulterte i publikasjonen som er nevnt over, og som inneholder en rekke anbefalinger fra deltakerne på møtet. Blant anbefalingene var forslag om å inkludere *forvaltningssystemer, språk og andre former for immateriell kulturarv* blant de attributter som uttrykker autentisitet, og å legge vekt på lokalsamfunnets plass i en bærekraftig prosess for å forvalte kultur- og naturarven.

Diskusjoner om rekonstruksjon i tilknytning til verdensarvkonvensjonen (per januar 2005):

The Riga Charter on authenticity and historical reconstruction in relationship to cultural heritage (Riga-charteret om autentisitet og historisk rekonstruksjon i forbindelse med kulturminner), vedtatt av regionalkonferansen i Riga 24. oktober 2000, Latvias nasjonale Unesco-kommisjon - verdensarvsenteret, ICCROM.

Incerti Medici, Elena og Stovel, Herb: *Authenticity and historical reconstruction in relationship with cultural heritage* (Autentisitet og historisk rekonstruksjon i forbindelse med

kulturminner), *regionalkonferanse, Riga, Latvia 23.- 24. oktober 2000: sammendrag*, Unesco - verdensarvsenteret, Paris, ICCROM, Roma 2001.

Stovel, Herb: *The Riga Charter on authenticity and historical reconstruction in relationship to cultural heritage* (Riga-charteret om autentisitet og historisk rekonstruksjon i forbindelse med kulturminner), *Riga, Latvia, oktober 2000*, i: *Conservation and management of archeological sites* (Konservering og forvaltning av arkeologiske steder), årgang 4 nr. 4 2001.

Alternatives to historical reconstruction in the World Heritage Cities (Alternativer til historisk rekonstruksjon i verdensarvbyene), Tallinn, 16.-18. mai 2002, Tallinns kulturarkontor, Estlands nasjonale Unesco-kommisjon, Estlands nasjonalarkvkommissjon.

OPPSETT FOR Å NOMINERE OMRÅDER TIL VERDENSARVLISTA

**Dette oppsettet må brukes for alle nominasjoner som blir lagt fram
etter 2. februar 2005**

-
- Nominasjonsoppsettet er tilgjengelig på internettdressen <http://whc.unesco.org/en/nominationform>
 - Ytterligere veiledning om hvordan man skal utarbeide nominasjoner, kan man finne i del III av *retningslinjene*
 - Den undertegnede originalversjonen av det ferdig utfylte nominasjonsoppsettet, på engelsk eller fransk, skal sendes til:

UNESCO World Heritage Centre

7 Place de Fontenoy

75352 Paris 07 SP

Frankrike

Tlf. : +33 (0)1 4568 1571

Faks : +33 (0)1 4568 5570

E-post : wh-nominations@unesco.org

Oppsummering

Denne informasjonen, som statsparten skal skaffe til veie, vil bli oppdatert av sekretariatet etter at verdensarvkomiteen har fattet sin beslutning. Den vil deretter bli sendt tilbake til statsparten med en bekreftelse på grunnlaget for at området er skrevet inn på verdensarvlista.

Statspart	
Stat, provins eller region	
Områdets navn	
Geografiske koordinater på nærmeste sekund	
Beskrivelse av det nominerte områdes grense(r)	
Kart over det nominerte området i A4- eller A3-format, som viser grensene og den eventuelle buffersonen	Legg ved kart i A4- eller A3-format. Disse skal være en forminsket utgave av det originale, topografiske kartet eller eiendomskartet i den største tilgjengelige skalaen, og det skal vise det nominerte området og den eventuelle buffersonen. Kartet skal tas med i nominasjonen eller legges ved denne.
Kriterier området er nominert under (spesifiser kriteriene) (se punkt 77 i <i>retningslinjene</i>)	
Erklæring om fremragende universell verdi (teksten skal gjøre rede for hva man vurderer er det nominerte områdes fremragende universell verdi, ca. 1-2 sider)	I følge punkt 155 skal erklæringen om fremragende universell verdi bestå av: <ul style="list-style-type: none"> a) kort sammendrag b) begrunnelse for kriteriene c) erklæring om integritet (gjelder alle områdene) d) erklæring om autensitet for områder som er nominert under kriteriene fra i) til vi) e) behov for vern og forvaltning Se skjemaet i vedlegg 10
Navn på og kontaktinformasjon til den offisielle lokale institusjonen eller organisasjonen	Organisasjon: Adresse: Telefon: Faks: E-post: Internettadresse:

Steder som skal skrives inn verdensarvlista

Merk. Når de utarbeider nominasjoner, skal statspartene bruke dette oppsettet, men stryke den forklarende teksten.

NOMINASJONSOPPSETT	FORKLARENDE TEKST
1. Identifisere området	Sammen med del 2 er dette den viktigste delen av nominasjonen. Den skal gjøre det klart for komiteen nøyaktig hvor området ligger, og hvordan det er definert geografisk. Når det gjelder serienominasjoner, skal man sette inn en tabell som viser navnet på komponenten, regionen (dersom de forskjellige komponentene ligger i forskjellige regioner), koordinatene, arealet og buffersonen. Det kan også legges til andre felt (sidehenvisninger, kartnummer og så videre), som differensierer de ulike komponentene.
1.a Land (og statspart, hvis det er et annet land)	
1.b Stat, provins eller region	
1.c Områdets navn	<p>Dette er områdets offisielle navn, det som vil bli brukt i publikasjoner om verdensarven. Det bør være kort og konsist, ikke mer enn 200 tegn, inkludert mellomrom og tegnsetting.</p> <p>Når det gjelder serienominasjoner (se punktene 137-139 i <i>retningslinjene</i>), skal det oppgis ett navn på hele gruppa (for eksempel <i>Filippinenes barokke kirker</i>). Ikke ta med navnet på komponentene i en serienominasjon. Disse skal føres opp i en tabell, som en del av punktene 1.d og 1.f.</p>
1.d Geografiske koordinater på nærmeste sekund	<p>Her skal du oppgi lengde- og breddegrads koordinater (på nærmeste sekund) eller UTM-koordinater (på nærmeste timeter) til et punkt som utgjør det nominerte områdets omtrentlige midtpunkt. Ikke bruk andre koordinatsystemer. Kontakt sekretariatet dersom du er i tvil.</p> <p>Når det gjelder serienominasjoner, skal det lages en tabell som viser navnet på hvert område, regionen området ligger i (eller nærmeste by, dersom det er mer hensiktsmessig) og koordinatene til områdets midtpunkt. Eksempler på koordinatangivelser:</p> <p>N 45° 06' 05" W 15° 37' 56" eller UTM Sone 18 Øst: 545670 Nord: 45 86750</p>

Id	Komponentens navn	Region(er)/ distrikt	Midtpunktets koordinater	Arealet til områdets nominerte komponent (ha)	Buffersonens areal (ha)	Kart-nr
001						
002						
003						
004						
Osv						
Totalt areal (i hektar)				ha	ha	

NOMINASJONSOPPSETT	FORKLARENDE TEKST
1.e Kart og planer som viser det nominerte områdets grenser og buffersoner	<p>Følgende skal legges ved nominasjonen. Lag en liste over vedleggene nedenfor, med skalaer og datoer:</p> <p>i) en originalutgave av et topografisk kart over det nominerte området, i den største skala som er tilgjengelig, og som viser hele området. Det nominerte områdets grenser og buffersonen skal være tydelig inntegnet. Grensene til eventuelle soner som står under spesiell rettslig beskyttelse, og som det nominerte området drar fordel av, skal være markert på kart som skal legges ved i bevarings- og forvaltningsdelen av teksten. For serienominasjoner kan det være behov for flere kart (se tabellen i 1.d). Kartene må være i den største skalaen som er praktisk mulig, slik at det skal være enkelt å identifisere topografiske element som nabobebyggelse, bygninger og veier, for på den måten å kunne vurdere all foreslått utvikling innenfor, i nærheten av eller langs grensa til området. Det å velge rett skala er viktig for klart å kunne vise det nominerte områdets grenser, og må ses i sammenheng med kategorien til området som er foreslått for verdensarvlista: kulturområder trenger eiendomskart, mens naturområder eller kulturlandskap trenger topografiske kart (vanligvis på en skala 1:25 000 eller</p>

NOMINASJONSOPPSETT	FORKLARENDE TEKST
	<p>1:50 000).</p> <p>Man må være ytterst forsiktig når man tegner grenselinjene på kartet, slik at de ikke blir for tjukke. Tjukke grenselinjer kan gjøre at de aktuelle grensene blir tvetydige. På internettadressen http://whc.unesco.org/en/mapagencies kan man finne adresser til hvor man kan skaffe kart.</p> <p>Alle kartene skal kunne georefereres, med minst tre punkt på hver side av kartet og komplette sett av koordinater. Kartene skal være ubeskåret og vise skala, himmelretninger, projeksjon, datum, områdets navn og dato. Dersom det er mulig, skal kartene sendes sammenrullet og ikke brettet.</p> <p>Partene oppfordres til å legge ved geografisk informasjon i digital form, dersom dette er mulig, slik at den kan inkorporeres i GIS (Geographic Information System). Men dette kan ikke erstatte et trykt kart. I så fall skal markeringen av grensene (nominasjonsområdet og buffersonen) presenteres i vektorform, og i størst mulig skala. Statsparten blir bedt om å kontakte sekretariatet for ytterligere informasjon når det gjelder denne muligheten.</p> <p>j) et lokaliseringskart som viser hvor i landet området ligger iii) planer og spesialkart over området, som viser enkeltelement, er praktiske og kan også legges ved.</p> <p>For at det skal være lettere å kopiere materialet og presentere det for de rådgivende fagorganene og verdensarvkomiteen, bør det også legges ved nominasjonen kopier som er redusert til A4-størrelse, samt en fil med digitale bilder av de viktigste kartene, dersom dette er mulig.</p> <p>Hvis det ikke er foreslått noen buffersoner, skal man redegjøre for hvorfor det ikke er nødvendig med en slik sone for å ta vare på det nominerte området på en forsvarlig måte.</p>
<p>1.f Det nominerte områdets grunnflate (ha) og den foreslåtte buffersonens grunnflate (ha)</p> <p>Det nominerte områdets grunnflate: _____ ha</p> <p>Buffersonens grunnflate _____ ha</p> <p>Totalt _____ ha</p>	<p>Når det gjelder serienominasjoner (se punktene 137-140 i <i>retningslinjene</i>), skal det settes inn en tabell som viser navnet på komponenten, regionen (dersom de forskjellige komponentene ligger i forskjellige regioner), koordinater, areal og buffersoner.</p> <p>Serienominasjonstabellen skal også vise størrelsen på de enkelte nominerte områdene og buffersonene.</p>

NOMINASONSOPPSETT	FORKLARENDE TEKST
2. Beskrivelse	
2.a Beskrivelse av området	<p>Denne delen skal begynne med en beskrivelse av det nominerte området på tidspunktet for nominasjonen. Den skal ta med alle de signifikante kjennetegnene ved området.</p> <p>Dersom det dreier seg om et kulturområde, skal denne delen inneholde en beskrivelse av alle elementene som gjør stedet kulturelt signifikant. Det kan være beskrivelser av bygninger og deres arkitektoniske stil, byggetidspunkt, materialer med mer. Denne delen skal også beskrive viktige aspekter ved omgivelsene, som for eksempel hager eller parker. Når det for eksempel gjelder et bergkunstfelt, skal beskrivelsen omtale både bergkunsten og terrenget rundt. Når det gjelder historiske byer eller bydeler, er det ikke nødvendig å beskrive hver enkelt bygning, men viktige offentlige bygninger bør beskrives hver for seg, og man bør redegjøre for planregulering og inndeling av området, gatemønster og så videre.</p> <p>Når det gjelder naturområder, skal redegjørelsen ta for seg viktige fysiske kjennetegn, geologi, habitater, arter og bestandenes størrelse, samt andre viktige økologiske elementer og prosesser. Det skal legges fram artslistene, der dette er praktisk mulig, og det skal legges vekt på om området er tilholdssted for truede eller endemiske arter. Det skal også gjøres rede for en eventuell utvinning av naturressurser, både omfang og utvinningsmetoder.</p> <p>Når det gjelder kulturlandskap, vil det være nødvendig å beskrive alle momentene som er nevnt over. Det bør legges spesiell vekt på samspillet mellom menneskene og naturen.</p> <p>Hele det nominerte området som er identifisert i del I (Identifisere nominasjonsområdet), skal beskrives. Når det gjelder serienominasjoner (se punktene 137-140 i <i>retningslinjene</i>), skal alle komponentene beskrives for seg.</p>
2.b Historie og utvikling	<p>Beskriv hvordan området har fått sin nåværende form og tilstand. Ta med de viktige endringene området har gjennomgått, herunder konserveringsarbeid i nyere tid.</p> <p>Denne beskrivelsen bør inneholde en del informasjon om konstruksjonsfaser, dersom det er snakk om monumenter, områder, bygninger eller grupper av bygninger. Dersom det har funnet sted større endringer eller noe er revet eller gjenoppbygd, etter at byggingen eller restaureringen av området var fullført, skal også dette tas med.</p> <p>Når det gjelder naturområder, skal beskrivelsen omfatte viktige historiske eller forhistoriske hendelser som har påvirket utviklingen av området, og redegjøre for den gjensidige påvirkningen mellom naturen og menneskene.</p> <p>Her skal det tas med endringer i bruken av området og hvordan naturressursene er brukt til jakt, fiske eller landbruk. Endringer forårsaket av klimaendringer, flom, jordskjelv eller andre naturkrefter skal også tas med.</p> <p>Slike opplysninger skal også være med når det gjelder kulturlandskap, der alle aspektene ved historien om menneskets virksomhet i området må tas med.</p> <p>Slike opplysninger skal også være med når det gjelder kulturlandskap, der alle aspektene ved historien om menneskets virksomhet i området må tas med.</p>

NOMINASJONSOPPSETT	FORKLARENDE TEKST
3. Begrunnelse for nominasjonen¹³⁰	<p>Begrunnelsen skal sorteres i følgende deler.</p> <p>Denne delen skal gjøre rede for hvorfor man mener at området har "fremragende universell verdi".</p> <p>Hele denne delen av nominasjonen skal skrives med nøyaktig referanse til kravene i <i>retningslinjene</i>. Den skal ikke inneholde detaljerte beskrivelser av området eller forvaltningen av det. Det blir behandlet i andre deler av nominasjonen. Denne delen skal fokusere på de viktigste aspektene ved hvorfor området har fremragende universell verdi.</p>
3.1.a Kort sammendrag	<p>Det korte sammendraget skal inneholde i) en oppsummering av den saklige informasjonen og ii) en oppsummering av områdets kvaliteter. Oppsummeringen av faktainformasjonen skal understreke den geografiske og historiske sammenhengen og de viktigste trekkene. Oppsummeringen av kvalitetene skal gi beslutningstakerne og publikum generelt en oversikt over den potensielle fremragende universelle verdien som må tas vare på. Den skal også inkludere en oppsummering av kjennetegnene som viser at området har fremragende universell verdi og må bevares, forvaltes og overvåkes. Oppsummeringen må ta for seg alle kriteriene som er aktuelle for området, for å rettferdiggjøre nominasjonen. På den måten sammenfatter det korte sammendraget hele begrunnelsen for nominasjonen og den foreslåtte innskrivingen.</p>
3.1.b Kriteriene som nominasjonen er basert på (og begrunnelsen for hvorfor området skal skrives inn på verdensarvlista etter disse kriteriene)	<p>Se punkt 77 i <i>retningslinjene</i>.</p> <p>Hvert av de aktuelle kriteriene skal begrunnes for seg.</p> <p>Beskriv kort hvordan området oppfyller kriteriene det er nominert under (referer om nødvendig til "beskrivelsen" og "den komparative analysen" av nominasjonen, men ikke gjenta teksten fra disse punktene). Beskriv også de relevante kjennetegnene for hvert kriterium.</p>
3.1.c Erklæring om integritet	<p>Erklæringen om integritet skal vise at området oppfyller kravene til integritet slik de er beskrevet i del II.D i <i>retningslinjene</i>, hvor man finner en detaljert beskrivelse av kravene.</p> <p><i>Retningslinjene</i> understreker behovet for å vurdere i hvilken grad området:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inneholder alle de nødvendige elementene for å kunne uttrykke at det har fremragende universell verdi • er stort nok til å få med alle særtrekkene og prosessene som viser hvor viktig området er • lider under negativ utvikling eller vanskjøtsel (punkt 88) <p><i>Retningslinjene</i> gir veiledning i de forskjellige verdensarvkriteriene som det er viktig å forstå (punktene 89-95).</p>

¹³⁰ Se også punktene 132 og 133.

NOMINASJONSOPPSETT	FORKLARENDE TEKST
3.1.d Erklæring om autensitet (for områder som er nominert under kriteriene (i) til (vi))	<p>Erklæringen om autensitet skal vise at området oppfyller kravene til autensitet slik de er beskrevet i del II.D i <i>retningslinjene</i>, hvor man finner en detaljert beskrivelse av kravene.</p> <p>Denne delen skal oppsummere informasjonen som blir gitt mer detaljert i del 4 av nominasjonen (og sannsynligvis også i andre deler) og skal ikke gjengi i detalj det som står andre steder.</p> <p>Autensitet gjelder bare kulturområder og de kulturelle trekkene ved blandete områder.</p> <p>I følge <i>retningslinjene</i> "kan et kulturminneområde sies å oppfylle kravene til autensitet dersom dets kulturelle verdi (slik den kommer til uttrykk i de foreslåtte nominasjonskriteriene) er uttrykt på en sannferdig og troverdig måte gjennom et utvalg kjennetegn" (punkt 82).</p> <p><i>Retningslinjene</i> antyder at de følgende kjennetegnene kan uttrykke fremragende universell verdi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • form og design • materialer og substans • bruk og funksjon • tradisjoner, teknikker og forvaltningssystem • beliggenhet og omgivelser • språk og andre former for immateriell kulturarv • ånd og følelse og • andre indre eller ytre faktorer
3.1.e Behov for bevaring og forvaltning	<p>Denne delen skal beskrive hvordan man vil oppfylle behovene for å bevare og forvalte området, slik at man sikrer at dets fremragende universelle verdi blir vedlikeholdt over tid. Den skal inneholde både et detaljert, overordnet rammeverk for arbeidet med å bevare og forvalte området og forventninger til hvordan det skal sikres på lang sikt.</p> <p>Denne delen skal oppsummere informasjonen som blir gitt mer detaljert i del 5 av nominasjonen (og sannsynligvis også del 4 og 6) og skal ikke gjengi i detalj det som i disse delene.</p> <p>Teksten i denne delen skal først skissere rammeverket for arbeidet med å bevare og forvalte området. Den skal inneholde de nødvendige bevaringsmekanismene, forvaltningssystemene eller forvaltningsplanene (enten de allerede er på plass eller må lages) som skal beskytte og ta vare på kjennetegnene på områdets fremragende universelle verdi. Den skal også liste opp det som truer området og gjør det sårbart. Dette kan blant annet være en sterk og effektiv lovbeskyttelse, et klart dokumentert forvaltningssystem, inkludert forholdet til nøkkelaktører eller brukergrupper, tilstrekkelige personellmessige og økonomiske ressurser, det som er viktig for å presentere området (der dette er relevant) og effektiv overvåking.</p> <p>For det andre må denne delen inneholde en oversikt over utfordringene forvaltningen av området står overfor på lang sikt, og beskrive hvordan disse vil bli møtt i en langsiktig strategi. Det vil være relevant å referere til de viktigste faktorene som truer området, og til negative endringer når det gjelder dets autensitet eller integritet. Man skal også liste opp hvordan man vil ta vare på og forvalte området for å møte disse truslene og minske negative endringer.</p> <p>Som en offisiell erklæring, godkjent av verdensarvkomiteen, skal denne delen av erklæringen om fremragende universell verdi belyse de viktigste forpliktelsens statsparten tar på seg for å bevare og forvalte området på lang sikt.</p>
3.2 Komparativ analyse	<p>Området skal sammenlignes med tilsvarende områder, uavhengig av om de står på verdensarvlista eller ikke. Sammenligningen skal vise likhetene mellom det nominerte området og de andre områdene, og framheve det som gjør at det nominerte området skiller seg ut. Den komparative analysen har som mål å forklare det nominerte områdets betydning, både i nasjonal og internasjonal sammenheng (se punkt 132).</p> <p>Formålet med den komparative analysen er å vise at det er plass på lista til å bruke eksisterende tematiske undersøkelser og, når det gjelder serienominasjoner, rettferdiggjøre utvelgelsen av komponentene.</p>

NOMINASJONSOPPSETT	FORKLARENDE TEKST
3.3 Forslag til erklæring om fremragende universell verdi	<p>En erklæring om fremragende universell verdi er den offisielle erklæringen godkjent av verdensarvkomiteen på tidspunktet et område blir skrevet inn på verdensarvlista. Når verdensarvkomiteen samtykker i å skrive et område inn på lista, godkjenner den også en erklæring om fremragende universell verdi som sammenfatter hvorfor man mener at</p>

NOMINASJONSOPPSETT	FORKLARENDE TEKST
	<p>området har fremragende universell verdi, hvordan det oppfyller de relevante kriteriene, kravene til integritet og autensitet (når det gjelder kulturområder) og hvordan behovene for å bevare og forvalte området skal møtes slik at den fremragende universelle verdien blir tatt var på på lang sikt.</p> <p>En erklæring om fremragende universell verdi skal være konsis og skrevet inn i et standardskjema. Den skal bidra til å øke bevisstheten om områdets verdi, til å rettlede vurderingene av områdets tilstand og opplyse om hvordan det skal bevares og forvaltes. Når erklæringen er godkjent av komiteen, skal den slås opp på området og legges ut på internettsiden til Unescos verdensarvsenter.</p> <p>En erklæring om fremragende universell verdi består av følgende hoveddeler:</p> <ol style="list-style-type: none"> kort sammendrag begrunnelse for kriteriene erklæring av integritet (gjelder for alle områdene) erklæring om autensitet for områder som er nominert under kriteriene i) til vi) krav til bevaring og forvaltning
4. Områdets tilstand og faktorer som påvirker det	
4.a Områdets aktuelle tilstand	<p>Opplysningene som legges fram i denne delen, danner grunnlaget for å overvåke tilstanden til det nominerte området i framtida. I denne delen skal det gis informasjon om områdets fysiske tilstand, eventuelle farer som truer dets fremragende universelle verdi og tiltak for å bevare det (se punkt 132).</p> <p>Når det for eksempel gjelder en historisk by eller et historisk område, skal det opplyses om bygninger, monumenter eller andre strukturer som har behov for større eller mindre reparasjonsarbeid, og om omfanget og varigheten av eventuelle større reparasjonsprosjekter som nylig er gjennomført eller som er forestående.</p> <p>Når det gjelder naturområder, skal det gis informasjon om trender i artsbestandene og integriteten til økosystemene. Dette er viktig fordi nominasjonen skal brukes som sammenligningsgrunnlag for å spore endringer i områdets tilstand i årene framover.</p> <p>Når det gjelder indikatorer og statistiske målemetoder som brukes til å overvåke tilstanden til et område, se del 6 nedenfor.</p>
4.b Faktorer som påvirker området	<p>Denne delen skal gi informasjon om alle faktorene som kan påvirke eller utgjøre en trussel mot områdets fremragende universelle verdi. Den skal også redegjøre for hvilke vanskeligheter man vil kunne stå overfor dersom man prøver å gjøre noe med disse problemene. Ikke alle faktorene som er nevnt i denne delen, er relevante for alle områdene. De er ment som indikasjoner og skal hjelpe statsparten til å identifisere de faktorene som er relevante for hvert område.</p>
i) Press som følge av utviklingen (for eksempel menneskenes inntrengen, tilpasning, landbruk og bergverksdrift)	<p>Spesifiser hvilke typer utviklingspress som påvirker området, for eksempel press for å rive, bygge om eller bygge nytt, press for å tilpasse eksisterende bygninger til ny bruk, noe som kan skade bygningenes autensitet eller integritet, endringer eller ødeleggelse av habitater som følge av at landbruk, skogbruk eller beitemarker eter seg inn på området, eller som følge av dårlig styrt turisme eller annen bruk, uhensiktsmessig eller uforsvarlig utvinning av naturressurser, skadelig gruvedrift eller innføring av eksotiske arter som kan virke forstyrrende på de naturlige økologiske prosessene og skape nye populasjonssentre i eller i nærheten av området, og på den måten skade det eller omgivelsene.</p>
ii) Miljøpress (for eksempel forurensing, klimaendringer, ørkendannelse)	<p>Sett opp en liste over og oppsummer viktige kilder til miljømessig forfall som påvirker bygninger, flora og fauna.</p>
iii) Naturkatastrofer og risikoberedskap (jordkjelv, flom, brann med mer)	<p>Spesifiser hvilke katastrofer som kan utgjøre en trussel mot området, og hvilke tiltak som er satt i verk for å utarbeide beredskapsplaner for å håndtere dem, enten i form av fysiske vernetiltak eller opplæring av personell.</p>
iv) Ansvarlig besøk på et verdensarvområde	<p>Legg fram en statusrapport over antall besøkende til området (med vekt på tilgjengelige basistall, bruksmønster, inkludert tall som viser hvordan aktiviteten konsentrerer seg på deler av området og over planlagt, framtidig aktivitet).</p> <p>Beskriv planlagt nivå når det gjelder antall besøkende basert på innskrivingen eller andre faktorer.</p>

NOMINASJONSOPPSETT	FORKLARENDE TEKST
	<p>Gjør rede for områdets bæreevne, for hvordan man kan forvalte det for å møte dagens og framtidens besøkstall, og for hvordan man kan møte utviklingspresset uten at det får negative konsekvenser.</p> <p>Gjør også rede hvordan besøkspresset og de besøkendes atferd kan forringe området og påvirke dets immaterielle kjennetegn.</p>
<p>v) Antall beboere innenfor området eller i buffersonen</p> <p>Anslått befolkning innenfor: det nominerte området _____ buffersonen _____ totalt _____ år _____</p>	<p>Oppgi det beste statistiske materialet eller det beste anslaget som er tilgjengelig over antallet mennesker som bor innenfor det nominerte området og i en eventuell bufferson. Oppgi hvilket år tallet stammer fra.</p>
<p>5. Vern og forvaltning av området</p>	<p>Denne delen av nominasjonen skal gi et klart bilde av de tiltakene i form av lover, forskrifter, avtaler og planer, samt institusjonelle eller tradisjonelle tiltak (se punkt 132 i <i>retningslinjene</i>) som er gjennomført, og av forvaltningsplanen eller et eventuelt annet forvaltningssystem som er på plass, for å beskytte og forvalte stedet, slik <i>verdensarvkonvensjonen</i> krever (se punktene 108 til 118 i <i>retningslinjene</i>). Den skal ta for seg politiske aspekter, rettslig status og beskyttelsestiltak, samt praktiske spørsmål i forbindelse med den daglige administrasjonen og forvaltningen.</p>
<p>5.a Eierskap</p>	<p>Oppgi de viktigste kategoriene eiere av landeiendommer (herunder statlige, regionale, private, kommunale, tradisjonsbetingete, hevdbaserte og frivillig eiere med mer).</p>
<p>5.b Vernestatus</p>	<p>List opp områdets relevante status når det gjelder lover, forskrifter, avtaler og planer, samt institusjonell eller tradisjonell status: for eksempel om det er en nasjonalpark eller regionalpark, et historisk monument, vernet område i henhold til nasjonal lovgivning eller sedvanerett eller om det har en annen status.</p> <p>Oppgi hvilket år stedet fikk sin aktuelle status, og i henhold til hvilket juridisk dokument.</p> <p>Dersom det ikke er mulig å skaffe dokumentet på engelsk eller fransk, skal det legges fram et sammendrag på engelsk eller fransk, der de viktigste bestemmelsene er framhevet.</p>
<p>5.c Hvordan vernetiltakene skal gjennomføres</p>	<p>Beskriv hvordan vernet som følger av statusen i henhold til lover, forskrifter, avtaler og planer, samt den institusjonelle eller tradisjonelle statusen som er omtalt i punkt 5.b, fungerer i praksis.</p>
<p>5.d Eksisterende kommunale eller regionale planer for området der det nominerte området befinner seg (for eksempel regionale eller lokale planer, bevaringsplaner og planer for å utvikle turistnæringen)</p>	<p>List opp de planene som er vedtatt, med dato og navn på organet som er ansvarlig for å utarbeide planen. De relevante bestemmelsene skal oppsummeres i denne delen. En kopi av planen skal legges ved nominasjonen, slik det er angitt i punkt 7.b.</p> <p>Dersom planene bare er tilgjengelige på et annet språk enn engelsk eller fransk, skal det legges fram et sammendrag på engelsk eller fransk, der de viktigste bestemmelsene er framhevet.</p>
<p>5.e Forvaltningsplan eller et annet forvaltningssystem</p>	<p>Som angitt i punkt 132 i <i>retningslinjene</i>, skal det foreligge en hensiktsmessig forvaltningsplan eller et annet forvaltningssystem. Dette skal det redegjøres for i nominasjonen. Det er også forventet at det blir gitt forsikringer om at forvaltningsplanen eller forvaltningssystemet kan gjennomføres på en effektiv måte. Prinsippet for en bærekraftig utvikling skal også inngå i forvaltningssystemet.</p> <p>En kopi av forvaltningsplanen eller en dokumentasjon av forvaltningssystemet skal legges ved nominasjonen, på engelsk eller fransk, som angitt i punkt 7.b.</p> <p>Dersom forvaltningsplanen bare foreligger på et annet språk enn engelsk eller fransk, skal det legges ved en detaljert beskrivelse av punktene i planen på engelsk eller fransk. Angi tittel, dato og navn på den som er opphavsmann til forvaltningsplanene som ligger ved</p>

NOMINASJONSOPPSETT	FORKLARENDE TEKST
	<p>denne nominasjon.</p> <p>En detaljert analyse av eller forklaring til forvaltningsplanen eller det dokumenterte forvaltningssystemet skal legges ved.</p> <p>Det er anbefalt at det også blir lagd en plan som viser hvordan forvaltningsplanen skal implementeres.</p>
5.f Finansieringskilder og finansieringsnivå	<p>Vis hvilke finansieringskilder som er tilgjengelige for området, på hvilke nivå og hvor mye de bidrar med på årsbasis. Det kan også gis et anslag over om disse ressursene er tilstrekkelige eller ikke. Man bør da særlig gjøre rede for eventuelle hull eller mangler, eller områder der det er behov for hjelp.</p>
5.g Tilgang til ekspertise og opplæring innen konserveringsteknikker og forvaltning	<p>Oppgi ressurser som nasjonale myndigheter eller andre organisasjoner kan tilby området når det gjelder ekspertise og opplæring.</p>
5.h Tilbud til besøkende og infrastruktur	<p>Denne delen skal beskrive hvilke tilbud området kan tilby besøkende. Her skal det også komme fram hvorvidt disse er relevante i arbeidet med å bevare og forvalte området. Her bør man vise hvordan disse tilbudene på en effektiv og inkluderende måte kan presentere området for å møte de besøkendes behov, som for eksempel å sikre dem en trygg og enkel atkomst. Denne delen skal også beskrive hvilke tilbud stedet har til besøkende, som tolking eller informasjon (skilting, merkede stier, oppslag eller publikasjoner, guider), museum, utstillinger om området, besøks- eller tolkesenter og en potensiell bruk av digital teknologi og tjenester (overnattingsmuligheter, restaurant, parkering, toaletter og redningstjeneste).</p>
5.i Policy og programmer for å formidle og markedsføre området	<p>Denne delen refererer til det som står i artikkel 4 og 5 i <i>konvensjonen</i> når det gjelder å formidle kultur- og naturarven og overføre den til framtidige generasjoner. Statspartene blir oppfordret til å informere om hvilken policy og hvilke programmer de har for å formidle og markedsføre det nominerte området.</p>
5.j Kvalifikasjoner hos de ansatte (fagpersonell, teknisk personell, vedlikeholdspersonell)	<p>Oppgi hvilke faglige kvalifikasjoner personalet har og hvilken opplæring de har behov for, både i dag og i framtida, for å kunne forvalte området på en god måte, også når det gjelder å håndtere besøkende.</p>
6. Overvåking	<p>Denne delen av nominasjonen skal dokumentere hvilken tilstand området er i. Det må være mulig å gjennomgå tilstanden regelmessig og rapportere om funnene, slik at man får en indikasjon på trender over tid.</p>
6.a Viktige indikatorer for å vurdere et områdes tilstand	<p>Sett opp i tabellform de viktigste indikatorene som er valgt som grunnlag for å vurdere tilstanden til hele området (se punkt 4.a over). Oppgi hvor ofte disse indikatorene registreres, og hvor registreringene blir oppbevart. De kan være representative for et viktig aspekt ved området og gjerne være så nært som mulig knyttet opp til erklæringen om fremragende universell verdi (se punkt 2.b over). Dersom det er mulig, kan man uttrykke dem i tall. Dersom det ikke lar seg gjøre, kan de være av en type som lar seg repetere, for eksempel ved at man tar et fotografi fra det samme punktet. Eksempler på gode indikatorer er:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) antall arter eller størrelsen på bestanden av en viktig art i et naturområde ii) den prosentvise andelen bygninger som har behov for større reparasjoner i en historisk by eller bydel iii) antall år man antar det vil ta å gjennomføre et større bevaringsprogram iv) stabiliteten eller graden av bevegelse i en bestemt bygning eller en bestemt del av en bygning v) hvor fort et hvilket som helst inngrep har økt eller minsket

Indikator	Periodisitet	Oppbevaringssted

NOMINASJONSOPPSETT	FORKLARENDE TEKST
6.b Administrative ordninger for å overvåke området	Oppgi navn og kontaktinformasjon til organet eller organene som har ansvaret for å overvåke området slik det står omtalt i punkt 6.a.
6.c Resultater fra tidligere rapporteringer	Sett opp en liste over tidligere rapporter over områdets tilstand, med korte sammendrag. Ta med utdrag fra og referanser til publiserte kilder (for eksempel rapporter som er lagt fram i samsvar med internasjonale avtaler og programmer, som Ramsar og MAB).
7. Dokumentasjon	Denne delen av nominasjonen er en sjekkliste over dokumentasjonen som skal legges fram for at nominasjonen skal være komplett.
7.a Liste over fotografier audiovisuelt materiale og autorisasjonsskjema	<p>Statspartene skal skaffe et tilstrekkelig antall nyere bilder (fotografier, lysbilder og, om mulig, bilder i elektronisk format, videoer og luftfoto) for å gi en god, generell framstilling av området.</p> <p>Lysbilder skal være i 35 millimeters format og elektroniske bilder i jpg-format med en oppløsning på minimum 300 dpi (dots per inch (punkt per tomme)). Dersom det skal legges ved filmmateriale, anbefales formatet Beta SP ut i fra kvalitetshensyn.</p> <p>Sammen med dette materialet skal det sendes inn en bildefortegnelse og et autorisasjonsskjema for fotografier og audiovisuelt materiale, slik det er vist i tabellen under.</p> <p>Det skal legges ved minst ett fotografi som kan brukes på den offentlige internettsiden som illustrasjon.</p> <p>Statspartene blir oppfordret til å gi Unesco, i skriftlig form og vederlagsfritt, en ikke-eksklusiv rett til å spre, formidle til publikum, publisere, kopiere og bruke hele eller deler av det vedlagte bildematerialet, i enhver form og via ethvert system, også digitalt, og til å lisensiere denne retten til tredjeparter.</p> <p>Denne ikke-ekskklusive retten skal ikke berøre åndsverksretten (fotografens eller videoregissørens rett eller retten til rettighetshaveren, dersom denne er en annen). Når bildene blir distribuert av Unesco, vil navn på fotografen eller videoregissøren alltid bli oppgitt, hvis dette går klart fram av tabellen.</p> <p>Alle inntekter som måtte komme som følge av denne retten, vil gå uavkortet til verdensarvfondet.</p>

**BILDEFORTEGNELSE OG AUTORISASJONSSKJEMA FOR FOTOGRAFIER OG
AUDIOVISUELT MATERIALE**

Id. nr.	Format (lys-bilde/ foto/ video)	Tekst til bilde eller video	Tatt dato (md/år)	Fotograf eller videoregissør	Rettighetshaver (dersom denne er en annen enn fotografen eller regissøren)	Kontaktinformasjon rettighetshaver (navn, adresse, tlf./faks og e-post)	Ikke-eksklusiv rett

NOMINASJONSOPPSETT		FORKLARENDE TEKST
7.b	Tekster som gjelder vernestatus, kopier av forvaltningsplaner eller dokumenterte forvaltningssystemer og utdrag av andre planer som er relevante for området	Legg ved tekstene som er omtalt i punktene 5.b, 5.d og 5.e over.
7.c	Form og dato for de siste registreringene eller fortegnelsene over området	Sett opp en enkel oversikt over de siste registreringene eller fortegnelsene over området, med angivelse av form og dato. Ta bare med materiale som fortsatt er tilgjengelig.
7.d	Adresse til der fortegnelser, registreringer og arkiver blir oppbevart	Oppgi navn og adresse til de organene som tar hånd om registreringene og fortegnelsene (over bygninger, monumenter eller plante- og dyrearter).
7.e	Bibliografi	List opp de viktigste publikasjonene det er referert til, ved hjelp av standard, bibliografisk beskrivelse.
8.	Kontaktinformasjon til ansvarlige myndigheter	Denne delen av nominasjonen skal gjøre sekretariatet i stand til å sende området aktuell informasjon med nyheter og andre saker i forbindelse med verdensarven.
8.a	Ansvarlig for nominasjonen Navn: Tittel: Adresse: By, provins eller stat, land: Telefon: Faks: E-post:	Oppgi navn, adresse og annen kontaktinformasjon til personen som er ansvarlig for å utarbeide nominasjonen. Dersom vedkommende ikke har e-post, må faksnummeret oppgis.
8.b	Offisiell lokal institusjon eller organisasjon	Oppgi navn på organisasjonen, museet, institusjonen, lokalsamfunnet eller forvalteren som er ansvarlig for å forvalte området på lokalt nivå. Hvis institusjonen som normalt rapporterer, er en nasjonal instans, skal det legges ved kontaktinformasjon til denne.
8.c	Andre lokale institusjoner	Sett opp en liste, med fullt navn, adresse, telefon, faks og e-postadresse til alle museene, besøkssentrene og de offisielle turistkontorene, som skal motta gratispublikasjonen <i>World Heritage Newsletter</i> med nytt om begivenheter og spørsmål i tilknytning til verdensarven.
8.d	Offisiell internettadresse http:// Kontaktperson: E-post:	Vennligst oppgi eventuelle eksisterende, offisielle internettadresser til det nominerte området. Oppgi også internettadressene som er planlagt for framtidig bruk, med navn på kontaktperson og e-postadresse.
9.	Underskrift på vegne av statsparten	Nominasjonen skal til slutt undertegnes av personen som har fullmakt til å undertegne på statspartens vegne. (I Norge er den ansvarlige statsråden som undertegner på vegne av regjeringen.)



DE RÅDGIVENDE FAGORGANENES PROSEDYRER FOR Å VURDERE NOMINASJONER

Dette vedlegget inneholder:

- A. ICOMOS' PROSEDYRE FOR HVORDAN MAN SKAL VURDERE KULTURMINNER
- B. IUCNS PROSEDYRE FOR HVORDAN MAN SKAL VURDERE NATUROMRÅDER
- C. SAMARBEID MELLOM DE RÅDGIVENDE FAGORGANENE - PROSEDYRE FOR Å VURDERE BLANDET KULTUR- OG NATURARV OG FOR Å VURDERE KULTURLANDSKAP

For mer informasjon, se punktene 143-151 i *retningslinjene*.

A. ICOMOS' PROSEDYRE FOR Å VURDERE KULTURMINNER

Når ICOMOS (Det internasjonale rådet for kulturminner) vurderer kulturminnenominasjoner, bruker organisasjonen *retningslinjene* som veiledning (se punkt 148).

Når Unescos verdensarvsenter har sjekket at en ny nominasjon er fullstendig, blir nominasjonsdokumentene, som er ansett som fullstendige, overlevert til ICOMOS, der de blir tatt hånd om av ICOMOS' verdensarvenhet. Deretter kan dialogen og konsultasjonen med statsparten som står bak nominasjonen, begynne. Den varer gjennom hele vurderingsprosessen. ICOMOS vil gjøre sitt ytterste for å fordele de tilgjengelige ressursene mest mulig rettferdig og effektivt for å få en best mulig dialog med alle de nominerende statspartene.

ICOMOSs vurderingsprosess omfatter følgende trinn, slik det går fram av figur 1:

1. Anmodning om ytterligere informasjon

Når ICOMOS har fastsatt at det ikke er behov for ytterligere informasjon eller mer utdyping av den eksisterende informasjonen, starter dialogen med statspartene for å tilfredsstillere behovene. Dette kan gjøres gjennom brev, møter ansikt til ansikt, telefonkonferanser eller andre former for kommunikasjon som ICOMOS og den aktuelle statsparten blir enige om.

2. Skrivebordsanalyser

Alle nominasjonene blir vurdert av inntil ti eksperter som har gode kunnskaper om området i dets geokulturelle sammenheng, og som gir råd om det nominerte områdets foreslåtte fremragende universelle verdier. Dette er i stor grad en "skrivebordsøvelse" utført av spesialister fra academia, og som er medlemmer i ICOMOS, dets nasjonale og internasjonale komiteer, eller av enkeltpersoner innen de mange spesialistnettverkene eller institusjoner tilknyttet ICOMOS.

3. Undersøkelsesreiser til det nominerte området

Disse undersøkelsesreisene blir utført av eksperter med praktisk erfaring fra forvaltning og konservering og i å vurdere de ulike områdenes autensitet. I prosessen med å velge ut disse ekspertene, tar man hele nettverket til ICOMOS i bruk. Internasjonale, vitenskapelige komiteer og individuelle medlemmer blir tatt med på råd, det samme blir spesialistorganisasjoner som ICOMOS har partnerskapsavtaler med, som for eksempel den internasjonale komiteen for bevaring av den industrielle kulturarven (The International Committee for the conservation of the Industrial Heritage – TICCIH), Den internasjonale landskapsarkitektforeningen (the International Federation of Landscape Architects – IFLA) og Den internasjonale komiteen for dokumentering og bevaring av kulturminner fra modernismen (the International Committee for the Documentation and Conservation of Monumenta and Sites of the Modern Movement – DoCoMoMo).

Når ICOMOS velger ut eksperter som skal reise ut og foreta vurderinger på stedet, er det organisasjonens politikk at det, dersom det er mulig, alltid skal velges personer fra regionen der det nominerte området befinner seg. Slike eksperter må ha erfaring fra arbeid med å forvalte og bevare verdensarv av samme type som det aktuelle området. De trenger ikke nødvendigvis være høyt kvalifiserte akademiske eksperter, men det forventes at de kan snakke med forvalterne av områdene som faglig jevnbyrdige, og at de på en kvalifisert måte kan vurdere forvaltningsplanene, konserveringspraksisen, tilretteleggingen for besøkende og så videre. De får en grundig orientering om områdene, blant annet i form av kopier av relevant informasjon fra nominasjonsdokumentene. Dato og program for besøket skal avtales i samråd med statspartene, som blir bedt om å sørge for at vurderingsgruppene fra ICOMOS kan holde en lav profil hva angår media. ICOMOS' eksperter legger i fortrolighet fram sine rapporter om de praktiske aspektene ved de aktuelle områdene I rapportene sine kan de også kommentere andre sider ved nominasjonen.

3.bis Andre informasjonskilder

Andre relevante institusjoner, som Unesco-professorater, universiteter og forskningsinstitutter kan også konsulteres i løpet av vurderingsprosessen og føres opp i evalueringsrapporten når det er relevant.

4. ICOMOS-panelets vurderinger

ICOMOS' verdensarvpanel består av individuelle ICOMOS-medlemmer som til sammen representerer alle verdens regioner, og som besitter et bredt spekter av relevant kulturminnekompetanse og erfaring. Noen er medlemmer i panelet for en bestemt periode, mens andre blir utnevnt for bare ett år avhengig av det nominerte området som skal undersøkes. ICOMOS tar med i panelet noen eksperter som har tidligere erfaring som medlemmer i statspartdelegasjoner, men som ikke lenger er medlemmer av verdensarvkomiteen. Disse ekspertene blir utpekt på grunnlag av personlig av profesjonell kapasitet.

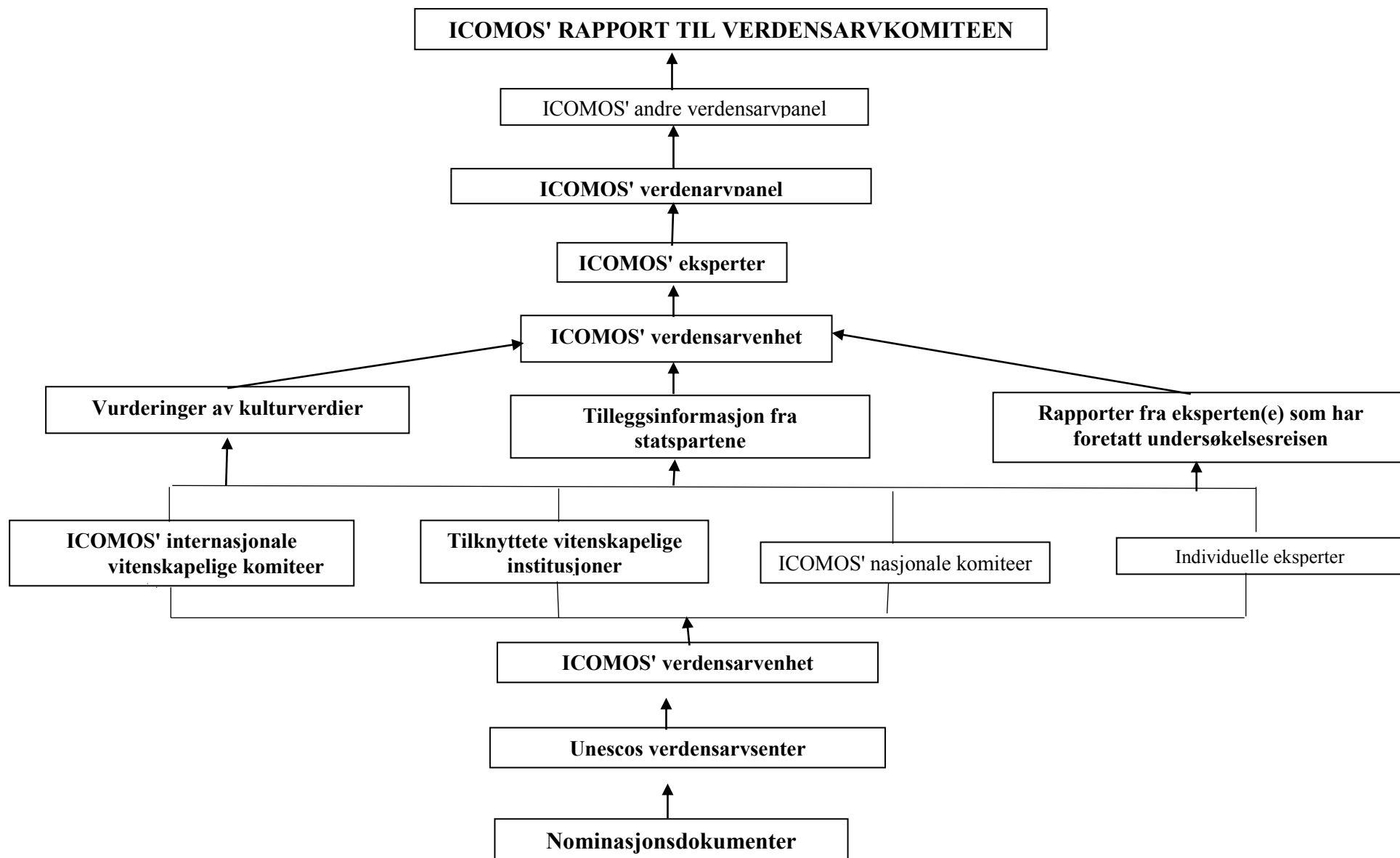
Panelet møtes to ganger, først i desember og så i mars. I det første møtet vurderer panelet alle nominasjonene, basert på rapporter fra skrivebordsekspertene og fra stedsundersøkelsene.

Panelet prøver å være samstemmig i sine anbefalinger når det gjelder nominasjonene.

Det kan hende at panelet i det første møtet blir enig om en samlet anbefaling når det gjelder noen nominasjoner, mens det for andre er behov for ytterligere dialog med statspartene for å få fram mer informasjon, eller fordi det er behov for tilpasninger i nominasjonen. I tilfellene der panelet har konkludert med at nominasjonen ikke har potensial til å kunne forsvare at området har fremragende universell verdi, vil ICOMOS kontakte statsparten på dette stadiet. En kort, foreløpig rapport for hver nominasjon blir lagt fram for statsparten i januar, på ett av konvensjonens to arbeidsspråk. Rapporten presenterer status, spørsmål knyttet til vurderingsprosessen og behov for ytterligere informasjon. Unescos verdensarvsenter får kopi av rapporten for å distribuere den til lederen av verdensarvkomiteen.

Det andre panelmøtet foretar ytterligere undersøkelser når det gjelder nominasjoner der man ennå ikke har blitt enige om en anbefaling. Disse undersøkelsene baserer seg på informasjonen som har kommet fram, og på utfallet av dialogen med statspartene. Deretter blir panelet enig om resten av nominasjonene. Etter det andre møtet i panelet blir alle teksten til alle vurderingene gjort ferdige og blir sendt til Unescos verdensarvsenter for distribusjon til statspartene. Navnene på medlemmene i panelet og deres kvalifikasjoner blir så sendt til Unescos verdensarvsenter og publisert på ICOMOS' internettside.

ICOMOS-evalueringene gir en vurdering av områdets fremragende universell verdi, inkludert hvor relevante kriteriene er, av kravet til integritet og autensitet, en vurdering av om rettsvernet er tilstrekkelig, av forvaltningen og av områdets tilstand. Til slutt kommer anbefalingene til verdensarvkomiteen når det gjelder om området bør skrives inn på verdensarvlista.



B. IUCNS PROSEDYRE FOR Å VURDERE NATUROMRÅDER

1. IUCN (Verdens naturvernunion) bruker *retningslinjene* som veiledning (se punkt 148) når den vurderer nominasjoner av naturområder. Denne prosessen (se figur 2) består av fem trinn:
 - i) Sammenstilling av data: Når nominasjonsdokumentene fra Unescos verdensarvsenter er mottatt, blir en standardanalyse av området utarbeidet ved hjelp av verdensdatabasen for vernetede områder (World Database on Protected Areas) og andre av IUCNs globale databaser og tematiske studier. Dette kan inkludere komparative analyser om naturmangfoldverdier utført sammen med UNEP-World Conservation Monitoring Centre (UNEP-WCMC – (UNEP – FNs miljøprogram)). Nøkkelfunn i dataanalysene er tema for dialog med statsparten i løpet av undersøkelsesreisen og på andre stadier i prosessen.
 - ii) Ekstern gjennomgang: Nominasjonen blir sendt til vurdering til uavhengige eksperter som har kunnskap om området eller verdiene som er tema for nominasjonen, og som primært skal være medlemmer av IUCNs spesialistkommisjoner og nettverk eller ekspertmedlemmer i IUCNs partnerorganisasjoner. Dokumentene som blir brukt til å rettlede IUCNs skrivebordsgjennomgang, er offentlig tilgjengelige på IUCNs internettside www.iucn.org/worldheritage.
 - iii) Undersøkelsesreisen til området: En eller to eksperter fra IUCN, med relevante ferdigheter og kompetanse, besøker alle de nominerte områdene for å avklare detaljer om området, for å vurdere hvordan det blir forvaltet, og for å diskutere nominasjonen med relevante myndigheter og aktører. IUCN-eksperterne, som er valgt ut på grunn av sitt globale perspektiv på vern og naturhistorie, og for sin kunnskap om konvensjonen, er vanligvis medlemmer av IUCNs *World Commission on Protected Areas*. (Denne feltinspeksjonen blir i visse tilfelle foretatt sammen med ICOMOS - se del C nedenfor). Skjemaet som brukes til IUCNs rapporter etter undersøkelsesreisene, er offentlig tilgjengelig på IUCNs internettside www.iucn.org/worldheritage.
 - iv) Andre informasjonskilder: IUCN konsulterer også annen litteratur på området og kan innhente kommentarer fra lokale frivillige, ikke-statlige organisasjoner, lokalsamfunn, urbefolkningen og andre interessenter. Når det er relevant, vil IUCN også koordinere seg med andre internasjonale verneinstrument som for eksempel Ramsar-konvensjonen, Man and biosphere Programme (menneske- og biosfæreprogrammet) og det globale geoparknettverket. IUCN kan også konsultere universiteter og forskningsinstitutter ved behov.
 - iv) IUCNs verdensarvpanels gjennomgang: IUCNs verdensarvpanel ble etablert av IUCNs generaldirektør for å komme med råd til IUCN, uavhengige råd av høy kvalitet, teknisk og vitenskapelig, når det gjelder IUCNs arbeid som et rådgivende fagorgan for verdensarvkomiteen, og strategiske råd angående IUCNs verdensarvbeid gjennom IUCN-programmet. Spesielt skal verdensarvpanelet gjennomføre en streng evaluering av alle nominasjonene

som gjelder naturområder og blandete områder til verdensarvlista. Dette skal føre fram til en anbefaling fra panelet til hvordan IUCN skal forholde seg til hver enkelt av de nye nominasjonene, på linje med kravene i retningslinjene til verdensarvkonvensjonen. Når det er relevant, kommer panelet også med kommentarer til ICOMOS når det gjelder nominasjoner av kulturlandskap til verdensarvlista. Panelet møtes vanligvis minst to ganger i løpet av nominasjonsprosessen, første gang i desember (år én) og andre gang i mars/april (år to).

Medlemmene av panelet består av senior IUCN-ansatte, medlemmer i IUCN-kommisjonen og eksterne eksperter valgt på bakgrunn av sine erfaringer og sin anerkjente, ledende ekspertise og kunnskaper som er relevante for IUCNs verdensarvbeid, inkludert det å balansere spesielle tematiske og regionale perspektiv. Dette inkluderer noen eksperter med erfaring som tidligere medlemmer i statspartdelegasjoner, men som ikke nå er medlemmer av verdensarvkomiteen. Disse ekspertene tilfører personlig og profesjonell kompetanse. Før IUCNs verdensarvpanel formulerer den endelige teksten til IUCNs vurderingsrapport for hvert enkelt område, gjennomgår det alle feltinspeksjonsrapportene (og får vanligvis også direkte tilbakemeldinger fra undersøkelsesteamene), kommentarene fra dem som har undersøkt området, UNEP-WCMCs analyser, andre analyser og annet bakgrunnsmateriale. Medlemmene, mandatet og arbeidsmetodene til IUCNs verdensarvpanel er offentlig tilgjengelig på IUCNs internettside og blir oversendt til verdensarvkomiteen.

Alle vurderingsrapportene består av en kortfattet oppsummering av den fremragende universelle verdien til området som er nominert, sammenlikner det med andre, liknende områder over hele verden (både verdensarvområder og andre fredete områder) og vurderer spørsmål knyttet til integritet og forvaltning. Rapporten avsluttes med en vurdering av om kriteriene er oppfylt, og gir en klar anbefaling til verdensarvkomiteen. Navnene på alle ekspertene som har deltatt i evalueringsprosessen, er med i den endelige evalueringsrapporten, unntatt når det gjelder dem som har bidratt med konfidensielle opplysninger.

IUCN har dialog med statsparten(e) på alle stadiene i nominasjonsprosessen. IUCN vil bestrebe seg på å fordele de tilgjengelige ressursene på en likeverdig og effektiv måte for å få en best mulig dialog med alle nominasjonsstatspartene. Dialogen starter tidlig i prosessen og forsterkes etter IUCNs verdensarvpanels møte i desember. Den inneholder:

- i) Før undersøkelsesreisen blir foretatt, kan IUCN be om tilleggsinformasjon om spørsmål i nominasjonsdokumentene som trenger oppklaring. IUCN vil uansett alltid kontakte statsparten for å forberede et slikt besøk.

- ii) I løpet av undersøkelsesreisen kan IUCN-delegasjonen gå inn i grundige diskusjoner på stedet med representanter for statsparten og andre aktører.
- v) Etter at undersøkelsesreisen er gjennomført, kan IUCN ta opp problem som delegasjonen har fanget opp, og etterspørre ytterligere informasjon fra statsparten.
- vi) Etter det første møtet i IUCNs verdensarvpanel, som vanligvis blir holdt i desember, vil IUCN, ta opp spørsmål panelet har reist, og, om nødvendig, etterspørre ytterligere informasjon fra statsparten. En kort foreløpig rapport som presenterer status, spørsmål som er relevante for evalueringen og en detaljert oversikt over behovet for ytterligere informasjon, blir sendt til nominasjonsstatsparten(e) med kopi til Unescos verdensarvsenter som videresender den til verdensarvkomiteens leder. Rapporten skal skrives på ett av konvensjonens to arbeidsspråk. Dialog og konsultasjon foregår enten via telefonkonferanser, eller møter ansikt-til-ansikt, alt etter hva man blir enig om.

I vurderingen tar IUCN hensyn til all informasjonen som statsparten har oversendt skriftlig til Unescos verdensarvsenter innen den spesifiserte fristen (se punkt 148 i retningslinjene). Imidlertid står alle aktørene i nominasjonen også fritt til når som helst i løpet av prosessen skissert over, å kontakte IUCN for å bidra med informasjon dersom de ønsker det.

IUCN tar også med i betraktningen alle tidligere vedtak som verdensarvkomiteen har gjort og som har relevans til nominasjonen, som for eksempel når det gjelder nominasjoner som komiteen tidligere har avvist eller sendt tilbake, eller hvor komiteen har tatt stilling i policyspørsmål.

Når det gjelder renominasjoner, utvidelser og endringer av grensene til et eksisterende verdensarvområde, vil IUCN også vurdere alt som angår områdets tilstand, og som tidligere har blitt rapportert til verdensarvkomiteen. IUCN kan også, gjennom tilstandsrapporteringsprosessen, vurdere å bringe inn for komiteen spørsmål som dreier seg om områdets tilstand når dette dukker opp for første gang i evalueringsprosessen.

Biogeografiske klassifiseringssystem som grunnlag for sammenlikning

2. I vurderingene bruker IUCN biogeografiske klassifiseringssystem som Udvardys "Biogeographical Provinces of the World" (verdens biogeografiske områder) (1975), og det nyere verdens jord-, ferskvann- og havøkoregioner, som et sentralt element når det gjelder globale, sammenliknende analyser. Disse systemene er et objektivt verktøy for å sammenlikne nominasjonsområder med områder som har tilnærmet samme klimatiske og økologiske forhold.
3. Det blir imidlertid understreket at disse biogeografiske klassifiseringssystemene bare skal brukes som grunnlag for å sammenlikne områder. Dette innebærer ikke at

verdensarvområdene skal velges ut ene og alene på grunnlag av disse klassifiseringssystemene. Det at alle slike klassifiseringssystemer er til stede, gir heller ikke grunnlag for å velge ut et område. Det grunnleggende prinsippet er at verdensarvområdene må ha fremragende universell verdi.

System for å identifisere innsatsområder når det gjelder konservering

4. IUCN bruker også system som identifiserer områder som bør prioriteres i vernearbeidet, som for eksempel Worldwide Fund for Natures (WWF) Global Ecoregions, WWF/IUCNs Centres of Plant Diversity, Conservation International's Biodiversity Hotspots and High-Biodiversity Wilderness Areas, Birdlife International's Endemic Bird Areas and Important Bird Areas og andre nøkkelbiodiversitetsområder som Alliance for Zero Extinction sites. Disse systemene gir tilleggsinformasjon om de nominerte områdenes betydning for arbeidet med å ta vare på naturmangfoldet. Imidlertid kan ikke alle slike områder tas med på verdensarvlista. Hovedregelen er at verdensarvområder må ha fremragende universell verdi.

System for å vurdere områdenes geofaglige verdi

5. Når IUCN vurderer områder som er nominert på grunnlag av sin geologiske verdi, rådfører organisasjonen seg med en rekke spesialistorganisasjoner, som for eksempel Unescos Earth Sciences Division (Unescos geofaglige avdeling), the International Union of Speleology (Den internasjonale foreningen for grotteforskning) og the International Union of Geological Sciences (Den internasjonale geologiunionen) (IUGS).

Ytterligere publikasjoner som brukes i vurderingsprosessen

6. I vurderingsprosessen blir også standard referanseverk om verdens vernede områder, utgitt av IUCN og en rekke internasjonale verneorganisasjoner, gjennomgått. Til sammen gir disse dokumentene en bred oversikt de forskjellige systemene, og gjør det mulig å sammenlikne behovene for å bevare vernete områder rundt om i verden. IUCN har også foretatt en rekke tematiske studier for å finne hull og mangler i dekingen av naturarven, og for å finne områder som har potensial til å komme på verdensarvlista. Disse kan ses på IUCNs internettside www.iucn.org/worldheritage.

IUCN støtter seg også på referanser som spesifikt gjelder de nominerte områdene for å skaffe seg innsikt i det enkelte områdets verdier og forvaltningsspørsmål.

Vurdering av kulturlandskap (se også vedlegg 3)

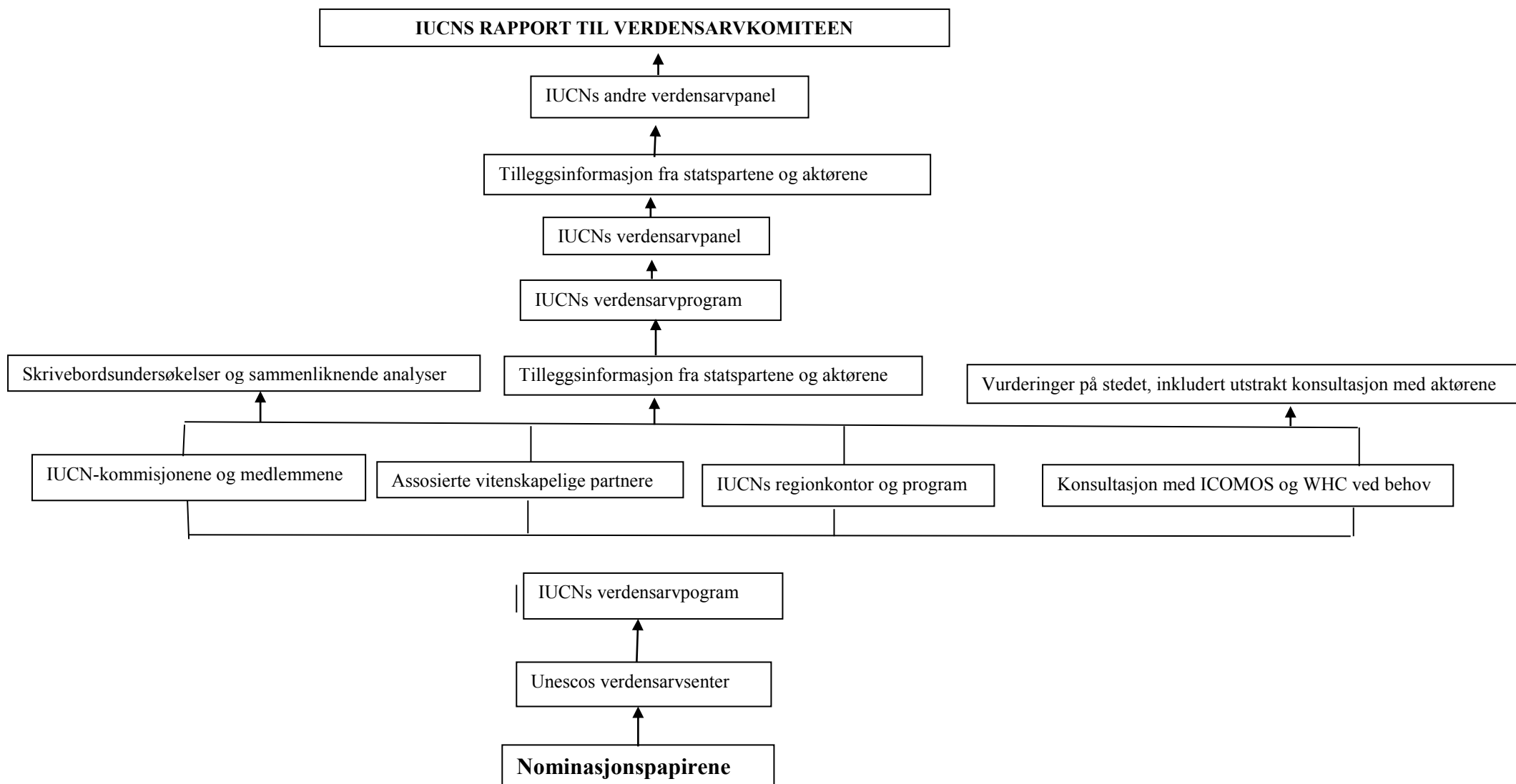
7. IUCN har interesser i mange kulturområder, særlig de som er nominert som kulturlandskap. Av den grunn vil organisasjonen i en del tilfeller delta i felles feltinspeksjoner til nominerte kulturlandskap sammen med ICOMOS (se del C nedenfor).
8. I samsvar med de naturbaserte kvalitetene i visse kulturlandskap, som er identifisert i vedlegg 3, punkt 11, er IUCN i sin vurdering opptatt av følgende faktorer:

- i) bevare naturlige og seminaturlige system og ville arter av fauna og flora
- ii) bevare naturmangfoldet innen system for bærekraftig bruk (landbruk, tradisjonsfiske, skogbruk)
- iii) en bærekraftig bruk av jord og vann
- iv) styrke et landskaps estetiske kvaliteter
- v) ex-situ-samlinger, som botaniske hager eller arboreter
- vi) finne fram til fremragende eksempler på samspillet mellom menneskene og naturen
- vii) historisk viktige oppdagelser

Tabellen under plasserer alle faktorene som er listet opp over, i sammenheng med kulturlandskapskategoriene i vedlegg 3. Tabellen viser hvor det er mest sannsynlig at de ulike faktorene vil dukke opp. (Det at noe mangler i en kategori, betyr ikke at det *aldri* vil være aktuelt, bare at det er usannsynlig):

Type kulturlandskap (se også vedlegg 3)	Naturfaglige faktorer som man mest sannsynlig vil måtte ta hensyn til (se punkt 16 ovenfor)						
Formet landskap					v)		
Organisk utviklet landskap - i kontinuerlig utvikling	i)	ii)	iii)	iv)			
Organisk utviklet landskap - fossilt	i)					vi)	
Assosiativt landskap							vii)

FIGUR 2: OPPSUMERING AV IUCNS EVAULERINGSPROSEDYRE



C. SAMARBEID MELLOM DE RÅDGIVENDE FAGORGANENE

Nominasjoner som gjelder blandete områder

1. Dersom et område er nominert under både natur- og kulturkriterier, innebærer det at IUCN og ICOMOS i fellesskap foretar en undersøkelsesreise til det. Etter undersøkelsesreisen utarbeider IUCN og ICOMOS hver sin evalueringsrapport over området under de relevante kriteriene (se over) og harmoniserer og koordinerer sine evalueringer så langt det er mulig.

Kulturlandskap

2. Områder som er nominert som kulturlandskap, blir evaluert av ICOMOS under kriteriene (i)-(vi) (se avsnitt 77 i *retningslinjene*). Dersom det er relevant, kan IUCN komme med råd når det gjelder naturverdiene, bevaring og forvaltning av det nominerte området og svare på spørsmål ICOMOS måtte ha. I noen tilfeller er det behov for en felles undersøkelsesreise.

Koblingen mellom natur og kultur

3. Siden de fleste områdene som blir nominert til verdensarvlista, har karakter av forvaltning som gjelder både natur og kultur, diskuterer IUCN og ICOMOS, så langt det er mulig, en gjensidig påvirkning mellom naturelementene og kulturelementene i løpet av evauleringsprosessen.



**OPPSETT FOR DEN PERIODISKE RAPPORTERINGEN
OM HVORAN STATSPARTEN GJENNFØRER
VERDENSARVKONVENSJONEN**

- Oppsettet for den periodiske rapporteringen er tilgjengelig på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/periodicreporting>
- For ytterligere veiledning om den periodiske rapporteringen, se del V av *retningslinjene*
- For å gjøre det lettere å håndtere informasjonen, blir statspartene bedt om å sende rapportene, på engelsk eller fransk, både elektronisk og på papir, til:

UNESCO World Heritage Centre

7 Place de Fontenoy

75352 Paris 07 SP

Frankrike

Tlf. : +33 (0)1 4568 1571

Faks : +33 (0)1 4568 5570

E-post gjennom: <http://whc.unesco.org/en/contacts>

FORMAT

PERIODISK RAPPORTERING OM HVORDAN *VERDENSARVKONVENSJONEN* BLIR GJENNOMFØRT

Generelle krav

- Informasjonen skal være så presis og spesifikk som mulig. Der det lar seg gjøre, skal den være tallfestet, og den skal være forsynt med henvisninger.
- Informasjonen skal være kortfattet. Særlig skal man unngå lange historiske beretninger om områdene og begivenhetene som har funnet sted der. Dette gjelder spesielt dersom disse kan finnes i lett tilgjengelige, publiserte kilder.
- Meningsytringer skal underbygges med å henvise til hvilken myndighet som har kommet med dem, og til de verifiserbare faktaene som støtter opp om dem.
- Periodiske rapporter skal skrives på A4-ark (210mm x 297mm), med kart og planer i maksimalt A3-størrelse (297mm x 420mm). Statspartene blir også bedt om å presentere hele teksten til de periodiske rapportene i elektronisk form.

DEL I: **HVORDAN STATSPARTEN FØLGER OPP *VERDENSARV-KONVENSJONEN***

Statspartene blir anmodet om å informere om lovbestemmelser og forskrifter som de har vedtatt, og om andre tiltak de har gjennomført for å følge opp *konvensjonen*. De blir også bedt om å informere om erfaringene de har høstet på dette området (artikkel 29 nr. 1 i *verdensarvkonvensjonen*).

I.1 Innledning

- i) Statspart
- ii) Året *konvensjonen* ble ratifisert eller godkjent
- iii) Organisasjon(er) eller enhet(er) som er ansvarlig(e) for rapporten
- iv) Dato
- v) Signatur på vegne av statsparten

I.2 Identifisering av kulturminner og naturarvområder

Dette punktet refererer særlig til artiklene 3, 4, og 11 i *konvensjonen*. Punktet handler om hvordan man kan identifisere kultur- og naturarv og hvordan man går fram for å nominere områder til verdensarvlista.

i) **Nasjonale inventarlist**

Inventarlist over kultur- og naturarv av nasjonal betydning danner grunnlaget for å identifisere mulige verdensarvområder.

Skriv opp institusjonene som er ansvarlige for å utarbeide de nasjonale fortegnelsene og for å holde dem oppdatert. Angi også om og i hvilken grad det finnes fortegnelser, lister eller registre på lokalt eller nasjonalt nivå og om disse er fullstendige.

ii) Tentative lister

Artikkel 11 i *konvensjonen* viser til at statspartene skal legge fram fortegnelser over områder som egner seg for å bli skrevet inn på verdensarvlista. Disse tentative listene over kultur- og naturområder skal utarbeides under henvisning til punktene 62-69, samt vedlegg 2 i *retningslinjene*. Statspartene skal rapportere hva de har gjort for å implementere vedtaket som ble fattet av verdensarvkomiteen på dens 24. sesjon (Cairns, desember 2000) og på den 12. sesjonen til statspartenes generalforsamling (Unescos hovedkvarter, 1999). Vedtaket legger til grunn at de tentative listene skal brukes som planleggingsverktøy for å redusere skjevhetene på verdensarvlista.

Oppgi datoen da den tentative lista ble presentert, og datoen for eventuelle revideringer som er gjort etter at den ble lagt fram. Statspartene blir også bedt om å beskrive prosessen med å utarbeide og revidere den tentative lista, for eksempel om spesielle institusjoner er pålagt ansvaret for å identifisere og beskrive verdensarvområdene, og om lokale myndigheter og lokalbefolkningen har vært involvert i dette arbeidet. Gi i så fall en detaljert orientering.

iii) Nominasjoner

Den periodiske rapporten skal inneholde en liste over områdene som er nominert til verdensarvlista. Statspartene blir anmodet om å analysere prosessen for å forberede disse nominasjonene, herunder samarbeidet med lokale myndigheter og lokalbefolkningen, hva som har motivert dem, hindringer og vanskeligheter de har støtt på underveis i prosessen, og eventuelt hvilken nytte man kan ha og lærdom man kan trekke av det.

I.3 Vern, bevaring og formidling av kultur- og naturarven

Dette punktet refererer spesielt til artiklene 4 og 5 i *konvensjonen*, der statspartene erkjenner sin plikt til å sørge for at verdens kultur- og naturarv blir identifisert, vernet, tatt vare på, formidlet og overført til framtidige generasjoner. Ytterligere veiledning om statspartenes forpliktelser er å finne i punktene 10-16 i *retningslinjene*.

Artikkel 5 i *konvensjonen* spesifiserer følgende tiltak:

i) Utvikling av en generell politikk

Gi informasjon om vedtak som har som mål å gi kultur- og naturarven en funksjon i lokalsamfunnet. Gjør rede for tiltakene statsparten eller de relevante myndighetene har gjennomført for å integrere vern av verdensarvområdene i den alminnelige planlegging. Indiker områder der det er ønskelig med forbedringer og som statsparten arbeider med å forbedre.

ii) Status for tjenester som gjelder vern, bevaring og formidling

Gi informasjon om alle tjenestene, innenfor statspartens territorium, som er etablert eller vesentlig forbedret siden den forrige periodiske rapporten. Ta spesielt med tjenester som har som mål å verne, bevare og formidle kultur- og naturarven, med opplysninger om aktuell bemanning og hvilke midler de har til rådighet for å utføre oppgavene sine. Indiker områder der det er ønskelig med forbedringer og som statsparten arbeider med å forbedre.

iii) Vitenskapelige og tekniske studier og forskning

Ytterligere veiledning om forskning er å finne i punkt 215 i *retningslinjene*.

Sett opp en liste over viktige vitenskapelige og tekniske studier eller forskningsprosjekter av generell karakter som kan være nyttige for verdensarvområdene, og som er påbegynt eller fullført siden den forrige periodiske rapporten. Indiker områder der det er ønskelig med forbedringer og som statsparten arbeider med å forbedre.

Vitenskapelige studier eller forskningsprosjekter som gjelder ett spesifikt verdensarvområde, skal rapporteres under punkt II.4 i dette oppsettet.

iv) Tiltak for å påvise, verne, bevare, formidle og rehabilitere

Opplys om de relevante, rettslige og administrative tiltakene som statsparten eller de relevante myndighetene har satt i verk for å identifisere, verne, bevare, formidle og rehabilitere kultur- og naturområder. Pass spesielt godt på å få med tiltak som gjelder håndteringen av besøkende og utviklingen i regionen. Statsparten blir også bedt om å opplyse om man, på bakgrunn av de erfaringene man har høstet, mener det er behov for å endre retningslinjene eller lovverket. Det er også relevant å opplyse om hvilke andre internasjonale konvensjoner for vern av kultur- eller naturarven som statsparten har undertegnet eller ratifisert. Dersom statsparten har undertegnet eller ratifisert slike konvensjoner, skal man også opplyse om disse ulike rettslige instrumentene er samordnet og integrert i den nasjonale politikken og den nasjonale planleggingen.

Opplys om hvilke relevante, vitenskapelige og tekniske tiltak som statsparten eller relevante institusjoner i det samme landet har satt i verk for å identifisere, verne, bevare, formidle og rehabilitere kultur- og naturområder.

Opplys om hvilke relevante, finansielle tiltak som statsparten eller de relevante myndighetene har satt i verk for å identifisere, verne, bevare, formidle og rehabilitere kultur- og naturområder.

Informasjonen om formidling av verdensarven kan henvise til publikasjoner, internettsider, filmer, frimerker, postkort, bøker og så videre.

Indiker områder der det er ønskelig med forbedringer og som statsparten arbeider med å forbedre.

v) **Opplæring**

Ytterligere veiledning om opplæring er å finne i punktene 213-214 i *retningslinjene*.

Gi opplysninger om opplærings- og utdanningsstrategiene som er satt i verk av statsparten når det gjelder kompetansebygging. Gi også opplysninger om nasjonale eller regionale sentre for opplæring og utdanning innenfor vern, bevaring og formidling av kultur- og naturarven, sentre som er blitt opprettet eller utviklet. Gi til slutt opplysninger om i hvilken grad denne opplæringen er integrert i de eksisterende universitets- og utdanningssystemene.

Gjør rede for hva statsparten har gjort for å oppmuntre til vitenskapelig forskning som kan støtte opplærings- og utdanningsvirksomheten.

Indiker områder der det er ønskelig med forbedringer og som statsparten arbeider med å forbedre.

I.4 Internasjonalt samarbeid og innsamling av midler

Dette punktet refererer spesielt til artiklene 4, 6, 17 og 18 i *konvensjonen*. Ytterligere veiledning om disse spørsmålene er å finne i punktene 227-231 i *retningslinjene*.

Gjør rede for eventuelt samarbeid med andre statsparter når det gjelder å identifisere, verne, bevare og vedlikeholde kultur- og naturarv som befinner seg på deres territorier.

Gi også informasjon om eventuelle tiltak som er truffet for å unngå direkte eller indirekte skader på verdensarvområder som befinner seg på andre statsparters territorium.

Er det blitt opprettet nasjonale, offentlige og private stiftelser eller foreninger som skal arbeide for å skaffe midler til vern av verdensarven, og har statsparten bidratt til dette arbeidet?

I.5 Utdanning, informasjon og bevisstgjøring

Dette punktet refererer spesielt til artiklene 27 og 28 i *konvensjonen*, som omtaler utdanningsprogrammer. Ytterligere veiledning om disse spørsmålene er å finne i kapittel IX i *retningslinjene*.

Gjør rede for hva statsparten har gjort for å øke bevisstheten hos beslutningstakere, eiere av verdensarvområder og allmennheten når det gjelder behovet for å verne og ta vare på kultur- og naturarven.

Gi informasjon om utdannings- og informasjonsprogrammer (for grunnskole-, videregående og høyere nivå) som er satt i gang, eller som er planlagt, for å øke forståelsen og respekten for kultur- og naturarven i befolkningen og holde allmennheten informert om farene som truer verdensarven, og om hva som blir gjort for å følge opp *konvensjonen*. Deltar statsparten i Unescos spesialprosjekt *Young*

People's Participation in World Heritage Preservation and Promotion (Barn og unges deltakelse i arbeidet med å bevare og markedsføre verdensarven)?

Informasjon om aktiviteter og programmer som gjelder et spesifikt verdensarvobjekt, skal gis under punkt II.4 som omhandler forvaltning, se under.

I.6 Konklusjoner og anbefalte tiltak

Hovedkonklusjonene under hvert av punktene i del I av rapporten skal sammenfattes og settes opp i tabellform, sammen med forslag til tiltak, navn på de organene som skal ha ansvaret for tiltakene, og tidsrammen for å gjennomføre tiltakene:

- i) Hovedkonklusjoner
- ii) Forslag til framtidige tiltak
- iii) Organer som har ansvaret for gjennomføringen
- iv) Tidsramme for gjennomføringen
- v) Behov for internasjonal bistand

I sin første periodiske rapport blir statspartene også oppfordret til å analysere prosessen som førte fram til at de ratifiserte *konvensjonen*, herunder hva som motiverte dem, hvilke hindringer og vanskeligheter de støtte på og hvilken lærdom man kan trekke av denne prosessen.

DEL II: DE ENKELTE VERDENSARVOMRÅDENES TILSTAND

Når statspartene utarbeider de periodiske tilstandsrapportene, skal de involvere dem som er ansvarlige for den daglige forvaltningen av området. Når det gjelder grenseoverskridende områder, bør rapportene utarbeides av de berørte organisasjonene i fellesskap eller i et nært samarbeid mellom dem.

Den første periodiske rapporten skal oppdatere informasjonen som ble gitt i de opprinnelige nominasjonsdokumentene. Seinere rapporter skal så fokusere på eventuelle endringer som måtte ha skjedd siden den forrige rapporten ble lagt fram.

Denne delen av den periodiske rapporten følger derfor det samme oppsettet som for nominasjonen.

Med jevne mellomrom, vanligvis en gang i året, gjennomgår verdensarvkomiteen tilstanden til verdensarvområdene som står på farelista. Denne gjennomgangen konsentrerer seg om de spesifikke faktorene og hensynene som førte til at området ble ført opp på farelista. Statsparten må imidlertid fortsatt utarbeide en fullstendig periodisk rapport om tilstanden til disse områdene.

Denne delen av rapporten skal utarbeides individuelt for hvert enkelt område.

II.1 Innledning

- i) Statspartens navn
- ii) Områdets navn
- iii) Geografiske koordinater på nærmeste sekund
- iv) Dato for når området ble skrevet inn på verdensarvlista
- v) Organisasjon(er) eller enhet(er) som er ansvarlig(e) for rapporten
- vi) Dato
- vii) Underskrift på vegne av statsparten

II.2 Erklæring om fremragende universell verdi

Når et område blir ført opp på verdensarvlista, indikerer verdensarvkomiteen områdets fremragende universelle verdi ved å ta stilling til kriteriene for innskriving. Vennligst gjør rede for statspartens begrunnelse for å skrive området inn på verdensarvlista, og angi kriteriene komiteen la til grunn da det ble skrevet inn.

Mener statsparten at erklæringen om fremragende universell verdi reflekterer områdets fremragende universelle verdi på en tilfredsstillende måte, eller er det nødvendig med en ny presentasjon? Dette kan for eksempel være aktuelt for å få anerkjent kulturelle verdier ved et område som er skrevet inn på grunn av sine fremragende naturverdier, eller omvendt. Dette kan bli nødvendig enten fordi verdensarvkomiteen har foretatt en vesentlig revidering av kriteriene, eller fordi man nå bedre kan påvise områdets spesifikke fremragende universelle verdi eller har bedre kunnskap om den.

Et annet spørsmål man kan ta opp her, er om grensedragningen rundt området og rundt en eventuell buffersone, er tilfredsstillende for å sikre at områdets fremragende universelle verdi blir sikret og tatt vare på. Det kan da eventuelt bli aktuelt å revidere eller utvide grensene.

Dersom det ikke foreligger noen erklæring om fremragende universell verdi, eller erklæringen er ufullstendig, må statsparten legge fram en slik erklæring i den første periodiske rapporten. Erklæringen om fremragende universell verdi skal reflektere kriteriet (kriteriene) komiteen la til grunn da området ble skrevet inn på verdensarvlista. Den skal også ta opp spørsmål som for eksempel: Hva representerer området? Hva gjør det spesielt? Hvilke spesifikke verdier kjennetegner området? Hvordan er forholdet mellom området og omgivelsene? En slik erklæring om fremragende universell verdi vil bli gjennomgått av det aktuelle rådgivende fagorganet (de aktuelle rådgivende fagorganene) og oversendt til verdensarvkomiteen for en eventuell godkjenning.

II.3 Erklæring om autentisitet eller integritet

Under dette punktet skal man vurdere om verdiene som ble lagt til grunn da området ble skrevet inn på verdensarvlista, og som kommer fram i erklæringen om fremragende universell verdi under punkt II.2 over, blir vedlikeholdt.

Punktet skal også omfatte spørsmålet om områdets autentisitet eller integritet. Hvordan ble områdets autentisitet eller integritet vurdert på da det ble skrevet inn på verdensarvlista? Hvordan blir dets autentisitet eller integritet vurdert i dag?

Merk at det kreves en mer detaljert analyse av områdets tilstand under punkt II.6, på grunnlag av nøkkelindikatorerne som er fastsatt for å vurdere dets tilstand.

II.4 Forvaltning

Under dette punktet skal det rapporteres om hva man på nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå har gjort når det gjelder vernelovgivning og virkningen av denne. Videre skal man rapportere på hva om eventuelt finnes av avtalefestet eller tradisjonelt vern, samt om hvordan det aktuelle området blir forvaltet eller hva som er planlagt for det. Man skal også ta med tiltak man har tenkt å gjennomføre i framtida for å ta vare på de verdiene som er beskrevet i erklæringen om fremragende universell verdi under punkt II.2. Ytterligere veiledning om dette spørsmålet er å finne i kapittel III.D i *retningslinjene*.

Statsparten skal også rapportere om vesentlige endringer når det gjelder eierskap, rettslig status eller avtalefestete eller tradisjonelle vernetiltak, forvaltningsordninger eller forvaltningsplaner, sett i forhold til hvordan situasjonen var da området ble skrevet inn på verdensarvlista eller da den forrige periodiske rapporten ble sendt inn. Om det har skjedd endringer, blir statsparten bedt om å legge ved rapporten all relevant dokumentasjon, særlig rettslige dokumenter, forvaltningsplaner eller (årlige) arbeidsplaner for forvaltningen og vedlikeholdet av området. Oppgi også fullt navn og adresse til organet eller personen som er direkte ansvarlig for området.

Statsparten kan også gi en vurdering av de menneskelige og finansielle ressursene som står til rådighet, eller som det er behov for når man skal forvalte området, og av behovet for opplæring av personalet.

Statsparten blir også bedt om å informere om vitenskapelige studier, forskningsprosjekter og utdannings-, informasjons- og bevisstgjøringsaktiviteter direkte relatert til området, og om i hvilken grad områdets verdensarvverdier effektivt blir formidlet til beboere, besøkende og befolkningen i sin alminnelighet. Spørsmål man kan ta opp, er blant annet: Er det satt opp en plakett på området som gjør folk oppmerksom på at området står på verdensarvlista? Finnes det undervisningsprogrammer for skolene? Arrangeres det spesielle begivenheter eller utstillinger? Hvilke tilbud, som for eksempel besøkssenter, lokalt museum, merkete ruter, guider, informasjonsmateriell og så videre, er tilgjengelige for besøkende? Hvilken rolle spiller statusen som verdensarv i disse programmene og aktivitetene?

Videre blir statsparten bedt om å legge fram statistiske opplysninger, om mulig på årlig basis, om inntekt, antall besøkende, personale og andre aktuelle tema.

På grunnlag av gjennomgangen av forvaltningen av området kan statsparten vurdere om det er behov for en vesentlig revidering av lovene og forskriftene som gjelder for bevaring av området.

II.5 Faktorer som påvirker området

Kommenter i hvilken grad området er truet av spesielle problemer og farer. Faktorer som kan omtales under dette punktet, er dem som er ført opp i nominasjonsoppsettet, for eksempel utviklingspress, miljøpress, naturkatastrofer, og beredskap mot disse, og press forårsaket av besøkende, turister og beboere.

Vurder betydningen av langsiktig planlegging og risikoberedskap og gi relevant informasjon om driftsmåter som kan sette statsparten i stand til å motvirke farene som truer, eller det som kan bli en fare mot, områdets kultur- eller naturarv. Problemer og risikomomenter man kan vurdere, er jordskjelv, flom, jordskred, vibrasjoner, industriforurensing, vandalisme, tyveri, plyndring, endringer i de fysiske omgivelsene, bergverksdrift, avskoging, ulovlig jakt eller fiske, endringer i bruken av land, jordbruk, veibygging, byggevirksomhet og turisme. Indiker områder der det er ønskelig med forbedringer, og som statsparten arbeider med å forbedre.

Dette punktet skal gi oppdatert informasjon om alle faktorene som kan påvirke eller true området. Det skal også sette disse truslene i sammenheng med tiltak som er satt i verk for å takle dem.

Videre skal man vurdere om virkningen av disse truslene øker eller avtar, og man skal opplyse om hvilke tiltak som er gjennomført, eller som man planlegger å gjennomføre for å motvirke dem i tida framover.

II.6 Overvåking

Mens punkt II.3 i den periodiske rapporten på generelt grunnlag skal vurdere hvordan områdets fremragende universelle verdi blir opprettholdt, skal dette punktet mer detaljert analysere områdets tilstand på grunnlag av nøkkelindikatorerne som er fastsatt for å vurdere dets tilstand.

Dersom ingen indikatorer var bestemt da området ble skrevet inn på verdensarvlista, skal dette gjøres i den første periodiske rapporten. Når man utarbeider en periodisk rapport, kan man også benytte anledningen til å evaluere hvor gode indikatorerne man tidligere har funnet fram til, har vært og eventuelt endre disse.

Oppdater også informasjonen om hver av indikatorerne. Det er viktig å påse at denne informasjonen er så nøyaktig og pålitelig som mulig, for eksempel ved at man foretar observasjonene på samme måte, ved hjelp av samme type utstyr og metode, på samme tid av året og tidspunkt på dagen.

Oppgi hvilke partnere som eventuelt er involvert i overvåkingen, og gjør rede for hvilke forbedringer i overvåkingssystemet statsparten ser for seg, eller vurderer som ønskelige.

I visse tilfeller kan verdensarvkomiteen eller byrået allerede ha undersøkt områdets tilstand og kommet med sine anbefalinger til statsparten, enten da området ble skrevet inn på lista, eller seinere. I slike tilfeller blir statsparten bedt om å gjøre rede for de

tiltakene som er gjennomført for å følge opp observasjonene eller anbefalingene fra byrået eller komiteen.

II.7 Oppsummering av konklusjonene og de anbefalte tiltakene

Hovedkonklusjonene under hvert av punktene i tilstandsrapporten, med spesiell vekt på om områdets fremragende universelle verdi er opprettholdt, skal summeres opp og settes opp i en tabell sammen med:

- i) hovedkonklusjonene når det gjelder områdets fremragende universelle verdi (se punktene II.2 og II.3 over)
- ii) hovedkonklusjonene når det gjelder forvaltningen og faktorene som påvirker området (se punktene II.4 og II.5 over)
- iii) forslag til framtidige tiltak
- iv) organene som er ansvarlige for å gjennomføre tiltakene
- v) tidsramme for når tiltakene skal være gjennomført
- vi) behov for internasjonal bistand

Statsparten blir også bedt om å fortelle hvilke erfaringer man har høstet, erfaringer som kan være relevante for andre som arbeider med lignende problemer og spørsmål. Vennligst oppgi navn og kontaktinformasjon til organisasjoner eller spesialister som kan kontaktes for dette formålet.

SKJEMA FOR Å BE OM INTERNASJONAL BISTAND

- Skjemaet for å be om internasjonal bistand er tilgjengelig, og kan fylles ut, på internettadressen <http://whc.unesco.org/en/intassistance>
- Se del VII av *retningslinjene* for ytterligere veiledning om internasjonal bistand
- Den undertegnede originalversjonen av det utfylte skjemaet, på engelsk eller fransk, skal sendes til:

UNESCO World Heritage Centre
7 Place de Fontenoy
75352 Paris 07 SP
Frankrike
Tlf. : +33 (0)1 4568 1276
Faks : +33 (0)1 4568 5570
E-post : wh-intassistance@unesco.org

1. **STATSPART**

2. **PROSJEKTETS TITTEL**

3. **HVA SLAGS BISTAND**

	Krisehjelp	Forebyggende bistand	Bevaring og forvaltning
Kultur			
Natur			
Blandet			

4. **STEDFESTING AV PROSJEKTET**

a) Vil prosjektet bli gjennomført på et verdensarvområde?

 Ja Nei

Hvis ja, skriv inn navnet på området

b) Vil deler av prosjektet bli gjennomført på et verdensarvområde?

Ja Nei

Hvis ja, hvor og på hvilken måte?

c) Hvis prosjektet skal gjennomføres på et verdensarvområde, ta med om det også vil komme andre verdensarvområder til gode og i så fall hvilke og på hvilken måte.

**5 TIDSRAMME FOR GJENNOMFØRINGEN AV PROSJEKTET
(angi om det er et estimat eller fast)**

Dato: _____

Varighet: _____

6. PROSJEKTET ER:

- lokalt
- nasjonalt
- subregionalt, med deltakelse fra noen få statsparter fra en region
- regionalt, med deltakelse fra de fleste statspartene fra en region
- internasjonalt, med deltakelse fra statsparter fra flere regioner

Oppgi hvilke land eller områder som vil delta eller som blir begunstiget av prosjektet, dersom et er nasjonalt, subregionalt, regionalt eller internasjonalt:

7. BEGRUNNELSE FOR PROSJEKTET

a) Forklar hvorfor det er behov for prosjektet
(Hvis det dreier seg om krisehjelp, vennligst fyll ut del 8 under i stedet.)

b) List opp de dokumentene som er lagt fram, og som støtter prosjektet, dersom det finnes slike.

8. GJELDER BARE SØKNAD OM KRISEHJELP

a) Beskriv den faktiske eller den potensielle trusselen eller faren som området står overfor

b) Antyd hvordan den kan påvirke områdets fremragende universelle verdi

c) Forklar hvordan det foreslåtte prosjektet vil ta tak i trusselen eller faren

9. PROSJEKTETS MÅL

Gi en klar beskrivelse av prosjektets mål

10. FORVENTETE RESULTAT

a) Oppgi de resultatene man venter seg av prosjektet, på en klar og tydelig måte

b) Definer indikatorene og etterprøvningsmetodene som man kan bruke for å vurdere de oppnådde resultatene.

<i>Forventete resultat</i>	<i>Indikatorer</i>	<i>Etterprøvningsmetoder</i>

11. ARBEIDSPLAN
(inkludert spesifikke aktiviteter og tidsramme)

<i>Aktiviteter</i>	<i>Tidsramme (i måneder)</i>
Aktivitet	
Aktivitet	
Aktivitet	
Aktivitet	

12. EVALUERING OG RAPPORTERING (skal sendes inn til Unescos verdensarvsenter innen tre måneder etter at prosjektet er avsluttet)

13. PRESENTASJON AV SPESIALISTER, INSTRUKTØRER, TEKNISK SAKKYNDIGE ELLER FAGLÆRT ARBEIDSKRAFT, DERSOM PROSJEKTET FORUTSETTER AT SLIKE PERSONER SKAL MEDVIRKE (Fyll inn navnene hvis identiteten til spesialistene, instruktørene, de teknisk sakkyndige eller de faglærte allerede er kjent. Ta også med en kort CV om det er mulig.)

14. PRESENTASJON AV MÅLGRUPPA, INKLUDERT ASPIRANTER OG DELTAKERE, DERSOM AKTIVITETEN FORUTSETTER AT SLIKE PERSONER SKAL MEDVIRKE

15. BUDSJETTBEKRIVELSE

- a) I tabellen under skal man gi en detaljert beskrivelse av kostnadene i amerikanske dollar for hvert enkelt element innen følgende områder, inkludert enhetskostnader, dersom dette er mulig, og vise hvordan man vil dele disse mellom de ulike finansieringskildene.

Post (velg poster som passer til prosjektet)	Spesifisert i USD (til de passende postene)	Stats part- fond USD	Beløp det søkes verdensarv- fondet om USD	Andre kilder USD	Totalt USD
Organisasjon - lokaler - kontorutgifter - sekretærhjelp - oversetting - simultantolkning - audiovisuelt utstyr - annet	___ USD/dag i ___ dager = ___ USD ___ USD ___ USD/dag i ___ dager = ___ USD ___ USD/side for ___ sider = ___ USD ___ USD/time i ___ timer = ___ USD ___ USD/dag i dager = USD ___ USD				
Personell eller rådgivningstjenester (lønn eller honorar) - internasjonale eksperter - nasjonale eksperter - koordinator - andre	___ USD/uke i ___ uker = ___ USD ___ USD/uke i ___ uker = ___ USD ___ USD/uke i ___ uker = ___ USD ___ USD/uke i ___ uker = ___ USD				
Reiser - reiseutgifter utenlands - reiseutgifter innenlands - annet	___ USD ___ USD ___ USD				
Innkvartering, kostgodtgjørelse - losji - kost	___ USD/dag for _ personer = ___ USD ___ USD/dag for _ personer = ___ USD				
Utstyr • ... • ...	___ USD/enhet for ___ enheter = ___ USD ___ USD/enhet for ___ enheter = ___ USD				
Evaluering, rapportskrivning, og publisering - evaluering - rapportskrivning - redigering og layout - trykking - distribuering - annet	_____ USD _____ USD _____ USD _____ USD _____ USD _____ USD				
Diverse - visa - annet	___ USD/deltaker for _ deltakere = _ USD ___ USD				
TOTALT					

- b) Angi hvorvidt statsparten eller andre kilder har tilgjengelige ressurser ,eller når de eventuelt vil bli tilgjengelige

16. IN KIND TILSKUDD FRA STATSPARTEN OG ANDRE ORGANER

- a) Nasjonale organ(er)

- b) andre bilaterale eller multilaterale organisasjoner, givere etc.

17. ORGANISASJON(ER) SOM HAR ANSVARET FOR Å IMPLEMENTERE PROSJEKTET

18. UNDERSKRIFT PÅ VEGNE AV STATSPARTEN

Fullt navn _____

Tittel _____

Dato _____

19. VEDLEGG

_____ (antall vedlegg)

FORKLARENDE NOTER

	SKJEMA FOR Å SØKE OM INTERNASJONAL BISTAND	FORKLARENDE NOTER																																																																
1.	STATSPART	Navn på statsparten som søker om internasjonal bistand																																																																
2.	PROSJEKTETS TITTEL																																																																	
3.	TYPE BISTAND <table border="1" data-bbox="220 607 778 965"> <thead> <tr> <th></th> <th><i>Krise-hjelp</i></th> <th><i>Forberedende bistand</i></th> <th><i>Bevaring og forvaltning*</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Kultur</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Natur</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Blandet</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>*Legg merke til at ”Bevaring og forvaltning” nå inkluderer de tidligere kategoriene:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hjelp til opplæring og forskning - Teknisk samarbeid - Hjelp til utdanning, informasjon og bevisstgjøring 		<i>Krise-hjelp</i>	<i>Forberedende bistand</i>	<i>Bevaring og forvaltning*</i>	Kultur				Natur				Blandet				<p>For mer detaljer, se punkt 241 i <i>retningslinjene</i>.</p> <p>Antyd hva slags type hjelp du har behov for, i tillegg til hvilken type verdensarv prosjektet dekker.</p> <p>Vær vennlig bare å fylle ut én av rutene i tabellen.</p> <p>For eksempel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opplæringsprosjekt i bergkunst: <table border="1" data-bbox="847 880 1401 1160"> <thead> <tr> <th></th> <th><i>Krise-hjelp</i></th> <th><i>Forberedende bistand</i></th> <th><i>Bevaring og forvaltning</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Kultur</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Natur</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Blandet</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> - Forberede en nominasjonssøknad for et blandet område <table border="1" data-bbox="847 1261 1401 1518"> <thead> <tr> <th></th> <th><i>Krise-hjelp</i></th> <th><i>Forberedende bistand</i></th> <th><i>Bevaring og forvaltning</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Kultur</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Natur</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Blandet</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> - Søknad om krisehjelp i kjølvannet av en tropisk storm som har rammet et fredet skogsområde <table border="1" data-bbox="847 1619 1401 1899"> <thead> <tr> <th></th> <th><i>Krise-hjelp</i></th> <th><i>Forberedende bistand</i></th> <th><i>Bevaring og forvaltning</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Kultur</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Natur</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Blandet</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> 		<i>Krise-hjelp</i>	<i>Forberedende bistand</i>	<i>Bevaring og forvaltning</i>	Kultur				Natur				Blandet					<i>Krise-hjelp</i>	<i>Forberedende bistand</i>	<i>Bevaring og forvaltning</i>	Kultur				Natur				Blandet					<i>Krise-hjelp</i>	<i>Forberedende bistand</i>	<i>Bevaring og forvaltning</i>	Kultur				Natur				Blandet			
	<i>Krise-hjelp</i>	<i>Forberedende bistand</i>	<i>Bevaring og forvaltning*</i>																																																															
Kultur																																																																		
Natur																																																																		
Blandet																																																																		
	<i>Krise-hjelp</i>	<i>Forberedende bistand</i>	<i>Bevaring og forvaltning</i>																																																															
Kultur																																																																		
Natur																																																																		
Blandet																																																																		
	<i>Krise-hjelp</i>	<i>Forberedende bistand</i>	<i>Bevaring og forvaltning</i>																																																															
Kultur																																																																		
Natur																																																																		
Blandet																																																																		
	<i>Krise-hjelp</i>	<i>Forberedende bistand</i>	<i>Bevaring og forvaltning</i>																																																															
Kultur																																																																		
Natur																																																																		
Blandet																																																																		

4.	STEDFEST PROSJEKTET	
	<p>a) Skal prosjektet gjennomføres ved et verdensarvområde? ja nei</p> <p>Hvis ja, oppgi områdets navn</p> <p>b) Vil prosjektet inkludere deler av et verdensarvområde? ja nei</p> <p>Hvis ja, hvor og hvordan?</p> <p>c) Hvis det skal gjennomføres i et verdensarvområde, vil det da også være til glede for andre verdensarvområder, og i så fall hvilke og på hvilken måte?</p>	
5.	TIDSRAMME FOR NÅR PROSJEKTET SKAL GJENNOMFØRES (indiker om denne er estimert eller fastsatt)	Angi den foreslåtte oppstartsdatoen for prosjektet og hvor lenge det vil vare.
6.	<p>PROSJEKTET ER:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalt - nasjonalt - subregionalt og involverer noen statsparter fra en region - regionalt og involverer statsparter fra forskjellige regioner <p>Hvis prosjektet er nasjonalt, subregionalt, regionalt eller internasjonalt, gi beskjed om hvilke land eller områder som vil delta i eller nyte godt av prosjektet.</p>	<p>Hvis andre land nyter godt av prosjektet, oppgi om de støtter det.</p> <p>Gi også beskjed om det dreier seg om et transnasjonalt prosjekt.</p>
7.	PROSJEKTETS BERETTIGELSE	
	a) Forklar hvorfor det er behov for prosjektet (hvis det gjelder krisehjelp, vær vennlig å fylle ut del 8 under i <u>stedet</u>)	<p>Skisser problemene eller sakene som skal diskuteres eller løses, herunder hvor presserende aktivitetene som skal settes i gang, er.</p> <p>Dersom det er relevant, oppgi også detaljer om sikre eller potensielle farer som truer området eller områdene (ikke mer enn to sider).</p> <p>Forklar hvordan prosjektet bidrar til å implementere:</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - verdensarvkomiteens vedtak - anbefalingene fra de internasjonale ekspertenes undersøkelsesreiser på anmodning fra komiteen, lederen eller Unesco - anbefalinger fra de rådgivende fagorganene - anbefalingene fra Unescos verdensarvsenter eller andre Unesco-avdelinger - forvaltningsplaner for området - anbefalinger etter tidligere aktiviteter støttet av verdensarvfondet <p>- Angi klart og tydelig hvilke dokumenter de henviser til (verdensarvkomiteens vedtak nr, dato for undersøkelsesreisene og så videre).</p>
	b) Før opp alle dokumentene som blir lagt ved.	Begrunnelsen bør støttes av bevisdokumenter, som rapporter, foto, lysbilder, kart og så videre.
8.	GJELDER BARE SØKNADER OM KRISEHJELP	
	a) Beskriv den faktiske eller potensielle trusselen eller faren som berører området	<p>Krisehjelp blir ikke gitt automatisk i etterkant av ulykker. Slik hjelp vil bare bli gitt når en <u>overhengende</u> fare knyttet til en <u>naturlig eller menneskeskapt</u> ulykke truer helheten i et verdensarvområdes fremragende universelle verdi og dets autensitet eller integritet. Dette for å forhindre, eller i hvert fall minske betraktelig de mulige negative effektene på området.</p> <p>Krisehjelp kan også gis uansett om det er en overhengende fare til stede, for eksempel etter en større katastrofe.</p> <p>På den andre siden, når et visst tap av verdensarv allerede har funnet sted, på grunn av en ulykke eller katastrofe, men det ikke er noen overhengende trussel eller fare, kan andre former for hjelp være bedre (for eksempel hjelp til å bevare og forvalte området).</p>
	b) Oppgi hvordan det kan påvirke områdets fremragende universelle verdi	Når man prioriterer kriterier for krisehjelp, må man ta med i betraktningen hvorvidt trusselen eller faren, dersom den ikke blir dempet, vil påvirke verdensarvområdets fremragende universelle verdi og dets autensitet eller integritet.

	c) Forklar hvordan det foreslåtte prosjektet vil møte trusselen eller faren.	Søknader om økonomisk støtte fra krisehjelpprogrammet må vise hvordan prosjektet og dets aktiviteter vurderer trusselen eller faren området står overfor, og vise hvordan den effektivt vil bli dempet.																								
9.	PROSJEKTETS MÅL Oppgi klart og tydelig hva som er prosjektets mål.	Hvilke mål ønsker du å oppnå gjennom dette bestemte prosjektet?																								
10.	FORVENTETE RESULTAT																									
	a) Oppgi klart og tydelig hvilke resultat som forventes fra det foreslåtte prosjektet	De forventete resultatene skal være konkrete og målbare. Alle de forventete resultatene vil bli målt ved hjelp av et sett indikatorer (se punkt 10b).																								
	b) Definer indikatorene og hvordan man kan etterprøve de oppnådde resultatene:	Indikatorene brukes til å måle de oppnådde resultatene og bestemme framdriften for å nå prosjektets mål. De er basert på de forventete resultatene som er definert i punkt 10, og som tjener som grunnlag for å evaluere prosjektet etter at det er slutt.																								
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Forventete resultat</th> <th>Indikatorer</th> <th>Etterprøvningsmetoder</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Forventete resultat	Indikatorer	Etterprøvningsmetoder										<p>Disse indikatorene må være objektive, målbare og kvantifiserbare, for eksempel tall eller prosentandeler.</p> <p>For eksempel:</p> <p>Forberedende bistand</p> <p><i>Mål:</i></p> <p>For å forberede et fullstendig nominasjonsdokument til Unescos verdensarvsenter.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Forventete resultat</th> <th>Indikatorer</th> <th>Etterprøvningsmetoder</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Det fullstendige verdensarvdokumentet oversendt Unescos verdensarvsenter innen 1. februar 200x.</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> Nominasjonen er oversendt innen fristen. </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> Kvittering fra posten på at dokumentet er sendt. Rapport fra WHC/POL til statsparten </td> </tr> <tr> <td>Den fullstendige forvaltningsplanen skal sendes sammen med nominasjonsdokumentene.</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> Forvaltningsplanen er oversendt innen fristen. </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> Kvittering fra posten på at dokumentet er sendt Rapport fra WHC/POL til statsparten </td> </tr> <tr> <td>Unescos verdensarvsenter og de rådgivende fagorganene regner nominasjonsdokumentet som fullstendig.</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> Unescos verdensarvsenter og de rådgivende fagorganene har godkjent nominasjonen. </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> Brev fra Unescos verdensarvsenter til statsparten for å fortelle at nominasjonen er godkjent </td> </tr> </tbody> </table>	Forventete resultat	Indikatorer	Etterprøvningsmetoder	Det fullstendige verdensarvdokumentet oversendt Unescos verdensarvsenter innen 1. februar 200x.	<ul style="list-style-type: none"> Nominasjonen er oversendt innen fristen. 	<ul style="list-style-type: none"> Kvittering fra posten på at dokumentet er sendt. Rapport fra WHC/POL til statsparten 	Den fullstendige forvaltningsplanen skal sendes sammen med nominasjonsdokumentene.	<ul style="list-style-type: none"> Forvaltningsplanen er oversendt innen fristen. 	<ul style="list-style-type: none"> Kvittering fra posten på at dokumentet er sendt Rapport fra WHC/POL til statsparten 	Unescos verdensarvsenter og de rådgivende fagorganene regner nominasjonsdokumentet som fullstendig.	<ul style="list-style-type: none"> Unescos verdensarvsenter og de rådgivende fagorganene har godkjent nominasjonen. 	<ul style="list-style-type: none"> Brev fra Unescos verdensarvsenter til statsparten for å fortelle at nominasjonen er godkjent
Forventete resultat	Indikatorer	Etterprøvningsmetoder																								
Forventete resultat	Indikatorer	Etterprøvningsmetoder																								
Det fullstendige verdensarvdokumentet oversendt Unescos verdensarvsenter innen 1. februar 200x.	<ul style="list-style-type: none"> Nominasjonen er oversendt innen fristen. 	<ul style="list-style-type: none"> Kvittering fra posten på at dokumentet er sendt. Rapport fra WHC/POL til statsparten 																								
Den fullstendige forvaltningsplanen skal sendes sammen med nominasjonsdokumentene.	<ul style="list-style-type: none"> Forvaltningsplanen er oversendt innen fristen. 	<ul style="list-style-type: none"> Kvittering fra posten på at dokumentet er sendt Rapport fra WHC/POL til statsparten 																								
Unescos verdensarvsenter og de rådgivende fagorganene regner nominasjonsdokumentet som fullstendig.	<ul style="list-style-type: none"> Unescos verdensarvsenter og de rådgivende fagorganene har godkjent nominasjonen. 	<ul style="list-style-type: none"> Brev fra Unescos verdensarvsenter til statsparten for å fortelle at nominasjonen er godkjent 																								

Krisehjelp*Mål:*

Stabilisere en bygning som nylig har blitt ødelagt av flom eller jordskjelv.

Forventete resultat	Indikatorer	Etterprøvningsmetoder
Bygningen er stabilisert	<ul style="list-style-type: none"> • Problemene i strukturen er identifisert • Planer for nødarbeidet er lagt • Midlertidige tiltak for å stabilisere bygningene er utført 	<ul style="list-style-type: none"> • Rapport fra en ingeniør som har undersøkt bygningens tilstand • Forslag til nødvendig krisearbeid er kostnadsberegnet • Endelig rapport fra arbeidet med å stabilisere bygningen
Planer for det videre arbeidet med å ta vare på bygningen	<ul style="list-style-type: none"> • En helhetlig analyse av bygningens struktur er utført • Planene for det nødvendige arbeidet med å sette bygningen i stand, er kostnadsberegnet 	<ul style="list-style-type: none"> • Rapport fra en ingeniør som har undersøkt bygningens helhetstilstand • Forslag til nødvendig bevaringsarbeid er kostnadsberegnet

Hjelp til bevaring og forvaltning*Mål:*

Bedre forvaltning av et område på verdensarvlista, med spesiell vekt på lokalsamfunnets deltakelse.

Forventete resultat	Indikatorer	Etterprøvningsmetoder
En integrert forvaltningsplan for området	<ul style="list-style-type: none"> • En gruppe som skal arbeide med forvaltningsplanen, er etablert. Den har medlemmer fra alle de nødvendige sektorene, inkludert lokalsamfunnet • En erklæring om områdets fremragende universelle verdi er utarbeidet • Områdets tilstand og eventuelle problem når det gjelder å bevare og 	<ul style="list-style-type: none"> • Gruppa som jobber med forvaltningsplaner avgir månedlige rapporter • Gruppa sender ut dokumenter som grunnlag for diskusjon om alle nøkkelspørsmålene den kommer borti • Endelig dokument fra gruppa

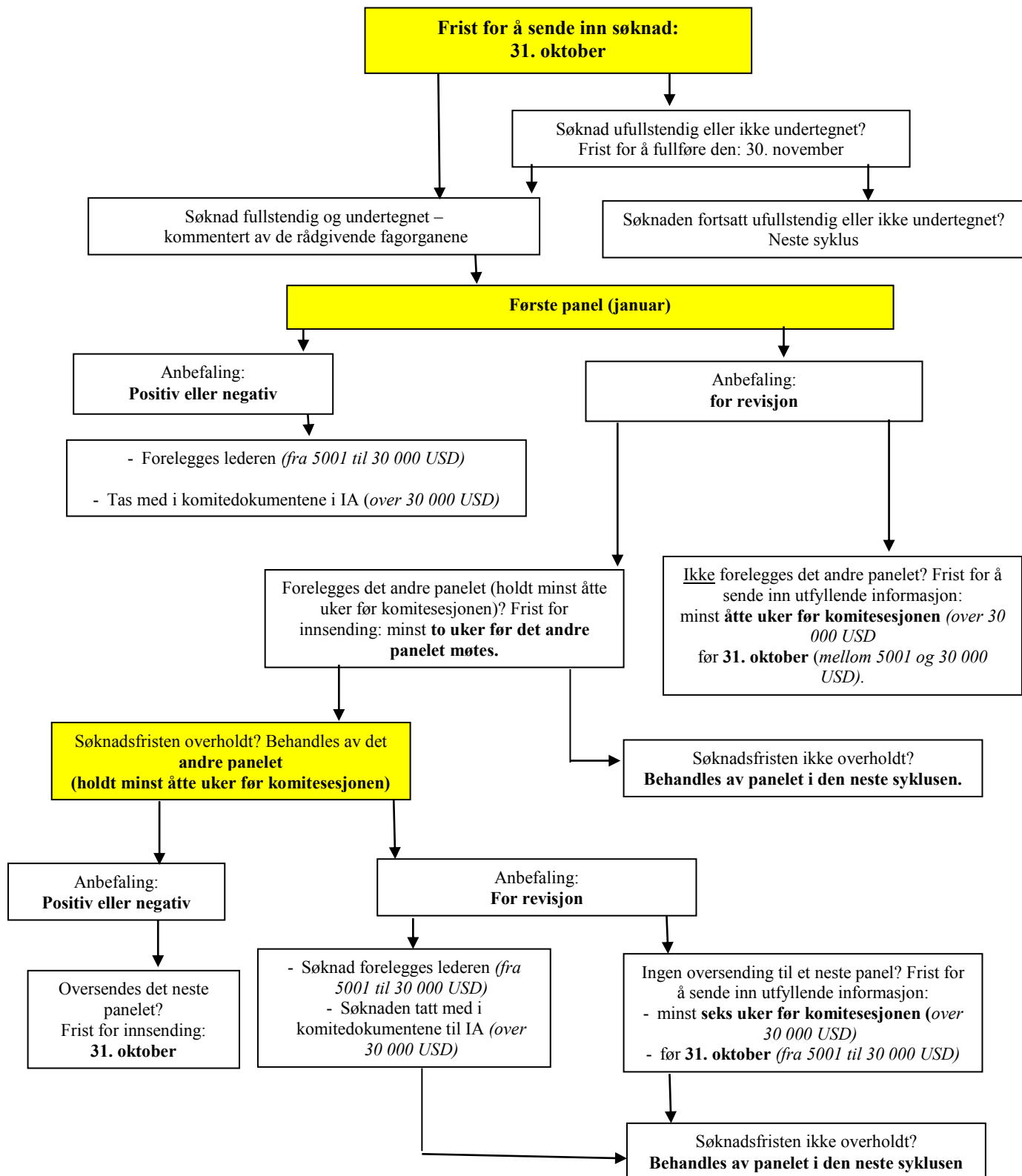
		forvalte det, er analysert	
		<ul style="list-style-type: none"> • Det er lagd klare mål og strategier for hvordan man skal nå dem 	
	En forvaltningskomite, som også har med medlemmer fra lokalsamfunnet	<ul style="list-style-type: none"> • Et styre er oppnevnt. Det har minst to medlemmer fra lokalsamfunnet • Styret har regelmessig minst tre møter i måneden 	<ul style="list-style-type: none"> • Vedtekter og prosedyrer for styret er godkjent av myndighetene • Styret avgir månedlige rapporter
	Forvaltningsplanen er godkjent og har juridisk status	<ul style="list-style-type: none"> • Den lokale regjeringen har godkjent styret 	<ul style="list-style-type: none"> • Det er kunngjort i "National Gazette" at styret er etablert som en lokal forordning

11.	<p>ARBEIDSPLAN (inkludert spesifikke aktiviteter og tidsplan)</p> <table border="1" data-bbox="204 360 745 680"> <thead> <tr> <th>Aktiviteter</th> <th colspan="7">Tidsramme (i måneder)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Aktivitet</td> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>Aktivitet</td> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>Aktivitet</td> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>Aktivitet</td> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </tbody> </table>	Aktiviteter	Tidsramme (i måneder)							Aktivitet								Aktivitet								Aktivitet								Aktivitet								<p>Beskriv arbeidsplanen med aktiviteten(e) som skal gjøres, med spesiell referanse til de forventete resultatene det er vist til i punkt 10 over. Angi dato og varighet for hver aktivitet. Når det gjelder møter og opplæringsaktiviteter, bør man ta med tentative program som inkluderer temaene, sakene og problemene som skal diskuteres.</p> <p>For eksempel:</p> <p><i>For forventet resultat nr. 1:</i></p> <table border="1" data-bbox="772 629 1541 958"> <thead> <tr> <th>Aktiviteter</th> <th colspan="7">Tidsramme (i måneder)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Aktivitet</td> <td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>Aktivitet</td> <td></td><td></td><td></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td> </tr> <tr> <td>Aktivitet</td> <td></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>Aktivitet</td> <td></td><td></td><td></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td></td><td></td> </tr> </tbody> </table> <p><i>For forventet resultat nr. 2:</i></p> <table border="1" data-bbox="772 1095 1541 1424"> <thead> <tr> <th>Aktiviteter</th> <th colspan="7">Tidsramme (i måneder)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Aktivitet</td> <td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>Aktivitet</td> <td></td><td></td><td></td><td></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td> </tr> <tr> <td>Aktivitet</td> <td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td> </tr> <tr> <td>Aktivitet</td> <td></td><td></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td style="background-color: #4a7ebb;"></td><td></td><td></td> </tr> </tbody> </table>	Aktiviteter	Tidsramme (i måneder)							Aktivitet								Aktivitet								Aktivitet								Aktivitet								Aktiviteter	Tidsramme (i måneder)							Aktivitet								Aktivitet								Aktivitet								Aktivitet							
Aktiviteter	Tidsramme (i måneder)																																																																																																																									
Aktivitet																																																																																																																										
Aktivitet																																																																																																																										
Aktivitet																																																																																																																										
Aktivitet																																																																																																																										
Aktiviteter	Tidsramme (i måneder)																																																																																																																									
Aktivitet																																																																																																																										
Aktivitet																																																																																																																										
Aktivitet																																																																																																																										
Aktivitet																																																																																																																										
Aktiviteter	Tidsramme (i måneder)																																																																																																																									
Aktivitet																																																																																																																										
Aktivitet																																																																																																																										
Aktivitet																																																																																																																										
Aktivitet																																																																																																																										
12.	<p>EVALUERING OG RAPPORTERING (skal sendes inn til Unescos verdensarvsenter innen tre måneder etter at programmet er avsluttet)</p>	<p><u>Endelig rapport</u></p> <p>Myndigheten eller personen som har ansvaret for prosjektet, bør utarbeide den endelige rapporten.</p> <p>Den endelige rapporten bør struktureres etter de forventete resultatene som er listet opp i punkt 10.</p> <p><u>Evaluering</u></p> <p>Evalueringen bør fokusere på de oppnådde resultatene og den påvirkningen de har (for eksempel):</p> <ul style="list-style-type: none"> - det at et område blir skrevet inn på verdensarvlista etter å ha mottatt forberedende hjelp - den periodiske rapporten og tilstanden - det at et område er fjernet fra farelista etter at det har mottatt 																																																																																																																								

		<p>krisehjelp</p> <ul style="list-style-type: none"> - implementeringen av <i>verdensarvkonvensjonen</i>, inkludert de strategiske målene ("4Cs") og andre strategier (for eksempel den globale strategien...) - de nasjonale eller lokale institusjonene - kompetansebygging blant lokalt tilsatte - bevisstgjøring av publikum generelt - hvordan man tiltrekker seg andre ressurser - og så videre... <p>Angi hvem som er ansvarlig for å evaluere prosjektet.</p>
13.	<p>OVERSIKT OVER SPESIALISTER, INSTRUKTØRER, TEKNISKE EKSPERTER OG ANDRE SAKKYNDIGE, DERSOM PROSJEKTET HAR BEHOV FOR SLIK ARBEIDSKRAFT</p> <p>(hvis identiteten til disse som er nevnt over, allerede er kjent, vær vennlig å fylle inn navnene der det er mulig og legg ved en kort CV om mulig)</p>	<p>Angi nøyaktig hvilken spesialitet den enkelte har, og hva vedkommende skal jobbe med. Ta også med hvor lenge det er behov for dette arbeidet. Unescos verdensarvsenter og de rådgivende fagorganene kan komme med anbefalinger om ressurspersoner om statsparten ønsker det.</p> <p>Ta også med navnene på eventuelle spesialister som allerede er kjent, og som vil delta i prosjektet. Om mulig, legg også ved en kort CV.</p>
14.	<p>MÅLGRUPPE, INKLUDERT INSTRUKTØRER ELLER DELTAKERE DESOM PROSJEKTET HAR BEHOV FOR SLIKE</p>	<p>Angi målgrupper og de som mottar støtte fra prosjektet. Oppgi yrke, institusjoner eller hvilket område de er spesialister på.</p>
15.	<p>1. BUDSJETTBEKRIVELSE</p>	
	<p>a) Bruk tabellen under til å gi en detaljert beskrivelse av kostnadene (i amerikanske dollar) av de enkelte elementene i prosjektet, inkludert enhetskostnader, og vis hvordan disse fordeler seg mellom de ulike finansieringskildene.</p>	<p>Beskriv i tabellen alle utgiftene som relaterer seg til prosjektet. Vis også kostnadsdelingen mellom de ulike giverne (statsparten, verdensarvfondet og andre).</p>
	<p>(i) Organisasjon</p>	<p>Postene i denne seksjonen kan inkludere kostnader til husleie, kontorutgifter, sekretærhjelp, oversetting, tolking, audio-visuelt utstyr eller andre organisasjonskostnader som er nødvendige for en vellykket implementering av prosjektet.</p>
	<p>(ii) Personalkostnader</p>	<p>Postene i denne seksjonen kan inkludere kostnader til utenlandske eksperter, nasjonale eksperter, internasjonale koordinatører eller annet personell som er nødvendig for en vellykket implementering av prosjektet.</p>
	<p>(iii) Reiseutgifter</p>	<p>Postene i denne seksjonen kan inkludere utgifter til reiser utenlands og innenlands, reiser som er nødvendige for en vellykket implementering av prosjektet.</p>
	<p>(iv) Diett/kostgodtgjøring</p>	<p>Postene innen denne seksjonen kan inkludere utgifter til kost og losji og andre utgifter som er nødvendige for en vellykket implementering av prosjektet.</p>
	<p>(v) Utstyr</p>	<p>Postene innen denne seksjonen kan inkludere det utstyret som er nødvendig for en vellykket implementering av prosjektet.</p>
	<p>(vi) Evaluering, rapportskrivning og publisering</p>	<p>Postene innen denne seksjonen kan inkludere kostnader til evaluering, rapportskrivning, redigering og layout, trykking,</p>

		distribusjon og andre kostnader som er nødvendige for en vellykket implementering av prosjektet.
	(vii) Diverse	Postene i denne seksjonen kan inkludere kostnader til visum og andre små kostnader som er nødvendige for en vellykket implementering av prosjektet.
	b) Spesifiser om ressurser fra statspartene eller andre kilder allerede er tilgjengelige eller når de eventuelt blir tilgjengelige.	Opplys om ressursene vil være tilgjengelige før prosjektet starter, hvis de ikke allerede er tilgjengelige
16.	IN KIND BIDRAG FRA STATSPARTEN OG ANDRE ORGAN	
	a) Nasjonale organ(er)	Spesifiser i detaljer
	b) Andre bi- eller multilaterale organisasjoner, givere og så videre.	Spesifiser i detaljer
17.	ORGAN(ER) SOM ER ANSVARLIGE FOR Å GJENNOMFØRE PROSJEKTET	Vennligst oppgi navn, tittel, adresse og nødvendig kontaktinformasjon til personer eller organer som vil ha ansvaret for å gjennomføre prosjektet. Ta også med eventuelle andre deltakende organer. Vennligst oppgi hvorvidt staten er bundet til å støtte prosjektet (se punkt 239d i <i>retningslinjene</i>).
18.	UNDERSKRIFT PÅ VEGNE AV STATSPARTEN	Fullt navn Tittel Dato
19.	VEDLEGG	I denne delen skal man ta med antall vedlegg og tittelen på hvert av dem.

Prosess for å søke om internasjonal bistand til bevaring, forvaltning og forberedende bistand utover USD 5000





DE RÅDGIVENDE FAGORGANENES KRITERIER FOR Å VURDERE ANMODNINGER OM INTERNASJONAL BISTAND

De rådgivende fagorganene, Unescos verdensarvsenter og de relevante beslutningstakerne (verdensarvkomiteen, komiteens leder eller direktøren for Unescos verdensarvsenter) skal ta hensyn til det som står under, når de vurderer søknader om internasjonal bistand.

Disse punktene er ingen sjekkliste, og alle punktene passer ikke til alle søknader om internasjonal bistand. Det er snarere sånn at punktene må ses i sammenheng når man skal vurdere hvordan man skal fordele den begrensede finansielle støtten man kan få gjennom verdensarvfondet.

A. Berettigete krav

1. Er statsparten på etterskudd med bidrag til verdensarvfondet?
2. Kommer søknaden fra en organisasjon eller institusjon som statsparten har godkjent?

B. Viktige vurderinger

3. Kommer søknaden fra en statspart som står på lista over underutviklede land (the Least Developed Countries – LDCs), land med lavinntektsøkonomi (Low Income Economies – LIEs), små utviklingsøysamfunn (Small Island Developing States – SIDS) eller land preget av en nylig konflikt?
4. Står området på farelista?
5. Støtter søknaden opp under ett eller flere av verdensarvkomiteens strategiske mål (troverdighet, bevaring, kompetansebygging og kommunikasjon)?
6. Tilfredsstiller søknaden behovene som kommer fram i prosessen med periodisk rapportering for området eller regionen?
7. Er søknaden knyttet til et regionalt eller subregionalt kompetansebyggingsprogram?
8. Er det knyttet et kompetansebyggingsaspekt til aktiviteten? (Her spiller det ingen rolle hva slags bistand man søker om.)
9. Kan en større del av verdensarvsystemet nyte godt av det som kommer ut av aktiviteten?

C. Betragtninger knyttet spesielt til innholdet i den foreslåtte aktiviteten

10. Kommer målene klart og tydelig fram i søknaden? Er målene oppnåelige?
11. Foreligger det en klar arbeidsplan for hvordan man skal oppnå resultater, inkludert en plan for når prosjektet skal være gjennomført? Er arbeidsplanen fornuftig?

12. Har organet eller organisasjonen som skal gjennomføre det foreslåtte prosjektet, kapasitet til å gjøre det? Er en ansvarlig kontaktperson navngitt?
13. Er fagpersonene man foreslår å bruke (enten de er nasjonale eller internasjonale), kvalifiserte til å utføre jobben man søker støtte til? Har de et klart mandat? Er perioden de skal brukes tilstrekkelig?
14. Har man tatt alle relevante parter med i betraktningen (som ulike aktører og andre institusjoner)?
15. Er alle de tekniske behovene klart definert og er de rimelige?
16. Finnes det en klar plan for hvordan man skal rapportere resultatene og en plan for fortsatt overvåking, inkludert adekvate suksessindikatorer?
17. Er statsparten innstilt på å følge opp prosjektet etter at aktiviteten er fullført?

D. Budsjettmessige eller finansielle vurderinger

18. Er det totale budsjettet fornuftig, sammenliknet med det arbeidet som blir foreslått?
19. Er budsjettet tilstrekkelig detaljert til å sikre fornuftige enhetskostnader, som er i tråd med lokale kostnader eller Unescos normer?
20. Fungerer kravene som en katalysator (multiplikator) for andre finansieringsordninger (er andre finansieringskilder, enten kontant eller in kind, klart spesifisert)?

E. Spesifikke typer internasjonal bistand

a) Krisehjelp

21. Kan trusselen eller faren det søkes om bistand til, defineres som en nødsituasjon slik den er beskrevet i *retningslinjene* (uventet fenomen)?
22. Kan det foreslåtte inngrepet bli utført uten fare for dem som skal utføre det?
23. Kan inngrepet løse de kritiske problemene knyttet til det å ta vare på området?

b) Søknad om forberedende hjelp

Gjelder søknader om hjelp til å utforme nominasjonsdokumenter

24. Står området på statspartens fareliste?
25. Har statsparten allerede områder som er skrevet inn på verdensarvlista? I så fall, hvor mange?
26. Er den typen område som blir foreslått til verdensarvlista, underrepresentert eller er den ikke representert på lista i det hele tatt?
27. Blir det viet nok oppmerksomhet til de nødvendige elementene, som arbeidet med å lage en forvaltningsplan, komparative analyser, erklæring om fremragende universell verdi, arbeidet med å utarbeide kart og så videre?

28. Blir det viet nok oppmerksomhet til det å trekke med lokalsamfunnet?

Gjelder søknader om å forberede tentative lister

29. Er prosessen egnet til å inkludere alle de nødvendige aktørene? Kommer alle de ulike synspunktene med?

30. Blir det foreslått å trekke inn sakkyndige både på natur- og kulturarv?

31. Er statsparten kjent med *verdensarvkonvensjonen*?

32. Hvis søknaden gjelder arbeidet med å harmonisere den tentative lista, opplys om representanter fra alle de nødvendige statspartene i regionen og subregionen er involvert.

Gjelder forberedelser til annen slags hjelp

33. Hvis søknaden gjelder forberedelser til en søknad om annen slags hjelp, opplys om søknaden er veldokumentert.

c) Søknad om hjelp til bevaring og forvaltning

Gjelder søknader til om hjelp til bevaring eller søknader om hjelp til å lage en forvaltningsplan

34. Står området på verdensarvlista?

35. Er arbeidet det søkes støtte til, prioritert når det gjelder å ta vare på og sikre området?

36. Er arbeidet det søkes støtte til, i samsvar med den beste praksisen?

Gjelder søknader om støtte til opplæringsaktiviteter

37. Er opplæringaktiviteten klart i samsvar med arbeidet med å implementere *verdensarvkonvensjonen*?

38. Finner den sted på et verdensarvområde, eller involverer den et besøk til eller en case study av et verdensarvområde?

39. Blir de som er ansvarlige for å ta vare på et verdensarvområde, som lærlinger eller ressurspersoner, involvert?

40. Er aktiviteten i samsvar med velbegrunnede opplæringsbehov?

41. Er opplæringsmetodene tilstrekkelige til å sikre at man når opplæringsmålene?

42. Styrker aktiviteten en lokal eller regional opplæringsinstitusjon?

43. Henger den sammen med praktisk feltopplæring?

44. Er det tatt med en bestemmelse om å formidle resultatene og opplæringsmaterialet til andre organisasjoner i verdensarvsystemet?

Gjelder søknader om vitenskapelige undersøkelser

45. Kan man vise til at innholdet er høyt prioritert for bedre å kunne ta vare på og sikre verdensarvområder?
46. Kan man vise til at resultatene vil være konkrete og at de kan overføres bredt innen verdensarvsystemet?

Gjelder søknader om støtte til utdannings- og bevisstgjøringsaktiviteter

47. Vil aktiviteten hjelpe til med å gjøre målgruppa bedre kjent med og mer interessert i *verdensarvkonvensjonen*?
48. Vil den øke bevisstheten om de ulike temaene rundt det å implementere *verdensarvkonvensjonen*?
49. Vil den bidra til mer engasjement rundt *verdensarvkonvensjon*relaterte aktiviteter?
50. Kan den være et middel for å utveksle erfaringer eller stimulere til felles utdannings- og informasjonsprogram, særlig blant skolebarn?
51. Kan den skape tilstrekkelig oppmerksomhet rundt det å markedsføre *verdensarvkonvensjonen* til bruk blant målgruppa?



ERKLÆRING OM FREMRAGENDE UNIVERSELL VERDI

Skjema for erklæring om fremragende universell verdi og for en retrospektiv erklæring om fremragende universell verdi.

Den tilbakeskuende erklæringen om fremragende universell verdi må fylles ut enten på engelsk eller fransk. En elektronisk versjon (i Word- eller pdf-format) må også sendes inn.

En erklæring om fremragende universell verdi må skrives i følgende format (maks. 2 A4-sider):

- a) kort sammendrag
- b) begrunnelse for kriteriene
- c) erklæring om integritet (gjelder alle områdene)
- d) erklæring om autensitet (gjelder områder som kommer inn under kriteriene i-vi)
- e) behov for bevaring og forvaltning

Frist

Fristen er 1. februar¹³¹ året før saken skal behandles av komiteen.

¹³¹ Hvis 1. februar faller i en helg, må nominasjonen være mottatt seinst kl 17 GMT fredagen før.

JUSTERINGER AV ET VERDENSARVOMRÅDE

Mindre justeringer av grensene rundt et verdensarvområde

Grensejusteringer skal gjøres for å forbedre verdensarvområdene og sørge for at deres fremragende universelle verdi blir tatt vare på.

Et forslag fra statsparten om en mindre grensejustering vil bli vurdert av det relevante, rådgivende fagorganet (eller fagorganene), for så å bli forelagt verdensarvkomiteen for godkjenning.

Verdensarvkomiteen kan enten godkjenne eller forkaste et forslag om mindre grensejusteringer, eller sende det tilbake med krav om flere opplysninger.

Nødvendig dokumentasjon

- 1) **Områdets areal (i hektar):** Vennligst fyll inn a) områdets areal slik det var da det ble skrevet inn, og b) områdets areal slik det vil være etter den foreslåtte justeringen (eller den foreslåtte buffersonens areal). (Vær oppmerksom på at en reduksjon anses som en mindre justering bare i helt spesielle tilfelle.)
- 2) **Beskrivelse av endringen:** Vennligst beskriv skriftlig den foreslåtte endringen av områdets grenser (eller den foreslåtte buffersonen).
- 3) **Begrunnelse for endringen:** Vennligst fyll ut et kort sammendrag av grunnene til å justere områdets grenser (eller hvorfor det er nødvendig med en bufferson). Legg spesielt vekt på hvordan en slik justering vil bedre arbeidet med å ta vare på eller sikre området.
- 4) **Hvordan vil endringen bidra til arbeidet med å vedlikeholde områdets fremragende universelle verdi:** Vennligst beskriv hvordan den foreslåtte endringen (eller den foreslåtte buffersonen) vil bidra til arbeidet med å vedlikeholde områdets fremragende universelle verdi.
- 5) **Konsekvenser for områdets rettsvern:** Vennligst beskriv hvordan den foreslåtte endringen kan påvirke områdets rettsvern. Dersom forslaget gjelder en utvidelse eller det å opprette en bufferson, legg ved informasjon om rettsvernet til området som er omfattet av den foreslåtte utvidelsen. Legg også ved en kopi av de relevante lovene og forskriftene.
- 6) **Konsekvenser for forvaltningsordningene:** Vennligst beskriv hvordan den foreslåtte endringen vil påvirke områdets forvaltningsordninger. Dersom forslaget gjelder en utvidelse eller det å opprette en bufferson, legg ved informasjon om forvaltningsordningene som gjelder den foreslåtte utvidelsen.
- 7) **Kart:** Vennligst legg ved to kart, ett som klart viser både avgrensingen av området (slik det var opprinnelig og slik det er foreslått revidert) og ett som bare viser den foreslåtte revideringen. Dersom det skal lages en bufferson, vennligst legg ved et kart som viser både det innskrevne området og den foreslåtte buffersonen.

Vennligst sørg for at kartene:

- enten er topografiske kart eller eiendomskart
 - har en målestokk som passer til områdets størrelse i hektar og er stort nok til å kunne vise detaljene ved dagens grenser og de foreslåtte endringene (uansett bør man legge ved det tilgjengelige kartet som har størst målestokk)
 - har tittel og tekst på engelsk eller fransk (Dersom det ikke er mulig, vennligst legg ved en oversettelse.)
 - markerer områdets grenser (både dagens og den foreslåtte revideringen) ved hjelp av en klar og tydelig linje som er lett å skille fra andre linjer på kartet
 - har et tydelig koordinatnett (eller koordinatmerker)
 - tydelig referer (både i tittelen og i teksten) til verdensarvområdets grenser (og til verdensarvområdets buffersone hvis det finnes en slik). Vennligst sørg for at verdensarvområdets grenser er lette å skille fra grensene rundt andre vernete områder.
- 8) **Utfyllende informasjon:** Dersom det blir foreslått å utvide området, vennligst legg ved noen fotografier av den foreslåtte utvidelsen, fotografier som gir informasjon om områdets nøkkelveidier og dets autensitet eller integritet.

Alle andre relevante dokumenter kan legges ved, som tematiske kart (for eksempel vegetasjonskart), sammendrag av vitenskapelig informasjon som gjelder verdiene i den foreslåtte utvidelsen (for eksempel artslistene) og støttebibliografier.

Dokumentasjonen som er nevnt over, skal være på engelsk eller fransk, med to identiske kopier (tre for blandete områder). En elektronisk versjon (kartene i format som jpg, tif eller pdf) må også legges ved.

Frist

Fristen er 1. februar¹³² det året komiteen skal behandle saken.

¹³² Dersom 1. februar faller i en helg, må nominasjonen være mottatt innen kl 17 GMT fredagen før.



SKJEMA FOR Å PÅPEKE FAKTAFEIL I DE RÅDGIVENDE FAGORGANENES VURDERINGER

(i samsvar med punkt 150 i *retningslinjene*)

STATSPARTEN(E):

VURDERING AV NOMINASJONEN AV OMRÅDET:

DET RELEVANTE FAGORGANETS VURDERING:

(Hvis det er feil i vurderingene som er gjort av begge de rådgivende fagorganene når det gjelder nominasjoner av blandete områder, må man legge ved ett separat skjema for hvert av de rådgivende fagorganene, hvor man indikerer hvilket rådgivende fagorgans vurdering man viser til.)

Side, kolonne, linje i det rådgivende fagorganets vurdering	Setningen som inneholder faktafeilen (feilen bør utheves)	Statspartens foreslåtte endring	Kommentar (om det er noen) fra det rådgivende fagorganet eller Unescos verdensarvsenter

- Man kan få skjemaet man skal bruke til å opplyse om faktafeil, fra Unescos verdensarvsenter eller hente det fra internettadressen <http://whc.unesco.org/en/factualerrors>. Man kan også få et eksempel på hvordan man skal fylle ut skjemaet.
- Ytterligere veiledning til hvordan man skal rapportere faktafeil, kan man finne i punkt 150 i *retningslinjene*.
- Statspartene blir bedt om å sende inn denne informasjonen så fort som mulig i elektronisk format eller på e-post til wh-nominations@unesco.org.

Unescos verdensarvsenter skal ha mottatt originalversjonen av det utfylte skjemaet for å påpeke faktafeil, på engelsk eller fransk, seinest 14 dager før komiteens sesjon åpner. Skjemaet skal sendes til adressen: 7 place Fontenoy, 75352 Paris 07 SP, France.

SKJMA STATSPARTENE SKAL BRUKE TIL Å SENDE INN TILSTANDSRAPPORTER

(i samsvar med punkt 169 i retningslinjene)

Navn på verdensarvområdet (statspart(er)) (identifikasjonsnummer)

1. Sammendrag av rapporten
[Merk: Hver enkelt av seksjonene som blir beskrevet under, må oppsummeres. Maksimum lengde på sammendraget er én side.]
2. Reaksjon må verdensarvkomiteens beslutning
[Merk: Statsparten(e) blir anmodet om å gripe fatt i den aller siste beslutningen til verdensarvkomiteen som gjelder det aktuelle området, avsnitt for avsnitt.]

Hvis området er skrevet inn på farelista

Vær vennlig også å framskaffe detaljert informasjon om følgende:
 - a) Framdrift i arbeidet med å implementere forbedringstiltakene verdensarvkomiteen har vedtatt.

[Merk: Vær vennlig å ta tak i hvert enkelt forbedringstiltak for seg, legg fram faktainformasjon, inkludert nøyaktig dato, tall og så videre.]

Dersom det er nødvendig, vær vennlig å beskriv suksessfaktorene eller problemene med å implementere hvert enkelt av forbedringstiltakene.
 - b) Er tidsrammen for å implementere forbedringstiltakene hensiktsmessig? Dersom ikke, vær vennlig å foreslå en alternativ tidsramme og forklar hvorfor denne tidsrammen er nødvendig.
 - c) Framskritt som er gjort i arbeidet med å nå den ønskete bevaringsstatusen når det gjelder å få området ut av farelista (the Desired state of conservation for the removal of the property from the List of World Heritage in Danger (DSOCR).
3. Andre aktuelle bevarings spørsmål som statsparten(e) har merket seg, og som kan få innvirkning på områdets fremragende universelle verdi.

[Merk: Dette inkluderer bevarings spørsmål som ikke er omtalt i verdensarvkomiteens beslutning eller i informasjonsforespørsler fra Unescos verdensarvsenter.]
4. Beskriv, i samsvar med punkt 172 i retningslinjene, alle potensielle, vesentlige restaureringer, endringer eller nye konstruksjoner som er tiltenkt innen området, buffersonen(e), korridorer eller andre områder, hvor en slik utvikling kan påvirke områdets fremragende universelle verdi, inkludert dets autensitet og integritet.
5. Offentlig tilgang til tilstandsrapporten

[Merk: Denne rapporten vil bli lastet opp og gjort offentlig tilgjengelig på Unescos verdensarvsenters informasjonssystem for tilstandsrapporter (State of conservation

Information System (<http://whc.unesco.org/en/soc>). Hvis statsparten din ønsker at hele rapporten ikke skal legges ut, vil bare den ene sammendragssiden, beskrevet i punkt (1) over, legges ut for offentlig tilgjengelighet.]

6. Myndighetens signatur



TABELL FOR BRUKEN AV VERDENSARVLOGOEN

Denne tabellen ble lagd på grunnlag av kapittel VIII i *retningslinjene* til verdensarvkonvensjonen og direktivene for bruken av navn, akronym, logo og internettdomenenavnene til Unesco (resolusjon 34C/86).

Påminning om myndighet og delegering av myndighet for bruken av verdensarvlogoen ifølge kapittel VIII i *retningslinjene*:

Punkt 262:

"Verdensarvkomiteen har ansvaret for å regulere og lage forskrifter for bruken av verdensarvlogoen."

Punkt 276:

"Nasjonale myndigheter kan gi nasjonale enheter tillatelse til å bruke logoen, forutsatt at prosjektet, enten det er nasjonalt eller internasjonalt, bare omfatter verdensarvområder som befinner seg på det samme nasjonale territoriet. De nasjonale myndighetenes beslutning skal være i samsvar med disse retningslinjene og prinsippene."

Punkt 278:

Alle andre forespørsler må stiles til direktøren for Unescos verdensarvsenter, som har myndighet til å gi tillatelse til å bruke logoen i samsvar med retningslinjene og prinsippene.

Når det gjelder saker som ikke blir dekket, eller bare blir ufullstendig dekket, av retningslinjene og prinsippene og av brukstabellen, overfører direktøren saken til lederen som, i de vanskeligste sakene, kan ønske å sende spørsmålet til komiteen for en endelig avgjørelse.

Påminning om bruken av den lenkede logoen og logoen på egen hånd:

Punkt 262:

Siden Unescos generalkonferanse i oktober 2007 vedtok direktivene for bruken av navn, akronym, logo og internettdomenenavnene til Unesco, blir det på det sterkeste anbefalt å bruke verdensarvlogoen som en del av den lenkede logoblokken sammen med Unescos logo, der dette er mulig. Bruken av verdensarvlogoen aleine, er imidlertid mulig, etter de aktuelle retningslinjene og brukstabellen (vedlegg 14 til retningslinjene).

Påminning om det grafiske dokumentet:

Det grafiske dokumentet med Unescos logo finner du her:

<http://www.unesco.org/new/en/name-and-logo/graphics/>

Ifølge innledningen til kapittel VIII i *retningslinjene*, kan verdensarvlogoen aleine brukes i en hvilken som helst farge eller størrelse.

Enheter som har myndighet til å tillate bruk av logoen, framskaffer denne (se detaljer i tabellen under) i en digital form som ikke må endres på noen som helst måte av brukeren.



Utkastet til lay out skal forelegges myndigheten for godkjenning før produksjonen starter.

Definisjon av kommersiell bruk:






Salg av varer eller tjenester som bærer Unescos navn, akronym, logo eller domenenavn kombinert med verdensarvlogoen, og som hovedsakelig selges for fortjeneste, skal etter retningslinjene anses som "kommersiell bruk". Slik bruk må være uttrykkelig godkjent av Unescos generaldirektør, i samsvar med avtale (definisjon tatt fra Unescos logodirektiv 2007. Art III 2.1.3)

Vedlegg 14
Tabell for bruken av verdensarvlogoen

UNESCOS VERDENSARVSENTER


Bruk og formål	Bruk		Autorisasjon		Grafisk illustrasjon
	Type logo som WHC kan bruke	WHCs bruk av logoen er autorisert av	WHC kan autorisere logoen for	Type logo som WHC kan autorisere	
Unescos verdensarvsenter – WHC (for internasjonale sammenhenger)	Type logo som WHC kan bruke	WHCs bruk av logoen er autorisert av	WHC kan autorisere logoen for	Type logo som WHC kan autorisere	Logo som WHC kan bruke eller autorisere
1) Publikasjoner 2) Kommunikasjonsmateriell 3) Internetsider, sosiale media, apper og så videre 4) Arbeidsdokumenter 5) Kommunikasjonsprodukt (som t-skjorter, bagger, paraplyer) til spesielle begivenheter 6) Kontorutstyr	Unesco/verdensarv-konvensjonens logo	Lovbestemt bruk	Statspart som er vertskap for en komité	Unesco/verden sarv-konvensjonens logo	 <p>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</p> <p>World Heritage Convention</p>
1) Publikasjoner 2) Kommunikasjonsmateriell 3) Internetsider, sosiale media, apper og så videre 4) Arbeidsdokumenter 5) Kommunikasjonsprodukt (som t-skjorter, bagger, paraplyer) til spesielle begivenheter 6) Kontorutstyr	Unesco/verdensarv-senterets logo	Lovbestemt bruk			 <p>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</p> <p>World Heritage Convention</p>

Vedlegg 14


Bruk og formål	Bruk		Autorisasjon		Grafisk illustrasjon
	Type logo som WHC kan bruke	WHCs bruk av logoen er autorisert av	WHC kan autorisere logoen for	Type logo som WHC kan autorisere	
Unescos verdensarvsenter (WHC) – (fortsett)					Logo som WHC kan bruke eller autorisere
1) Publikasjoner 2) Kommunikasjonsmaterieill 3) Internetsider, sosiale media, apper og så videre 4) Små kommunikasjonsprodukt (som penner, nøkkelringer og så videre) til spesielle begivenheter 5) Kontorutstyr	Verdensarvlogoen	Lovbestemt bruk	1) Verdensarvområdets forvaltningsmyndighet 2) Statspart som er vertskap for en komité	Verdensarvlogoen	
Komitesesjon	Unesco/verdensarvlogoen + "xx. verdensarvkomitesesjon"	Lovbestemt bruk	Statspart som er vertskap for en komité	Unesco/verdensarvlogoen + "xx. verdensarvkomitesesjon"	
Partnerskap med eksterne enheter (privat og offentlig sektor)	Unesco/verdensarvsenterets logo med teksten "med støtte av", "i samarbeid med" eller "i partnerskap med"	Lovbestemt bruk	Enheter innen rammen av avtalebestemte arrangement	Unesco/verdensarvsenterets logo med teksten "med støtte av", "i samarbeid med" eller "i partnerskap med"	
	Unesco/verdensarvsenterets eller konvensjonens logo + partnerens logo og/eller tekst			Unesco/verdensarvsenterets eller konvensjonens logo + partnerens logo og/eller tekst	
					

Vedlegg 14

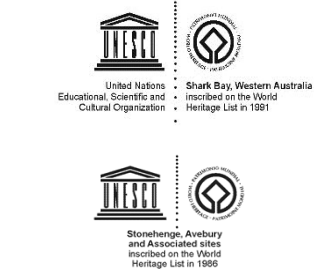
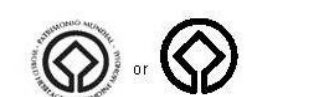


NASJONALE KOMMISJONER ELLER VIRKSOMHETER

Bruk og formål	Bruk		Autorisasjon		Grafisk illustrasjon
	Type logo den nasjonale kommisjonen kan bruke	Den nasjonale kommisjonens bruk av logoen er autorisert av	Den nasjonale kommisjonen kan autorisere bruken av logoen for	Type logo den nasjonale kommisjonen kan autorisere	
1- Nasjonal kommisjon (i nasjonal sammenheng)	Type logo den nasjonale kommisjonen kan bruke	Den nasjonale kommisjonens bruk av logoen er autorisert av	Den nasjonale kommisjonen kan autorisere bruken av logoen for	Type logo den nasjonale kommisjonen kan autorisere	Logo som den nasjonale kommisjonen kan bruke eller autorisere
1) Ikke-kommersielle publikasjoner 2) Kommunikasjonsmateriell 3) Internettsider, sosiale media, apper og så videre 4) Kommunikasjonsprodukt (som t-skjorter, bagger, paraplyer) (ikke til salgs, lagd eksepsjonelt til spesielle begivenheter) 5) Kontorutstyr	Unesco/verdensarv-logoen med teksten "verdensarv i... (navnet på landet)"	Lovbestemt bruk	Lokale, statlige myndigheter og områdeforvaltningsmyndigheter	Unesco/verdensarv-logoen med teksten "verdensarv i + landet"	 <p>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</p> <p>World Heritage in Switzerland</p>




Vedlegg 14

Bruk og formål	Bruk		Autorisasjon		Grafisk illustrasjon
	Type logo den nasjonale kommisjonen kan bruke	Den nasjonale kommisjonens bruk av logoen er autorisert av	Den nasjonale kommisjonen kan autorisere bruken av logoen for	Type logo den nasjonale kommisjonen kan autorisere	
1 Nasjonal kommisjon (fortsett)	Type logo den nasjonale kommisjonen kan bruke	Den nasjonale kommisjonens bruk av logoen er autorisert av	Den nasjonale kommisjonen kan autorisere bruken av logoen for	Type logo den nasjonale kommisjonen kan autorisere	Logo som den nasjonale kommisjonen kan bruke eller autorisere
1) Internettisider, sosiale media, apper og så videre ved begrenset plass 2) Kommunikationsprodukt som et grafisk element eller ved begrenset plass 3) Kontorutstyr 4) Alle andre anledninger i overensstemmelse med <i>retningslinjene</i>	Verdensarvlogoen	Lovbestemt bruk	Verdensarvområdets forvaltningsmyndighet	Verdensarvlogoen	



Vedlegg 14

Bruk og formål	Bruk		Autorisasjon		Grafisk illustrasjon
	Type logo den nasjonale kommisjonen kan bruke	Den nasjonale kommisjonens bruk av logoen er autorisert av	Den nasjonale kommisjonen kan autorisere bruken av logoen for	Type logo den nasjonale kommisjonen kan autorisere	
1 Nasjonal kommisjon (fortsett)	Type logo velges ut fra hva slags skilt og hvor det skal stå: Unesco/verdensarvlogoen i sin helhet eller forenklet med områdets navn under	Lovbestemt bruk	Verdensarvområdets forvaltningsmyndighet	Unesco/verdensarvlogoen i sin helhet eller forenklet med områdets navn under	 <p>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</p> <p>Shark Bay, Western Australia inscribed on the World Heritage List in 1981</p> <p>Stonehenge, Avebury and Associated sites inscribed on the World Heritage List in 1986</p> <p>Teksten under områdets navn er valgfri. Mulig å erstatte "innskrevet på verdensarvlista i" med "verdensarv siden"</p>
	Verdensarvlogoen	Lovbestemt bruk	Verdensarvområdets forvaltningsmyndighet	Verdensarvlogoen	
Kommersielt bruk	Unesco/verdensarvlogoen med teksten "verdensarv i (navnet på landet)"	Unescos generaldirektør			 <p>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</p> <p>World Heritage in Switzerland</p>
	Verdensarvlogoen	Lovbestemt bruk	Nasjonalt foretak	Verdensarvlogoen	



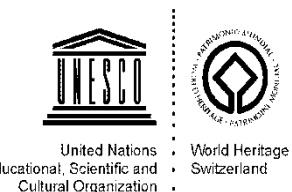

Vedlegg 14

Bruk og formål	Bruk		Autorisasjon		Grafisk illustrasjon
1 Nasjonal kommisjon (fortsett)	Type logo den nasjonale kommisjonen kan bruke	Den nasjonale kommisjonens bruk av logoen er autorisert av	Den nasjonale kommisjonen kan autorisere bruken av logoen for	Type logo den nasjonale kommisjonen kan autorisere	Logo som den nasjonale kommisjonen kan bruke eller autorisere
Komitesesjonen	Unesco/verdensarvlogoen + " verdensarvkomiteens xx. sesjon"	Unescos verdensarvsenter	Vertslandets myndighet	Unesco/verdensarvlogoen + " verdensarvkomiteens xx. sesjon"	 <p>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</p> <p>39th session of the World Heritage Committee</p>
Beskyttelse av verdensarven knyttet til engangsbegivenheter (for eksempel konferanser, publikasjoner eller audiovisuelle produksjonsaktiviteter nasjonalt eller lokalt)			Arrangementsansvarlig	Unesco/verdensarvlogoen med teksten "under beskyttelse av Den xxx Unesco-kommisjonen"	 <p>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</p> <p>39th session of the World Heritage Committee</p>
Verdensarvrelatert partnerskap med nasjonale organisasjoner			Nasjonale organisasjoner som har etablert partnerskap med den nasjonale kommisjonen	Unesco/verdensarvlogoen med teksten "med støtte av Den xxx Unesco-kommisjonen for Unesco" eller "i samarbeid med Den xxx Unesco-kommisjonen " eller "i partnerskap med Den xxx Unesco-kommisjonen "	 <p>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</p> <p>With the support of the National Commission of Xxxxxx for UNESCO</p>



Vedlegg 14

Bruk og formål	Bruk		Autorisasjon		Grafisk illustrasjon
	Type logo myndigheten kan bruke	Myndighetens bruk av logoen er autorisert av	Myndigheten kan autorisere bruken av logoen for	Type logo byrået kan autorisere	
2 –Ansvarlig nasjonal myndighet (i nasjonal sammenheng)					Logo som kan brukes av og/eller er autorisert av myndigheten
1) Ikke-kommersielle publikasjoner 2) Kommunikasjonsmateriell 3) Internettsider, sosiale media, apper og så videre 4) Kommunikasjonsprodukter (som t-skjorter, bagger, paraplyer), varer om ikke er til salgs, til spesielle begivenheter 5) Kontorutstyr	Unesco/verdensarvlogoen med teksten "verdensarv i... (navnet på landet)"	Den nasjonale kommisjonen eller Unescos verdensarvsenter			 <p>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</p> <p>World Heritage in Switzerland</p>
1) Ikke-kommersielle publikasjoner 2) Kommunikasjonsmateriell 3) Internettsider, sosiale media, apper og så videre, ved begrenset plass 4) Kommunikasjonsprodukter (som t-skjorter, bagger, paraplyer), varer som ikke er til salgs, til spesielle begivenheter 5) Kontorutstyr	Verdensarvlogoen	Lovbestemt bruk	Verdensarvområdets forvaltningsmyndighet	Verdensarvlogoen	

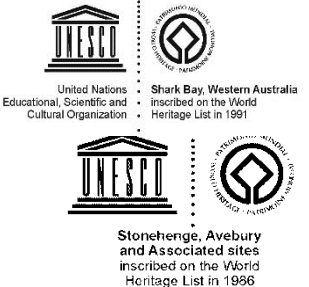

Vedlegg 14

Bruk og formål	Bruk		Autorisasjon		Grafisk illustrasjon
	Type logo myndigheten kan bruke	Myndighetens bruk av logoen er autorisert av	Myndigheten kan autorisere bruken av logoen for	Type logo myndigheten kan autorisere	
2 – Ansvarlig nasjonal myndighet (fortsett)					
Vegskilt	Type logo velges ut fra hva slags skilt og hvor det skal stå: Unesco/verdensarvlogoen i sin helhet eller forenklet med områdets navn under	Den nasjonale kommisjonen eller Unescos verdensarvsenter	Verdensarvområdets forvaltningsmyndighet	Unesco/verdensarvlogoen i sin helhet eller forenklet med områdets navn under	 <p>Teksten under områdets navn er valgfri. Mulig å erstatte "innskrevet på verdensarvlista i" med "verdensarv siden"</p>
	Verdensarvlogoen	Lovbestemt bruk	Verdensarvområdets forvaltningsmyndighet	Verdensarvlogoen	
Kommersiell bruk	Unesco/verdensarvlogo med teksten "verdensarv i... (navnet på landet)"	Unescos generaldirektør	/	/	
	Verdensarvlogoen	Lovbestemt bruk	/	/	


Vedlegg 14

Bruk og formål	Bruk		Autorisasjon		Grafisk illustrasjon
Verdensarvområdets forvaltningsmyndighet (i sammenhenger som har med området å gjøre)	Type logo som verdensarvområdet kan bruke	Verdensarvområdets bruk av logoen er autorisert av	Verdensarvområdet kan autorisere logoen for	Type logo som verdensarvområdet kan autorisere	Logo som kan brukes eller autoriseres av verdensarvområdet
1) Ikke-kommersielle publikasjoner 2) Kommunikasjonsmateriell 3) Internetsider, sosiale media, apper og så videre 4) Kommunikasjonsprodukt (som t-skjorter, bagger, paraplyer), varer som ikke er til salgs, til spesielle begivenheter 5) Kontorutstyr 6) Plaketter, flagg, bannere	Unesco/verdensarvområdets spesifikke logo	Den nasjonale kommisjonen eller Unescos verdensarvsenter	/	/	 <p>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</p> <p>Shark Bay, Western Australia inscribed on the World Heritage List in 1991</p> <p>Det er mulig å erstatte "innskrevet på verdensarvlista i" med "verdensarv siden"</p>
1) Ikke-kommersielle publikasjoner 2) Kommunikasjonsmateriell 3) Internetsider, sosiale media, apper og så videre, ved begrenset plass 4) Kommunikasjonsprodukt (som t-skjorter, bagger, paraplyer), varer som ikke er til salgs, til spesielle begivenheter 5) Plaketter, flagg, bannere	Verdensarvlogoen	Den nasjonale kommisjonen eller Unescos verdensarvsenter	/	/	



Vedlegg 14

Bruk og formål	Bruk		Autorisasjon		Grafisk illustrasjon
Verdensarvområdets forvaltningsmyndighet (fortsett)	Type logo som verdensarvområdet kan bruke	Verdensarvområdets bruk av logoen er autorisert av	Verdensarvområdet kan autorisere logoen for	Type logo som verdensarvområdet kan autorisere	Logo som kan brukes eller autoriseres av verdensarvområdet
Vegskilt	Type logo velges ut fra hva slags skilt og hvor det skal stå: Unesco/verdensarvlogoen i sin helhet eller forenklet med områdets navn under	Den nasjonale kommisjonen eller Unescos verdensarvsenter	/	/	 <p>Teksten under områdets navn er valgfri. Mulig å erstatte "innskrevet på verdensarvlista i" med "verdensarv siden"</p>
	Verdensarvlogoen	Den nasjonale kommisjonen eller Unescos verdensarvsenter	/	/	



Vedlegg 14

Bruk og formål	Bruk		Autorisasjon		Grafisk illustrasjon
Verdensarvområdets forvaltningsmyndighet (fortsatt)	Type logo som verdensarvområdet kan bruke	Verdensarvområdets bruk av logoen er autorisert av	Verdensarvområdet kan autorisere logoen for	Type logo som verdensarvområdet kan autorisere	Logo som kan brukes eller autoriseres av verdensarvområdet
Kommersiell bruk	Unesco/verdensarvområdets spesifikke logo	Unescos generaldirektør	/	/	 <p>Mulig å erstatte: "innskrevet på verdensarvlista i" med "verdensarv siden"</p>
	Verdensarvlogoen	Den nasjonale kommisjonen			/

Vedlegg 14


Spesielle tilfelle: serieområder eller veldig store områder, inkludert flere/ulike elementer/monumenter/steder					
Bruk og formål	Bruk		Autorisasjon		Grafisk illustrasjon
	Type logo som verdensarvområdet kan bruke	Verdensarvområdets bruk av logoen er autorisert av	Verdensarvområdet kan autorisere logoen for	Type logo som verdensarvområdet kan autorisere	
<p>Verdensarvområdets forvaltningsmyndighet (fortsett)</p>	<p>Type logo som verdensarvområdet kan bruke</p>	<p>Verdensarvområdets bruk av logoen er autorisert av</p>	<p>Verdensarvområdet kan autorisere logoen for</p>	<p>Type logo som verdensarvområdet kan autorisere</p>	<p>Logo som kan brukes eller autoriseres av verdensarvområdet</p>
<p>1) Ikke-kommersielle publikasjoner 2) Kommunikasjonsmateriell 3) Internettsider, sosiale media, apper og så videre 4) Kommunikasjonsprodukt (t-skjorter, bagger, paraplyer, nøkkelringer, penner og så videre), varer som ikke er til salgs, til spesielle begivenheter 5) Kontorutstyr 6) Plaketter, flagg, bannere</p>	<p>Unesco/verdensarvområdets spesifikke logo innledet med å nevne "xxx (navn på elementet/monumentet/stedet), del av"</p>	<p>Den nasjonale kommisjonen eller Unescos verdensarvsenter</p>	<p>/</p>	<p>/</p>	<p>Xxx del av</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;">  <p>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</p> </div> <div style="text-align: center;">  <p>Route of Santiago de Compostela inscribed on the World Heritage List in 1993</p> </div> </div>

Vedlegg 14

Bruk og formål	Bruk		Autorisasjon		Grafisk illustrasjon
	Type logo som de rådgivende fagorganene kan bruke	De rådgivende fagorganenes bruk av logoen er autorisert av	De rådgivende fagorganene kan autorisere logoen for	Type log som de rådgivende fagorganene kan autorisere	
1) Ikke-kommersielle publikasjoner 2) Ikke-kommersielt kommunikasjonsmaterieil 3) Internettsider 4) Ikke-kommersielt kontorutstyr	Unesco/verdensarvkonvensjonens logo	Unescos verdensarvsenter	/	/	 <p>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</p> <p>World Heritage Convention</p>
1) Publikasjoner 2) Kommunikasjonsmaterieil 3) Internettsider 4) Kontorutstyr	Verdensarvlogoen	Unescos verdensarvsenteret	/	/	

Vedlegg 14

BESKYTTELSE

Bruk og formål	Bruk		Autorisasjon		Grafisk illustrasjon
Beskyttelse	/		Unescos generaldirektør kan autorisere	Type logo som generaldirektøren kan autorisere	Logo som kan autoriseres
Engangsarrangement (konferanser, utstillinger, festivaler, publikasjoner eller audiovisuelle produksjoner)	/		Arrangementsmyndigheten	Unesco/verdensarvlogoen med teksten "under beskyttelse av"	 <p>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</p> <p>Under the patronage of World Heritage</p>

UTVALGT VERDENSARVBIBLIOGRAFI

UNESCOS VERDENSARVSENTERS DOKUMENTDATABASE

<http://whc.unesco.org/en/documents>

Unescos verdensarvsenters "Official records" er en søkbar dokumentsamling på nettet, som gjør det mulig å hente fram igjen informasjon som står i rapportene fra verdensarvkomiteen og generalforsamlingen av statspartene til konvensjonen

GRUNNLEGGENDE TEKSTER

Unesco 1972: *Convention concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage* (World Heritage Convention) (Konvensjon om vern av verdens kultur- og naturarv) (verdensarvkonvensjonen)
<http://whc.unesco.org/en/conventiontext>

Unescos generalforsamling av statsparter til konvensjon om vern av verdens kultur- og naturarv. 2014. *Rules of Procedure* (forretningsorden), WHC-14/GA/1 Rev. 4 (per 14. november 2014)
<http://whc.unesco.org/en/ga>

Unescos mellomstatlige komité for vern av verdens kultur- og naturarv. 1995. *Financial Regulations for the World Heritage Fund* (Økonomisk regelverk for verdensarvfondet), Paris (WHC/7, august 1995)
<http://whc.unesco.org/en/committeerules>

Unescos mellomstatlige komite for vern av verdens kultur- og naturarv. 2013 *Rules of Procedure* (forretningsorden), WHC.2013/5
<http://whc.unesco.org/en/committee>

Unescos verdensarvsenter. 2005. *Basistekster til 1972-verdenarvkonvensjonen* (2005 utgave) Paris, Unesco
<http://whc.unesco.org/en/basictests/>

Unescos verdensarvsenter: *Poperties inscribed on the World Heritage List* (Områder som står på verdensarvlista)
<http://whc.unesco.org/en/list>

Unescos verdensarvsenter. *Tentative lister*
<http://whc.unesco.org/en/tentativelists/>

STRATEGISKE DOKUMENTER

Unescos verdensarvskomiteé. 1992. *Strategic Orientations* (Strategiske orienteringer), i Vedlegg II til Rapport fra verdensarvkomiteens 16. sesjon, (Santa Fe 1992 (WHC-92/CONF.002/12)
<http://whc.unesco.org/en/documents/940>

Unescos verdensarvskomiteé. 1994. *Report of the Expert Meeting on the "Global Strategy" and thematic studies for a representative World Heritage List* (Rapport fra ekspertmøtet om en "global strategi" og tematiske studier for en representativ verdensarvliste) (20.-22. juni 1994) (WHC-94/CONF.003/INF.6)
<http://whc.unesco.org/archive/global94.htm>

Unescos verdensarvskomiteé. 1994. *Nara Document on Authenticity* (Nara-dokumentet om autentisitet) <http://whc.unesco.org/archive/nara94.htm>

Unescos verdensarvskomiteé. 1996. *Report of the Expert Meeting on Evaluation of General Principles and Criteria for Nominations of Natural World Heritage sites* (Rapport fra ekspertmøtet om evaluering av de generelle prinsippene og kriteriene for nominasjoner av naturarvområder). (WHC-96/CONF.202/INF.9).
<http://whc.unesco.org/archive/1996/whc-96-conf202-inf9e.htm>

Unescos verdensarvskomiteé. 2001. *Global Training Strategy for World Cultural and Natural Heritage* (Global opplæringsstrategi for verdens kultur- og naturarv), vedtatt av verdensarvkomiteen på dens 25. sesjon (Vedlegg X til WHC-01/CONF.208/24) Oppdatering av den globale opplæringsstrategien (Doc WHC-09/33.COM/10B).
<http://whc.unesco.org/archive/2001/whc-01-conf208-24e.pdf>
<http://whc.unesco.org/archive/2009/whc09-33com-10Be.pdf>

Verdensarvkomiteen. 2002. *Budapest Declaration on World Heritage* (Budapest-erklæringen om verdensarven), Doc WHC-09/33.CONF.202/5)
<http://whc.unesco.org/en/budapestdeclaration>

Unescos verdensarvskomiteé. 2004. *Evaluation of the Global Strategy for a representative, balanced and credible World Heritage List* (Evaluering av den globale strategien for en representativ, balansert og troverdig verdensarvliste) (1994-2004). (Doc WHC-04/28.COM/13)
<http://whc.unesco.org/en/budapestdeclaration>

Unesco verdensarvskomiteé. 2005. *Vienna Memorandum on World Heritage and Contemporary Architecture – Managing the Historic Urban Landscape* (Wien-memorandum om verdensarv og samtidsarkitektur – forvalte historiske bylandskap). (Doc WHC-05/15.GA/INF.7)
<http://whc.unesco.org/archive/2005/whc05-15ga-inf7e.pdf>

Unescos verdensarvskomiteé. 2007. *Strategy for Reducing Risks from Disasters at World Heritage Properties* (Strategi for å redusere risikoen fra ulykker ved verdensarvområdene). (Doc WHC-07/31.COM/7.2)
<http://whc.unesco.org/archive/2007/whc07-31com-72e.pdf>

Unescos verdensarvskomiteé. 2007. *The "fifth C for "Communities"* (Den femte C for "lokalsamfunn" (Communities)). (Doc WHC-07/31.COM/13B).
<http://whc.unesco.org/archive/2007/whc07-31com-13be.pdf>

Unescos verdensarvsenter. 2008. *Policy Document on the Impacts of Climate Change on World Heritage Properties* (Politikkdokument om klimaendringenes påvirkning på verdensarvområdene). Paris, UNESCO World Heritage Centre.
<http://whc.unesco.org/uploads/activities/documents/activity-397-2.pdf>

Unescos verdensarvskomiteé. 2010. *Reflections on the Trends of the State of Conservation* (Refleksjoner om utviklingen av bevaringstilstanden). (Doc WHC-10/34.COM/7C).
<http://whc.unesco.org/archive/2010/whc10-34com-7Ce.pdf>

Unescos verdensarvskomiteé. 2011. *World Heritage Convention and Sustainable Development* (Verdensarvkonvensjonen og bærekraftig utvikling). (Doc WHC-11/35.COM/5E).
<http://whc.unesco.org/archive/2011/whc11-35com-5Ee.pdf>

Unescos verdensarvskomiteé. 2011. *Presentation and Adoption of the World Heritage strategy for capacity building* (Presentasjon og vedtak om verdensarvstrategien for kompetansebygging). (Doc WHC-11/35.COM/9B).
<http://whc.unesco.org/archive/2011/whc11-35com-9Be.pdf>

Unescos verdensarvkomité. 2012. *World Heritage Tourist Programme* (Verdensarv og turistprogram). (Doc WHC-12/36.COM/5E).
<http://whc.unesco.org/archive/2012/whc12-36com-5E-en.pdf>

Unescos verdensarvkomité. 2013. *Revised Partnerships for Conservation (PACT) Initiative Strategy* (Revidert partnerskap for bevaring - initiativstrategi). (Doc WHC-13/37.COM/5D).
<http://whc.unesco.org/archive/2013/whc13-37com-5D-en.pdf>

VERDENSARV RESSURSHÅNDBØKER

<http://whc.unesco.org/en/resourcemanuals/>

Unesco, ICCROM, ICOMOS og IUCN. 2010. *Managing Disaster Risks for World Heritage* (Forvalte ulykkesrisikoer for verdensarven). Paris, Unescos verdensarvsenter.
<http://whc.unesco.org/en/managing-disaster-risks/>

Unesco, ICCROM, ICOMOS og IUCN. 2011. *Preparing World Heritage Nominations. (Second edition)* (Forberede verdensarvnominasjoner (andre opplag)). Paris, Unescos verdensarvsenter.
<http://whc.unesco.org/en/preparing-world-heritage-nominations/>

Unesco, ICCROM, ICOMOS og IUCN. 2012 *Managing Natural World Heritage* (Forvalte naturarv). Paris, Unescos verdensarvsenter.
<http://whc.unesco.org/en/managing-natural-world-heritage/>

Unesco, ICCROM, ICOMOS og IUCN. 2013. *Managing Cultural World Heritage* (Forvalte kulturarv). Paris, Unescos verdensarvsenter.
<http://whc.unesco.org/en/managing-cultural-world-heritage/>

VERDENSARVTIDSSKRIFTET (WORLD HERITAGE REVIEW)

World Heritage (verdensarven) er et tidsskrift som kommer ut fire ganger i året. Det gis ut av Unescos verdensarvsenter på engelsk, fransk og spansk og inneholder dypdeartikler om verdensarvrelaterte spørsmål og områder som står på verdensarvlista. Det har kommet med 76 nummer siden 1996.

SERIEN WORLD HERITAGE PAPERS

<http://whc.unesco.org/en/series/>

Unescos verdensarvsenter. 2002. *Managing Tourism at World Heritage Sites: a Practical Manual for World Heritage site managers* (Forvalte turisme på verdensarvområder: en praktisk håndbok for forvaltere av verdensarvområder). Paris, Unescos verdensarvsenter (World Heritage Manuel 1)
<http://whc.unesco.org/en/series/1/>

Unescos verdensarvsenter. 2002. *Investing in World Heritage: Past Achievements, Future Ambitions* (Investere i verdensarven: resultater som er oppnådd og ambisjoner for framtida). Paris, Unescos verdensarvsenter (World Heritage Papers 2) <http://whc.unesco.org/en/series/2/>

Unescos verdensarvsenter. 2003. *Periodic Report Africa* (Periodisk rapport Afrika). Paris, Unescos verdensarvsenter (World Heritage Reports 3)
<http://whc.unesco.org/en/series/3/>

Proceedings of the World Heritage Marine Biodiversity Workshop, (Rapport fra seminar om biologisk mangfold i havet, Hanoi, Vietnam, 25. februar-1. mars 2002). Unescos verdensarvsenter (World Heritage Papers 4)
<http://whc.unesco.org/en/series/4/>

Unescos verdensarvsenter. 2003. *Identification and Documentation of Modern Heritage* (Påvise og dokumentere kulturarv fra moderne tid) Paris. Unescos verdensarvsenter (World Heritage Papers 5)
<http://whc.unesco.org/en/series/5/>

Fowler, P. J. (red.): *World Heritage Cultural Landscapes 1992-2002* (Kulturlandskap som verdensarv 1992-2002). Paris. Unescos verdensarvsenter (World Heritage Papers 6)

Unescos verdensarvsenter. 2003. *Cultural Landscapes: the Challenges of Conservation* (Kulturlandskap: utfordringer i vernearbeidet). Paris (World Heritage Papers 7)
<http://whc.unesco.org/en/series/7/>

Unescos verdensarvsenter. 2003 *Mobilizing Young People for World Heritage* (Mobilisere ungdom for verdensarven). Paris. Unescos verdensarvsenter (World Heritage Papers 8)
<http://whc.unesco.org/en/series/8/>

Unescos verdensarvsenter. 2004. *Partnerships for World Heritage Cities: Culture as a Vector for Sustainable Urban Development* (Partnerskap for verdensarvbyer: kultur som vektor for en bærekraftig byutvikling). Paris (World Heritage Papers 9)
<http://whc.unesco.org/en/series/9/>

Stovel, H. (red.). 2004 *Monitoring World Heritage* (Overvåke verdensarven). Paris (World Heritage Papers 10)
<http://whc.unesco.org/en/series/10/>

Unescos verdensarvsenter. 2004. *Periodic Report and Regional Programme - Arab States - 2000-2003* (Periodisk rapport og regionalt program - arabiske stater - 2000-2003). Paris (World Heritage Papers 11)
<http://whc.unesco.org/en/series/11/>

Unescos verdensarvsenter. 2004. *The State of World Heritage in the Asia-Pacific Region – 2003* (Verdensarvens tilstand i Asia-Stillehavsregionen - 2003). Paris (World Heritage Paper 12)
<http://whc.unesco.org/en/series/12/>

de Merode, E., Smeets, R. og Westrik, C. 2004. *Linking Universal and Local Values: Managing a Sustainable Future for World Heritage* (Koble universelle og lokale verdier: forvalte en bærekraftig framtid for verdensarven): Paris (World Heritage Papers 13)

Unescos verdensarvsenter. 2005. *Caribbean Archaeology and World Heritage Convention* (Karibisk arkeologi og verdensarvkonvensjonen). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 14.)
<http://whc.unesco.org/en/series/14/>

Unescos verdensarvsenter. 2005. *Caribbean Wooden Treasures* (Karibiske treskatter). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 15.)
<http://whc.unesco.org/en/series/15/>

Unescos verdensarvsenter. 2005. *World Heritage at the Vth IUCN World Parks Congress* (Verdensarv på IUCNs femte verdensparkkongress). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Reports 16.)
<http://whc.unesco.org/en/series/16/>

Unescos verdensarvsenter. 2005. *Promoting and Preserving Congolese Heritage* (Promotere og ta vare på kongolesisk verdensarv). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 17.)
<http://whc.unesco.org/en/series/17/>

Unescos verdensarvsenter. 2006. *Periodic Report 2004- Latin America and the Caribbean* (Periodisk rapport 2004 – Latin-Amerika og Karibia). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 18.)
<http://whc.unesco.org/en/series/18/>

Unescos verdensarvsenter. 2006. *American Fortifications and the World Heritage Convention* (Amerikanske befestninger og verdensarvkonvensjonen). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 19.)
<http://whc.unesco.org/en/series/19/>

Unescos verdensarvsenter. 2006. *Periodic Report and Action Plan, Europe 2005-2006* (Periodisk rapportering og handlingsplan, Europa 2005-2006). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Reports 20.)
<http://whc.unesco.org/en/series/20/>

Unescos verdensarvsenter. 2007. *World Heritage Forests - Leveraging Conservation at the Landscape Level* (Verdensarvskog – **leveraging** bevaring på landskapsnivå). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Reports 21.) (Vi har ikke klart å finne noe godt, norsk ord for leverage.)
<http://whc.unesco.org/en/series/21/>

Unescos verdensarvsenter. 2007. *Climate Change and World Heritage* (Klimaendringer og verdensarv). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Reports 22.)
<http://whc.unesco.org/en/series/22/>

Hockings, M., James, R., Stolton, S., Dudley, N., Mathur, V., Makombo, J., Courrau, J. og Parrish, J. 2008. *Enhancing our Heritage Toolkit. Assessing management effectiveness of Natural World Heritage sites* (Forsterke verdensarvverktøyene. Effektiv forvaltning av verdensarvområdene). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 23.)
<http://whc.unesco.org/en/series/23/>

Unescos verdensarvsenter. 2008. *Rock Art in the Caribbean* (Bergkunst i Karibia). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 24.)
<http://whc.unesco.org/en/series/24/>

Martin, O. and Piatti, G. (red). 2009. *World Heritage and Buffer Zones, International Expert Meeting on World Heritage and Buffer Zones* (Verdensarv og bufferzoner, det internasjonale ekspertmøtet om verdensarv og bufferzoner), Davos, Switzerland, 11–14 March 2008. Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 25.)
<http://whc.unesco.org/en/series/25/>

Mitchell, N., Rössler, M. and Tricaud, P-M. (forfattere og redaktører). 2009. *World Heritage Cultural Landscapes: A handbook for Conservation and Management* (Kulturlandskap som verdensarv: en handbok for bevaring og forvaltning). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 26.)
<http://whc.unesco.org/en/series/26/>

Unescos verdensarvsenter. 2010. *Managing Historic Cities* (Forvalte historiske byer). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 27.)
<http://whc.unesco.org/en/series/27/>

Unescos verdensarvsenter. 2011. *Navigating the Future of Marine World Heritage* (Styre framtidens marine verdensarv). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 28.)
<http://whc.unesco.org/en/series/28/>

- Unescos verdensarvsenter. 2011. *Human Evolution: Adaptations, Dispersals and Social Developments (HEADS)* (Menneskenes utvikling: Tilpassing, utbredelse og sosialutvikling). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 29.)
<http://whc.unesco.org/en/series/29/>
- Unescos verdensarvsenter. 2011. *Adapting to Change: the State of Conservation of World Heritage Forests in 2011* (Tilpassing til forandring: verdensarvskogenes tilstand I 2011). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 30.)
<http://whc.unesco.org/en/series/30/>
- Albert, M.-T., Richon, M., Viñals, M.J. og Witcomb, A. (red). 2012. *Community development through World Heritage* (Utvikle lokalsamfunn ved hjelp av verdensarven). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 31.)
<http://whc.unesco.org/en/series/31/>
- Church, J., Gabrié, C., Macharia, D., Obura, D. 2012. *Assessing Marine World Heritage from an Ecosystem Perspective* (Evaluere marin verdensarv fra et økosystemperspektiv). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 32.)
<http://whc.unesco.org/en/series/32/>
- Unescos verdensarvsenter. 2012. *HEADS 2: Human Origin Sites and the World Heritage Convention in Africa* (Områder med levninger etter de første menneskene og verdensarvkonvensjonen i Afrika). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 33.)
<http://whc.unesco.org/en/series/33/>
- Unescos verdensarvsenter. 2012. *World Heritage in a Sea of Islands - Pacific 2009 Programme* (Verdensarv i et hav av øyer – Stillehavsprogrammet 2009). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 34.)
<http://whc.unesco.org/en/series/34/>
- Dingwall, P., Kawakami, K., Weise, K. 2012. *Understanding World Heritage in Asia and the Pacific - The Second Cycle of Periodic Reporting 2010-2012* (Forstå verdensarven i Asia og Stillehavet – den andre periodiske rapporteringssyklusen 2010-2012). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 35.)
<http://whc.unesco.org/en/series/35/>
- Joffroy, T., Eloundou, L. (red.). 2013. *Earthen Architecture in Today's World* (Jordhus i dagens verden). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 36.)
<http://whc.unesco.org/en/series/36/>
- Falzon, C., Perry, J. 2014. *Climate Change Adaptation for Natural World Heritage Sites* (Klimatilpasninger for naturarvområder). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 37.)
<http://whc.unesco.org/en/series/37/>
- Unescos verdensarvsenter. 2014. *Safeguarding Precious Resources for Island Communities* (Sikre verdifulle ressurser i øysamfunn). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 38.)
<http://whc.unesco.org/en/series/38/>
- Unescos verdensarvsenter. 2014. *HEADS 3: Human Origin Sites and the World Heritage Convention in Asia* (Områder med levninger etter de første menneskene og verdensarvkonvensjonen I Asia). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 39.)
<http://whc.unesco.org/en/series/39/>
- Brown, J., Hay-Edie, T. 2014. *Engaging Local Communities in Stewardship of World Heritage* (Engasjere lokalsamfunn i forvaltningen av verdensarven). Paris, Unescos verdensarvsenter. (World Heritage Papers 40.)
<http://whc.unesco.org/en/series/40/>

GENERELLE OG TEMATISKE OPPSLAGSVERK

- Badman, T., Bomhard, B. og Dingwall, P. 2008. *World Heritage Nominations for Natural Properties: A Resource Manual for Practitioners* (Verdensarvnominasjoner for naturområder: en ressurs håndbok for utøvere). Gland, Switzerland, IUCN.
- Batisse, M., Bolla, G. 2005. *The Invention of World Heritage* (Oppfinnelsen av verdensarven). Paris, Unesco.
- Cameron, C. 2005. *Background Paper for the Special Expert Meeting of the World Heritage Convention: The Concept of Outstanding Universal Value* (Bakgrunnsdokument for det spesielle ekspertmøtet i verdensarvkonvensjonen). Kazan, Republic of Tatarstan, Russland.
<http://whc.unesco.org/archive/2005/whc05-29com-inf09Ae.pdf>
- Cameron, C., Rössler, M. 2013. *Many Voices, One Vision: The Early Years of the World Heritage Convention* (Mange stemmer, én visjon: verdensarvkonvensjonens tidligste år). Farnham, Ashgate.
- Galla, A. (red.). 2012. *World Heritage – Benefits Beyond Borders* (Verdensarv – fordeler på tvers av Grenser). Paris/CambridgeUnesco Publishing/Cambridge University Press.
- Feilden, B.M. og Jokilehto, J. 1993. *Management Guidelines for World Cultural Heritage Sites*. (First edition) (Retningslinjer for forvaltning av verdensarvområder (første opplag)). Roma, ICCROM.
- Francioni, F. (red). 2008. *The 1972 World Heritage Convention: A Commentary* (Verdensarvkonvensjonen av 1972: en kommentarutgave). Oxford Commentaries on International Law, UK (Storbritannia).
- ICOMOS. 1965. *International Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites* (Det internasjonale dokumentet for bevaring og restaurering av kulturminner) (The Venice Charter 1964). Paris, ICOMOS.
http://www.icomos.org/venice_charter.html
- ICOMOS. 2004. *ICOMOS Analysis of the World Heritage List and Tentative Lists and Follow-Up Action Plan* (Analyse av verdensarvlista og den tentative lista og oppfølging av handlingsplanen). Paris, ICOMOS.
- ICOMOS. 2005. *The World Heritage List: Filling the Gaps – An Action Plan for the Future* (Verdensarvlista: fyller gapene – en handlingsplan for framtida). Paris, ICOMOS.
http://www.international.icomos.org/world_heritage/gaps.pdf
- ICOMOS. 2005. *Xi'an Declaration on the Conservation of the Setting of Heritage Structures, Sites and Areas* (Xi'an-deklarasjonen om bevaring av omgivelsene til verdensarvstrukturer og –steder og –områder).
<http://www.international.icomos.org/charters/xian-declaration.pdf>
- ICOMOS. 2008. *Compendium on Standards for the Inscription of Cultural Properties to the World Heritage List* (Kompendium for standarder for å skrive kulturarv inn på verdensarvlista).
<http://whc.unesco.org/en/sessions/32COM/documents/>
- ICOMOS. 2011. *Guidance on Heritage Impact Assessments for Cultural World Heritage Properties* (Veiledning i å evaluere verdensarvverdier for kulturarvområder). Paris, ICOMOS.
http://openarchive.icomos.org/266/1/ICOMOS_Heritage_Impact_Assessment_2010.pdf
- ICOMOS technical and thematic studies (ICOMOS' tekniske og tematiske studier)
<http://www.icomos.org/en/documentation-center>
- IUCN. 2006. *Enhancing the IUCN Evaluation Process of World Heritage Nominations: A Contribution to Achieving a Credible and Balanced World Heritage List* (Forsterke IUCNs evalueringsprosess for

nominasjon av verdensarv: et bidrag til å få til en troverdig og balansert verdensarvliste).
<https://portals.iucn.org/library/efiles/documents/2006-059.pdf>

IUCN. 2006. *The World Heritage List: Guidance and Future Priorities for Identifying Natural Heritage of Potential Outstanding Universal Value* (Verdensarvlista: veiledning og framtidige prioriteringer for arbeidet med å identifisere naturarv av fremragende universell verdi).
http://cmsdata.iucn.org/downloads/ouv2006_english.pdf

IUCN. 2008. *Outstanding Universal Value – Standards for Natural World Heritage, A Compendium on Standards for Inscriptions of Natural Properties on the World Heritage List* (Fremragende universell verdi – standarder for naturarv, et compendium for standarder for å skrive naturarvområder inn på verdensarvlista).
http://cmsdata.iucn.org/downloads/ouv_compendium_english.pdf

IUCN Technical and Thematic Studies (IUCNs tekniske og tematiske studier):
http://www.iucn.org/knowledge/publications_doc/

Pressouyre, L. 1993. *The World Heritage Convention, twenty years later* (Verdensarvkonvensjonen, tjue år etter). Unesco, Paris.
<http://whc.unesco.org/en/280/?id=564&>

Stovel, H. 1998. *Risk Preparedness: A Management Manual for World Cultural Heritage* (Være forberedt på risikoer: en forvaltningshåndbok for kulturarv). Rome, ICCROM.
http://www.iccrom.org/pdf/ICCROM_17_RiskPreparedness_en.pdf

Unescos verdensarvsenter. Education Kit. 2002. *World Heritage in Young Hands* (Utdanningsverktøy. 2002. Verdensarv i unge hender). Paris, Unescos verdensarvsenter.
<http://whc.unesco.org/en/educationkit/>

Unescos verdensarvsenter. 2003. *World Heritage 2002 - Shared Legacy, Common Responsibility* (Verdensarv 2002 – Delt arv, felles ansvar). Paris, Unescos verdensarvsenter.
<http://whc.unesco.org/en/activities/563/>

Unescos verdensarvsenter. 2007. *World Heritage – Challenges for the Millenium* (Verdensarv – utfordringer for millenniet). Paris, Unescos verdensarvsenter.
<http://whc.unesco.org/en/challenges-for-the-Millennium/>

Unescos verdensarvsenter tre. 2007. *Case Studies on Climate Change and World Heritage* (Studier av klimaendringer og verdensarv). Paris, Unescos verdensarvsenter.
<http://whc.unesco.org/en/activities/473/>

Unescos verdensarvsenter. 2012. *African World Heritage – A Remarkable Diversity* (Afrikansk verdensarv – et bemerkelsesverdig mangfold). Paris, Unescos verdensarvsenter.

Unescos verdensarvsenter. 2013. *Celebrating 40 years of the World Heritage Convention*. (Feiring av førti år med verdensarvkonvensjonen) Paris, Unescos verdensarvsenter.
<http://whc.unesco.org/en/celebrating-40-years>

Unescos verdensarvsenter. 2013. *Report of the 40th Anniversary of the World Heritage Convention* (Rapport fra førti år med verdensarvkonvensjonen). Paris, Unescos verdensarvsenter.
<http://whc.unesco.org/en/report-40th-Anniversary>

Unescos verdensarvsenter. *Patrimonio's World Heritage Adventures* (Patrimonitos verdensarveventyr). Paris, Unescos verdensarvsenter.
<http://whc.unesco.org/en/patrimonito/>

Von Droste, Bernd, Plachter, Harald og Rössler, Mechthild (red.): *Cultural Landscapes of Universal Value, Components of a Global Strategy* (Kulturlandskap av universell verdi, elementer av en global strategi), Stuttgart og New York 1995

Von Droste, B., Rössler, M. og Titchen, S. (red.): *Linking Nature and Culture, Report of the Global Strategy, Natural and Cultural Heritage Expert Meeting* (Kople natur og kultur, rapport fra ekspertmøtet om en global strategi for natur- og kulturarven) 25.-29. mars 1998, Amsterdam, Nederland, Unesco/Utenriksdepartementet/Departementet for utdanning, forskning og kultur, Haag. <http://whc.unesco.org/archive/amsterdam98.pdf>

Verdenskommisjonen for fredete områder (World Commission on Protected Areas (WPCA) Retningslinjer for best praksis (Best Practice Guidelines)

- *National System Planning for Protected Areas* (Nasjonalt system for å planlegge fredete områder), 1998
- *Economic Values of Protected Areas: Guidelines for Protected Area Managers* (Fredete områders økonomiske verdier: retningslinjer for å forvalte fredete områder), 1998
- *Guidelines for Marine Protected Areas* (Retningslinjer for marine, fredete områder), 1999
- *Indigenous and Traditional Peoples and Protected Areas* (Urfolk og lokalbefolkning med hevdvunne rettigheter innen fredete områder), 2000
- *Financing Protected Areas: Guidelines for Protected Area Managers* (Finansielle fredete områder: retningslinjer for forvaltere av fredete områder), 2000
- *Transboundary Protected Areas for Peace and Co-operation* (Grenseoverskridende områder for fred og samarbeid), 2001
- *Sustainable Tourism in Protected Areas: Guidelines for Planning and Management* (Bærekraftig turisme i fredete områder: retningslinjer for planlegging og forvaltning), 2002
- *Management Guidelines for IUCN Category V Protected Areas: Protected Landscapes/Seascapes* (Retningslinjer for forvaltning av fredete områder i IUCNs kategori V: fredete landskap også til havs), 2002
- *Guidelines for Management Planning of Protected Areas* (Retningslinjer for forvaltning av fredete områder), 2003
- *Indigenous and Local Communities and Protected Areas: Towards Equity and Enhanced Conservation* (Urfolk og lokalsamfunn og fredete områder: mot rettferdighet og forsterket bevaring), 2004
- *Forests and Protected Areas: Guidance on the use of the IUCN protected area management categories* (Skoger og fredete områder: veiledning i bruken av IUCNs forvaltningskategorier for fredete områder), 2006
- *Sustainable Financing of Protected Areas: A global review of challenges and options* (Bærekraftig finansiering av fredete områder: en global oversikt over utfordringer og valgmuligheter), 2006
- *Evaluating Effectiveness: A Framework for Assessing Management Effectiveness of Protected Areas* (Evaluere effektivitet: rammer for å evaluere effektiv forvaltning av fredete områder), 2006
- *Identification and Gap Analysis of Key Biodiversity Areas* (Identifisering og gapanalyser og nataurmangfoldområder), 2007
- *Sacred Natural Sites: Guidelines for Protected Area Managers* (Hellige naturområder: retningslinjer for forvaltere av fredete områder), 2008

INTERNETTADRESSER

Unesco

<http://www.unesco.org>

Unescos verdensarvsenter

<http://www.whc.unesco.org>

Unescos verdensarvsenters publikasjoner

<http://whc.unesco.org/en/publications/>

Unescos verdensarvtidsskrift

<http://whc.unesco.org/en/review/>

Unescos verdensarvkart

<http://whc.unesco.org/en/map/>

ICCROM

<http://www.iccrom.org>

ICCROMs publikasjoner

http://www.archivalplatform.org/resources/entry/iccrom_publications

ICOMOS

<http://www.icomos.org>

ICOMOS' publikasjoner

<http://www.icomos.org/en/documentation-center>

IUCN

<http://www.iucn.org>

IUCNs publikasjoner

http://www.iucn.org/knowledge/publications_doc/

World Commission on Protected Areas (WCPA) Best Practice Guidelines

www.iucn.org/about/union/commissions/wcpa/wcpa_puball/wcpa_bpg/